

Folkeuniversitetet

PROGRAM 2024-25 – AARHUS

Mød forskerne

DORRIT BØILEREHAUGE

Forsker i modebranding og aldersdiversitet

Aarhus Universitet

Forord

Forskerne har fortjent hyldest og en plads i rampelyset. Derfor dedikerer vi forsiderne til videnskabens superstjerner, som dedikerer hele deres liv til at dykke ned i universets små og store mysterier. De er drevet af videbegær, nysgerrighed og et brændende ønske om at gøre opdagelser, som kan bidrage til at løse nogle af samfundets komplekse problemer.

Forskningen kan give håb, optimisme og bringe vores samfund fremad. Den kan ruske op i vores verdensbillede, udvide vores horisont og give adgang til en ny og større forståelse af tingenes sammenhæng. Nye indsigter motiverer og giver selvtillid. Får os til at få øje på nye muligheder.

Forskerne brænder for at få formidlingen til at lykkes og møder deltagerne i en ligeværdig og inspirerende dialog. De giver ofte udtryk for, at de har stor gavn af samtalerne med deltagere. For det er ofte der, hvor viden deles, at man finder inspiration til nye idéer og initiativer.

Uddannelse er i dag noget, som i alt for høj grad er forbeholdt ungdommen. Men når vi har en verden, et arbejde og et liv, som hele tiden ændrer sig, så skal der løbende være mulighed for, at alle har adgang til ny viden og indsigter. Uanset hvor i livet man er.

Som Dorrit Bøilerehaug, adjunkt i modebranding og aldersdiversitet på Aarhus Universitet, formulerer det i interviewet på side 4:

“Før i tiden blev man anset som færdig, når man var over 50 år. I dag genopfinder folk sig selv. Laver store ændringer. Skifter karriere. I det øjeblik børnene flytter hjemmefra, får man igen tid til at dyrke sine interesser.”

Folkeuniversiteterne er et stærkt og enestående tilbud om livslang læring formidlet af Danmarks allerdygtigste forskere. Hjertelig velkommen til det nye program.

Sten Tiedemann
Rektor

Indhold

- SIDE 10 Samfund & verden
- SIDE 24 Arbejdsliv, ledelse & kommunikation
- SIDE 32 Psykologi & sundhed
- SIDE 44 Natur & univers
- SIDE 52 Religion & filosofi
- SIDE 62 Arkæologi & historie
- SIDE 74 Kunst, musik, arkitektur & design
- SIDE 82 Litteratur, sprog, film & musik

Undervisningsteder

Alle hold foregår på Aarhus Universitet – medmindre andet er angivet. Se kort bagest i programmet. Du kan finde adresse og lokale på alle hold på fuau.dk.

AARHUS UNIVERSITET

Ny Munkegade 118, bygning 1530
8000 Aarhus C

DOKK1

Hack Kampmanns Plads 2
8000 Aarhus C

SØUADUTORIERNE

Bartholins Allé 3
8000 Aarhus

Har du spørgsmål

Kontakt Folkeuniversitetets sekretariat:
8843 8000 (Se åbningstider på fuau.dk)
info@fuau.dk
Bartholins Allé 16, bygning 1328, 3. sal

VIDEN FOR ALLE

På Danmarks 85 folkeuniversiteter er landets bedste forskere og fageksperter klar til at dele deres viden med dig. Der er ingen adgangskrav, og der starter hele tiden nye hold. Folkeuniversitetet har siden 1898 arbejdet for, at alle skal have adgang til ny viden fra forskningens verden. Og det gør vi stadig med sammenlagt over 10.000 forelæsninger på landsplan, store vidensfestivaler som Hearts & Minds Festival, livestreams, podcasts, byvandring, debatter og artikler. Tilmeld dig vores nyhedsbrev, så skriver vi til dig, når der er nyt på vej.

På vej ud i rummet?
Mød Christoffer Karoff,
lektor i rumvidenskab.
Se side 49.

VIDSTE DU, AT ...

... vores portrætter af forskerne er taget af den prisbelønnede danske fotograf Martin Bubandt, der har fundet sin kunstneriske inspiration i forskernes vidt forskellige forskningsområder. Her er det Sonja Breinholst, lektor i klinisk børnepsykologi. Tusind tak til de mange hundrede formidlingslystne forskere og fagpersoner, der med stort engagement deler deres viden om det, de er optaget af.

Vend program!
Hearts & Minds
Festival 27-29/9

Gratis
livestreams
Se side 6

Viden i
dagtimerne
Se side 8

"Når modne mennesker er blevet 'in',
handler det ikke så meget om alder,
men om vores indstilling til livet.
I dag kan en person på 37 og en på 57
have mere tilfælles end to på 48".

Dorrit Bøilerehauge, adjunkt i
modebranding og aldersdiversitet.
Se side 4 og 41.

Modne mennesker er kommet på mode

Det er blevet cool at være moden. I England taler man om en regulær 'greynaissance'. Sandsynligvis fordi vi lever længere, er sundere og udfolder os i en større del af vores liv.

Af Jeppe Kyhne Knudsen

For nogle år siden blev adjunkt Dorrit Bøilerehaug kontaktet. Ikke af en journalist, en kollega eller en studerende, som ofte er dem, der tager fat i hende.

Et modelbureau havde opdaget hende og spurgte, om hun ville være model. I store dele af sin karriere havde hun været begravet i forskning af modebranding – og de senere år endda i modebranchens brug af modne modeller.

Hun var i tvivl. Kunne hun have flere forskellige jobs og samtidig have en forskers position? Kollegerne sagde ja, så hun endte med at tage imod tilbuddet.

Siden har det udviklet sig til, at Dorrit Bøilerehaug ikke blot er model og forsker, men også influencer. På Instagram viser hun – med ord, videoer og billeder – at man sagtens kan være cool, selvom man har rundet 50 år. Det samme viser hendes forskning.

“Det traditionelle blik på modne mennesker er, at de er uncool, men det har ændret sig. Når vi lever længere og er sundere, har vi det også bedre midt i livet,” siger hun og uddyber:

“Før i tiden blev man anset som færdig, når man var over 50 år. I dag genopfinder folk sig selv. Laver store ændringer. Skifter karriere. I det øjeblik børnene flytter hjemmefra, får man igen tid til at dyrke sine interesser.”

FOKUS PÅ UNGDOMMEN OPSTOD I 1950'ERNE

Selvom det måske føles sådan, har der ikke altid været fokus på ungdommen. Den moderne fortælling om, at den mest dynamiske, spændende og nyskabende periode i livet er ungdommen, dukkede først op i 1950'erne, fortæller Dorrit Bøilerehaug.

“Da amerikansk popkultur væltede ind over Danmark i 1950'erne, opstod det særlige fokus på ungdommen. De unge blev pludselig en kommerciel målgruppe, og med ungdomsoprøret i 1968 cementerede de deres kulturelle magt,” forklarer hun.

Med tiden er idealet i markedsføringen for mode og livsstil blevet stadig yngre, men det er ved at ændre sig.

“Når modne mennesker er blevet ‘in’, handler det ikke så meget om alder, men om vores indstilling til livet. I dag kan en person på 37 og en på 57 have mere tilfælles end to på 48. Vores livsstil og dermed det tøj, vi går i, og de valg vi træffer, handler i sidste ende om vores selvopfattelse, vores nysgerrighed og måden vi tænker på”, fastslår Dorrit Bøilerehaug og tilføjer:

“Hvis du ser dig selv som fyrre, fed og færdig, er du nok ikke tilbøjelig til at prøve nye ting og skille dig ud. Men der er heldigvis mange, der ikke opfatter sig sådan, selvom de har nået en moden alder.”

GIVER IKKE MENING AT SNAKKE OM GENERATIONER

Vi har en tendens til at tro, at folk, der er født i det samme årti, har fælles værdier, oplevelser og holdninger. Men det er, ifølge Dorrit Bøilerehaug, en besynderlig tanke.

“Selvfølgelig kan generationsteorien vise nogle ting, men jeg opfatter den mere som en forhindring for, at vi får en åben og fordomsfri tilgang til hinanden,” siger hun og uddyber:

“Selvom du er født i 1960, behøver du jo ikke at være en sur, gammel person, der ikke har forandret sig, siden du var ung i 80'erne. Vi udvikler os jo hele livet. Og vi kan være cool og smukke hele livet.”

Hun oplever tværtimod, at generationerne mødes på tværs og inspirerer hinanden.

“Med alderen lærer man sig selv bedre at kende. Man kender sine begrænsninger og har nogle refleksioner med, som unge godt kan se noget ‘cool’ i. Det er i hvert fald min oplevelse.”

Oplev Dorrit Bøilerehaug til forelæsningen 'En ny livsfase – brug den meningsfuldt'. Se side 41.

Gratis livestreams

Med vores livestreamede forelæsninger kan du åbne en verden af viden, uanset hvor du er. Forelæsningerne foregår i Microsoft Teams. Moderator Noa Kjærsgaard Hansen guider os igennem. Flere af efterårets livestreams er en del af Folkeuniversitetets vidensfestival Hearts & Minds om hjernen, der er støttet af Lundbeckfonden og foregår i Aarhus 27.-29. september. Tilmeld dig på fuau.dk.

2421-551

Kan vi styrke vores hjerne gennem kosten?

TID: 28/8, 1 onsdag, kl. 19.00-20.00

UNDERVISER: Anke Ninija Karabanov, lektor i neurofysiologi, Københavns Universitet

Vi tænker sjældent over det i hverdagen, men det, vi spiser, påvirker vores hjernefunktion. Mikroorganismer i tarmen har en hel del at skulle have sagt for vores mentale sundhed, og ny forskning viser, at for eksempel afføringshyppighed har betydning for hjernens aktivitetsmønstre. Men hvordan påvirker kosten rent faktisk vores hjerne? Er der nogle særlige fødevarer, der egner sig godt til at give hjernen energi? Lektor Anke Ninija Karabanov dykker ned i de særlige sammenhænge mellem tarm, hjerne og kost.

2421-363

Afhængighed: Din hjerne snyder dig

TID: 11/9, 1 onsdag, kl. 19.00-20.00

UNDERVISER: Jakob Linnet, dr.med., ph.d., cand.psych. aut., leder af klinik for ludomani og BED, Odense Universitetshospital

Hvad viser forskningen om, hvorfor du bliver afhængig? Og hvordan du holder op med at være det? Når du er afhængig af noget, er det ikke selve handlingen du er afhængig af. Det er den dopamin, der bliver frigivet i hjernen, når du tænker på, at du vil spise et stykke kage, der gør dig afhængig. Du er derfor ikke i stand til at stoppe igen, fordi du bliver belønnet for at fortsætte. Ph.d. og psykolog Jakob Linnet dykker ned i, hvordan vores hjerne snyder os – og giver tips til, hvordan du kommer din egen afhængighed til livs ved hjælp af simple redskaber.

2421-552

Den neurobiologiske funktion af søvn og drømme

TID: 25/9, 1 onsdag, kl. 19.00-20.00

UNDERVISER: Brian Hansen, professor, Center for Funktionel Integrativ Neurovidenskab, Aarhus Universitet

Ny forskning viser, at søvn er vigtigere, end vi tidligere har tænkt, og meget vigtig for hjernens sundhed. Vi ved mindre om, hvorfor vi drømmer. Gennem drømme udfoldes verdener af billeder, følelser og oplevelser, som ofte er uden for virkelighedens grænser. Derfor har drømme altid været genstand for spekulation. For hvorfor drømmer vi egentlig? Hvad sker der i hjernen? Og har drømme en biologisk funktion? Vi dykker ned i søvnen og drømmenes gådefulde verden med professor Brian Hansen.

2421-364

Blodpropper i hjernen

TID: 9/10, 1 onsdag, kl. 19.00-20.00

UNDERVISER: Grethe Andersen, overlæge og professor i neurologi, Aarhus Universitetshospital

Hvert år rammes omkring 16.000 danskere af en blodprop i hjernen. Halvdelen får varige mén fx i form af lammelser, tale- eller personlighedsforstyrrelser, depression eller abnorm træthed. Hvor godt og hurtigt, man kommer sig efter en blodprop, afhænger i høj grad af den akutte behandling i de første få timer efter blodproppen. Grethe Andersen, professor i neurologi, fortæller om symptomer og faresignalerne, om hvordan en blodprop behandles akut og i genoptræningen, samt hvilke senfølger, der ofte er, og som man skal leve (godt) med resten af sit liv.

2421-365

Banebrydende hjerneteknologi

TID: 23/10, 1 onsdag, kl. 19.00-20.00

UNDERVISER: Benjamin Svejgaard, læge, ph.d.-studerende og klinisk lærer, Aarhus Universitet

Verden over arbejder forskere på at smelte menneskehjernen sammen med computere. Hvor langt fremme er forskerne med hjerneteknologien, og hvordan kommer hjernen til at se ud i fremtiden? Bliver det almindeligt at få indopereret en chip i hjernen, og hvad kan den bruges til? Vil teknologien virkelig kunne smelte menneskehjernen sammen med kunstig intelligens? Læge og hjerneforsker Benjamin Svejgaard fortæller om hjernechips, kunstig intelligens og den nyeste teknologi til at reparere og forbedre menneskehjernen.

2421-369

Israel-Palæstina-konflikten og dens betydning for verden

TID: 6/11, 1 onsdag, kl. 19.00-20.00

UNDERVISER: Jakob Egholm Feldt, professor i global historie, Roskilde Universitet

Den 7. oktober 2023 udførte Hamas et brutalt angreb i Israel, der blev besvaret med bombardementer og en invasion af Gazastriben, som har kostet tusindvis af civile liv. Verdenssamfundet fordømmer på den ene side krigshandlinger fra begge parter, men er på den anden side bange for at blande sig, fordi der er så mange forskellige interesser i spil. Professor Jakob Egholm Feldt gør os klogere på, hvad der er op og ned i konflikten, og hvilken betydning den har for resten af verden.

2421-370

Er grundloven god nok?

TID: 20/11, 1 onsdag, kl. 19.00-20.00
Underviser: Jens Peter Christensen, dr.jur.,
 højesteretsdommer

Hvert år kommer der nye bud fra både eksperter og politikere på, hvordan Grundloven kunne blive mere tidssvarende. Særligt i disse år når det kommer til emner som ligestilling, klimakrise og sekularisering. Spørgsmålet er, om det giver mening at kaste sig ud i den omfattende proces, det vil være at ændre i Grundloven? Højesteretspræsident Jens Peter Christensen, der gennem mange år har beskæftiget sig indgående med Grundloven, gør os klogere på hvilken betydning, den har i vores hverdag, og han vil samtidig stille spørgsmålet: Er Grundloven god nok?

2421-371

Fremtidens rumfart: Hvor skal vi hen?

TID: 4/12, 1 onsdag, kl. 19.00-20.00
UNDERSISER: Michael J.D. Linden-Vørnle,
 astrofysiker og chefkonsulent, DTU Space

Den 12. april 1961 overraskede Sovjetunionen resten af verden ved at sende det første menneske i kredsløb om Jorden i en rumkapsel. Meget er sket inden for rumfart siden da. Men hvad skal mennesket egentlig derude, og hvad har ændret sig siden 1961? Hvad er næste skridt? Astrofysiker Michael Linden-Vørnle ser på rumfartens muligheder og udfordringer samt kaster et blik i den kosmiske krystalkugle og giver sit bud på rumfartens fremtid.

2421-368

10 kunstværker du bør kende

TID: 18/12, 1 onsdag, kl. 19.00-20.00
UNDERSISER: Flemming Friberg, mag.art. i
 kunsthistorie og fhv. direktør, Ny Carlsberg
 Glyptotek

Der findes kunstværker, der har haft ekstra stor betydning op gennem tiden. Værker som har inspireret andre, sagt noget særligt om sin samtid eller banet vejen for nybrud i billedkunsten, og dermed været med til at forme kunsthistorien. Mag.art. Flemming Friberg giver til denne livestream sit bud på 10 kunstværker, du bør kende.

Hvad er der sket inden for rumfarten siden 1961, hvor Sovjetunionen sendte det første menneske i kredsløb om Jorden – og hvad skal vi egentlig ude i rummet? Det ser astrofysiker Michael J.D. Linden-Vørnle på i en af efterårets livestreams.

2421-567

Techgiganterne vil have vores intimitet

TID: 30/10, 1 onsdag, kl. 19.00-20.00
UNDERSISER: Rebecca Adler-Nissen,
 professor i statskundskab, Københavns
 Universitet

Det er ikke noget nyt, at vi som brugere af diverse digitale platforme og sociale medier, er blevet til nemme ofre for techgiganterne, når de kæmper om vores opmærksomhed med målrettede reklamer og avancerede algoritmer. Det nye er, at de nu også vil have vores intimitet. I takt med at den kunstige intelligens bliver mere avanceret, danner vi i højere grad relationer til chatbots. Den helt store udfordring er, at det ikke er et gensidigt forhold. Professor Rebecca Adler-Nissen gør os klogere på den seneste udvikling inden for intimitetskapitalismen. Livestreamet er led i Det Kongelige Danske Videnskaberne Selskabs formidlings-satsning VidenSkaber, støttet af Lundbeckfonden, Novo Nordisk Fonden og Carlsbergfondet. I 2024 er temaet "Hvordan forandrer kunstig intelligens vores samfund?". Læs mere på videnskaber.dk

2421-568

Kan kunstig intelligens bidrage til den demokratiske samtale?

TID: 13/11, 1 onsdag, kl. 19.00-20.00
UNDERSISER: Andreas Roepstorff,
 professor i antropologi og direktør, Aarhus
 Institute of Advanced Studies, Aarhus
 Universitet

Digitale platforme og sociale medier skaber nye muligheder for deltagelse i den demokratiske samtale, og kunstig intelligens kan gøre det nemmere at overskue de mange nyhedsstrømme. Men med kunstig intelligens følger også algoritmer og chatbots, der lettere end nogensinde kan skabe misinformation. Hvad er sandt, og hvad er falsk? Taler vi med mennesker eller robotter? Professor Andreas Roepstorff giver os et indblik i, hvad vi ved – og ikke ved – om, hvordan kunstig intelligens vil påvirke vores offentlige samtale. Livestreamet er led i Det Kongelige Danske Videnskaberne Selskabs formidlings-satsning VidenSkaber, støttet af Lundbeckfonden, Novo Nordisk Fonden og Carlsbergfondet. I 2024 er temaet "Hvordan forandrer kunstig intelligens vores samfund?". Læs mere på videnskaber.dk

Viden i dagtimerne

Har du tid og lyst til at gå på Folkeuniversitetet i dagtimerne på hverdage?
Formidlingslystne forskere og eksperter står klar til at dele ud af deres viden i forelæsninger og på byvandring.

2421-387

Fransk litteratur – fra Rabelais til Maupassant

TID: 3/9, 12 tirsdage, kl. 10.15-12.00

UNDERVISER: Nick Bo Madsen, ekstern lektor i medievidenskab, Aarhus Universitet

SE SIDE: 82

2421-471

Byvandring i nye bydele: Aarhus i forandring

TID: 3/9, 4 tirsdage, kl. 12.30-14.00

UNDERVISER: Doron Haahr, cand.mag. i historie, Aarhushistorier

SE SIDE: 62

2421-137

Rejse i Toscanas kunst og historie

TID: 4/9, 6 onsdage, kl. 11.15-13.00

UNDERVISER: Jørgen Printz Steinicke, kunstner og cand.mag. i historie og kunsthistorie

SE SIDE: 74

2421-400

Idéhistorie: Fremskridtets, fornuftens og frihedens århundrede

TID: 6/9, 8 fredage, kl. 11.15-13.00

UNDERVISER: Flemming Houe, magister i idéhistorie

SE SIDE: 53

2421-040

Biografiske snit i dansk kunst omkring 1900

TID: 11/9, 6 onsdage, kl. 14.15-16.00

UNDERVISER: Gitte Tandrup, mag.art. i kunsthistorie

SE SIDE: 75

2421-565

Øst for Paradis-formiddage: Aarhus i vores hjerter

TID: 30/9, 6 mandage, kl. 09.30-11.30

UNDERVISERE: Søren Bitsch Christensen, vicedirektør for Kulturarv, Det Kgl. Bibliotek; Lasse Krog Møller, kunstner; Thomas Bloch Ravn, mag.art., seniorforsker og fhv. museumsdirektør, Den Gamle By; Marianne Ninna Philipsen, arkivar, Aarhus Teater; Svend Åge Madsen, forfatter, og Anne Mette Boye, stadsarkitekt, Aarhus Kommune

SE SIDE: 63

2421-361

Filosofiske formiddage: Store tanker om hverdagslivet

TID: 21/10, 6 mandage, kl. 10.15-12.00

UNDERVISERE: Mogens Pahuus, professor emeritus i filosofi, AAU; Ole Morsing, lektor emeritus i idéhistorie, AU; Christina Busk, teolog, stifter af Etikos og erhvervschef; Morten Dige, lektor i filosofi, AU; Tone Grosen Dandanell, cand.mag i filosofi, og Anders-Christian Lund Jacobsen, professor i teologi, AU

SE SIDE: 54

2421-362

Eftermiddage på Dokk1: Europæisk kunsts hovedværker

TID: 22/10, 6 tirsdage, kl. 13.15-15.00

UNDERVISER: Jørgen Printz Steinicke, kunstner og cand.mag. i historie og kunsthistorie

SE SIDE: 75

2421-401

USA's demokrati – en permanent krise

TID: 23/10, 5 onsdage, kl. 11.15-13.00

UNDERVISER: Flemming Houe, magister i idéhistorie

SE SIDE: 55

Man ser Aarhus fra nye vinkler på byvandring med historiker Doron Haahr.

2421-046

Nordisk litteratur og kunst

TID: 24/10, 8 torsdage, kl. 09.15-11.00

UNDERVISER: Anne Valbjørn Odgaard, cand.mag. i litteraturhistorie og religionsvidenskab

SE SIDE: 84

2421-430

Historieformiddage på Dokk1: Fra abe til undergang – milepæle i menneskets historie

TID: 29/10, 7 tirsdage, kl. 10.15-12.00

UNDERVISER: Søren Hein Rasmussen, ph.d. i historie og forfatter

SE SIDE: 65

2421-386

Eftermiddage på Dokk1: Alt hvad du bør vide om verdenssituationen

TID: 30/10, 6 onsdage, kl. 12.15-14.00

UNDERVISERE: Stig Thøgersen, professor emeritus i kinastudier, AU; Mikkel Thorup, professor i idéhistorie, AU; Jesper Theilgaard, meteorolog, stifter af klimaformidling.dk og tidl. vært på DR; Mette Skak, lektor emerita i statskundskab, AU; Morten Valbjørn, lektor i statskundskab, AU, og Derek Beach, professor i statskundskab, AU

SE SIDE: 14

2421-399

Dostojevskijs univers

TID: 8/11, 5 fredage, kl. 11.15-13.00

UNDERVISER: Flemming Houe, magister i idéhistorie

SE SIDE: 56

2421-474

Byvandring: Julen i det gamle Aarhus

TID: 2/12, 1 mandag, kl. 13.30-16.00

UNDERVISER: Doron Haahr, cand.mag. i historie, Aarhushistorier

SE SIDE: 66

2511-037

Fire mursten i vores billedhorisont. Fidas, Praxiteles, Gislebertus, Giotto

TID: 26/2, 4 onsdage, kl. 14.15-16.00

UNDERVISER: Gitte Tandrup, mag.art. i kunsthistorie

SE SIDE: 80

2511-111

På opdagelse – rundt om et værk

TID: 5/3, 6 onsdage, kl. 11.15-13.00

UNDERVISER: Jørgen Printz Steinicke, kunstner og cand.mag. i historie og kunsthistorie

SE SIDE: 80

2511-264

Byvandring: Da teknikken forandrede Aarhus

TID: 11/3, 4 tirsdage, kl. 12.30-14.00

UNDERVISER: Doron Haahr, cand.mag. i historie, Aarhushistorier

SE SIDE: 70

2511-162

Byvandring: Ny arkitektur på Aarhus Havn

TID: 28/4, 1 mandag, kl. 10.00-12.00

UNDERVISER: Jens Christian Pasgaard, ph.d. og arkitekt MAA

SE SIDE: 81

2511-076

Byvandring: Kunst, skulptur og arkitektur i Aarhus Midtby

TID: 28/4, 2 mandage, kl. 14.00-16.00

UNDERVISER: Peter S. Meyer, mag.art. i kunsthistorie, ekstern lektor, Københavns Universitet, og fhv. museumsdirektør

SE SIDE: 81

2511-263

Byvandring: Livet langs de gamle indfaldsveje

TID: 29/4, 3 tirsdage, kl. 12.30-14.00

UNDERVISER: Doron Haahr, cand.mag. i historie, Aarhushistorier

SE SIDE: 71

Samfund & verden

2421-050

Indblik i Asien

— **TID:** 2/9, 6 mandage, kl. 17.15-19.00
PRIS: 850 kr., studerende 425 kr.

Asien er både klodens største og mest folkerige kontinent og besidder en enorm spændvidde. Regionen rummer alt fra verdens bedste studerende, voksende middelklasser og vækst til nogle af verdens fattigste lande, aldrende befolkninger, militærkonflikter, terror, naturkatastrofer og klimaudfordringer. Hvordan ser forholdene ud i de enkelte lande og regioner? Og hvordan forholder de sig til hinanden? Få introduktionen til den mangfoldige region her.

02/09: Kina. Mette Thunø, lektor i kinstudier, Aarhus Universitet

09/09: Japan. Annette Skovsted Hansen, lektor i japanstudier og historie, Aarhus Universitet

16/09: Myanmar. Helene Maria Kyed, seniorforsker, Dansk Institut for Internationale Studier

23/09: Nordkorea. Camilla Tenna Nørup Sørensen, lektor, Institut for Strategi, Forsvarsakademiet

30/09: Indien. Jørgen Dige Pedersen, lektor emeritus i statskundskab, Aarhus Universitet

07/10: Thailand. Johannes Dragsbæk Schmidt, adjungeret lektor, Udviklingsstudier og Internationale Relationer, Aalborg Universitet

2421-071

Danmarks fremtid

— **TID:** 2/9, 6 mandage, kl. 17.15-19.00
PRIS: 850 kr., studerende 425 kr.

Pandemi, krig, klimaforandringer og inflation. Det er blot nogle af de store aktuelle udfordringer, som vi skal navigere i for at sikre et godt udgangspunkt for de kommende generationer. Hvordan når vi vores klimamålsætninger? Hvad skal der til for at få økonomien på rette kurs igen? Og hvilke konsekvenser har krigen i Ukraine for dansk sikkerhedspolitik? Seks eksperter peger på nogle af de vigtigste dagsordener, der kommer til at præge fremtidens Danmark.

02/09: Demokrati. Peter Munk Christiansen, professor i statskundskab, Aarhus Universitet

09/09: Økonomi. Michael Svarer, professor i økonomi, Aarhus Universitet

16/09: Sundhed. Lars Thorup Larsen, lektor i statskundskab, Aarhus Universitet

23/09: Klima. Bente Halkier, professor i sociologi, Københavns Universitet, og medlem af Klimarådet

30/09: Integration. Kristina Bakkær Simonsen, lektor i statskundskab, Aarhus Universitet

07/10: Sikkerhedspolitik. Peter Viggo Jakobsen, lektor i forsvars- og sikkerhedspolitik, Forsvarsakademiet, og professor, Center for War Studies, Syddansk Universitet

2421-056

Velfærdsstatens udfordringer

— **TID:** 2/9, 1 mandag og 5 tirsdage, kl. 17.15-19.00
PRIS: 750 kr., studerende 375 kr.

Der er nok udfordringer at få øje på i velfærdsstaten. Udbyttetsagen og Britta Nielsens svindel i Socialstyrelsen er fundamentale tillidsbrud. Digitaliseringen vil føre til færre job til ufaglærte og i servicesektoren, hvilket kan skabe øget arbejdsløshed og ulighed. Og globaliseringen, den frie bevægelighed og konkurrencestaten har i stigende grad udhulet idéen om den universelle velfærdsstat, hvor alle har ret til det samme uanset indkomst. Så hvor er vi egentlig på vej hen? Kan vi løse velfærdsstatens udfordringer og beholde velfærden?

03/09: Mere kontrol eller tillid? Gert Tinggaard Svendsen, professor i statskundskab, Aarhus Universitet

10/09: Udsyn – velfærdsstaten uden for Danmarks grænser. Carsten Jensen, professor i statskundskab, Aarhus Universitet

17/09: EU og velfærdsstaten – dengang og i dag. Morten Rasmussen, lektor i historie, Københavns Universitet

24/09: Hvordan tackler velfærdsstaten den digitale økonomi? Bent Greve, professor i samfundsvidenskab, Roskilde Universitet

01/10: Opgør med de universelle ydelser? Jørgen Goul Andersen, professor i statskundskab, Aalborg Universitet

Få inspiration til dit arbejdsliv
 – heldagskurser på Moesgaard Museum

2421-068

Østeuropa i dag

— **TID:** 9/9, 4 mandage, kl. 17.15-19.00
PRIS: 650 kr., studerende 325 kr.

Tag med, når vi går tæt på den aktuelle politiske og samfundsmæssige udvikling i flere østeuropæiske lande. Ruslands nærmeste naboer lever med frygten for at blive Putins næste mål – heriblandt de baltiske lande, hvor tilstedeværelsen af store russiske mindretal i Estland og Letland komplicerer situationen yderligere. I Ungarn og Polen er demokratiske institutioner systematisk blevet undermineret de seneste mange år. På Balkan har flere lande en målsætning om at blive optaget i EU, hvilket dog vanskeliggøres af politisk ustabilitet og korrupsion samt etnopolitiske spændinger i regionen. Endelig kigger vi på putinismen i Rusland i dag.

- 09/09: Baltikum og truslen fra Rusland.** Lars Johannsen, lektor i statskundskab, Aarhus Universitet
- 16/09: Illiberale demokratier i Polen og Ungarn.** Regitze Rohlving-Frederiksen, ph.d.-studerende, Institut for Statskundskab, Københavns Universitet
- 23/09: Demokratiske udfordringer og nationalisme på Balkan.** Zlatko Jovanovic, ph.d. i historie, seniorprojektleder og analytiker, DEO
- 30/09: Rusland lige nu: Et aktuelt portræt af Putin og putinismen.** Torben Heuer, lektor i russisk sprog, kultur og samfundsforhold

2421-081

Fra mudderkast til konstruktiv dialog – med Kurt Strand

— **TID:** 9/9, 3 mandage, kl. 17.30-19.15
PRIS: 500 kr., studerende 250 kr.
UNDERVISER: Kurt Strand, journalist, fellow ved Constructive Institute

Den offentlige debat er ofte forurennet med mundhuggeri, mudderkast og falske konflikter. Med afsæt i en diagnosticering af tilstanden i dominerende debatfora viser journalist Kurt Strand, hvordan unødigt grøftegravning optrapper konflikter i samfundet, og hvad der kan forandre den måde, vi taler med hinanden på. Først ser vi på, hvordan et velfungerende demokrati er afhængigt af, at vi kan tale ordentligt med hinanden. Efterfølgende sætter vi fokus på, hvordan konflikter mellem mennesker ofte bliver skabt med oppiskede modsætninger. Til slut undersøger vi, hvordan den offentlige debat kan blive mere dialogsgørende og konstruktiv.

- 09/09: Er den næste pandemi polarisering?**
- 16/09: Demokratiets masseødelæggelsesvåben**
- 23/09: At diskutere er at tænke sammen**

2421-180

Bag om det amerikanske valg

— **TID:** 4/9, 6 onsdage, kl. 17.15-19.00
PRIS: 850 kr., studerende 425 kr.

Tirsdag den 5. november 2024 går amerikanerne til valg og afgør, om Joe Biden fortsætter som præsident i endnu en periode, eller om det bliver republikanerne, som sætter sig på præsidentembedet de næste fire år. Samtidig er der også valg til USA's kongres, som får stor betydning for den næste præsidents handlemuligheder i de kommende år. Vi varmer op til valget og går i dybden med en række vigtige temaer og spørgsmål, som kommer til at dominere valgkampen og afgøre udfaldet. Bliv klædt på til middagsamtalen om det amerikanske valg.

- 04/09: Valgsystemet.** Anne Mørk, ph.d. i amerikanske studier
- 11/09: Kandidaterne.** Niels Bjerre-Poulsen, lektor i historie, Syddansk Universitet
- 18/09: Udenrigspolitikken.** Jakob Sinding Skött, ph.d. i statskundskab og lektor i samfundsfag, Nyborg Gymnasium
- 25/09: Medierne.** Anders Bo Rasmussen, lektor i amerikanske studier, Syddansk Universitet
- 02/10: Præsidentvalgets racemæssige og etniske dimensioner.** Jørn Brøndal, professor og leder af Center for Amerikanske Studier, Syddansk Universitet
- 09/10: Status på valgkampen.** Mette Nøhr Clauthøj, ekstern lektor i amerikansk politik, Københavns Universitet

2421-047

Rundt om Japan

— **TID:** 11/9, 7 onsdage, kl. 17:15-19:00. NB: Ingen undervisning 16/10
PRIS: 950 kr., studerende 475 kr.

Japan er en unik rejsedestination – både i virkeligheden og i tanken. Det er både fremmedartet og fascinerende. Gennem syv forelæsninger går vi helt tæt på Japan. Hvilken historie har formet landet? Hvilken rolle spiller religion i Japan? Og hvad kendetegner japansk kunst og arkitektur? Vi ser også nærmere på smagene i det japanske køkken, introducerer til japanske filmperler og bliver klogere på forfatteren Haruki Murakamis magiske universer.

- 11/09: Japansk arkitektur og rumopfattelse.** Anders Brix, arkitekt og tidl. professor ved Det Kongelige Akademi, Arkitektur
- 18/09: Religion i Japan.** Jørn Borup, lektor i religionsvidenskab, Aarhus Universitet
- 25/09: Japansk filmkunst.** Rasmus Brendstrup, cand.mag. i moderne kultur og kulturformidling og programredaktør, Cinemateket
- 02/10: Murakamis Japan.** Anne Valbjørn Odgaard, cand.mag. i litteraturhistorie og religionsvidenskab
- 09/10: Japansk kunst og udvekslingen med Vesten efter 1854.** Malene Wagner, MA i kunsthistorie, Tiger-tanuki.com
- 23/10: Smagen i det japanske køkken.** Ole G. Mouritsen, professor i gastrofysik og kulinarisk fødevarerinnovation, Københavns Universitet
- 30/10: Japans historie.** Annette Skovsted Hansen, lektor i japanstudier og historie, Aarhus Universitet

2421-295

Kampen om Storbritannien efter valget

— **TID:** 16/9, 1 mandag, kl. 17:15-21:15
PRIS: 350 kr., studerende 175 kr.
UNDERVISER: Ole Helmersen, lektor emeritus i engelsk, CBS

Efter 14 år med de konservative ved magten i Storbritannien forventes det, at Keir Starmer rykker ind i Downing Street 10 efter valget d. 4. juli og stiller sig i spidsen for en ny Labourregering. Er det slut med den britiske forfaldsfortælling og Brexits radikaliserende og destabiliserende konsekvenser for britisk politik og især det konservative parti? Hvad kan, vil og tør Labour gøre med det nedslidte håndværkertilbud, som partiet nu har overtaget? Kan Labour rette op på landets og befolkningens dårlige tilstand på én valgperiode? Vil det konservative parti være i stand til at genopfinde sig selv som det førende oppositionsparti? Eller vil britisk konservatisme fremover være repræsenteret af Reform UK og Nigel Farage?

2421-202

Rundt om Spanien

— **TID:** 24/9, 3 tirsdage, kl. 17:30-19:15
PRIS: 500 kr., studerende 250 kr.

Tag med til Spanien. Vi tager en tur rundt om de mange spændende historier, som det store land på Den Iberiske Halvø gemmer på. Vi rejser tilbage i tid til den spanske borgerkrig fra 1936-1939 – en af de hårdeste og mest bitre konflikter i det 20. århundrede, der endte ud i fire årtiers diktatur under general Franco. Herefter dykker vi ned i den rige spanske kunsthistorie, hvor vi møder store kunstnere som fx El Greco, Velázquez og Goya. Endelig ser vi nutidens Spanien efter i sømmene og hører bl.a. om den aktuelle økonomiske og samfundsmæssige situation og om forholdet mellem de selvstyrende regioner og centralmagten.

- 24/09: Den spanske borgerkrig.** Svend Christian Rybner, forfatter og historiker
- 01/10: Spansk kunst.** Jørgen Printz Steinicke, kunstner og cand.mag. i historie og kunsthistorie
- 08/10: Spanien i dag.** Carsten Jacob Humlebæk, lektor i spanske samfundsforhold, CBS

2421-052

En ny verdensorden?

— **TID:** 21/10, 7 mandage, kl. 17:15-19:00
PRIS: 950 kr., studerende 475 kr.

USA og Vesten har domineret verdensordenen i årtier – nogle vil endda sige århundreder. Men i dag gør stormagter i andre verdensdele sig i stigende grad gældende. Og de globale udfordringer hober sig op. Humanitære kriser, buldrende inflation, tiltagende klimaforandringer og hærgende pandemier. For blot at nævne et par stykker. Hvordan vil forholdet mellem stormagterne udvikle sig? Vil de kunne håndtere tidens store prøvelser? Hvilke værdier vil præge den internationale politik? Og hvilke former for konflikter og krige står vi over for i de kommende år? Er vi på vej mod en ny verdensorden?

- 21/10: Arktis.** Camilla Tenna Nørup Sørensen, lektor, Institut for Strategi, Forsvarsakademiet
- 28/10: Afrika.** Anne Mette Kjær, professor i statskundskab, Aarhus Universitet
- 04/11: Asien.** Camilla Tenna Nørup Sørensen, lektor, Institut for Strategi, Forsvarsakademiet
- 11/11: Latinamerika.** Carlos Salas Lind, ekstern lektor i international politik og økonomi, CBS
- 18/11: EU.** Rasmus Brun Pedersen, lektor i statskundskab, Aarhus Universitet
- 25/11: Mellemøsten.** Helle Lykke Nielsen, lektor i mellemøststudier, Syddansk Universitet
- 02/12: USA.** Derek Beach, professor i statskundskab, Aarhus Universitet

Bliv klogere på
udviklingen i Afrika

SE SIDE 14

2421-237

Rusland under Putin

TID: 22/10, 8 tirsdage, kl. 17.30-19.15

PRIS: 1.050 kr., studerende 525 kr.

"Der er et før og efter 24. februar 2022!" Dette fyndord om Putins tragiske overfald på Ukraine, og hvad heraf fulgte for både Ukraine og Rusland, sætter rammen for denne forelæsningsrække. Hvad ledte op til invasionen? Og hvad vil konsekvenserne være for Rusland og international politik? Hvad betyder krigen for det store antal russere bosat uden for Ruslands grænser? Ligger en del af forklaringen i den russiske selvforståelse? Får krigen mellem Hamas og Israel følger for Ruslands diplomatiske og militære optioner i Ukrainekrigen og internationalt? Vær med, når fagfolkene dissekterer Rusland under Putin.

22/10: Russisk selvforståelse: Fra Peter den Store til Putin.

Torben Heuer, lektor i russisk sprog, kultur og samfundsforhold

29/10: Putin og russiske folkefæller i det nære udland.

Jonas Gejl Kaas, adjunkt i strategi og krigsstudier, Forsvarsakademiet

05/11: Rusland i Mellemøsten.

Carsten Jensen, ph.d. i statskundskab

12/11: Ukrainekrigen og det sikkerhedspolitiske paradigmeskift i Europa.

Mette Skak, lektor emerita i statskundskab, Aarhus Universitet

19/11: Kina, Rusland og verdensordenen.

Camilla Tenna Nørup Sørensen, lektor, Institut for Strategi, Forsvarsakademiet

26/11: Putins greb om magten: Udfordringerne indadtil.

Jakob Tolstrup, lektor i statskundskab, Aarhus Universitet

03/12: Medier og censur i Rusland.

Birgitte Beck Pristed, lektor i russisk kultur, Aarhus Universitet

10/12: Nedstigende magt. Putins Ruslands økonomiske svækkelse.

Peter Toft, ph.d. i statskundskab og deputy director i country risk, Danmarks Eksportkredit

2421-064

Demokratiets krise og den nye konservatisme

TID: 24/10, 8 torsdage, kl. 17.15-19.00

PRIS: 1.050 kr., studerende 525 kr.

Vores demokratier gennemlever en midtlivskrise, hvor de har mistet orienteringen og ser ud til at falde fra hinanden. Vi ser en fortsat politisk krise i Storbritannien, der går tilbage til Brexit-afstemningen, vedvarende højrenationale tendenser i Tyskland og stærkt konservative partier i Polen og Ungarn. Populistiske slagord og nationalisme gør sig markant gældende hos Putin i Rusland og i den republikanske bevægelse i USA, mens der i bl.a. Tyrkiet og Mellemøsten ses forstærkede autokratiske tendenser. Foredragsrækken belyser denne udviklings aktuelle udtryk i otte forelæsnings, der med fælles udgangspunkt diskuterer demokratiets aktuelle krise.

24/10: Demokratiets aktuelle kriser. Et overblik.

Peter Seeberg, lektor emeritus i mellemøststudier, Syddansk Universitet

31/10: Nykonservatisme og nationalisme i Putins Rusland.

Erik Kulavig, lektor emeritus i historie, Syddansk Universitet

07/11: Det splittede Storbritannien: Demokratiske krisetegn i Storbritannien efter Brexit.

Ole Helmersen, lektor emeritus i engelsk, CBS

14/11: Tyskland: Stabilitetens hjemland under pres fra højre?

Thomas Wegener Friis, lektor i historie, Syddansk Universitet, og visiting professor, Europa-Universität Flensburg

21/11: Antidemokratiske tendenser i Visegråd-landene.

Peter Bugge, lektor i centraleuropastudier, Aarhus Universitet

28/11: Det splittede USA.

Niels Bjerre-Poulsen, lektor i historie, Syddansk Universitet

05/12: Autokratiske tendenser på Balkan.

Zlatko Jovanovic, ph.d. i historie, seniorprojektleder og analytiker, DEO

12/12: Forstærkede autokratiske tendenser i Tyrkiet og Mellemøsten.

Peter Seeberg, lektor emeritus i mellemøststudier, Syddansk Universitet

2421-080

Økonomiens fyrtårne

TID: 26/10, 1 lørdag, kl. 10.00-15.30

PRIS: 450 kr., studerende 225 kr.

UNDERVISERE: Jesper Jespersen, dr.scient.adm. og professor emeritus i økonomi, Roskilde Universitet, og Rune Møller Stahl, adjunkt ved Centre for Business and Development Studies, CBS

Hvad bestemmer, hvem vi i dag vurderer som store økonomiske tænkere? Herom er der naturligvis ikke enighed, og vurderingen skifter med de politiske vinde. Vi stiller skarpt på tre uomgængelige fyrtårne blandt samfundsøkonomerne: Adam Smith, der grundlagde den økonomiske videnskab og advokerede for det frie marked, Karl Marx, der udfordrede den liberale markedsøkonomi og den private ejendomsret til kapitalapparateret, afslutningsvis John Maynard Keynes, der påviste de samfundsøkonomiske systemers ustabilitet og nødvendigheden af at føre en aktiv økonomisk politik.

2421-386

Eftermiddage på Dokk1: Alt hvad du bør vide om verdenssituationen

TID: 30/10, 6 onsdage, kl. 12.15-14.00 NB: Ingen undervisning 20/11

PRIS: 850 kr., studerende 425 kr.

STED: Dokk1, Lille Sal, Hack Kampmanns Plads 2

Hvordan ser det politiske landskab ud i USA efter valget? Hvad sker der i Kina, og hvilken betydning har det for Vesten? Kan vi gøre noget ved klimaudfordringerne? Kan Ukraine vinde krigen imod Rusland? Truer konflikten mellem Israel og palæstinenserne med at destabilisere hele Mellemøsten? Og hvad er status på demokratiets aktuelle kriser? I disse tider hober de store, globale og udenrigspolitiske problemstillinger sig op. Men hvad er egentlig op og ned på verdenssituationen lige nu? Vi har inviteret seks eksperter til at give os en status på tidens store udfordringer og gøre os klogere på fremtidsperspektiverne.

30/10: **Udviklingen i Kina og dens betydning for resten af verden.**

Stig Thøgersen, professor emeritus i kinastudier, Aarhus Universitet

06/11: **Demokratiets aktuelle kriser.** Mikkel Thorup, professor i idéhistorie, Aarhus Universitet

13/11: **Klimaforandringerne – hvad er status på klimaets tilstand?**

Jesper Theilgaard, meteorolog, selvstændig, stifter af klimafordmidling.dk og tidl. vært på DR

27/11: **Krigen i Ukraine – status og fremtidsperspektiver.**

Mette Skak, lektor emerita i statskundskab, Aarhus Universitet

04/12: **Israel, Palæstina og det øvrige Mellemøsten et år efter terrorangrebet 7. oktober 2023.** Morten Valbjørn, lektor i statskundskab, Aarhus Universitet

11/12: **Biden eller Trump? USA efter præsidentvalget.** Derek Beach,

professor i statskundskab, Aarhus Universitet

2421-225

Minutter i midnat – atomtruslen dengang og nu

TID: 4/11, 1 mandag, kl. 17.15-21.30

PRIS: 350 kr., studerende 175 kr.

UNDERVISERE: Casper Andersen, lektor i idéhistorie, Aarhus Universitet, og Henry Nielsen, lektor emeritus i videnskabsstudier, Aarhus Universitet

Under den kolde krig vidste alle danskere, at der få hundrede kilometer fra Danmarks grænser stod tusindvis af raketter med kernevåben rettet mod den anden side af jerntæppet. Selvom hele ni lande i dag råder over atomvåben, har truslen om atomkrig ikke fyldt meget i vores bevidsthed de seneste år – lige indtil februar 2022, hvor russiske styrker rykkede ind over Ukraines grænser, og Putin igen satte kernevåben på dagsordenen. Bliv klogere på kernevåben, når vi dykker ned i superbombens globale historie fra udviklingen af de første atombomber under 2. verdenskrig til nutidens aktuelle trusselsbillede. Undervejs kommer vi forbi Oppenheimer, Bohr og ikke mindst, hvilke tiltag der gennem tiden er blevet gjort for at mindske risikoen for atomkrig.

2421-271

Afrika: det store, diverse kontinent

TID: 6/11, 6 onsdage, kl. 17.15-19.00

PRIS: 850 kr., studerende 425 kr.

Afrika har været under hastig udvikling de seneste årtier – socialt, politisk og økonomisk. Og i kraft af bl.a. en stor rigdom af naturressourcer og en ung og voksende befolkning rummer kontinentet fortsat et stort potentiale for øget vækst og velstand. Samtidig står Afrika fortsat over for en række store udfordringer som fx klimaforandringer, politisk ustabilitet, korruption, fattigdom, ulighed og manglende adgang til uddannelse og sundhedspleje. Hvordan disse udfordringer tackles, afhænger helt af den del af Afrika, man befinder sig. Det er nemlig et meget forskelligartet kontinent. Vi dykker ned i diversiteten og de komplekse politiske, økonomiske og historiske faktorer, som er afgørende for at forstå Afrika anno 2024.

06/11: **Kolonisering og afkolonisering af Afrika før og nu.**

Anne Mette Kjær, professor i statskundskab, Aarhus Universitet

13/11: **Religiøse strømninger i Afrika.** Niels Kastfelt, lektor i kirke-

historie, Københavns Universitet

20/11: **Demokrati i Afrika – udfordringer og fremskridt.** Merete Bech

Seeberg, adjunkt i statskundskab, Aarhus Universitet

27/11: **Afrikas paradoks – udvikling mellem kriser og konflikter.**

Holger Bernt Hansen, professor emeritus i afrikastudier, Københavns Universitet

04/12: **Kina i Afrika – nykolonisering eller udviklingsalternativ.**

Peter Kragelund, direktør, Dansk Institut for Internationale Studier

11/12: **Udfordringer og muligheder relateret til klima og natur i**

Afrika. Stig Jensen, lektor i afrikastudier, Københavns Universitet

i dagtimerne

2421-074

Indblik i Europa

— **TID:** 22/10, 7 tirsdage, kl. 17:15-19:00
PRIS: 950 kr., studerende 475 kr.

Hvad er der sket i Storbritannien efter Brexit? Hvilken rolle spiller mafiaen i dagens Italien? Kan Frankrig forene en plads i et nyt Europa med sin gamle selvforestilling om unik fransk 'grandeur'? Hvordan står det til i de 'nye' lande i Central- og Østeuropa? Og kan Tyskland redde det europæiske projekt uden at gå på kompromis med sin egen befolkning? Europa handler både om det politiske Europa, der fylder i medierne, men også om et rigt kulturliv og et idéhistorisk fællesskab. Tag med på en rejse gennem Europa, og få indblik i landenes nyere historie og aktuelle virkelighed.

- 22/10: Tyskland.** Moritz Schramm, lektor i tysk historie og kultur, Syddansk Universitet
29/10: Storbritannien. Ole Helmersen, lektor emeritus i engelsk, CBS
05/11: Frankrig. Jørn Boisen, lektor i fransk, Københavns Universitet
12/11: Italien. Gert Sørensen, seniorforsker med fokus på italiensk historie og kultur, Københavns Universitet
19/11: Tyrkiet. Mathias Findalen, historiker og forfatter
26/11: Spanien. Svend Christian Rybner, historiker og forfatter
03/12: Østeuropa. Peter Bugge, lektor i centraleuropastudier, Aarhus Universitet

2421-254

Sharia, islam og demokrati i Europa

— **TID:** 9/11, 1 lørdag, kl. 10.00-16.00
PRIS: 500 kr., studerende 250 kr.
UNDERVISER: Niels Valdemar Vinding, lektor i islamiske studier, Københavns Universitet

Islamisk ret, etik og praksis – det, som vi i kortform kalder sharia – er en vigtig del af muslimers hverdag og virkelighed, også i Danmark og Europa. Siden 11. september 2001 har lovgivning og politik i Europa dog tit stået i klart modsætningsforhold til sharia. For mange muslimer er sharia en ufravigelig del af islam, mens det for mange politikere og debattører er uforeneligt med demokrati. Vi skal se nærmere på sharia i mødet med samfund og demokrati. Vi ser først på, hvad sharia egentlig er, og på muslimers retsforståelse – især i Danmark og Europa. Dernæst undersøger vi muslimers etik og praksis, fra hverdag til ekstremisme. Endelig ser vi på de seneste love og nye politiske dagsordener for og om islam i Europa.

2421-075

Danmarkskortet

— **TID:** 9/11, 1 lørdag, kl. 10.00-16.00
PRIS: 500 kr., studerende 250 kr.
UNDERVISER: Michael Ejstrup, sprogforsker, forfatter og projektleder

I Aarhus er det almindeligt at spørge, om "du vil ha' en anden bøf", når fadet går rundt. Det betyder ikke, at du skal aflevere den, du allerede har bugseret over på din tallerken. I samme boldgade går østdanskere på toilettet, når jyder går på toilet. I Herning er æbleflæsk ikke en særlig fast del af madkulturen, mens samme ret på de østdanske øer er veletableret. Røgede og saltede sild har (haft) en meget mere fast plads i madkulturen i øst end i vest; helt modsat torsk og flade fisk. Det hele hænger sammen med naturen, menneskene og de muligheder, der har været op gennem historien. Foredraget viser, hvor stor mangfoldigheden er i Danmark, og hvordan historien stadig påvirker os som moderne danskere i forskellige egne af Danmark.

2421-317

Israel og Palæstina

— **TID:** 10/11, 1 søndag, kl. 09.45-15.45
PRIS: 500 kr., studerende 250 kr.

En stribe land på størrelse med Jylland. Det er svært at finde andre områder i verden, der rummer så store konflikter og kontraster på så lidt plads, som det er tilfældet i Israel og Palæstina. Ofte bliver konflikten kogt ned til en kamp mellem to stridende grupper, men virkeligheden er langt mere nuanceret. I Israel lever ortodokse jøder med tildækkede kvinder side om side med israelske mænd og kvinder i jakkesæt. Befolkningen er sammensat af tilflyttere med meget varierende oprindelseslande og fortolkninger af jødedommen. Og det samme gør sig gældende for palæstinenserne, hvor fx kønsrollerne også er blevet påvirket af den lange konflikt. Få en grundlæggende introduktion til Israel og Palæstina. Til historien, folkene, religionen, konflikten og det politiske landskab.

- 09.45: Historien om Israel og Palæstina.** Bjarke Vestesen, journalist, Fyens Stiftstidende
12.15: Det jødiske folk – en mosaik. Bjarke Vestesen, journalist, Fyens Stiftstidende
14.15: Israel og omverdenen. Hans Henrik Fafner, journalist

2421-272

Myten om den danske model

— **TID:** 25/11, 1 mandag, kl. 17.15-21.15
PRIS: 350 kr., studerende 175 kr.
UNDERVISER: Ove Kaj Pedersen, dr.phil., professor emeritus i komparativ politisk økonomi, CBS

Intet begreb er mere anvendt og mere omtvistet end 'den danske model'. Det bruges af alle, regeringer såvel som alle parter på det private og det offentlige arbejdsmarked, især når de varetager deres egne interesser i konflikt med andre. I forelæsningsen beskriver Ove K. Pedersen modellens historie og baggrund og viser, og hvordan parternes selvstændighed i 125 år har været indlejret i det politiske system, men også i stigende grad er blevet en del af samme. Vi ser også på, hvordan selve begrebet har ændret sig over tid, men opstod i en bestemt historisk kontekst, ligesom andre begreber om nationale modeller rundtomkring i den vestlige verden.

2421-396

Tænkepause: Penge

— **TID:** 28/11, 1 torsdag, kl. 17.15-19.00
PRIS: 200 kr., studerende 100 kr.
UNDERVISER: Peter Løchte Jørgensen, professor i finansiering, Aarhus Universitet

Penge er ikke kun papir, men også småsten, sølv og fjer. Før vi gjorde alting op i kroner og øre, var penge et vidt begreb. Siden vi mennesker begyndte at handle med hinanden, har vi haft brug for noget at betale med og opbevare værdi i. Kom med på en spændende tur gennem pengenes historie, og hør om falskmøntnere, bitcoinpirater, bankkrak og bits – frem til i dag, hvor digitale blip på mobilen erstatter forrige generationers kolde kontanter. Mere end nogensinde før kræver penge tillid. Ellers fordufter formuerne. Forelæsningsen bygger på udgivelsen 'Penge' i Aarhus Universitetsforlags populære bogserie 'Tænkepauser'.

2421-298

Når algoritmerne får magten over vores sind og samfund

— **TID:** 2/12, 1 mandag, kl. 17.15-21.15
PRIS: 350 kr., studerende 175 kr.
UNDERVISER: Michael Böss, lektor emeritus i engelsk, Aarhus Universitet

Vi er på vej ind i et massesamfund, hvor der vil opstå en posthuman religion og et postdemokratisk samfund, der bygger på algoritmernes magt. For hvad vil det sige at være menneske, når algoritmerne opløser grænserne mellem dyr, mennesker og samfund? Og hvad betyder demokratiske valg, hvis algoritmerne ikke alene ved, hvordan alle vil stemme, men også vil være i stand til at forklare hvorfor? I det samfund vil al magt tilfalde den elite, der har ejerskab over algoritmerne og de supercomputere og softwareprogrammer, de producerer. De, der skabte de store tech-firmaer, anså oprindeligt dette fremtidsamfund for at være en utopi, der burde realiseres. Står vi ved cyberutopismens endeligt eller gennembrud?

2511-218

Europa lige nu

— **TID:** 20/1, 6 mandage, kl. 17:15-19:00
PRIS: 850 kr., studerende 425 kr.

I efteråret 2025 overtager Danmark formandskabet for EU. Bliv klædt på til et år i Europas tegn, når en række eksperter gør os klogere på de aktuelle udfordringer på kontinentet. Krige i nærområderne, fortsatte flygtningestrømme, høje renteniveauer, et udvidet NATO, voldsomt vejr og EU's grundlæggende værdier under pres. Udfordringerne i Europa er til at få øje på i disse tider. Ofte siges det, at det europæiske samarbejde styrkes af dets kriser. Vil det også gøre sig gældende denne gang? Kan Europa løse udfordringerne og fortsat gøre sig gældende i det 21. århundrede? Hvad skal der til?

- 20/01: Sikkerhed og forsvar.** Rasmus Brun Pedersen, lektor i statskundskab, Aarhus Universitet
- 27/01: Økonomi.** Philipp Schröder, professor i økonomi, Aarhus Universitet
- 03/02: Flygtninge og migranter.** Hans Lucht, seniorforsker, Dansk Institut for Internationale Studier
- 10/02: Klima.** Jesper Theilgaard, meteorolog, selvstændig, stifter af klimaformidling.dk og tidl. vært på DR
- 17/02: Digital teknologi.** Tobias Liebetrau, ph.d., forsker, Københavns Universitet
- 24/02: Værdier under pres.** Peter Bugge, lektor i centraleuropastudier, Aarhus Universitet

2511-125

Magt og demokrati i Danmark

— **TID:** 20/1, 6 mandage, kl. 19:30-21:15
PRIS: 850 kr., studerende 425 kr.

Hvordan står det egentlig til med det danske demokrati? Fra mange sider rejser bekymringer om demokratiets tilstand. Underminerer de sociale medier den demokratiske samtale? Er den politiske elite kommet for langt væk fra borgerne? Og er forvaltningen blevet politiseret, så fagligheden er presset? Disse og andre spørgsmål stiller vi skarpt på i denne forelæsningsrække. Forelæsningerne knytter an til 'Magtudredningen 2.0', som er et stort anlagt forskningsprojekt søsat af Folketinget. Projektet skal undersøge det danske demokratis tilstand, og hvordan det har udviklet sig i de seneste årtier.

- 20/01: Vælgernes adfærd og tilliden til politikerne.** Rune Stubager, professor i statskundskab, Aarhus Universitet
- 27/01: Medierne og politikerne.** Christoffer Green-Pedersen, professor i statskundskab, Aarhus Universitet
- 03/02: Lobbyisme og indflydelse.** Anne Skorkjær Binderkrantz, professor i statskundskab, Aarhus Universitet
- 10/02: Magt, ministre og embedsmænd.** Jørgen Grønnegård Christensen, professor emeritus i statskundskab, Aarhus Universitet
- 17/02: Samfundskontrakten og politikernes dilemma.** Lene Holm Pedersen, professor, Institut for Statskundskab, og forskningsleder på VIVE
- 24/02: Sociale medier og demokrati.** Michael Bang Petersen, professor i statskundskab, Aarhus Universitet

2511-166

På kant med demokratiet

— **TID:** 21/1, 5 tirsdage, kl. 17:15-19:00
PRIS: 750 kr., studerende 375 kr.

Til trods for at demokratiet har vundet udbredelse siden den kolde krigs ophør, findes autoritære og totalitære tendenser stadig overalt i verden. En række lande har ondt i demokratiet. Helt fundamentale demokratiske spilleregler såsom frie valg, pluralisme og ytrings- og pressefrihed udfordres eller er allerede sat ud af spil. Tag med på en indsigtfuld rejse til nogle af de stater i verden, der enten flirter med det ikke-demokratiske eller har taget springet fuldt ud. Hvad er baggrunden og status lige nu?

- 21/01: Xi Jinpings Kina.** Clemens Stubbe Østergaard, lektor emeritus i statskundskab, Aarhus Universitet
- 28/01: Khameneis Iran.** Misha Zand, cand.mag. og Iran-analytiker
- 04/02: Erdoğan Tyrkiet.** Deniz Serinci, cand.public. B og freelance-journalist
- 11/02: Orbáns Ungarn.** Peter Bugge, lektor i centraleuropastudier, Aarhus Universitet
- 18/02: Putins Rusland.** Jakob Tolstrup, lektor i statskundskab, Aarhus Universitet

2511-190

Store sociologer

— **TID:** 21/1, 6 tirsdage, kl. 17:30-19:15
PRIS: 795 kr., studerende 395 kr.

Hvordan kommer magt til udtryk i det moderne samfund? Hvad forstår vi ved begrebet normalitet? Og hvorfor føler vi danskere os særligt stolte, når herrelandsholdet klarer sig godt til EM? Svaret skal findes i sociologien, som stræber efter at afdække de mange aspekter af menneskelig social adfærd - individ, gruppe, organisation og samfund. Sociologien rummer nøglen til at undersøge og tydeliggøre de førnævnte spørgsmål - samt utroligt mange andre. Få indblik i centrale sociologiske problemstillinger og ikke mindst de bærende teorier bag.

- 21/01: Pierre Bourdieu.** Lisanne Wilken, lektor i europastudier, Aarhus Universitet
- 28/01: Michel Foucault.** Jens Erik Kristensen, lektor i pædagogik og idéhistorie, Aarhus Universitet
- 04/02: Jürgen Habermas.** Heine Andersen, professor emeritus i sociologi, Københavns Universitet
- 11/02: Axel Honneth.** Simon Laumann Jørgensen, lektor i statskundskab, Aalborg Universitet
- 18/02: Niklas Luhmann.** Lars Qvortrup, professor emeritus i uddannelsesvidenskab ved DPU, Aarhus Universitet
- 25/02: Zygmunt Bauman.** Poul Poder, lektor i sociologi, Københavns Universitet

Gå på Folkeuniversitetet i dagtimerne

HOLD ØJE MED MARKERINGERNE I PROGRAMMET

2511-192

Forstå din verden

— **TID:** 25/2, 7 tirsdage, kl. 17.15-19.00
PRIS: 950 kr., studerende 475 kr.

Verden er i konstant bevægelse: Konflikter bliver til krige, traktater underskrives, og politiske håndtryk udveksles hen over bonede gulve. Men hvad er historien bag det, der sker? Hvad adskiller de forskellige regioner, og hvilken viden bringer os tættere på en forståelse af Europa, Mellemøsten, USA, Afrika, Latinamerika og Asien? Få stillet skarpt på de konflikter, bevægelser og politiske problemstillinger, forskerne mener, er vigtigst for at forstå verden i dag.

- 25/02: Afrika.** Holger Bernt Hansen, professor emeritus i afrikastudier, Københavns Universitet
- 04/03: Europa og EU.** Rasmus Brun Pedersen, lektor i statskundskab, Aarhus Universitet
- 11/03: Mellemøsten og Nordafrika.** Peter Seeberg, lektor emeritus i mellemøststudier, Syddansk Universitet
- 18/03: Asien.** Clemens Stubbe Østergaard, lektor emeritus i statskundskab, Aarhus Universitet
- 25/03: USA.** Derek Beach, professor i statskundskab, Aarhus Universitet
- 01/04: Østeuropa og Rusland.** Jonas Gejl Kaas, adjunkt i strategi og krigsstudier, Forsvarsakademiet
- 08/04: Latinamerika.** Mogens Pedersen, forhenværende ambassadør i Bolivia og Columbia

2511-126

Mellemøsten – aktuelle udfordringer og perspektiver

— **TID:** 22/1, 8 onsdage, kl. 17.15-19.00
PRIS: 1.050 kr., studerende 525 kr.

Mellemøsten er i krise. 1990'ernes fredsprocesser og det arabiske forår i 2011 er historie. Regionen er splittet og præget af mangfoldige problemer: forstærkede autoritære tendenser i mange af staterne, svage alliancer uden for regionen, dramatisk vandmangel, interne konflikter, voldelige religiøse bevægelser, sekteriske modsætninger og enorme flygtningestrømme. Hvilke udfordringer er de mest centrale, og hvad synes at være perspektiverne for denne kriseramte region?

- 22/01: Mellemøsten – kontinuitet og forandring et årti efter det arabiske forår.** Morten Valbjørn, lektor i statskundskab, Aarhus Universitet
- 29/01: Europas forhold til Nordafrika og Mellemøsten.** Peter Seeberg, lektor emeritus i mellemøststudier, Syddansk Universitet
- 05/02: Rivaliseringen mellem Iran og Saudi-Arabien – konsekvenser i Mellemøstens svage stater.** Maria-Louise Clausen, seniorforsker, DIIS
- 12/02: Iran i dag.** Rasmus Christian Elling, lektor i tværkulturelle og regionale studier, Københavns Universitet
- 19/02: Mellemøsten og Tyrkiet – aktuelle udfordringer.** Dietrich Jung, professor i historie, Syddansk Universitet
- 26/02: Talebanbevægelserne i Afghanistan og Pakistan – og hvilken rolle spiller religion?** Mona Kanwal Sheikh, seniorforsker, DIIS
- 05/03: Vandmangel og klimakrise.** Martin Hvidt, lektor i mellemøststudier, Syddansk Universitet
- 12/03: Migrationskrise og flygtninge i Mellemøsten.** Peter Seeberg, lektor emeritus i mellemøststudier, Syddansk Universitet

2511-106

Samfundsøkonomi og bæredygtig udvikling: Hvor skal pengene komme fra?

— **TID:** 29/1, 3 onsdage, kl. 17.15-19.00
PRIS: 500 kr., studerende 250 kr.
UNDERVISER: Jesper Jespersen, dr.scient.adm. og professor emeritus i økonomi, Roskilde Universitet

Forelæsningsrækken belyser centrale sammenhænge mellem den samfundsøkonomiske udvikling og belastningen af klimaet. Første gang diskuterer og afgrænser vi begrebet 'bæredygtig udvikling' og får belyst de samfundsmæssige omkostninger af fordelings- og erhvervsmæssig karakter, der vil være forbundet med at opnå en bæredygtig udvikling. I den efterfølgende forelæsnings definerer vi 'råderummet i den økonomiske politik' som bestemt af de realøkonomiske forhold. Den afsluttende forelæsnings forklarer, hvordan en (stort set) uændret økonomisk politik fortsat belaster klimaet. Men er der råd til en forstærket klimapolitik? At svare på de spørgsmål fordrer en grundig analyse af, hvor 'pengene' til klimapolitikken egentlig kommer fra.

- 29/01: Samfundsøkonomi og klima kan ikke adskilles: Hvordan omstiller vi til bæredygtig udvikling?**
- 05/02: Råderummet for den økonomiske politik er bestemt af de realøkonomiske forhold, ikke af statens budgetbalance.**
- 12/02: Men hvor skal pengene komme fra?**

2511-245

Desinformation som sikkerhedspolitisk våben

TID: 20/2, 1 torsdag, kl. 17.15-19.00

PRIS: 200 kr., studerende 100 kr.

UNDERVISER: Jeanette Serritzlev, militæranalytiker, Center for Værnsfælles Operationer, Forsvarsakademiet

Denne forelæsning handler om desinformation, og hvordan det kan bruges som et sikkerhedspolitisk våben. Det er ikke noget nyt fænomen, men moderne teknologi betyder, at desinformation og propaganda har fået en helt anden rolle i dag. Det gælder ikke kun i moderne krig, men også under tærsklen til væbnet konflikt; nemlig som led i såkaldt hybrid krigsførelse. Vi skal primært beskæftige os med russisk anvendelse af desinformation. Det kan være i forsøget på at underminere støtten til Ukraine eller som forsøg på at påvirke demokratiske valg handlinger. Endelig vil forelæsningen også komme ind på, hvad udviklingen inden for kunstig intelligens betyder i relation til desinformation. Det bliver konstant lettere at lave falsk indhold, der ser realistisk ud. Hvad betyder det for, hvad vi kan tro på?

2511-154

Indien – politik, potentiale og paradokser

TID: 24/2, 5 mandage, kl. 17.15-19.00

PRIS: 750 kr., studerende 375 kr.

UNDERVISER: Kunal Singla, cand.merc.jur., stifter og CEO, COBO Consult, fhv. chef for Dansk Industris kontor i Indien

Indien accelererer for alvor i disse år og er på vej til at blive den tredje største økonomi globalt. Landet er blevet en politisk magtfaktor internationalt, og globale erhvervsledere står pludselig i kø for at lave aftaler med landet, som mange ikke tog seriøst indtil for få siden. I denne forelæsningsrække graver vi dybere i det gigantiske mangfoldige lands politik, potentiale og paradokser. Kunal Singla er dansk-inder og var i en årrække chef for Dansk Industris kontor i Indien. Gennem forløbet vil han give indsigt og data fra de bonede gulve, nyopførte fabrikshaller og ikke mindst fra den tætte trafik og varme i megabyen Mumbai.

24/02: Det moderne pluralistiske Indien

03/03: Indiens udenrigspolitik historisk og frem til nu

10/03: Indiens parlamentsvalg i 2024 – betydninger af verdens største valg

17/03: Indiens boomende økonomi – et kig ned i vækstmotoren og perspektivering globalt

24/03: 'Global India' – Indiens diaspora globalt og i Danmark

2511-116

Sydkorea – fra krig til k-pop

TID: 25/2, 1 tirsdag, kl. 17.15-21.15

PRIS: 350 kr., studerende 175 kr.

UNDERVISER: Sofie Nyland Brodersen, ph.d. i økonomi, ekstern lektor, Aarhus Universitet, og oversætter af koreansk litteratur

Kom med på en spændende rejse gennem Sydkorea. I løbet af aftenen skal vi blive klogere på samfund, demokrati, traditioner, historie og ikke mindst de overraskende og spændende kulturfænomener, som strømmer ud fra Sydkorea i dag. Du får indblik i både Koreakrigen, de politiske spændinger og den kraftige økonomiske vækst, som fulgte i kølvandet. Sociale hierarkier, omgangsformer og gamle traditioner. Den enorme og søvnløse storby Seoul, som ligger blot en times kørsel fra grænsen til Nordkorea. Noraebang (karaoke), soju (koreansk spiritus) og koreansk arbejdskultur – og sidst men ikke mindst populærkulturen kendt som hallyu, som du måske har oplevet med ørehængerens 'Gangnam Style', Netflix-serien 'Squid Game' eller oscarvinderen 'Parasite'.

2511-128

Drab i Danmark

TID: 1/3, 1 lørdag, kl. 10.00-16.00

PRIS: 500 kr., studerende 250 kr.

Drab fascinerer os. Vi stifter bekendtskab med mordere og deres ofre overalt – i film, bøger, true crime-podcasts og ikke mindst i nyhederne, hvor virkelighedens forbrydelser præsenteres for os dagligt. Men hvor godt kender vi egentlig til behandlingen af denne uhyggelige forbrydelse – drabet – som ulykkeligvis bliver begået hver evig eneste dag mange steder i verden? Ekspertene stiller skarpt på en hverdag med lægelige undersøgelser af drabs ofre og gerningsmænd og på straffesagen, som naturligt følger en drabsforbrydelse. Videre dykker vi ned i, hvordan drabet som fænomen skildres i litteraturen. Bliv klogere på, hvordan drabet som forbrydelse håndteres inden for det retsmedicinske, juridiske og litteraturvidenskabelige fagområde.

10.00: Retsmedicineren og drab. Asser Hedegård Thomsen, ph.d. og speciallæge i retsmedicin, Aarhus Universitet

12.30: Straffesagen. Nicolaj Sivan Holst, lektor i jura, Aarhus Universitet

14.30: Drab i litteraturen. Bo Tao Michaëlis, mag.art. i litteraturvidenskab og kulturanmelder, Politiken

Folkeuniversitetets undervisning
foregår på Aarhus Universitet
i Ny Munkegade 118

– MEDMINDRE ANDET ER ANGIVET. SE LOKALE PÅ FUAU.DK

2511-267

Indblik i Latinamerika

TID: 10/3, 4 mandage, kl. 17:15-19:00

PRIS: 650 kr., studerende 325 kr.

Latinamerika er præget af store økonomiske og sociale udfordringer. Selvom mange lande oplevede fremskridt i starten af det 21. århundrede, synes disse at være på retur. Samtidig har kontinentet gennem en årrække set politisk polarisering og demokratisk tilbagegang, der bl.a. blev forstærket af COVID-19-epidemien. Men der sker også fremskridt i klimakampen og fx kvinders rettigheder. Denne forelæsningsrække undersøger udviklingen og giver et indblik i, hvor Latinamerika er på vej hen.

- 10/03: Brasilien.** Marie Kolling, seniorforsker ved Dansk Institut for Internationale Studier
- 17/03: Argentina.** Carlos Salas Lind, ekstern lektor i international politik og økonomi, CBS
- 24/03: Columbia.** Line Jespersgaard Jakobsen, postdoc, Institut for Samfundsvidenskab og Erhverv, Roskilde Universitet
- 31/03: Chile.** Alexander Ulrich Thygesen, ph.d.-studerende, Institut for Kommunikation og Kultur, Aarhus Universitet

2511-238

Thomas Piketty og den økonomiske ulighed

TID: 29/3, 1 lørdag, kl. 12.00-16.00

PRIS: 350 kr., studerende 175 kr.

UNDERVISER: Rune Møller Stahl, adjunkt ved Centre for Business and Development Studies, CBS

I lang tid blev ulighed betragtet som et overstået problem i vores del af verden. Men det sidste årti er den økonomiske ulighed rykket ind som et helt centralt emne i den politiske debat. Den mest centrale figur i denne udvikling er den franske økonom Thomas Piketty. Foredraget gennemgår Pikettys ambitiøse forsøg på at skabe en forståelse af det globale samspil mellem økonomisk og politisk magt, der har præget ulighedens historie gennem de seneste 200-300 år, og diskuterer, hvorfor Pikettys forskning har fået så stor gennemslagskraft i vores tid.

2511-283

Tidens store udfordringer

TID: 22/4, 5 tirsdage kl. 17:15-19:00

PRIS: 750 kr., studerende 375 kr.

Hvor polariseret er Danmark? Vil kunstig intelligens revolutionere vores samfund? Hvor robust er den danske økonomi? Er vi rustet til at modstå cybertrusler? Og hvilke udfordringer står velfærdsstaten over for i fremtiden? Tag med, når vi dykker ned i nogle af de mest presserende spørgsmål og udfordringer, som Danmark står over for lige nu og i de kommende år. Med fokus på emner, der spænder fra sociale dynamikker til teknologiske fremskridt, økonomiske udfordringer og nationale sikkerhedsspørgsmål, vil forelæsningsrækken give et dybere indblik i de problemstillinger, der former vores samfund i dag og i fremtiden.

- 22/4: Polarisering mellem land og by – er Danmark et splittet samfund?** Niels Nyholt, postdoc i statskundskab, Aarhus Universitet
- 29/4: Kunstig intelligens – hvad er fordelene og ulemperne?** Jens Christian Bjerring, lektor i filosofi, Aarhus Universitet
- 6/5: En status på dansk økonomis udfordringer, og hvad bestemmer råderummet i fremtiden?** Jesper Jespersen, dr.scient.adm. og professor emeritus i økonomi, Roskilde Universitet
- 13/5: Hvor udsat er Danmark for cybertrusler, og kan vi modstå dem?** Tobias Liebetrau, forsker, Institut for Statskundskab, Københavns Universitet
- 20/5: Er fremtidens velfærdsstat truet?** Jørgen Goul Andersen, professor i statskundskab, Aalborg Universitet

Politisk polarisering, klimakamp, kvinders rettigheder. Hvor er Latinamerika på vej hen? Se hold ovenfor.

Vov at vide! Et kig ind i forskningens forunderlige verden

Vær med i efteråret, når det traditionsrige Vov at vide! præsenterer nogle af landets mest excellente forskere. På én aften vil du komme vidt omkring i den fascinerende forskning, når forskerne fortæller om deres originale projekter. Læs mere på de følgende sider.

DANMARKS FRIE
FORSKNINGSFOND

Danmarks Frie Forskningsfond

Originale forskningsidéer er med til at skabe ny viden og er fundamentet for fremtidens samfund. Hvert år udvælger og støtter Danmarks Frie Forskningsfond nogle af de mest originale forskningsidéer. Konkurrencen om midlerne er hård, og Sapere Aude-forskningsledere er blandt de bedste, som får bevilling til deres projekter til gavn for samfundet som helhed.

Mød fire Sapere Aude-forskningsledere, som hver især udøver banebrydende forskning.

Ved at 'støvsuge' såkaldt miljø-DNA fra luften er det muligt at finde ud af, hvilke dyrearter der findes i et område. Tidligere har biolog **Kristine Bohmann** vist, at det med denne metode er muligt at kortlægge både pattedyr, fugle, frøer og krybdyr, og med sit nye projekt vil hun udvikle metoder til at inkludere insekter.

Julia Kirch Kirkegaard undersøger, hvordan forventninger til vores teknologiske fremtid kan være med til at forme virkeligheden. Det gør hun med udgangspunkt i Power-to-X og undersøger, hvordan forskellige former for ekspertise farver vores syn på denne energiform.

Økonom **Jonas Maibom Refsgaard** undersøger både de direkte effekter af gældssanering på fx helbred og familie og effekterne på økonomisk stabilitet og fremtidige forbrugsmuligheder. Målet er at beskrive mulige gevinster ved gældssanering og undersøge den nuværende praksis.

En velkendt bivirkning af kemoterapi kan være smerte i huden på særligt hænder og fødder. **Tore Bjerregaard Stage** arbejder med at øge forståelsen for denne bivirkning og de medfølgende nerveskader samt at bidrage til at finde nye måder at behandle og forhindre bivirkningen på.

Vov at vide! Et kig ind i forskningens forunderlige verden

TID: 26/11, tirsdag, kl. 19.00-21.05

PRIS: 50 kr. inkl. et glas vin i pausen

STED: Store Sal, Dokk1, Hack Kampmanns Plads 2, 8000 Aarhus C

LIVESTREAM: Arrangementet livestreames også. Det er gratis at være med online, men kræver tilmelding på hjemmesiden

Sapere Aude! "Hav mod til at bruge din egen forstand!" Sådan lyder en af oplysningstidens mest kendte sætninger formuleret af Immanuel Kant i 1783. Denne aften kigger vi dog ud i fremtiden, når nogle af Danmarks bedste forskere præsenterer den nyeste forskning – Vov at vide! Hvert år støtter Danmarks Frie Forskningsfond forskere, der står bag de mest originale og banebrydende idéer. Vi har samlet et hold af disse forskere denne aften. Vi får et unikt indblik i menneskene bag tankerne og laver nedslag i en række vigtige spørgsmål inden for forskningens forunderlige verden i dag.

PROGRAM FOR AFTENEN:

- 19.00: Velkomst** ved Danmarks Frie Forskningsfond og vært Line Friis Frederiksen, biolog og videnskabsjournalist
- 19.05: Kortlægning af biodiversitet gennem luftbåret DNA.** Kristine Bohmann, lektor i biologi, Københavns Universitet
- 19.20: Hvordan spiller ekspertise ind i vores forventninger til Power-to-X?** Julia Kirch Kirkegaard, lektor i økonomisk sociologi, Danmarks Tekniske Universitet
- 19.35: Forskersamtale.** Line Friis Frederiksen i samtale med Kristine Bohmann og Julia Kirch Kirkegaard
- 19.55: Pause med vin**
- 20.15: Gældssanering – en analyse af mulige fordele.** Jonas Maibom Refsgaard, lektor i økonomi, Aarhus Universitet
- 20.30: Hvorfor får nogle patienter smertefulde hudbivirkninger til kemoterapi?** Tore Bjerregaard Stage, professor i translational farmakologi, Syddansk Universitet
- 20.45: Forskersamtale.** Line Friis Frederiksen i samtale med Jonas Maibom Refsgaard og Tore Bjerregaard
- 21.05: Tak for i aften**

Danmarks Frie Forskningsfond

- Støtter forskning inden for alle videnskabelige hovedområder
- Består af 75 rådsmedlemmer og 9 bestyrelsesmedlemmer, som alle er udpeget på baggrund af deres høje faglige viden og kompetence
- Uddeler hvert år ca. 1,9 mia. kr. til forskning
- Har hjemmesiden: dff.dk
- Er aktiv på: [LinkedIn](https://www.linkedin.com/company/danmarks-frie-forskningsfond/)

**DANMARKS FRIE
FORSKNINGSFOND**

Arbejdsliv, ledelse & kommunikation

2411-137

Tør du stole på din intuition? Om intuition i livsledelse og lederliv

— **TID:** 2/9, 1 mandag, kl. 17:15-21:15
PRIS: 500 kr., studerende 250 kr.
UNDERVISER: Mette Møller, cand.psych. aut., erhvervspsykolog og specialist- og supervisor godkendt i ledelse og organisation

Intuition er i mange år i vores videnssamfund blevet stedmoderligt behandlet som en underlødige måde at beslutte på. Måske fordi vi ikke har haft særlig stor viden om, hvad intuition er. Måske fordi vores samfund fokuserer på alt, hvad der kan måles og vejes. Måske fordi vi selv i vores liv og i vores organisationer ikke anerkender dens vigtighed. Heldigvis vokser interessen for intuition frem med hastige skridt, og aftenens program vil indvie dig i emnet, give indsigt i, hvordan intuition virker, hvilke faldgruber den har, og hvordan du kan bruge den i vigtige beslutningsprocesser – både som menneske og evt. som leder. Aftenen veksler mellem oplæg, refleksioner og øvelser.

2421-403

ChatGPT-skrivekursus for begyndere

— **TID:** 3/9, 1 tirsdag, kl. 17:30-19:15
PRIS: 350 kr., studerende 175 kr.
UNDERVISER: Simon Krag Linde, cand.ling.merc. i virksomhedskommunikation, selvstændig tekstforfatter

Kunstig intelligens åbner nye døre for alle, der arbejder med tekster. Og de fremsynede tekstforfattere bruger energien på at gøre ChatGPT til deres betroede væbner – frem for at frygte at blive erstattet af robotter. Denne aften introducerer vi dig til, hvordan du gør ChatGPT til din personlige hjælper og kreative skrivemakker. Du lærer, hvordan du anvender ChatGPT til at optimere din idégenerering, effektivisere din skriveproces og outsource din korrekturlæser. Få praktiske redskaber og en god grundforståelse, så du kan navigere og udnytte ChatGPT til at optimere din tekstproduktion.

2421-021

Alt hvad du bør vide om det gode arbejdsliv

— **TID:** 4/9, 5 onsdage, kl. 17:15-19:00
PRIS: 850 kr., studerende 425 kr.

Vi bruger en stor del af vores vågne timer på vores job, og for de fleste af os handler arbejdet om mere end blot at tjene til føden. Samtidig er grænsen mellem arbejdsliv og privatliv flydende, og mange tager arbejdet med hjem både mentalt og fysisk. På flere måder fylder vores arbejde altså i vores liv. Vi lægger meget energi i det, og vi får energi af det. Det betyder, at vi stiller høje krav til vores egen udvikling og præstationer i arbejdslivet. Forelæsningsrækken stiller skarpt på det gode arbejdsliv fra forskellige perspektiver og ser på, hvordan du kan skabe mere glæde og trivsel i dit daglige arbejde.

04/09: Mening i arbejdslivet – hvad er det, og hvordan får man mere af det? Ib Ravn, ph.d., lektor emeritus, DPU, Aarhus Universitet

11/09: Konfliktløsning i arbejdslivet. Finn Sten Jakobsen, lektor i strategi og økonomistyring, Aarhus Universitet

18/09: Stress i arbejdslivet. Lærke Egefjord, læge, forfatter og billedkunstner, og Mette Møller, cand.psych. aut., erhvervspsykolog og specialist- og supervisor godkendt i ledelse og organisation

25/09: Hjernen i arbejdslivet. Ole Lauridsen, lektor emeritus i undervisning og læring, Aarhus Universitet

02/10: Balance i arbejds- og privatlivet. Eva Borgen Paulsen, cand.psych., psykolog, Borgen Psykologi

Gå på Folkeuniversitetet i dagtimerne

HOLD ØJE MED MARKERINGERNE
I PROGRAMMET

2421-349

Privatøkonomi for begyndere

— **TID:** 16/9, 1 MANDAG, KL. 17:15-20:15
PRIS: 425 kr., studerende 200 kr.
UNDERVISER: Desirée Ballegaard, cand.merc.aud., finansiel rådgiver og stifter af Boovot

I de tider, vi lever i, med store udsving og mange usikre faktorer, er det vigtigere end nogensinde at få lagt fundamentet for en sund økonomi og opnå værktøjerne til økonomisk frihed nu og for resten af livet. Få fjernet bekymringer og stress omkring din økonomi og din økonomiske fremtid, og tilrettelæg din økonomi så den understøtter dine mål, drømme og ønsker. Lær på en forståelig og overskuelig måde alt det, du ikke lærte i skolen eller fik med hjemmefra om økonomi. Du kan se frem til emner som: boligkøb som førstegangskøber, opsparing og investering, at arbejde med forskellige tidshorisonter, budgetplanlægning med henblik på frihed, optimering af aktiv såvel som passiv indkomst og skatteoptimering.

2421-306

Design for mennesker

— **TID:** 30/9, 1 mandag, kl. 17.30-20.30
PRIS: 425 kr., studerende 200 kr.
UNDERVISERE: Frederikke Tholander, cand.psych., innovations- og designkonsulent, og Ditte Hvas Mortensen, ph.d. i psykologi, konsulent inden for designpsykologi

Som mennesker lever vi i en gennemdesignet verden. En verden, der er designet til at imødekomme vores behov – og, i nogle tilfælde, påvirke os til at dele ud af vores penge, tid og opmærksomhed. Få en grundlæggende indføring i, hvordan menneskers opfattelsesevne, tænkning og emotioner fungerer, samt hvordan disse egenskaber bliver bragt i spil, når bl.a. virksomheder skaber de objekter, ydelser og digitale oplevelser, vi omgiver os med. Vi skal høre om, hvordan mennesker opfatter og interagerer med hinanden og objekter omkring os, hvordan man kan anvende psykologisk viden i praksis, i design af produkter, oplevelser, services og kampagner, samt hvordan designpsykologi anvendes til at påvirke mennesker – på godt og ondt.

2421-274

Sådan får du skarpe tanker

— **TID:** 7/10, 1 mandag, kl. 17:15-21:15
PRIS: 500 kr., studerende 250 kr.
UNDERVISERE: Louise Meldgaard Bruun, specialpsykolog i psykiatri, ekstern lektor ved medicin, Aarhus Universitet, og Line Kirstine Hauptmann, psykolog og specialist i klinisk neuropsykologi, ekstern lektor i psykologi, Aarhus Universitet

Hjernen og tænkningen er i gang hele tiden og udfordres af de betingelser, vi giver dem. Tænkningen og de kognitive processer påvirkes af, hvordan vi lever, arbejder og sover. Præcis som resten af kroppen. Forskning viser, at det er muligt at styrke kognitionen, booste hjernens processer og derved blive bedre til at holde opmærksomheden, huske nyt og løse problemer. Både små ændringer og lange træk kan skabe forandring. Få mere viden om, hvordan vores tænkning fungerer, og indblik i, hvordan man med konkrete teknikker og strategier kan forbedre koncentrationsevnen, holde overblikket og styrke problemløsningssevnen.

2421-141

Nudging og adfærdsindsigter

— **TID:** 21/10, 1 mandag, kl. 17:15-21:15
PRIS: 500 kr., studerende 250 kr.
UNDERVISER: Jesper Elbæk Jensen, behavioural analyst, iNudgeyou

Hvordan får man folk til at spise sundere, agere mere miljørigtig og køre sikkert i trafikken? Forbud, fedtafgifter og fartbøder er klassiske værktøjer, men risikoen for en fartbøde får ikke alle til at løfte foden fra speederen. Nudging er et værktøj til adfærdsforandring. Et 'nudge' er et velment puf i en bestemt retning. Nudge-tilgangen bygger på indsigter fra adfærdsøkonomi og kognitiv psykologi, der viser, hvordan det er muligt at påvirke adfærd uden brug af, eller som supplement til, de klassiske reguleringsstrategier: information, incitamentsstyring og direkte regulering. Bliv klogere på nudge-tilgangen til adfærdsforandring i teori og praksis, og få indblik i noget af den nyeste viden på området.

2421-073

Styrk din evne som formidler

— **TID:** 26/10, 1 lørdag, kl. 10.00-16.00
PRIS: 650 kr., studerende 325 kr.
UNDERVISERE: Maria Larsen, journalist, kommunikationsrådgiver og forfatter, Mellem Linjerne, og Helle Brokjær, teaterinstruktør, skuespiller og ekstern underviser på Aarhus Teater og Randers Teater

Brænd igennem med både budskab, krop og stemme. Du skal holde et vigtigt oplæg og vil gerne motivere og begejstre dine tilhørere. På kurset får du de vigtigste redskaber fra teatrets og journalistikkens verden til at gøre dit stof relevant og forståeligt. Uanset om du skal holde et oplæg eller lede et møde. Du får en basal viden om, hvordan du bruger historier og eksempler til at gøre dit oplæg inspirerende, så det bliver forstået og husket. Dit kropssprog, din stemme og din ro er afgørende for, hvordan budskabet bliver modtaget. Du får konkrete eksempler på, hvad der gør dig til en autentisk formidler med et levende kropssprog og en behagelig og varieret stemme. Du får også redskaber til at håndtere lampefeber og til at skrue op for din udstråling.

2421-307

Den effektive rådgiver

— **TID:** 26/10, 1 lørdag, kl. 10.00-16.00
PRIS: 650 kr., studerende 325 kr.
UNDERVISER: Helle Petersen, ph.d. i forandringskommunikation og master i organisationspsykologi

Hvem kender ikke oplevelsen af at stå forundret og frustreret tilbage efter en rådgivning? Dit input var fagligt vigtigt, men hvad var det, der gjorde, at kunden ikke virkede engageret og måske heller aldrig kommer til at følge dine råd? Få inspiration, viden og værktøjer til at gøre en forskel som rådgiver, uanset om du rådgiver inden for jura, økonomi, IT, kommunikation, HR eller noget helt sjette. Få gode råd til, hvordan du skærper din gennemslagskraft, så du bliver hørt, og din rådgivning virker både strategisk, retorisk og psykologisk.

2421-258

Den effektive ledergruppe

- **TID:** 28/10, 1 mandag, kl. 17.30-21.30
PRIS: 500 kr., studerende 250 kr.
UNDERVISER: Eva Damsgaard, cand.mag. i medievidenskab og organisationsudvikling og ledelsesudviklingskonsulent, CAPIO CONSULT ApS

Et lederteam er for organisationen, hvad et hjerte er for menneskekroppen. Hvis ikke hjertet fungerer, kan man reparere nok så meget på resten af kroppen, uden at det afhjælper symptomerne. På samme måde er det med lederteamet. Hvis ikke det fungerer optimalt, kan problemer i organisationen være tæt på umulige at afhjælpe. Lederteamet spiller på den måde en central rolle i organisationen i dag. Hvis det skal lykkes at udvikle kompetente og bæredygtige organisationer, må lederteamet stå sammen om den værdi, de skal skabe for organisationen og for sig selv som ledergruppe. Visionsledelse og selvledelse er helt centralt i dette ligesom det at dyrke en kultur, som får organisationen til at lykkes med det, den er sat i verden for, og som styrker både arbejdsglæde og sammenhængskraft.

2421-125

Konstruktive konflikter

- **TID:** 28/10, 1 mandag, kl. 17.30-21.30
PRIS: 500 kr., studerende 250 kr.
UNDERVISER: Gitte Svanholm, master i organisationspsykologi, ledelseskonsulent i Svanholm Coaching

Konflikter er helt naturlige i et moderne arbejdsliv, hvor vi skal samarbejde og navigere i konstant forandring. Lær at analysere og håndtere konflikterne konstruktivt, så de ikke dræner en masse god energi hos dig og dine kollegaer. På denne aften får du vigtig viden om konflikter og kommunikation, så du kan sikre effektivitet, trivsel og tillidsfulde relationer på din arbejdsplads.

2421-208

Flow og fokus – start en skabende proces i fællesskab

- **TID:** 30/10, 3 onsdage, kl. 17.30-19.15
PRIS: 650 kr., studerende 325 kr.
UNDERVISERE: Lærke Egefjord, læge, forfatter og billedkunstner, og Mette Bahnsen, uddannet MBSR-lærer

På kurset introducerer vi nyeste forskning inden for mental sundhed og viser, hvordan mindfulness, kunst og kreativitet kan være effektive redskaber til at skabe mere arbejdsglæde, workflow, trivsel og dermed mindre stress i din hverdag. Samtidig giver kurset redskaber til at håndtere forandringer i arbejdslivet. Både mindfulness og kreativ praksis faciliterer selvforlængelse og fordybelse og sætter en ramme, der kan skabe rum for nærvær og virkelyst. Undervisningen indledes med korte teoretiske oplæg fra begge undervisere, som tager udgangspunkt i den seneste forskning. Herefter guides der til enkle mindfulness-øvelser. Formålet er, at deltagerne får kontakt til kroppen og får mulighed for ro, inden den kreative øvelse sættes i gang.

2421-394

Senkarrieren og den gode overgang

- **TID:** 9/11, 1 lørdag, kl. 10.00-16.00
PRIS: 650 kr., studerende 325 kr.
UNDERVISERE: Nina Tange, cand.scient.soc., specialkonsulent, DPU, Aarhus Universitet, og Line Visti Andersen, cand.jur., HD(O) og ejer af Et Rigt Liv

I takt med at vi har fået flere og flere leveår, er der kommet en ny fase i livet: livet fra omkring de 60 år, og frem til man bliver gammel. Med livets forskellige faser og overgange følger normalt også ritualer. Men vi mangler ritualer til senkarrieren og overgangen til pensionslivet. Det betyder, at mange er uforberedte og ikke rigtig har fået overvejet, hvordan man ønsker, at senkarrieren og pensionslivet skal forme sig. Og manglende forberedelse er risikabelt ift. både livskvalitet og helbred. Dagen vil foregå som workshops, hvor du gennem forelæsning, oplæg, relevante værktøjer og refleksion (individuelt og sammen med andre) arbejder med, hvordan du gerne vil forme din senkarriere og livet i den næste livsfase.

2421-310

Lær at argumentere

- **TID:** 10/11, 1 søndag, kl. 10.00-16.00
PRIS: 650 kr., studerende 325 kr.
UNDERVISER: Christina Elisabeth Søgaard Jensen, lektor og projektleder, Erhvervsakademi Aarhus

Hvordan overbeviser du andre om et bestemt synspunkt eller en særlig vinkel på en sag? Det gør du ved at konstruere de rette argumenter til din modpart. På denne workshop bliver du introduceret til klassisk argumentationsteori på en sjov og let tilgængelig måde. Vi bygger klassiske argumenter, der er skræddersyet til at imødegå og ligefrem opløse modpartens skepsis og modstand, og undervejs inddrager vi narrativ teori og teori om meningskabelse. Vi vil lege med teknikkerne og konstruere sindrige argumenter både på skrift og i levende dialog. Bliv klædt på til din næste professionelle argumentationsopgave – eller kom og leg med, og lær en teknik, som vil gavne dig i næsten alle livets sammenhænge.

2421-337

Bliv en endnu bedre underviser

- **TID:** 10/11, 1 søndag, kl. 10.00-16.00
PRIS: 650 kr., studerende 325 kr.
UNDERVISER: Søren Boy Skjold, lektor i sprog og fortælleteknik, Danmarks Medie- og Journalisthøjskole

Vil du blive en endnu bedre underviser? Savner du konkrete øvelser, der kan løfte din undervisning fra almindelig til interessant – både for dig og for dine studerende? Har du lyst til at udfordre vanetænkningen, næste gang du træder ind i et auditorium eller i et undervisningslokale? Dagens seminar giver tips til, hvordan du planlægger et undervisningsforløb, holder oplæg, giver feedback, arbejder med dit kropssprog og en række andre af de udfordringer, man møder, når man skal flytte mennesker fra et fagligt ståsted til et andet. Seminaret henvender sig til alle, som har lyst til at udfordre sig selv i den sjove, svære og ofte uforudsigelige disciplin: undervisning.

Læge og billedkunstner Lærke Egeffjord underviser i krydsfeltet mellem arbejdsliv, sundhed og kreativitet. Mød hende i 'Pausen under pres'. Se nedenfor. Se også hold side 26 og 37.

2421-006

Tredje generations coaching

TID: 10/11, 1 søndag, kl. 10.00-16.00

PRIS: 650 kr., studerende 325 kr.

UNDERSISER: Reinhard Stelter, professor i coaching- og sportspsykologi, Københavns Universitet, og gæsteprofessor på CBS/ Master of Public Governance

Ønsker du at få indblik i den nyeste og banebrydende udvikling inden for coaching, og er du parat til at tænke dialoger og samtaler på en ny måde? Coaching er blevet et betydningsfuldt redskab i hverdagen, fordi samfundet hele tiden stiller nye krav til kompetenceudvikling, læring, ledelse samt team- og organisationsudvikling. Coaching kan hjælpe til at skabe ny viden og mestring af sociale forhandlinger. Dagen dykker ned i coaching og coachingpsykologiens verden og beskæftiger sig med aktuel samfundsforskning, nye læringsteorier og diskurser om det personlige lederskab. Lær, hvordan du med det nye udviklingsværktøj 'Tredje generations coaching' kan være med til at udvikle værdiorienterede samtaler, der skaber ny viden, refleksioner og perspektiver.

2421-017

God grammatik

TID: 23/11, 1 lørdag, kl. 10.00-16.00

PRIS: 650 kr., studerende 325 kr.

UNDERSISER: Richard Madsen, ph.d. i statistisk sprogvidenskab, freelance sprogkonsulent

God kommunikation bygger på korrekt sprogbrug, og korrekt sprogbrug forudsætter et godt kendskab til sprogets system. Denne dag vil du få svar på spørgsmål om overordnede emner, som hvad der karakteriserer dansk, og hvordan det er opbygget. Herudover vil vi dykke ned i konkrete sproglige spørgsmål, som eksempelvis hvornår man skal skrive 'nogle', og hvornår man bruger 'nogen'. Få en grundlæggende og grundig introduktion til det danske sprogsystem, hvordan ord og sætninger konstrueres, tegnsætningsreglerne, og få sat de mest almindelige fejltypen og vanskelige ord på radaren. Undervisningen vil veksle mellem forelæsning og små praktiske øvelser og tager fat i mange aspekter af god grammatik.

2421-058

Pausen under pres – pausens betydning for hjernen, læring og trivsel

TID: 23/11, 1 lørdag, kl. 10.00-16.00

PRIS: 650 kr., studerende 325 kr.

UNDERSISER: Ole Lauridsen, lektor emeritus i undervisning og læring, Aarhus Universitet, og Lærke Egeffjord, læge, forfatter og billedkunstner

Pausen er under pres. Vi halser gennem livet uden virkelig at stoppe op. Vi bliver stressede og syge, vi lærer og arbejder dårligere – hele vores kognitive potentiale lider under dette evige jag. Vi bilder os ganske vist ind, at vi stopper op og giver plads til os selv, men gør vi nu også det? På forløbet vil vi se nærmere på vores kognitive funktioner og vores læring. Vi vil behandle konsekvenserne af den pauseløse hverdag. Og først og sidst: Vi vil tage fat i den ægte pause, hjernepausen, og dens betydning for vores dagligdag og tankevirksomhed. Deltagerne vil få masser af råd og teknikker til at få lagt pauser ind i hverdagen – trods tidspress og tidshø.

Heldagskurser – få inspiration og redskaber til dit arbejdsliv

Tilbring en lærerig dag i de smukke omgivelser på Moesgaard Museum, og få konkrete værktøjer til arbejdslivet.

2421-342

Leder uden kasket

— **TID:** 26/11, 1 tirsdag, kl. 10.30-16.15
PRIS: 1.475 kr. inkl. kaffe/te og frokost
UNDERVISER: Bodil Egede-Lassen, ledelsesudviklingskonsulent

Mange fagligt stærke specialister har ledelsesfunktioner uden mandat. Her er det vigtigste redskab for at trives og lykkes dig selv, din personlige autoritet og gennemslagskraft. Men hvordan driver du mennesker, projekter, teams og arbejdsgrupper frem mod målet? Hvordan håndterer du krydspres, kollegaer, der ikke samarbejder optimalt, og konflikter, som du er en del af, når du ikke har den formelle ledelsesautoritet? Forløbet introducerer dig for en række konkrete værktøjer inden for relationsledelse, kommunikation og konflikthåndtering, der gør det muligt for dig at navigere i et krydspres af forventninger. Kurset henvender sig til dig, der i det daglige udøver ledelse, typisk på grund af din faglighed og anciennitet, men som ikke har en formel ledertitel. Du har måske en funktion som projektleder, koordinator, teamleder eller tovholder.

2421-343

Det meningsfulde arbejdsliv

— **TID:** 26/11, 1 tirsdag, kl. 10.30-16.15
PRIS: 1.475 kr. inkl. kaffe/te og frokost
UNDERVISERE: Christian Tang Lystbæk, lektor i ledelses- og organisationsudvikling, Aarhus Universitet, og Michael Nørager, ph.d., lektor i innovation og forandringsledelse, Aarhus Universitet

Sundhedsstyrelsens rapport fra 2021 om 'Danskernes Sundhed' fortæller os, at det mentale helbred er i frit fald. Vi får stadig sværere ved at se meningen med det, vi foretager os. Der er brug for bæredygtige løsninger nu. Bliv klogere på, hvad vi i fællesskab, på den enkelte arbejdsplads, kan gøre ved situationen. Få noget at tænke over, værktøjer med hjem og noget at grine af. Gennem kurset bliver du inspireret til at forstå dig selv og de andre på måder, der giver selvindsigt, mening, skaber nye perspektiver og løfter dit eget dannelsesniveau. Kurset indeholder konkrete og meget let tilgængelige metoder til langsomt, men sikkert at udvikle dit og fællesskabets behov for stadig mere mening i arbejdslivet.

2421-340

Temasøndag om projektledelse

TID: 24/11, 1 søndag, kl. 10.00-16.00

PRIS: 650 kr., studerende 325 kr.

UNDERVISER: Michael Breum Ramsgaard, lektor i entreprenørskab, VIA University College

At varetage opgaven som leder af projekter og samtidig have ansvaret for projektorganisering og -styring er ofte et komplekst arbejde. Projektstyringsværktøjer kan støtte projektledere, projektteams og projektdeltagere til bedre at udvikle og styre projekter af enhver karakter og størrelse. Til forelæsningen får du viden om teorier, begreber og metoder inden for grundlæggende projektledelse, som du kan overføre direkte til dit arbejde. Du vil lære at anvende projektanalyser og projektstyringsværktøjer, så du kan få et bedre overblik over dit projekt, blive bedre til uddelegering af arbejdsopgaver og opnå større fokus på detaljerne i projektet.

2511-127

Positiv psykologi i ledelse

TID: 20/1, 6 mandage, kl. 17.30-19.15

PRIS: 950 kr., studerende 475 kr.

Inden for den positive psykologi stiller man spørgsmålet: Hvad gør livet værd at leve? Hvad er det, der får os til at trives som individer og i fællesskaber? Det er givet, at vi må stille de samme typer af spørgsmål i en arbejdslivssammenhæng. Hvad er det, der giver arbejdslivet mening? Hvordan kan jeg trives som individ og i fællesskaber på min arbejdsplads? Trivsel giver mentalt overskud, og det kan mærkes i en arbejdsammenhæng, hvor trivsel spiller en vigtig rolle for udviklingen af robuste medarbejdere og arbejdsfællesskaber. I denne forelæsningsrække dykker vi ned i centrale aspekter af den positive psykologi i en arbejdslivssammenhæng.

20/01: Robusthed og psykologisk tryghed. Ida Rahbek-Hertz, cand.mag. i psykologi og kommunikation og director, Center for Mental Robusthed

27/01: Positiv psykologi og motivation. Martin Einfeldt, master i positiv psykologi, kommunikationsrådgiver og forfatter

03/02: Kreativitet, humor og innovation på arbejdspladsen. Martin Einfeldt, master i positiv psykologi, kommunikationsrådgiver og forfatter

10/02: Styrkeledelse som ledelsesdisciplin. Jesper Schack Clausen, master i positiv psykologi, foredragsholder og styrkebaseret underviser, Styrkeleder.dk

17/02: Kollektiv stress og kollektiv coping. Tanja Kirkegaard, lektor, Institut for Kommunikation og Psykologi, Aalborg Universitet

24/02: Mindfulness og stresshåndtering. Jesper Dahlgaard, docent og forskningsleder i Program for Krop og Mental Sundhed ved Forskningscenter for Sundhed og Velfærdsteknologi, VIA UC, og lektor ved Institut for Klinisk Medicin, Aarhus Universitet

2511-014

Skriv professionelt

TID: 20/1, 5 mandage, kl. 17.30-19.15

PRIS: 850 kr., studerende 425 kr.

Arbejder du med skriftlig kommunikation i erhvervs-mæssig eller frivillig sammenhæng – eller vil du bare gerne blive bedre til at skrive professionelt? Stort set alle virksomheder og organisationer arbejder med skriftlig kommunikation, og mange steder er der ansat kommunikationsmedarbejdere til at løse opgaverne – opgaver, der varierer fra organisation til organisation, men som også på mange måder ligner hinanden. Fem forelæsere sætter fokus på, hvordan du driver den gode idé frem, hvordan du får gode skrivevaner, og hvordan du gør din tekst både levende, skarp og relevant for din modtager. Få indblik i, hvordan du får dit budskab igennem – fra retskrivning til feedback og brugen af argumentationsteknikker.

20/01: Konkretiser din idé. Annette Hoffskov, ekstern lektor i retorik og kommunikation, CBS og Aalborg Universitet Copenhagen

27/01: Skriv fejlfrit. Richard Madsen, ph.d. i statistisk sprogvidenskab, freelance sprogkonsulent

03/02: Skriv velargumenteret, og giv velbegrunder feedback. Simone Brendstrup Søndergaard, udviklingskonsulent og cand.mag. i retorik

10/02: Få gode skrivevaner – skriv gode tekster. Mikkel Hvid, journalist, cand.mag. i dansk

17/02: Skriv til websites. Nanna Friis, forfatter og cand.mag. i dansk, Friis Kommunikation

Bliv opdateret på den nyeste forskning om hjernen

SE SIDE 32

2511-028

Forhandling for vindere

TID: 23/1, 3 torsdage, kl. 17:15-19:00

PRIS: 650 kr., studerende 325 kr.

UNDERSISER: Niels Hansen, studielektor i forhandlingsteknik, Aarhus Universitet

Vi forhandler alle hver dag og har gjort det, siden vi var små. Dengang forhandlede vi med vores forældre for at opnå noget. Som voksne forhandler vi med vores chef, kollegaer og øvrige samarbejdspartnere foruden vores børn, kæreste eller ægtefælle. Der er forskel på, om der skal forhandles om optagelse af et nyt EU-medlemsland, eller om emnet er rejsemålet for familiens kommende ferie, men når alt kommer til alt, er den centrale proces to forhandlere, der skal forhandle sig frem til en løsning, de begge synes, er god, eller i det mindste begge kan leve med. Hvor god man er til denne proces, afgør, hvor let man kommer gennem hverdagen, og hvor gode resultater man skaber. Få ny viden og inspiration til at vinde dine forhandlinger.

23/01: Forhandlingsstrategi og taktik

30/01: Kommunikationen som redskab

06/02: Forberedelse til forhandling

2511-003

Styrk dine relationer med positiv kommunikation

TID: 25/1, 1 lørdag, kl. 10.00-16.00

PRIS: 650 kr., studerende 325 kr.

UNDERSISER: Rikke Dinnetz, cand.mag. i kommunikation, journalist og forfatter

Positiv kommunikation skaber positive relationer. Og når vi kommunikerer positivt, styrker vi trivsel både privat og i arbejdslivet. Dertil kommer, at vi med positiv kommunikation og positive relationer styrker vores læring, præstationer og helbred. Dagen lang kommunikerer vi med ord, kropssprog og stemmeføring, og den måde, vi kommunikerer på, påvirker vores relationer, selvværd, selvtillid, følelser, engagement og dermed også vores trivsel og grad af robusthed. På workshoppen kommer det blandt andet til at handle om, hvad positiv kommunikation er, og hvilken effekt det har, såvel som om positive kommunikationsværktøjer, der styrker relationer og trivsel, så du på én gang bliver tydelig, klar og ligeværdig i din kommunikation.

2511-097

Tænk kreativt – kreativitetsteori og kreative tænkeredskaber

TID: 26/1, 1 søndag, kl. 10.00-16.00

PRIS: 650 kr., studerende 325 kr.

UNDERSISER: Michael Breum Ramsgaard, lektor i entreprenørskab, VIA University College

Alle kan lære at få gode idéer, men et grundigt kendskab til teorier og tilgange inden for kreativ tænkning er en fordel, hvis man vil arbejde med at bryde vanetænkning. Lær at tænke 'out of the box' gennem en både teoretisk og praktisk indføring i viden og teknikker inden for kreativ tænkning. Det kræver fokus på både rammer, kultur og tænkeredskaber at lægge op til kreativ tænkning i både organisationer og for den enkelte. Kreative processer kræver en høj grad af facilitering samt et repertoire af værktøjer til at møde udfordringer og problemstillinger. Temasøndagen om kreativ tænkning giver konkret træning samt den nyeste viden om, hvordan du kan arbejde mere kreativt og innovativt.

2511-102

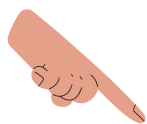
Lær at mestre din økonomi

TID: 3/3, 1 mandag, kl. 17:15-20:15

PRIS: 425 kr., studerende 200 kr.

UNDERSISER: Desirée Ballegaard, cand.merc.aud., finansiel rådgiver og stifter af Boovot

I de tider, vi lever i, med store udsving og mange usikre faktorer, der kan gøre hverdagslivet til en økonomisk udfordring, er det vigtigere end nogensinde at få bygget oven på fundamentet for en sund økonomi og give sig selv den økonomiske frihed, man ønsker gennem hele livet. Til denne forelæsning får du lagt fundamentet for, hvordan du skal tilrettelægge og opbygge din formue, aktivt såvel som passivt, så den understøtter dine mål uagtet din livssituation. Emner, du kan se frem til, er bl.a. formueforhold, fast ejendom, forvaltning af gæld, friværds, pension, opsparing/hedsparring, investering, at arbejde med forskellige risici og tidshorisonter og skatteoptimering. Forelæsningen er målrettet dig, der enten er gået på pension eller har under 20 år til, du kan gå på pension, og gerne vil bygge fundamentet for en sund økonomi og økonomisk frihed, uagtet livssituationen.

Kom med til Hearts & Minds Festival om hjernen 26.-29. september

SE BAGERST I PROGRAMMET, OG LÆS MERE PÅ HEARTS-MINDS.DK

2511-054

Empati og compassion: Bliv en bedre leder og kollega med fremtidens vigtigste kompetencer

TID: 29/3, 1 lørdag, kl. 10.00-16.00

PRIS: 650 kr., studerende 325 kr.

UNDERVISER: Lone Belling, cand.phil., forfatter og organisations- og ledelseskonsulent, Liv og Lederskab

Kender du det at få netop den hjælp fra en kollega, som du har brug for? At føle dig hørt i en vanskelig situation? Sådan er det, når du oplever empatisk lytten og handling med compassion – vigtige kompetencer, der gør os mere socialt intelligente, og som er afgørende for samarbejde, kommunikation og trivsel på arbejdspladsen. Med self-compassion kan du bruge din empatiske indlevelse uden at blive overvældet af andres følelser. At dele andres lidelser og føle med dem kan føre til afmagt, stress og udbrændthed og forhindre klarhed i prioriteringer og beslutninger. Med compassion lærer du i stedet vigtigheden af at føle for mennesker og mærke motivationen til at hjælpe og støtte med sans for helheden.

2511-015

Arbejdsrelationer og relationsarbejde

TID: 27/5, 1 tirsdag, kl. 17.30-21.30

PRIS: 500 kr., studerende 250 kr.

UNDERVISER: Camilla Raymond, cand.psych. og organisationspsykolog

Arbejder du som leder, projektleder eller konsulent? Sidder du for bordenden i mange forskellige processer, der har med mennesker at gøre – det kan være alt fra møder og medarbejderudvikling til projektførelse, rekruttering og afskedigelser? Forelæsningskaster lys over, hvordan man kan arbejde med processer, der involverer mennesker, som skal ledes fra ét sted til et andet. Det kan fx være, når to eller flere mennesker skal samarbejde om at løse en arbejdsopgave. Med afsæt i organisationspsykologiske teorier præsenteres nye metoder og værktøjer, der kan give os farbare veje at gå. Få bl.a. indblik i værktøjerne 'Håndslag' og 'Klar Tale', der kan hjælpe os med at lave aftaler, der forpligter – og få os til at kommunikere klart, når aftalerne alligevel ikke overholdes.

Hvordan slipper man nervøsiteten? Ph.d. Linda Greve giver viden om og værktøjer til mundtlig præsentation.

2511-269

Den retoriske værktøjskasse

TID: 11/2, 7 tirsdage, kl. 19.30-21.15

PRIS: 950 kr., studerende 475 kr.

De fleste kender det. Argumenterne snubler over hinanden, og ordene kommer ikke ud over rampen. For formidlingens kunst er mere end overlevering af viden. Men hvordan mestrer man formidling, der fænger? Bliv klogere på alt fra kropssprogets indflydelse på kommunikationen til den gode argumentations grundtrin, når vi åbner op for en værktøjskasse fuld af retoriske hjælpemidler. Vi sætter fokus på, hvad forberedelse gør for din præsentation, det gode skriftsprogs betydning for teksten, stemmeføring i mundtlige præsentationer og fortællinger, der gør en forskel. Få et grundigt indblik i kommunikationens forskellige facetter og en række konkrete redskaber til at blive en bedre kommunikatør.

18/02: Introduktion til retoriikkens verden. Christina Matthiesen, ph.d. lektor i retorik, Aarhus Universitet

25/02: Retorisk argumentation. Solveig Larsen Kolstad, ph.d. studerende i retorik, Aarhus Universitet

04/03: Fortællinger som værktøj. Stefan Iversen, lektor i nordisk sprog og litteratur og retorik, Aarhus Universitet

11/03: Forberedelse, der fremmer dit nærvær. Linda Greve, ph.d. og leder af VIA Uddannelsesakademiet

18/03: Kropssprogets betydning - om præstation, stemmebrug og nervøsitet. Linda Greve, ph.d. og leder af VIA Uddannelsesakademiet

25/03: Brug din stemme. Hanne Smith Pedersen, cand. mag. i retorik og musik samt ekstern lektor, Københavns Universitet

Psykologi & sundhed

2421-194

Kort og godt om gigt. Slid- og leddegigt

— **TID:** 2/9, 1 mandag, kl. 17.30-21.30
PRIS: 350 kr., studerende 175 kr.
UNDERVERS: Mogens Pfeiffer Jensen, overlæge og klinisk lektor i reumatologi, Aarhus Universitet

Smerter, ømme og stive led og nedsat bevægelighed. Slidgigt er en folkesygdom, og det er den mest udbredte af alle gigtsygdomme. Over 300.000 danskere har fået diagnosen, og nogle lever fint med sygdommen, mens andre lider af voldsomme smerter, nedsat bevægelighed og forringet livskvalitet. Leddegigt er en inflammatorisk gigtsygdom, og ca. 1.700 personer får hvert år stillet diagnosen kronisk leddegigt i Danmark. Men hvad er gigt egentlig? Hvad er forskellen på slid- og leddegigt, og hvad kan man selv gøre for at bevare et godt og aktivt liv? Hør om sygdommens årsager, symptomer og behandlingsmuligheder, og få indblik i den nyeste forskning på området.

2421-150

Optimer din hjerne

— **TID:** 3/9, 6 tirsdage, kl. 17.15-19.00
PRIS: 850 kr., studerende 425 kr.

Hver eneste dag har vi brug for at huske, lære og navigere i en verden fyldt med informationer. Og her har vi hårdt brug for, at vores hjerne præsterer sit ypperste. Men nogle gange virker det lidt, som om hjernen går i baglås, og vi glemmer selv banale ting. Hvordan fungerer hjernen? Og hvilke faktorer påvirker den? I denne forelæsningsrække dykker vi ned i hjerneboksen og lærer kommandocentret på øverste etage lidt bedre at kende.

- 03/09: Hukommelse.** Albert Gjedde, professor emeritus i neurobiologi og farmakologi, Københavns Universitet
- 10/09: Kreativitet.** Lærke Egebjerg, læge, forfatter og billedkunstner
- 17/09: Læring.** Ole Lauridsen, lektor emeritus i undervisning og læring, Aarhus Universitet
- 24/09: Søvn.** Poul Jørgen Jennum, professor, overlæge, dr.med., Dansk Center for Søvnmedicin, Rigshospitalet
- 01/10: Motion.** Jesper Lundbye-Jensen, lektor i neurofysiologi og motorisk kontrol, Københavns Universitet
- 08/10: Opmærksomhed.** Signe Allerup Vangkilde, professor i psykologi, Københavns Universitet

2421-235

Fremtidens medicin

— **TID:** 3/9, 4 tirsdage, kl. 17.30-19.15
PRIS: 650 kr., studerende 325 kr.

Der er konstant tusindvis af lægemidler under udvikling, og mange af dem er helt nye og innovative behandlingsmetoder, der har potentiale til at revolutionere den måde, vi behandler alvorlige sygdomme på. Mød fire forskere, der til daglig arbejder med nogle af disse nye og lovende behandlingsmetoder. Kom nærmere på den banebrydende udvikling inden for medicin, og bliv klogere på, hvordan disse nyskabelser ændrer landskabet for medicin og sundhed i fremtiden.

- 03/09: RNA-medicin: Det næste kvantespring i udviklingen af lægemidler.** Jørgen Kjems, professor og centerleder, nanoscience, Aarhus Universitet
- 10/09: Psykedeliske stoffer: Nyt mirakelmiddel til psykiske lidelser.** Dea Siggaard Stenbæk, lektor i klinisk psykologi og bevidsthedsstudier, leder af Københavns Universitets klinik for Psykedelisk Forskning, Københavns Universitet
- 17/09: Syntesebiologi: Planter som fremtidens medicin.** Birger Lindberg Møller, professor i plantebiokemi, Københavns Universitet
- 24/09: Genterapi: Reparation af vores genetiske arvemateriale.** Rasmus Øtkjær Bak, lektor i biomedicin, Aarhus Universitet

Tag dit barn eller barnebarn med Folkeuniversitetet

2421-157

Psykologisk læseklub – stærke fortællinger om de stærke følelser

— **TID:** 4/9, 5 onsdage, kl. 17.30-19.15.

PRIS: 750 kr., studerende 375 kr.

UNDERVISER: Karen Margrethe Schiffer Kirketerp, cand.psych. aut.

I denne læseklub dykker vi ned i de psykologiske aspekter og effekter ved at læse litteratur. Der vil løbende være små faglige oplæg om litteraturterapi og om krydsfeltet mellem psykologi og litteratur. Vi vil bl.a. komme omkring spørgsmål som: Hvad sætter bogen i gang i mig? Hvad kan jeg relatere til, og hvad undrer jeg mig over? Hvad fortæller bogen os om det at være menneske? Og hvad vil jeg tage med mig fra denne læseoplevelse? Deltagerne står selv for at tilvejebringe den pågældende litteratur. Se mere på fauu.dk.

04/09: Noveller og digte

25/09: 'Cyril Averys hjerte' af John Boyne

23/10: 'Vand til blomster' af Valérie Perrin

20/11: 'Glasslottet' af Jeanette Walls

11/12: 'Soning' af Ian McEwan

2421-248

Sidste nyt fra sundhedsvidenskaben

— **TID:** 11/9, 5 onsdage, kl. 17.30-19.15

PRIS: 750 kr., studerende 375 kr.

Vi ved efterhånden en hel del om vores komplekse kroppe. Men der er stadig – og opstår hele tiden – en lang række mysterier og gåder, som forskere og eksperter forsøger at finde svarene på. For hver lille opdagelse får vi en større forståelse for, hvordan nerveceller, tarmbakterier, proteiner, signalstoffer og meget andet interagerer i den enorme maskine, som kroppen udgør. I denne forelæsningsrække dykker vi ned i aktuell sundhedsvidenskabelig forskning med en stribe af landets dygtige forskere. Få de nyeste resultater, og bliv klogere på dig selv og din krop.

11/09: Svarene står skrevet i generne. Anders Børghlum, professor i medicinsk genetik, Aarhus Universitet

18/09: Bedste behandling til hjertestoppatienter. Lars Wiuff Andersen, læge, lektor i klinisk medicin, Aarhus Universitet

25/09: Stroke – behandling af blodprop og blødning i hjernen. Niels Hjort, overlæge og klinisk lektor i neurologi, Aarhus Universitetshospital

02/10: Tarmbakterier kan redde liv. Simon Mark Dahl Baunwall, postdoc og læge, Lever-, Mave- og Tarmsygdomme, Aarhus Universitetshospital

09/10: Vejen til at bekæmpe infektionssygdomme. Lars Østergaard, professor og ledende overlæge i infektionsmedicin, Aarhus Universitet

2421-212

Gode vaner

— **TID:** 21/10, 6 mandage, kl. 17.15-19.00

PRIS: 850 kr., studerende 425 kr.

Skab en sund livsstil gennem gode vaner. En stor del af vores liv består af faste rutiner og gentagelser. Vaner, som er automatiserede og ligger uden for bevidst handlen. Når vi handler efter en vane, er motivation ikke nødvendig, hvilket gør det nemmere for os at vedligeholde adfærden. Det er godt, hvis vanen er god, men knap så godt, hvis vanen er dårlig for vores liv. Men hvordan skaber vi i første omgang vaner? Og hvordan får vi etableret de gode og ikke de dårlige vaner? I denne forelæsningsrække kaster forskerne lys over vores vaner.

21/10: Vaner i hjernen. Albert Gjedde, professor emeritus i neurobiologi og farmakologi, Københavns Universitet

28/10: Motivation og træning. Cecilie Thøgersen-Ntoumani, professor i fysisk aktivitet og adfærdspsykologi, Syddansk Universitet

04/11: Søvn. Ali Amidi, lektor i psykologi, Aarhus Universitet

11/11: Kost og ernæring. Anne Wilhjem Ravn, klinisk diætist, Aarhus Universitetshospital

18/11: Gode tankevaner. Grubleri og bekymringer. Mia Skytte O'Toole, professor i klinisk psykologi, Aarhus Universitet

25/11: Nudging og adfærdsændring. Jesper Elbæk Jensen, behavioural analyst, iNudgeyou

Lektor Ali Amidi fortæller om, hvordan vi skaber gode søvnvaner.

2421-140

Pårørende – tæt på men udenfor

— **TID:** 7/10, 1 mandag, kl. 17.30-21.30
PRIS: 350 kr., studerende 175 kr.
UNDERVISER: Jens Einar Jansen, psykolog, specialist i psykoterapi, ph.d. i psykiatri

Omkring hver tredje dansker bliver på et tidspunkt i livet ramt af en psykisk lidelse. Og de har pårørende, hvis tilværelse også bliver påvirket. Mange pårørende oplever, at de er tæt på lidelsen, men alligevel står udenfor – de føler sig typisk forvirrede, magtesløse, vrede, angst og triste. Midt i kaosset, afmagten og sorgen er der en vej. Med afsæt i den nyeste viden og psykologfaglig indsigt dykker vi ned i pårørendes krisereaktioner, tanker og handlemønstre. Hør om udfordringerne ved at være pårørende – og hvordan de håndteres på bedste vis. Undervisningen tager afsæt i bogen 'Tæt på, men udenfor' (Gyldendal).

2421-149

Den gode samtale

— **TID:** 21/10, 5 mandage, kl. 17.15-19.00
PRIS: 750 kr., studerende 375 kr.

Samtalen er grundstenen i alle vores relationer, men vi lever i en tid med hurtig og ofte overfladisk onlinekommunikation, og vi har hele tiden mulighed for at være til stede i flere samtaler på en gang. Og hvad er det egentlig, vi gør, når vi taler sammen. Med dette forløb sætter vi spot på den dybe, fokuserede og nærværende samtale og undersøger, hvordan den bidrager til hverdagsliv, arbejdsliv og samfundsliv. Lær kunsten at tale sammen. Rigtigt.

21/10: Kunsten at tale sammen – hvordan gør man egentlig? Jakob Steensig, lektor i lingvistik, Aarhus Universitet

28/10: Filosofiske refleksioner over den gode samtale. Carsten Fogh Nielsen, ekstern lektor i filosofi, Syddansk Universitet

04/11: Psykologiens veje til de gode samtaler i relationer. Asger Neumann, psykolog og ekstern lektor i psykologi, Aarhus Universitet

11/11: Samskabende møder – den professionelle samtale. Linda Greve, ph.d. og leder af VIA Uddannelsesakademi

18/11: Tavshed i den offentlige samtale. Ejvind Hansen, forskningschef i journalistisk filosofi, Danmarks Medie- og Journalisthøjskole

2421-152

Den mentale krise – udfordringer og løsninger

— **TID:** 21/10, 7 mandage, kl. 17.30-19.15
PRIS: 950 kr., studerende 475 kr.

Psykisk mistrivsel breder sig som aldrig før i Danmark, og forekomsten af psykiske diagnoser er rekordhøj. Forskning dokumenterer løbende, at 'den mentale krise' bare vokser og vokser. Overalt diskuteres det komplekse problem, men hvordan kan vi stoppe udviklingen? Og hvad er årsagerne? Der er mange teorier og hypoteser i omløb. Denne forelæsningsrække giver nogle kvalificerede svar. Bliv klogere på, hvordan vi skal forstå og tackle den eskalerende psykiske mistrivsel i samfundet.

21/10: Fra mental krise til modstandskraft og compassion: Et evolutionært og psykologisk perspektiv. Liselotte Ellegaard, cand.pæd.psyk., uddannelsesleder og konsulent

28/10: Relationsbrud som markør i et samfund præget af 'mentale sammenbrud'. Pernille Darling, ph.d., seniorforsker og speciallæge i børne- og ungdomspsykiatri, Privathospital Hejmdal og Center for Evidensbaseret Psykiatri

04/11: Acceleration som årsag – opfyldelse af basale psykologiske behov og et nyt fokus på æstetiske oplevelser. Frans Ørsted Andersen, lektor, ph.d. i pædagogisk psykologi, Aarhus Universitet

11/11: Narrativer og psykologisk tryghed – trivsel i et organisatorisk perspektiv. Maria Schack, leder, underviser, BA i ledelse, supervisor og konsulent

18/11: Adfærdsforandring – hvordan? Et sundhedspædagogisk og psykologisk perspektiv. Birgitte Pedersen, cand.scient. i idræt og sundhed, samtale- og kropsterapeut, NLP Coach

25/11: Anerkendende fællesskaber – vigtigheden af at høre til. Mette Toft Nielsen, cand.mag. CCG, lærer, coach og selvstændig konsulent

02/12: 8 til 16-arbejdsliv og livsdesign i en passionskultur – mening og nye muligheder for mental sundhed. Liselotte Ellegaard, cand.pæd.psyk., uddannelsesleder og konsulent

2421-147

Tjek på parforholdet

— **TID:** 24/10, 3 torsdage, kl. 17.15-19.00
PRIS: 500 kr., studerende 250 kr.

Mange oplever, at deres tilfredshed med parforholdet falder over tid, og skilsmissestatistikken taler sit tydelige sprog: Det er vanskeligt at bevare et sundt og trygt parforhold. 'Par-tjek' er et forskningsbaseret tiltag. Det er et regelmæssigt eftersyn af parforholdet med fokus på forebyggelse af den negative udvikling. Få indblik i den forskningsbaserede viden om det gode parforhold. Der vil også være smagsprøver på praktiske værktøjer, der indgår i Par-tjek.

24/10: Det lange parforhold. Hvad fremmer og hæmmer trivslen? Astrid Bjørn Leth-Nissen, psykolog og parterapeut, cand.psych., ph.d.

31/10: Par-tjek. Hvad foregår der til et par-tjek, og hvilken virkning har det efterfølgende? Hanne Nørr Fentz, cand.psych aut., ph.d., Forskningsenheden for par- og familieforskning, Aarhus Universitet

07/11: Indblik i parterapi, og hvordan den virker. Astrid Bjørn Leth-Nissen, psykolog og parterapeut, cand.psych., ph.d.

Få præsenteret 6 nye samtids- romaner, der er et 'must-read'

SE SIDE 92

2421-210

Hverdagens udfordringer

— **TID:** 24/10, 5 torsdage, kl. 17:15-19:00
PRIS: 750 kr., studerende 375 kr.

Vi kommer alle til at stå i svære situationer og dilemmaer i livet. Parforhold, tab og sorg, store beslutninger om fremtiden eller uventede kriser. Alt sammen noget, der kan skabe strømme af bekymringer. Hvis der dog bare fandtes en manual til livet, så vi kunne slå de gode løsninger op. Det gør der ikke. Men der findes forskere, der hver dag arbejder med områder, teorier og metoder, som kan give inspiration, perspektiver og værktøjer til at navigere i hverdagens udfordringer.

- 24/10: Tab og sorg.** Mai-Britt Guldin, cand.psych. aut., specialist i psykoterapi og seniorforsker, Aarhus Universitet, leder af Center for Sorg og Eksistens
- 31/10: Parforhold og kærlighed.** Asger Neumann, psykolog og ekstern lektor i psykologi, Aarhus Universitet
- 07/11: Sygdom som eksistentielt vendepunkt.** Christian Juul Busch, hospitalspræst emeritus
- 14/11: Familierelationer.** Camilla Carlsen Bechsgaard, cand.psych. aut., specialist i klinisk psykologi
- 21/11: Bliv ven med dine tanker.** Ina Skyt, autoriseret psykolog, ph.d., selvstændig psykolog og parterapeut

2421-158

Lær at leve med tinnitus

— **TID:** 24/10, 1 torsdag, kl. 17:30-19:15
PRIS: 200 kr., studerende 100 kr.
UNDERVISER: Anne-Mette Mohr, cand.psych. aut., specialist i klinisk psykologi, House of Hearing

Op mod 700.000 danskere skønnes at være plaget af øresusen eller ringen i ørene, som ikke kommer fra omgivelserne. Når man får tinnitus, kan man nemt blive angst og bekymret: Hvordan kan jeg leve med det? Bliver jeg skør? Kan jeg passe mit arbejde og min familie? Hvad hvis det bliver værre? Heldigvis er der meget at gøre for at få tinnitus til at fylde mindre, så glæden ved livet kan fylde mere. Få del i ny viden, og hør, hvordan du kan få et godt liv på trods af tinnitus. Forelæsningsen henvender sig både til personer med tinnitus og andre med interesse for emnet.

2421-154

Kreativitet mod stress

— **TID:** 26/10, 1 lørdag, kl. 10:00-16:00
PRIS: 530 kr., studerende 280 kr.
UNDERVISERE: Lærke Egebjerg, læge, forfatter og billedkunstner, og Karen Johanne Pallesen, lektor, biolog, ph.d. i sundhedsvidenskab, Aarhus Universitet

Hvordan kan kreativitet være vejen til trivsel og mindre stress? Uanset årsagerne til stress reagerer hjernen på kontroltab og uforudsigelighed og igangsætter kroppens alarmeredskab. Når vi griber penslen, strik-pindene eller leret og fordyber os i at skabe noget, sker der ofte noget helt andet i kroppen. Nervesystemet falder til ro, symptomer på stress, angst og depression dæmpes. Bliv klogere på stress, og mærk, hvordan en kreativ proces kan give dig oplevelsen af fordybelse og indre ro.

2421-146

Klæbehjerne – bliv bedre til at huske

— **TID:** 26/10, 1 lørdag, kl. 10:00-16:00
PRIS: 500 kr., studerende 250 kr.
UNDERVISER: Troels Wesenberg Kjær, forfatter, speciallæge, hjerneforsker og medical director

Få bedre hukommelse, stærkere koncentrationsevne og større overblik. Vores tankegange og adfærd er ikke statiske karaktertræk, men vaner, der kan forandres. Med de rette øvelser kan hjernen optimeres. Permanent. Men hvad skal der til? Lær, hvordan du med blot en relativt lille indsats kan slippe for huller i hukommelsen. Dagen byder på konkrete teknikker og øvelser til at optræne huskeevnen og lære nye ting – uanset alder. Undervisningen tager afsæt i bøgerne 'Klæbehjerne – blev bedre til at huske' og 'Knivskarp – fra normal til genial' (begge fra Politikens Forlag) samt 'Hjernestarter – sådan træner du din hjerne' (FADL's Forlag).

2421-234

Den gode død

TID: 4/11, 5 mandage, kl. 17.30-19.15
PRIS: 750 kr., studerende 375 kr.

Hvad er en god død? Døden er et komplekst emne, og vores forståelse af, hvad der udgør en meningsfuld og værdig afslutning, varierer bredt. Der kan være meget på spil for den enkelte og familien i den sidste tid. På tværs af kulturer ser vi dog træk, der forener os: kærlighedens kraft, nærværets betydning, værdighedens væsen og åndelig trøst. Fra fem forskellige perspektiver vil vi udforske nogle af disse træk og undersøge grundlaget for, hvad den gode død kan være – og hvad den kan lære os om at leve.

- 04/11: Dør vi i kærlighed?** Hanne Bess Boelsbjerg, postdoc i døds-kultur, Aarhus Universitet
- 11/11: Genbegravelser og at finde hjem efter krig i Uganda.** Lotte Meinert, professor i antropologi, Aarhus Universitet
- 18/11: At dø bevidst som spirituelt ideal og praksis.** Martijn van Beek, lektor i antropologi, Aarhus Universitet
- 25/11: Livet beror på døden – perspektiver på den gode død fra tjuktjerne i Sibirien.** Jeanette Lykkegård, ph.d. i antropologi, Moesgaard Museum
- 02/12: Den gode død i samfundets udkant?** Vibeke Graven, ph.d., seniorforsker, REHPA, Videncenter for Rehabilitering og Palliation, Syddansk Universitet

2421-263

Viden med puls: Gå dig sund

TID: 10/11, 1 søndag, kl. 10.00-15.00
PRIS: 425 kr., studerende 215 kr.
NB: Mød op iklædt tøj og sko til gåtur
UNDERVISER: Marina Aagaard, trænings-ekspert, master i fitness og træning og ekstern underviser, Syddansk Universitet

Mange nyder en god gåtur. Hvilke fysiske og psykiske fordele har gåturen? Kan den regelmæssige gåtur for eksempel være en god erstatning for fysisk træning? Og hvor langt, hvor tit og hvor hurtigt skal man gå for opnå disse positive helbredsmæssige virkninger? Vi starter dagen med at høre om alle de sundhedsmæssige fordele ved gåturen, inden vi skal mærke det på egen krop, når vi efterfølgende skal ud på en rask gåtur. Dette arrangement kræver, at du kan gå 5 km i et hurtigt tempo.

2421-145

Lev et godt og sundt liv med Det Dobbelte KRAM

TID: 11/11, 1 mandag, kl. 17.15-21.15
PRIS: 350 kr., studerende 175 kr.
UNDERVISER: Peter Thybo, master i læreprocesser, PD i alm. pæd., fysioterapeut, certificeret specialist i arbejdsliv, CEO i SundhedsUniverset.com

Nedsat mental sundhed, livsstilsrelaterede sygdomme og kroniske sygdomme er blandt de største udfordringer på sundhedsområdet i dag. Hvordan kan man holde alvorlig stress og den første sygdom fra døren og genopbygge sin mentale sundhed og trivsel – også når livet byder på modstand og sygdom? Med afsæt i den nyeste sundhedsforskning stiller vi skarpt på sundhed og trivsel i hverdagslivet – især med fokus på de beskyttende faktorer. Du præsenteres bl.a. for sundheds- og trivselsmodellen Det Dobbelte KRAM. Her suppleres de traditionelle KRAM-faktorer (Kost, Rygning, Alkohol og Motion) med et mentalt sundheds-KRAM – Kompetencer, Relationer, Accept og Mestring. Undervisningen bygger på bogen 'Det Dobbelte KRAM' (Hans Reitzels Forlag).

2421-426

Fordybelse i mindfulness og meditation

TID: 23/11 og 24/11, 1 weekend, begge dage kl. 10.00-16.00
PRIS: 850 kr., studerende 425 kr.
NB: Medbring liggeunderlag og tæppe
UNDERVISERE: Jacob Piet, psykolog, ph.d. i mindfulness, Dansk Center for Mindfulness, Aarhus Universitet, og Gull-Maja la Cour, cand.psych. og mindfulnessinstruktør

Mindfulness handler om evnen til bevidst nærvær og intimitet med livet – som det udfolder sig fra øjeblik til øjeblik. At arbejde med mindfulness handler bl.a. om at træne evnen til at iagttage tanker, følelser og kropslige fornemmelser med en venlig og ikke-dømmende opmærksomhed. Bliv introduceret til mindfulness og meditation, få erfaringsbaseret indsigt i, hvad mindfulness er, og hvordan det virker. Undervisningen vil foregå i en dynamisk vekselvirkning mellem praktiske øvelser, udforskende dialog samt teoretiske perspektiver på den praktiske anvendelse. Alle kan deltage.

2421-144

Fakta og myter om børns udvikling

TID: 25/11, 1 mandag, kl. 17.15-21.15
PRIS: 350 kr., studerende 175 kr.
BOG: Mulighed for særpris hos forlaget via holdsiden på fuau.dk
UNDERVISERE: Trine Sonne, seniorforsker i psykologi, Aarhus Universitet, og Toril Sveistrup Jensen, ph.d. i udviklingspsykologi, Aarhus Universitet

Må man vække et sovende barn? Skal børn kravle, før de kan gå? Kan små børn huske? Er det skadeligt for barnet at kigge på en skærm? Og hvilken rolle spiller rækkefølgen i en søskendeflok for barnets udvikling? Når det kommer til børn, findes der mange fortællinger om og holdninger til, hvad der former og driver deres udvikling. Få indblik i centrale områder af børns udvikling ud fra en nuanceret, kritisk og videnskabelig tilgang. Der vil primært være fokus på de tidlige leveår og op til førskolealderen. Undervisningen tager afsæt i bogen 'Fakta og myter om børns udvikling' (Akademisk Forlag).

2421-424

Det nordiske køkken – plantebaseret kost og sundhed

TID: 2/12, 1 mandag, kl. 17.30-20.30
PRIS: 275 kr., studerende 140 kr.
UNDERVISER: Mette Borre, klinisk diætist, Aarhus Universitetshospital

Der er mange myter og fordomme om, hvad der er godt at spise både for vores helbred og klima. Må man spise sukker og gluten? Skal man leve plantebaseret og undgå kød for at leve længe? Skal man faste eller spise mange små måltider? I de nye kostråd fra 2023 (De Nordiske Næringsstofanbefalinger) er der lagt op til, at planteriget bør fylde mere på vores tallerken. Men hvad vil det sige at spise plantebaseret? Hvilke fødevarer gemmer sig i det nordiske spisekammer, som er gode for vores helbred? Og er det godt for alle at spise mere plantebaseret og mindre kød? Bliv klogere på det nordiske køkken, de nye nordiske kostråd, plantebaseret kost og sundhed.

2421-353

Det psykopatiske sind

— **TID:** 3/12, 1 tirsdag, kl. 17:15-19:00
PRIS: 200 kr., studerende 100 kr.
UNDERVISER: Lars Bjerggaard, autoriseret klinisk psykolog, specialist og supervisor i psykopatologi

Vi drages af artikler, podcasts og film. Vi kigger undersøgende på chefen, hvis hun træder os over tæerne eller har lidt for spidse albuer: Er hun mon psykopat? Ved en enkelt googlesøgning kan man finde flere tests til at undersøge ægtefællen for psykopati. Men det er næppe så enkelt. Psykopati, eller dyssocial personlighedsforstyrrelse, er en kompleks personlighedsforstyrrelse karakteriseret ved manglende empati, overfladiske følelser og manipulerende adfærd. Men psykopati er også en forstyrrelse, der ofte misforstås i samfundet, og personlighedsforstyrrelsen er mere nuanceret end den stereotype 'koldblodige' kriminelle. Bliv klogere på den vanskelige diagnosticering og udredning af personlighedsforstyrrelsen, og hør om adfærd, personlighedstræk og behandlingsmuligheder.

2421-265

Sund mund – sund krop?

— **TID:** 9/12, 1 mandag, kl. 17:15-19:00
PRIS: 200 kr., studerende 100 kr.
UNDERVISER: Lene Baad-Hansen, professor i orofacial funktion og viceinstituttleder, Aarhus Universitet

De seneste år har der været stigende interesse for tarmsystemet, og hvordan tarmbakterier, kost og fordøjelse hænger sammen med vores sundhed og velvære. Men hvad med indgangen til det hele: munden? En sund mund er grundpillen i et sundt smil, men har det også betydning for det almene helbred? Kan dårlig tandstatus spille ind i udviklingen af fx diabetes og hjerte-kar-sygdomme? Hvordan passer vi bedst på vores tænder, mund og kæber i alle aldre? Hvilke almindelige sygdomme findes i tænder, mund og kæber, og hvordan forebygges og behandles de? Og hvilke sammenhænge er der mellem en sund mund og andre fysiske og mentale lidelser, vores velvære og livskvalitet?

2421-420

Taknemmelighed

— **TID:** 9/12, 1 mandag, kl. 17:30-21:30
PRIS: 350 kr., studerende 175 kr.
UNDERVISER: Jane Flarup, uddannelseskoordinator og lektor i organisationsteori, Aarhus Universitet

TAK. Tre bogstaver, der tilsammen kan give dig et bedre liv. Gennem mere taknemmelighed i dagligdagen kan du nemlig opleve øget velvære og sundhed og få stærkere relationer til andre mennesker. At sige tak til andre og føle taknemmelighed over for store og små ting er et nyt forskningsområde, som ligger i forlængelse af forskning i anerkendelse. Taknemmelighed er en del af den positive psykologi, som har fokus på det, der fungerer hos mennesker, frem for psykiske dysfunktioner. Undervisningen gennemgår forskningen i taknemmelighed siden Aristoteles og frem til nutidens psykologiske forskning i trivsel og livskvalitet og giver eksempler på taknemmelighedsøvelser.

2421-422

Broderi på recept

— **TID:** 10/12, 1 tirsdag, kl. 17:15-19:00
PRIS: 250 kr., studerende 150 kr. inkl. broderikit
UNDERVISERE: Lærke Egefjord, læge, forfatter og billedkunstner, og Trine Runge Jessen, tekstildesigner og broderist

Kreative processer kan styrke vores mentale sundhed og dæmpe symptomer på netop stress, angst, depression og uro – man bliver ligefrem bedre til at koncentrere sig, hvis man arbejder med sine hænder, mens man lytter til et foredrag. Men hvad sker der egentlig i hjernen og krop, når vi kaster os ud i et kreativt projekt? Hvordan skaber man de bedste rammer for den kreative proces? Og hvorfor er resultatet af det kreative arbejde slet ikke det vigtigste, når vi taler mental sundhed? Vær med når Broderisten, Trine Runge Jessen, sætter ild i nålene og deler tips og tricks inden for kunsten at brodere korssting sammen med læge Lærke Egefjord, som gør dig klogere på, hvorfor arbejde med hænderne på ingen måde er spild af tid.

2421-425

Livskraftens psykologi

— **TID:** 11/12, 1 onsdag, kl. 17:30-20:30
PRIS: 275 kr., studerende 140 kr.
UNDERVISERE: Jan Tønnesvang, professor i integrativ psykologi, Aarhus Universitet, og Sanne Schou, cand.psych. aut.

Hvad er det for nogle psykologiske forhold, der skaber mening, engagement og trivsel i menneskers liv, og hvordan kan man fremme det? Denne aften sætter vi fokus på betydningen af vores psykologiske grundbehov og på 'den psykologiske ilt', der skal til for at realisere disse behov og herigennem øge livskraften. Bliv introduceret til vitaliseringspsykologi, og hør om vitaliseringsmodellen, psykologisk ilt og vitaliserende samtaler, som kan bruges til at understøtte oplevelse af mening, trivsel og engagement i livet. Få en bedre forståelse af, hvad psykologiske behov betyder for din livskraft, og tag inspiration med dig hjem, der kan bruges både privat og i arbejdslivet.

2421-283

Læg smerterne på hylden

— **TID:** 12/12, 1 torsdag, kl. 17:15-21:15
PRIS: 350 kr., studerende 175 kr.
UNDERVISER: Morten Sebastian Høgh, specialist i sportsfysioterapi, ph.d. og lektor i smerte- og neurovidenskab, Aalborg Universitet

Smerte er en livsnødvendig oplevelse, men hvorfor oplever hver femte dansker, at det ikke holder op med at gøre ondt igen? Forelæsningsen dykker ned i smertens univers og stiller skarpt på, hvad kroniske smerter er, hvorfor vi får ondt, om det virkelig kan passe, at videnskaben ikke kan helbrede kroniske smerter, og hvorfor nogle mennesker oplever, at en behandling virker, mens andre ingen effekt har af den. Få også input fra bogen 'Læg smerterne på hylden', som underviser Morten Høgh har skrevet sammen med Lotte Heise, med konkrete råd til mennesker med kroniske smerter og deres pårørende.

2511-198

Hjernemad

— **TID:** 23/1, 5 torsdage, kl. 17.30-19.15
PRIS: 750 kr., studerende 375 kr.

Det, vi spiser, påvirker vores fysiske og psykiske sundhed, men vi glemmer det tit i hverdagen. Så hvordan påvirker kosten rent faktisk vores hjerne? Findes der særlige fødevarer, der egner sig godt til at give hjernen energi? Hvad er sammenhængen mellem tarmen og hjernen? Og hvilken rolle spiller vores sanser? Få eksperternes svar på de gådefulde sammenhænge mellem hjernen og mad.

23/01: Introduktion til hjernen, og hvorfor den har brug for mad.

Per Bendix Jeppesen, lektor i endokrinologi, Aarhus Universitetshospital

30/01: Duft, smag og hjerne. Alexander Wieck Fjældstad, læge og lektor i lugtesans, Flavour Institute, Aarhus Universitet, og Centre for Eudaimonia and Human Flourishing, University of Oxford

06/02: Toptrimmede tarme og tanker. Mette Borre, klinisk diætist, Aarhus Universitetshospital

13/02: Hjerne kemi og spiseadfærd. Jakob Linnet, dr.med., ph.d., cand.psych. aut., leder af klinik for ludomani og BED, Odense Universitetshospital

20/02: Kost, hjerne og mental sundhed. Gregers Wegener, læge og professor i klinisk medicin, Aarhus Universitetshospital

Læge Alexander Fjældstad
forsker i sansernes betydning.

2421-421

Smagen af jul – sansernes fest

— **TID:** 12/12, 1 torsdag, kl. 17.15-19.00
PRIS: 240 kr., studerende 140 kr. inkl. gløgg
UNDERVERSISER: Ole G. Mouritsen, professor i gastrofysik og kulinarisk fødevarerinnovation, Københavns Universitet

Traditioner og traditionelle måltider er nogle af de oplevelser, som er stærkest knyttet til vores erindringer gennem vores sanser. Lugte og smage kan på ingen tid bringe os tilbage i vores bedstemors køkken og minde os om mennesker og begivenheder, som vi troede, vi havde glemt. Julen har en særlig plads. Tænk på aromaen af gløgg og brunkager, duften af stearinlys og grangrene, smagen af julestegen og den brune sovs eller mundfølelsen af risalamande. Alle disse sanseindtryk skal være, netop som vi husker dem, for at det bliver rigtig jul. Vær med, når vi dykker ned i julens mange sanseindtryk, og hvordan de påvirker os, og lad julestemningen ramme dig, mens du nyder en kop gløgg og en brunkage.

2511-201

Mental sundhed i hverdagen

— **TID:** 20/1, 6 mandage, kl. 17.15-19.00
PRIS: 850 kr., studerende 425 kr.

Vores mentale sundhed har stor indflydelse på vores livskvalitet og på risikoen for at udvikle psykiske lidelser. Ifølge Sundhedsstyrelsen betegner mental sundhed en tilstand, hvor man trives, fordi man udfolder og udvikler sine evner, formår at håndtere dagligdagens udfordringer og indgår i fællesskaber med andre mennesker. For at opnå mental sundhed lyder nogle af rådene bl.a., at vi skal spise sundt og varieret, sove godt, huske at slappe af og tage en pause fra bekymringerne. Seks eksperter gør rådene for mental sundhed mere konkrete. Få inspiration til at passe godt på dit mentale helbred.

20/01: Søvn og mental sundhed. Ali Amidi, lektor i psykologi, Aarhus Universitet

27/01: Kan du spise dig tilpas? Anne Wilhjelm Ravn, klinisk diætist, Aarhus Universitetshospital

03/02: Psykisk sygdom og terapeutiske værktøjer. Dorthe Raff, cand.psych. aut.

10/02: Forstå dit nervesystem, og styr uden om den usunde stress. Karen Johanne Pallesen, lektor, biolog og ph.d. i sundhedsvidenskab, Aarhus Universitet

17/02: Brug hænderne og få ro i hovedet. Lærke Egefjord, læge, forfatter og billedkunstner

24/02: Fysisk aktivitet – hvad og hvor meget skal der til? Marina Aagaard, træningsekspert, master i fitness og træning og ekstern underviser, Syddansk Universitet

2511-197

Tankernes kraft

— **TID:** 20/1, 7 mandage, kl. 19.30-21.15
PRIS: 950 kr., studerende 475 kr.

Mennesker tænker flere tusinde tanker hver eneste dag. Som regel kører tankerne som en indre, vanemæssig dialog, der opleves som så naturlig, at vi først bliver opmærksomme på den, når vi bliver bedt om at stoppe. Men hvilken indflydelse har den konstante strøm af bevidste og ubevidste tanker egentlig på vores hverdag, liv og helbred? Kan placebo virke helbredende? Hvilken indflydelse har vores fantasi på vores liv og holdning til omverdenen? Og hvordan hjælper mindfulness på tankemylder? En række eksperter stiller skarpt på tankerne fra forskellige perspektiver.

- 20/01: Placebo.** Lene Vase, cand.psych., dr.med., professor i neurovidenskabelig psykologi, Aarhus Universitet
- 27/01: Hypnose som behandling af sygdom og lidelse.** Peder Olesgaard, fhv. praktiserende læge
- 03/02: Tanker og teknologi – bevægelse ved tankens kraft.** Jakob Udby Blicher, professor og overlæge, Neurologisk og Neurofysiologisk Afdeling, Aalborg Universitetshospital
- 10/02: Religion, spiritualitet og helbred.** Armin W. Geertz, professor emeritus i religionsvidenskab, Aarhus Universitet
- 17/02: Fantasi.** Andreas Lieberoth, lektor i pædagogisk psykologi, Aarhus Universitet
- 24/02: Mindfulness, stress og hjerne.** Karen Johanne Pallesen, lektor, biolog og ph.d. i sundhedsvidenskab, Aarhus Universitet
- 03/03: Tanketræning.** Louise Meldgaard Bruun, specialpsykolog i psykiatri, ekstern lektor, Aarhus Universitet

2511-203

Medicin på et semester

— **TID:** 21/1, 6 tirsdage, kl. 17.15-19.00
PRIS: 850 kr., studerende 425 kr.

Lægevidenskaben vil altid være et felt i rivende udvikling, hvor der opdages sygdomme og udvikles nye behandlingsformer. Hver dag arbejder lægerne for at holde os sunde og raske og praktiserer et grundigt detektivarbejde i jagten på den rette diagnose eller behandling. Dette arbejde kræver en grundlæggende forståelse for mennesket, kroppens anatomi og fysiologi, genetik, biokemi og meget andet. Forelæsningsrækken er en tour de force gennem medicin med seks førende eksperter. Start her, og få en introduktion til de grundlæggende områder. Bliv klogere på mennesket, sundhed og sygdom.

- 21/01: Fysiologi: Din krops funktioner – hvordan virker den egentlig?** Helle Prætorius Øhrwald, professor i medicinsk fysiologi, Aarhus Universitet
- 28/01: Biokemi – hvad fortæller en blodprøve?** Birgitte Sandfeld Paulsen, ph.d., klinisk lektor, afdelingslæge, Blodprøver og Biokemi, Hospitalsenheden Midt
- 04/02: Genetik – hvad fortæller dine gener?** Jacob Giehm Mikkelsen, professor i genetik og genterapi, Aarhus Universitet
- 11/02: Personlig medicin – kan behandling tilpasses den enkelte?** Claus Højbjerg Gravholt, professor i endokrinologi, Aarhus Universitet
- 18/02: Immunologi – hvordan forsvaret kroppen sig?** Trine Hyrup Mogensen, professor i infektionsimmunologi, Aarhus Universitet
- 25/02: Epidemiologi – hvem bliver syge og hvorfor?** Mette Nørgaard, professor i epidemiologi, Aarhus Universitet

2511-199

Vores forunderlige hjerne

— **TID:** 21/1, 7 tirsdage, kl. 17.30-19.15
PRIS: 950 kr., studerende 475 kr.

Hjernen er kroppens komplekse kommandocenter. Den udgør 2 % af kroppens vægt, men bruger 20 % af kroppens energi og indeholder op mod en billion nerveceller, der er forbundet i et komplekst netværk. Hjernen har muliggjort, at mennesket har gået på Månen, skabt mesterværker inden for filosofi, kunst, litteratur og musik og frembragt avancerede teknologier. Hjernens mysterier har optaget mennesker i århundreder, men hvad ved vi egentlig om denne fabelagtige konstruktion i dag? Forelæsningsrækken dykker ned i en række af hjernens mysterier med afsæt i den nyeste forskning.

- 21/01: Bevidsthed.** Morten Storm Overgaard, professor i kognitiv neurovidenskab, Center for Funktionelt Integrativ Neurovidenskab, Aarhus Universitet
- 28/01: Hukommelse: Fra erindringer til molekyler og retur.** Magnus Kjærgaard, lektor i neurobiologi, Aarhus Universitet
- 04/02: Hjernen og sprog.** Mikkel Wallentin, professor i kognitionsvidenskab, Aarhus Universitet
- 11/02: Køn, hormoner og hjerne.** Michael Winterdahl, tilknyttet forskningsleder, Translational Neuropsychiatry Unit, Aarhus Universitet
- 18/02: Hjernens rolle når vi tager beslutninger.** Dan Bang, lektor, Center for Funktionelt Integrativ Neurovidenskab, Aarhus Universitet
- 25/02: Den biologiske funktion af søvn og drømme.** Brian Hansen, professor, Center for Funktionelt Integrativ Neurovidenskab, Institut for Klinisk Medicin, Aarhus Universitet
- 04/03: Samspillet mellem hjerne og tarm.** Nikolaj Rittig, forsker, SDCA-Steno Diabetes Center Aarhus, Aarhus Universitet

Folkeuniversitetets undervisning
 foregår på Aarhus Universitet
 i Ny Munkegade 118

– MEDMINDRE ANDET ER ANGIVET. SE LOKALE PÅ FUAU.DK

2511-208

Hvad kriser kan lære os om at leve

TID: 21/1, 3 tirsdage, kl. 19.30-21.15
PRIS: 500 kr., studerende 250 kr.

På et tidspunkt i livet vil de fleste af os opleve at stå i en livsomvæltende situation. Kriser kan indhente os, når vi står over for forskellige former for tab og udfordringer i livet. Fx i forbindelse med dødsfald, skilsmisse, karriereændringer, svær sygdom eller overgangsperioder som fx forældreskab. Hvad gør vi, når vi oplever fortvivlelsen, mangler håbet eller mærker meningsløsheden? Hvordan kan kriser have en transformativ kraft, og hvad kan smerten lære os om at leve? Forelæsningsrækken udforsker disse spørgsmål gennem et filosofisk, et psykologisk og et religiøst perspektiv.

- 21/01: Psykologi.** Mai-Britt Guldin, cand.psych. aut., specialist i psykoterapi og seniorforsker, Aarhus Universitet, leder af Center for Sorg og Eksistens
- 28/01: Filosofi.** Søren Harnow Klausen, professor i filosofi, Syddansk Universitet
- 04/02: Religion og tro.** Helle Rørbæk Hørby, hospitalspræst, Aarhus Universitetshospital

2511-279

Psykologi på et semester

TID: 22/1, 8 onsdage, kl. 17.15-19.00
PRIS: 1.050 kr., studerende 525 kr.

Hvordan fungerer menneskets hukommelse, hvordan lærer vi? Hvad påvirker vores sociale adfærd, og hvordan udvikles vores personlighed? Psykologi handler om at forklare, hvorfor vi mennesker oplever, lærer, føler, tænker, handler og udvikler os, som vi gør. Få indblik i de vigtigste milepæle inden for psykologi, og bliv introduceret til den nyeste viden på området. Forelæsningerne giver desuden redskaber til refleksion og analyse af psykologiske problemstillinger. Bliv klogere på dig selv, og få en bedre forståelse for menneskers forskelligheder.

- 22/01: Udviklingspsykologi.** Peter Krøjgaard, professor i udviklingspsykologi, Aarhus Universitet
- 29/01: Kognitionspsykologi.** Dorthe Kirkegaard Thomsen, professor i kognitionspsykologi, Aarhus Universitet
- 05/02: Klinisk psykologi.** Rikke Lambek, lektor i psykologi, Aarhus Universitet
- 12/02: Personlighedspsykologi.** Anna Pacak-Vedel, ekstern lektor i psykologi, Aarhus Universitet
- 19/02: Socialpsykologi.** Christopher Kehlet Ebbrecht, ph.d. i psykologi, Aarhus Universitet
- 26/02: Neuropsykologi.** Thomas Alrik Sørensen, lektor i kognitiv neurowidenskab og neuropsykologi, Aalborg Universitet
- 05/03: Pædagogisk psykologi.** Andreas Lieberoth, lektor i pædagogisk psykologi, Aarhus Universitet
- 12/03: Sundhedspsykologi.** Mimi Yung Mehlsen, professor i psykologi, Aarhus Universitet

2511-205

Psykologisk læseklub – lån en bog, lån et liv

TID: 22/1, 19/2, 19/3, 23/4 og 28/5, 5 onsdage, kl. 17.30-19.15
PRIS: 750 kr., studerende 375 kr.

UNDERVISER: Karen Margrethe Schifter Kirketerp, cand.psych. aut.

I denne læseklub dykker vi ned i de psykologiske aspekter og effekter ved at læse litteratur. Der vil løbende være små faglige oplæg om litteraturterapi og om krydsfeltet mellem psykologi og litteratur. Vi vil bl.a. komme omkring spørgsmål som: Hvad sætter bogen i gang i mig? Hvad kan jeg relatere til, og hvad undrer jeg mig over? Hvad fortæller bogen os om det at være menneske? Og hvad vil jeg tage med mig fra denne læseoplevelse? Deltagerne står selv for at tilvejebringe den pågældende litteratur. Se mere på fuau.dk

2511-293

Kunstig intelligens og sundhed

TID: 23/1, 5 torsdage, kl. 17.15-19.00
PRIS: 750 kr., studerende 375 kr.

Kunstig intelligens har potentiale til at revolutionere vores sundhedsvæsen, men den åbner også op for en ny virkelighed, som stadig er ukendt land. Kunstig intelligens bærer både muligheder, udfordringer og dilemmaer med sig. På sundhedsområdet står vi i dag over for en række udfordringer. Vi bliver ældre og ældre, flere får kroniske sygdomme, og der mangler ofte både sundhedsprofessionelle og specialister. Hvordan kan kunstig intelligens være med til at imødekomme disse udfordringer? Og hvilken betydning har det for patienterne og for vores sundhed?

- 23/01: Introduktion til kunstig intelligens.** Kaj Grønbæk, institutleder, professor i datalogi, Aarhus Universitet
- 30/01: Psykiatri – kunstig intelligens til forbedret diagnostik.** Lasse Hansen, ph.d.-studerende i klinisk medicin, Aarhus Universitet
- 06/02: Psykologiske reaktioner på kunstig intelligens og robotter.** Malene Flensborg Damholdt, lektor i psykologi, Aarhus Universitet
- 13/02: Kunstig intelligens i almen lægepraksis.** Janus Laust Thomsen, klinisk professor i almen medicin, Aalborg Universitet
- 20/02: Kunstig intelligens i sundhedsvæsenet – muligheder, udfordringer og etiske perspektiver.** Jens Christian Bjerring, lektor i filosofi, Aarhus Universitet

Tag med til
 Hearts & Minds
 Festival 27-29/9

SE SIDE 96, OG LÆS MERE PÅ
 HEARTS-MINDS.DK

2511-266

Fordybelse i zen – teori og praksis

- **TID:** 25/1, 1 lørdag, kl. 10.00-16.00
PRIS: 500 kr., studerende 250 kr.
UNDERVISER: Esther Sorgenfrei Blom, cand. psych. aut. og certificeret MBSR-lærer, Aarhus Universitet

Zen er fundamentet i de tiltagende udbredte former for mindfulness, der i dag anvendes i forbindelse med både behandling og opretholdelse af sundhed inden for en lang række livsområder. Zen er en måde at være i livet på, at være menneske på, hvor vi træner intimitet og tilstedeværelse med alt, hvad der opstår. Både dér, hvor vi oplever nærhed, og dér, hvor vi oplever afstand; i forhold til andre, os selv eller det, som er opstået. Det handler om udviklingen af en evne til at kunne møde livet i alle dets udtryk. Få indblik i den nyeste forskning i zen-baseret mindfulness, og fordyb dig en hel dag med fokus på zen i teori og praksis.

2511-204

Magien ved at læse og at skrive – hvor litteratur og psykologi mødes

- **TID:** 25/1, 1 lørdag, kl. 10.00-16.00
NB: Medbring kuglepen/blyant samt linjeret papir
PRIS: 500 kr., studerende 250 kr.
UNDERVISER: Karen Margrethe Schifter Kirkerterp, cand.psych. aut.

Litteratur er et enestående medie med en helt særlig kraft til at overskride grænser og udvide livsverdener. Vi reagerer og oplever følelser, i takt med at vores øjne glider over ordene. Og med det blanke papir kommer også en unik mulighed for at undersøge og placere vores egne indre verdenskort, skabe fiktive verdener uden restriktioner, værne om vores egen stemme og skabe en mulig 'verbal cremation' af svære oplevelser. Denne dag vil vi dykke ned i nogle af de psykologiske aspekter og effekter ved at læse og skrive litteratur. Teorier og metoder inden for biblio- og litteraturterapien gennemgås. Dagen er for alle, der har en interesse for ord, læsning og skrivning.

Modne mennesker kan også være cool. Adjunkt Dorrit Bøilerehaug forsker i modebranding og aldersdiversitet.

2511-294

En ny livsfase – brug den meningsfuldt

- **TID:** 30/1, 7 torsdage, kl. 17.15-19.00. NB! Ingen undervisning 13/2
PRIS: 950,00 kr., studerende 475 kr.

Vi lever længere og bedre. Uden det rigtig er gået op for os, har vi fået en helt ny livsfase mellem voksen og gammel. Stadig flere oplever, at de både mentalt og fysisk kan meget mere end, de selv og omverdenen forventer, og det derfor ikke er dem, men snarere den ensidige fortælling om forfald og tab, der skal pensioneres. Men hvad skal den nye livsfase bruges til, og hvad skal prioriteres højest, når denne nye begyndelse med større frihed banker på døren? Få forskernes bud på, hvad et godt, sundt og meningsfuldt liv i den tredje alder kan være.

- 30/01: Modne mennesker kan også være cool.** Dorrit Bøilerehaug, adjunkt og forsker i modebranding og aldersdiversitet, Aarhus Universitet
- 06/02: Den nye livsfase – når 'det er alderbedst'.** Poul-Erik Tindbæk, chefkonsulent og ph.d., en3karriere
- 20/02: Alderdommes biologi – hvordan får man en sund og aktiv aldring.** Suresh Rattan, professor emeritus i biogerontologi, Aarhus Universitet
- 27/02: Skønlitteratur – hvordan kan læsning give livskvalitet?** Peter Simonsen, professor i europæisk litteratur, Syddansk Universitet
- 06/03: Vendepunkter – tab, sorg og vækst.** Mai-Britt Guldin, cand.psych. aut., specialist i psykoterapi og seniorforsker, Aarhus Universitet, leder af Center for Sorg og Eksistens
- 13/03: Træning og fysisk aktivitet – hold kroppen ung.** Casper Søndebro, postdoc i sund aldring, Københavns Universitet
- 20/03: Hold hjernen skarp med kunst og kreativitet.** Lærke Egefjord, læge, forfatter og billedkunstner

2511-206

Jungs psykologi og filosofi: Menneske og natur

— **TID:** 26/1, 1 søndag, kl. 10.00-16.00
PRIS: 500 kr., studerende 250 kr.
UNDERVISER: Aksel Haaning, lektor emeritus, Roskilde Universitet

Psykoanalysens historie er ikke, hvad vi troede for bare 10-15 år siden. Det gælder også den schweiziske psykiater C.G. Jung (1875-1961), der oplever en fornyet interesse i disse år. I dag fremstår Jung som en af det 20. århundredes store fremadskuende tænkere. I centrum står Jungs bidrag til modernismen, det imaginære og det moderne menneskes forhold til naturen. En række skrifter, vi tidligere kun har kendt af navn, præsenteres. Hertil kommer Jungs mange forelæsninger, der er under udgivelse i øjeblikket. Få en indføring i moderne Jung-forskning. Undervisningen tager afsæt i bogen 'Jung – en stemme fra dybet' (Akademisk Forlag).

2511-207

Bliv ven med dine tanker

— **TID:** 24/3, 1 mandag, kl. 17.15-21.15
PRIS: 350 kr., studerende 175 kr.
UNDERVISER: Ina Skyt, autoriseret psykolog, ph.d., selvstændig psykolog og parterapeut

Metakognitiv terapi er en nyere metode til behandling af en række psykiske lidelser som fx angst og depression. Modsat mange andre terapiretninger fokuserer metoden ikke så meget på det konkrete indhold af tanker, men derimod på, hvad man stiller op med tanker. Centralt står det 'kognitive opmærksomhedssyndrom', der dækker over en række uhensigtsmæssige strategier som bekymring, grublen, overopmærksomhed og undgåelsesadfærd. Det er strategier, som mange af os kender til, og som kan bidrage til udviklingen og opretholdelsen af psykisk lidelse. Få en grundlæggende introduktion til metakognitiv terapi samt konkrete værktøjer og øvelser til at identificere uhensigtsmæssige strategier og begrænse fx bekymringer og grublerier.

2511-196

Den stressede hjerne – fra stress til resiliens

— **TID:** 29/3, 1 lørdag, kl. 10.00-16.00
PRIS: 500 kr., studerende 250 kr.
UNDERVISER: Karen Johanne Pallesen, lektor, biolog og ph.d. i sundhedsvidenskab, Aarhus Universitet

Forskellige begivenheder kan få os til at skrue op for stressen. Det kan være små problemer i dagligdagen, store personlige omvæltninger ved tab af en nærtstående eller oplevelsen af global meningsløshed og uretfærdighed. Uanset årsagen reagerer hjernen på laveste fællesnævner, nemlig kontroltab og uforudsigelighed, og igangsætter et alarmberedskab, som mobiliserer kroppens ressourcer. Ny forskning har givet ny forståelse for den særligt voldsomme stress, hvor en primitiv del af nervesystemet tager over, og der indtræder en grad af passivitet i stedet for mobilisering. Få indblik i den nyeste forskning på området, og få viden og værktøjer til stresshåndtering. Undervisningen veksler mellem teoretiske oplæg, dialog, refleksioner og øvelser.

2511-202

Grønt med umami og velsmag

— **TID:** 7/4, 1 mandag, kl. 17.30-21.30
PRIS: 350 kr., studerende 175 kr.
UNDERVISER: Ole G. Mouritsen, professor i gastrofysik og kulinarisk fødevarerinnovation, Københavns Universitet

Det grønne køkken byder på masser af vilde, intense og skønne smagsindtryk, når først man har knækket koden. Men der er nogle udfordringer at forholde sig til. De grønne råvarer giver nemlig ikke af sig selv de grundsmage, vi eftertragter mest. Denne aften dykker vi ned i videnskaben bag smag og smagsoplevelser med fokus på det grønne køkken. Bliv klogere på, hvordan man ved at kombinere videnskab og godt kokkehåndværk udvikler det grønne køkken og tilbereder plantebaserede måltider med masser af umami-smag, interessante teksturer og appetitlige udtryk. Få viden, teknikker og inspiration til opskrifter. Undervisningen tager afsæt i 'Grønt med umami og velsmag – håndværk, viden og opskrifter' (Gyldendal).

2511-079

Inflammation – ven eller fjende?

— **TID:** 23/4, 2 onsdage, kl. 17.30-19.15
PRIS: 350 kr., studerende 175 kr.

Inflammation og anti-inflammation er blevet populære begreber, når det handler om vores sundhed. I dag kan man til tider få det indtryk, at inflammation i kroppen er roden til alle dårligheder – bl.a. de store livstilssygdomme. Men hvad er inflammation i kroppen egentlig? Hvordan opstår inflammation? Hvilken rolle spiller vores gener, omgivelser og livsstil? Hvad er anti-inflammatorisk behandling? Og hvilke sammenhænge er der mellem inflammation og kræft? Få et nuanceret indblik i, hvad inflammation er, og dyk ned i den nyeste forskning på området.

23/04: Generel introduktion til immunsystemet. Thomas Vorup-Jensen, professor i biomedicin, Aarhus Universitet

30/04: Inflammation og kræft. Torben Steiniche, klinisk professor i patologi, Aarhus Universitetshospital

2511-195

Det hele menneske – at lægge år til livet og liv til årene

— **TID:** 26/5, 1 mandag, kl. 17.15-21.15
PRIS: 350 kr., studerende 175 kr.
UNDERVISER: Peter Thybo, master i læreprocesser, PD i alm. pæd., fysioterapeut, certificeret specialist i arbejdsliv

I takt med en stigende kompleksitet i sygdomsudviklingen i Danmark er vi nødt til at se det særlige og unikke i det enkelte menneskes livssituation for at kunne hjælpe bedst muligt. Det vil give bedre sundhed og trivsel – både fysisk og mentalt. Derfor er begrebet 'det hele menneske' mere relevant end nogensinde før. Denne aften præsenteres en ny model for 'det hele menneske' med fokus på, hvordan man kan favne menneskers komplekse livssituationer, håb og drømme samt skabe en effektiv og empatisk indsats, der styrker handlekompetence og evner til at mestre eget liv. Forelæsningen bygger på bogen 'Det hele menneske: Lup på sundhedspædagogik i praksis' (Hans Reitzels Forlag).

EUR PA
EUROPA
EUR PA
EUR PA
EUR PA
EUR PA

ÅRHUNDREDETS
FESTIVAL

07–16 MAR
2025

Natur & univers

2421-227

Kunstig intelligens

TID: 3/9, 3 tirsdage, kl. 17.30-19.15
PRIS: 500 kr., studerende 250 kr.

Vi omgiver os med kunstig intelligens på mobilens apps, i robotstøvsugere, i Google Translate og ChatGPT. Kunstig intelligens skal gøre vores verden lettere og bedre. Men præcis som mennesker skal computere også træne for at lære, og det er ikke helt uden bump på vejen. Også kunstig intelligens indeholder bias. For hvad er i grunden forskellen på den naturlige hjerne og den kunstige hjerne? Og er det fair at forvente gennemsigtige forklaringer af kunstig intelligens, når vores egne mest af alt minder om søforklaringer? Måske skal vi i fremtiden bare lade den menneskelige og den kunstige hjerne samarbejde i en slags hybrid intelligens.

03/09: Hvordan mennesker og computere lærer. Kristoffer Laigaard Nielbo, professor i humanities computing, Aarhus Universitet

10/09: Innovation med kunstig intelligens. Anders Kofod-Petersen, professor i anvendt kunstig intelligens, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet

17/09: Hybrid intelligens og kreativitet. Jacob Sherson, professor MSO, Institut for Virksomhedsledelse, Aarhus Universitet

2421-209

Universets fundamentale kræfter

TID: 9/9, 5 mandage, kl. 17.30-19.15
PRIS: 750 kr., studerende 375 kr.

Alt i verden er påvirket af de fire naturkræfter – den elektromagnetiske kraft, den svage kernekraft, den stærke kernekraft samt tyngdekraften. Det er dem, der gør, at mennesker ikke falder fra hinanden, at Solen lyser, og at gigantiske galakser støder sammen. Kræfterne er nemlig ansvarlige for alle fysiske vekselvirkninger i universet. Men hvorfor kan to protoner være lige ved siden af hinanden, selvom de frastøder hinanden? Hvordan kan vi se kræfternes effekt? Og kan der findes en femte fundamental kraft? Få svar på det og meget mere, når et stærkt hold forskere sætter fokus på de fire naturkræfter og de nyeste opdagelser, der involverer dem.

09/09: Den elektromagnetiske kraft. Michael Drewsen, professor i fysik og astronomi, Aarhus Universitet

16/09: Den svage kernekraft. Hans Otto Uldall Fynbo, professor i eksperimentel kernefysik, Aarhus Universitet

23/09: Tyngdekraften. Niels Obers, professor i teoretisk partikelfysik, Københavns Universitet

30/09: Den stærke kernekraft. Hans Otto Uldall Fynbo, professor i eksperimentel kernefysik, Aarhus Universitet

07/10: Findes der flere fundamentale kræfter? Ole Eggert Bjælde, astrofysiker og museumsinspektør, Science Museerne, Aarhus Universitet

2421-098

Fossiler ved de danske kyster

TID: 9/9, 3 dage
PRIS: 700 kr., studerende 350 kr.
STED: Se mødesteder på fuau.dk
UNDERVISER: Line Henriette Broen, geolog, Aarhus Kommune

Hvem har ikke samlet et forstenet søpindsvin op på stranden og undret sig over, hvor det er kommet fra, og hvordan det er blevet til? Undergrunden under Danmark er fuld af spor efter et urhav, som eksisterede for millioner af år siden, og sporene kan man finde overalt ved kysterne, i grusgrave og i kalkbrud. Hør om sporene efter urhavets eksotiske dyreliv fra trilobitter, hajtænder og krabbebolle til de mange forskellige søpindsvin – om hvordan de er blevet til fossiler, og hvordan du selv kan aflæse deres historie. Har du egne spændende fund derhjemme, er du velkommen til at tage dem med til fremvisning og få dem bestemt. Den sidste undervisningsgang tager vi i egne biler til Sangstrup Klint på Djursland. Her prøver vi selv at finde fossiler. Der er tips til, hvad man især skal kigge efter, og hvor de gode lokaliteter i øvrigt er rundtomkring i Danmark.

09/09: Forelæsning 1

16/09: Forelæsning 2

22/09: Ekskursion til Sangstrup Klint

2421-563

De supertunge sorte huller

— **TID:** 10/9, 5 tirsdage, kl. 17.30-19.15
PRIS: 750 kr., studerende 375 kr.
TILRETTELÆGGER: Leif Lønsmann, Astronomisk Selskab

Siden 1960'erne har vi haft stærk evidens for, at der i galakser findes såkaldte supertunge sorte huller med masser fra flere millioner til flere milliarder gange Solens masse. Forelæsningerne kaster lys over nogle af de seneste opdagelser inden for studiet af sorte huller. I den teoretiske forskning er sorte huller meget interessante, fordi de er så ekstreme, at sandsynligheden for at kunne lære noget nyt om naturlovene er stor.

- 10/09: Hamskiftende og variable aktive galaksekerner.** Marianne Vestergaard, professor i astrofysik, Niels Bohr Institutet
- 17/09: Teoretiske undersøgelser af sorte huller.** Troels Harmark, lektor i teoretisk partikelfysik og kosmologi, Niels Bohr Institutet, Københavns Universitet
- 24/09: Hvordan opdager vi kvasarer på himlen.** Johan Peter Uldall Fynbo, professor i astrofysik, Niels Bohr Institutet
- 01/10: Status for Event Horizon Telescope.** Thomas R. Greve, professor i astrofysik, DTU Space
- 08/10: Little Red Dots.** Kasper Elm Heintz, adjunkt i astrofysik, Niels Bohr Institutet

2421-315

Årtusindets gåder

— **TID:** 11/9, 5 onsdage, kl. 17.30-19.45
PRIS: 750 kr., studerende 375 kr.
UNDERVISER: Martin Patrick Speirs, ph.d. i matematik, undervisningsassistent, Københavns Universitet

Matematikken er levende og åben. Der sker fremskridt og nybrud hele tiden. I år 2000 satte en gruppe eksperter sig for at udgive den ultimative liste over matematikkens uløste gåder. Det blev til 'Milleniumproblemerne' – en række uløste gåder til det næste årtusind. Med en præmie på 1 mio. dollar per løsning. I forelæsningsrækken gennemgår vi fem af gåderne. Hvad handler de om, og hvad er historien bag dem? Vi kommer på en rejse gennem matematikkens store og åbne landskab med stop undervejs i bl.a. primtallenes mystiske verden, computerens beregningsgrænser, geometriens gåder, krypteringsligninger og den fjerde dimension. Selvom kurset handler om matematikkens forskningsfront, vil det være tilgængeligt for alle, som er nysgerrige efter at vide, hvad moderne matematikere går og tænker på.

- 11/09: Primtallenes ordentlige kaos**
- 18/09: Kryptografi og kurver**
- 25/09: Computerens grænser**
- 02/10: Geometri for genier: Hodges-formodningen**
- 09/10: Den løste gåde**

2421-247

To fag, et emne: Døden

— **TID:** 23/9, 1 mandag
PRIS: 350 kr., studerende 175 kr.

Døden er noget, de fleste helst ikke vil tale om. Men den kommer til os alle, om vi vil det eller ej. Vi kan komme mere eller mindre behageligt herfra, og nogle gange kan vores sidste timer udvikle sig til et helt mysterium. Vi siger også, at den enes død er den andens brød. Men hvem er det, der har gavn af det, når døden indtræffer? Og hvilken betydning har det uundgåelige endeligt ude i naturen for dyr, planter, svampe og bakterier? Denne aften har vi sat en retsmedicin og en biodiversitetsforsker stævne, når de hver især belyser døden fra en retsmedicinsk og en biologisk vinkel. Hvordan arbejder retsmedicineren med døden i sit daglige arbejde? Og hvorfor er biologen så begejstret for død i naturen?

- 17:15: Når livet rinder ud.** Asser Hedegård Thomsen, ph.d. og speciallæge i retsmedicin, Aarhus Universitet
- 19:30: Når død giver liv.** Rasmus Ejrnæs, professor i biodiversitet, Aarhus Universitet

2421-213

Gud eller videnskab?

— **TID:** 21/10, 4 mandage, kl. 19.45-21.30
PRIS: 650 kr., studerende 325 kr.

Forholdet mellem videnskab og religion har gennem historien været præget af strid om, hvem der har autoritet til at forklare verden og menneskets placering i den. I dag spiller både videnskaben og religionen en stor rolle i vores tilværelse. Mens naturvidenskaben opstiller love, sammenhænge og forklaringer på, hvordan universet og vores biologi hænger sammen, så bidrager religion og filosofi med et sprog til at tale om alt det, naturvidenskaben ikke kan sætte på formel. Kan tro og viden forenes? Har vi mennesker behov for religion? Er livet blot en naturlig konsekvens af stjernedannelsen? Få indblik i de diskussioner, der historisk har været mellem videnskaben og religionen, og udblik til de diskussioner, der eksisterer på området i dag.

- 21/10: Gud og Darwin.** Hans Henrik Hjermitzlev, ph.d. i videnskabs-historie, lektor, University College Syddanmark
- 28/10: Gud, universet og et par andre småting.** Helge Stjernholm Kragh, professor emeritus i videnskabshistorie, Niels Bohr Institutet, Københavns Universitet
- 04/11: Kosmologi og fysik – tro og viden.** Hans Kjeldsen, professor i fysik og astronomi, Aarhus Universitet
- 11/11: Videnskabelige tilgange til religion: Kan man forklare religion?** Jesper Sørensen, lektor i religionsvidenskab, Aarhus Universitet

FÅ VIDEN HJEM I STUEN. SE SIDE 6-7

Vi byder på gratis
livestreamede forelæsninger

2421-241

Alt du bør vide om naturvidenskab – næsten

— **TID:** 21/10, 7 mandage, kl. 19.45-21.30
PRIS: 950 kr., studerende 475 kr.

Hvordan er det nu lige med Newtons love, evolutionsteorien, atomer, kvantemekanikken og DNA-spiralen? Få din naturvidenskabelige viden genopfrisket – eller start her. Få et overblik over de kræfter, som styrer alt omkring os, og de sammenhænge, teorier og opdagelser, der ligger bag vores viden om den verden, som mennesket gennem årtusinder har forsøgt at forstå. Naturvidenskaben har dannet grundlaget for vores verdensforståelse i dag og spiller fortsat en stor rolle i udviklingen af, hvordan vi skal forholde os til alt, hvad der foregår omkring os.

- 21/10: Kemi.** Mogens Christensen, professor i kemi, Aarhus Universitet
- 28/10: Geologi.** John A. Korstgård, professor i geologi, Aarhus Universitet
- 04/11: Biologi.** Tobias Wang Nielsen, professor i zoofysiologi, Aarhus Universitet
- 11/11: Matematik.** Niels Lauritzen, lektor i matematik, Aarhus Universitet
- 18/11: Astronomi.** Mia Sloth Lundkvist, adjunkt i fysik og astronomi, Aarhus Universitet
- 25/11: Fysik.** Søren Ulstrup, lektor i fysik og nanoteknologi, Aarhus Universitet
- 02/12: Genetik.** Thomas G. Jensen, professor i medicinsk genetik, Aarhus Universitet

2421-534

Universets gåder

— **TID:** 22/10, 5 tirsdage, kl. 17.15-19.00
PRIS: 750 kr., studerende 375 kr.

Hvad ved vi om exoplaneterne og deres egenskaber? Er der liv på andre planeter i universet? Hvad består mørkt stof af? Og hvad er der egentlig inde i et sort hul? Kompetente videnskabsmænd og -kvinder har gennem historien dedikeret deres liv til at løse universets mange gåder. Men når nye opdagelser gøres, og gåder løses, følger der som regel en række nye spørgsmål med. Der er stadig meget, vi ikke ved endnu. Og det er måske ikke så underligt, når man tænker på, at universet er 13,7 milliarder år gammelt og fyldt med mere end 100 milliarder galakser. Bliv klogere på universet, lige fra vores eget solsystem til det tilsyneladende uendelige mørke, der omgiver os.

- 22/10: Ved vi alt om vores eget solsystem?** Ole Eggers Bjælde, astrofysiker og museumsinspektør, Science Museerne, Aarhus Universitet
- 29/10: Hvad ved vi om stjernerne og exoplaneterne?** Hans Kjeldsen, professor i fysik og astronomi, Aarhus Universitet
- 05/11: Hvad er der inden i et sort hul? Og hvad er der udenfor?** Asta Heinesen, adjunkt i gravitationel fysik og kosmologi, Københavns Universitet
- 12/11: Er der liv på andre planeter?** Kai Finster, professor i astrobiologi, Aarhus Universitet
- 19/11: Hvordan ser mørkt stof ud – og hvad er dets egenskaber?** Steen Harle Hansen, lektor i astrofysik, Københavns Universitet

2421-564

Rumfart – kapløb eller samarbejde?

— **TID:** 22/10, 5 tirsdage, kl. 17.30-19.15
PRIS: 750 kr., studerende 375 kr.
TILRETTELÆGGER: Leif Lønsmann, Astronomisk Selskab

Efter den kolde krigs rumkapløb mellem USA og Sovjetunionen (USSR) fulgte en periode med fredelig sameksistens i rummet og samarbejde om bl.a. Den Internationale Rumstation, ISS. Med Ruslands invasion af Ukraine i 2022 og USA's og Europas engagement i krigen er der risiko for en ny kold krig, hvor samarbejdet erstattes af et nyt rumkapløb, hvor også Kina, Indien og De Forenede Arabiske Emirater (UAE) deltager. I fem forelæsninger stilles der skarpt på aktørerne i rummet og perspektiverne af hhv. samarbejde og kappestrid.

- 22/10: Rumforskning under den kolde krig.** Niels Lund, lektor emeritus i astrofysik, Danmarks Tekniske Universitet
- 29/10: Stjernekrig – om den militære anvendelse af rummet.** Michael J.D. Linden-Vørnle, astrofysiker og chefkonsulent, DTU Space
- 05/11: Rumjura: Juridiske aspekter af udnyttelsen af rummet.** Danny Johansen, videnskabelig assistent, International ret, Syddansk Universitet
- 12/11: Rumovervågning – fra supermagter til kommercielle.** Nicolai Liborius Birkholm, civilingeniør, ph.d.-studerende i rumteknologi, DTU Space
- 19/11: Videnskabelige rummissioner – kapløb og internationalt samarbejde.** Hans Kjeldsen, professor i fysik og astronomi, Aarhus Universitet

Folkeuniversitetets undervisning foregår på Aarhus Universitet i Ny Munkegade 118

– MEDMINDRE ANDET ER ANGIVET. SE LOKALE PÅ FUAU.DK

Professor Tobias Wang fortæller om det vigtigste og vildeste i biologien i forelæsningsrækkerne 'Alt hvad du bør vide om naturvidenskab – næsten' side 46 og 'Verdens vildeste opdagelser' side 48.

2421-245

Forunderlige former – en rejse i ukendt landskab

TID: 26/10, 1 lørdag, kl. 10.00-16.00
PRIS: 500 kr., studerende 250 kr.
UNDERVISER: Carsten Cramon, cand.scient. i matematik

Tag med på en spændende rejse, hvor vi skal opleve naturens, kunstens og matematikkens sammensmeltning i en fascinerende cocktail, som vil være fyldt med overraskende og forunderlige sammenhænge. Vi skal opleve, hvorledes femkanten har det hele i sig – femtallets endelighed og det gyldne snits enestående uendelighed – samtidig med at det er blomsterverdenens foretrukne blomstringsform. Vi skal også dykke ned i fraktalernes forunderlige verden og opnå en dybere forståelse af disse sæere former. Vi skal bevæge os på grænsen mellem orden og kaos for at opleve, at meget simple processer ligger bag disse strukturer, der dog samtidig er en central del af naturens evigt forandrende formsprog. Der kræves ingen matematiske forudsætninger.

2421-229

Jordens råstoffer – fra geologi til teknologi

TID: 23/11, 2 dage, kl. 10.00-16.20
PRIS: 950 kr., studerende 475 kr.
STED: AU, Institut for Geoscience, bygning 1672, Høegh-Guldbergs Gade 2
UNDERVISER: Hans Dieter Zimmermann, lektor emeritus i geologi, Aarhus Universitet

Livet igennem forbruger hver af os 1,5 tons råstoffer om måneden. Verdens befolkning vokser, levestandarden i mange lande stiger, og det samme gør vores behov for råstoffer fra minedrift. Energiomstillingen øger tilmed dramatisk vores behov for nøgleråstoffer som litium, kobolt, indium, gallium, platin m.fl., som sammen med andre metaller indgår i solceller, vindmøller, varmepumper, brændselsceller og batterier. Denne weekend ser vi nærmere på Jordens råstoffer. Hvilke råstoffer udvinder vi? Hvor findes de? Er der nok af dem? Hvordan dannes de, og hvilke geologiske forudsætninger kræves der? Hvilke bjergarter indeholder sjældne jordarter? Hvor leder man efter guld, diamanter og litium? Vi ser nærmere på 20-30 forskellige håndstykker af industri- og malmminerale.

2421-432

Stjernehimlen – efterår og vinter

TID: 25/11, 1 mandag, kl. 17.15-21.15
PRIS: 350 kr., studerende 175 kr.
UNDERVISER: Ole J. Knudsen, BSc i fysik og astronomi, Aarhus Universitet

Bliv klædt på til at tage på nattur ude under den mørke stjernehimmel. Astronomiformidler og historiefortæller Ole J. Knudsen fortæller om det, vi kan se på stjernehimlen. Undervejs skal vi høre om stjernernes og planeternes gang og dermed Jordens bevægelser i rummet. Vi hører om årstidens nemmeste stjernebilleder med udgangspunkt i Karlsvognen, og vi lærer at bruge det drejelige stjernekort som hjælp. Desuden bliver der tid til at fortælle et par af de ældgamle myter og historier, som knytter sig til efterårshimlens stjernebilleder.

2421-406

Isens historie – iskometer, istid og smeltende poler

TID: 2/12, 1 mandag, kl. 17.15-19.00

PRIS: 200 kr., studerende 100 kr.

UNDERVISERE: Victor Boy Lindholm, digter og forfatter, og Sebastian Mernild, ph.d., dr.scient., prorektor og professor i klimaforandringer og glaciologi, Syddansk Universitet, og leder af SDU Climate Cluster

I en samtale mellem forfatterne til 'Isbogen' (2023) – Sebastian H. Mernild og Victor B. Lindholm – ser vi tilbage på, hvordan isen har formet vores verden, og frem på, hvordan den nu igen vil forandre den. Da Jorden blev dannet for 4,6 milliarder år siden, var den så varm, at intet levende kunne bo her. Men komet af is blev ved med at bombardere planeten, så den til sidst blev afkølet og beboelig. Det skabte fundamentet for det liv, vi kender her på kloden. Gennem Jordens lange historie har isen formet den måde, vores landskab ser ud på, og påvirket den måde, vi mennesker lever på. Is er afgørende for kloden og for de enorme systemer, der holder vores vejr i skak og gør planeten beboelig. Men hvad er is, hvorfor er den altafgørende for vores art, og hvad sker der den dag, isen er væk?

2421-002

Da mennesket blev menneske

TID: 11/12, 1 onsdag, kl. 17.15-21.15

PRIS: 350 kr., studerende 175 kr.

UNDERVISER: Peter K.A. Jensen, klinisk lektor i human genetik og overlæge, Aarhus Universitet

Få indblik i, hvordan mennesket på kort tid – i udviklingsmæssig forstand på én nat – ændrede sig fra at være et ganske almindeligt pattedyr til at blive Jordens mest dominerende art nogensinde. Tag med på en fantastisk rejse gennem menneskets historie, og hør om, hvordan mennesket blev menneske. Forelæsningerne fortæller om menneskets oprindelse og udvikling fra aber over menneskeaber, abemennesker og neandertalere til moderne mennesker. Vi ser også på udviklingen af vores mentale egenskaber, vores kolonisering af kloden og udviklingen fra jæger-samler-samfund til moderne storby-samfund. Forelæsningerne bygger på Peter K.A. Jensens bog 'Da mennesket blev menneske' (Gyldendal).

Tag med til Hearts & Minds Festival 27-29/9

SE SIDE 96, OG LÆS MERE PÅ
HEARTS-MINDS.DK

2511-210

Menneskedyret

TID: 20/1, 2 mandage, kl. 17.15-19.00

PRIS: 350 kr., studerende 175 kr.

UNDERVISER: Thomas Thaulov Raab, forfatter og videnskabsformidler

Menneskets udviklingshistorie kan beskrives som en form for selv-tæmning, hvor vores forfædre har gennemgået en forandring, der kan sammenlignes med det, som er sket med vores tamdyr. Hør om ligheder og forskelle mellem mennesker og andre tamdyr, om hvordan selv-tæmningen beskrives inden for fx sprogvidenskab, antropologi og neuroanatomi, og om hvordan de hver især kan bidrage til historien om det moderne menneske og de særlige egenskaber, vi har udviklet. Vi vil også komme ind på de samfundsmæssige konsekvenser af selv-tæmningen, og hvordan de temaer, som har været fremherskende gennem det moderne menneskes udvikling, stadig er højaktuelle i moderne samfund. Forelæsningerne tager udgangspunkt i bogen 'Menneskedyret – hvordan vi tæmmede os selv og blev Jordens mest utrolige dyreart' (Lindhardt og Ringhof).

2511-081

Verdens vildeste opdagelser

TID: 21/1, 7 tirsdage, kl. 17.30-19.15

PRIS: 950 kr., studerende 475 kr.

Vi kan gå på Månen, studere verden ned til mindste atom og lever længere end nogensinde før. Det skyldes netop, at nogle mennesker er drevet af at finde ud af, hvordan vores verden helt grundlæggende hænger sammen, og hvorfor den er indrettet, som den er. De naturvidenskabelige erkendelser har været afgørende for vores tænkning og dermed for vores kultur, historie og dagligdag. Forelæsningsrækken er en tour de force gennem en række af de meste markante gennembrud inden for naturvidenskaben. Hør om verdens vildeste opdagelser – fra hvordan vi ser ud indeni, til hvordan vores solsystem er indrettet. Forelæsningerne tager afsæt i '50 opdagelser. Højdepunkter i naturvidenskaben' (Aarhus Universitetsforlag).

21/01: Verdensbilledet og den naturvidenskabelige revolution

– fra **Kopernikus til Newton**. Hans Buhl, museumsinspektør, Steno Museet

28/01: Universets udvidelse, Big Bang og planeter omkring andre stjerner.

Hans Kjeldsen, professor i fysik og astronomi, Aarhus Universitet

04/02: Mellem himmel og jord – helium og nordlys.

Helge Stjernholm Kragh, professor emeritus i videnskabshistorie, Niels Bohr Institutet, Københavns Universitet

11/02: Uforgængelig energi, elektromagnetisme og Jordens form.

Keld Nielsen, lektor emeritus i videnskabsstudier, Aarhus Universitet

18/02: Evolutionen og genetikken.

Tobias Wang Nielsen, professor i zoofysiologi, Aarhus Universitet

25/02: Kampen mod epidemierne – vaccination, bakterier og penicillin.

Morten Arnika Skydsgaard, museumsinspektør i medicinhistorie, Steno Museet

04/03: Kroppens opbygning og funktioner.

Tobias Wang Nielsen, professor i zoofysiologi, Aarhus Universitet

2511-280

Revolution i rummet

TID: 22/1, 5 onsdage, kl. 17.30-19.15

PRIS: 750 kr., studerende 350 kr.

Ledet af Elon Musk og SpaceX er der en revolution i gang i rummet med det formål at få mennesker til Mars. Priserne for at sende ting ud i rummet er i frit fald, og inden for få år forventes prisen at være under 10 dollar per kilo. Dette vil ændre vores hverdag, på samme måde som computeren og internettet har gjort. I forelæsningsrækken vil vi se nærmere på nogle af de muligheder og udfordringer, som denne nye virkelighed giver.

- 22/01: Hvad laver man i rummet.** Mads Fredslund Andersen, Telescope and Satellite Manager, Aarhus Universitet
- 29/01: Sådan kommer du i rummet.** Christoffer Karoff, lektor i rumvidenskab, Aarhus Universitet
- 05/02: Udforskning af rummet.** Katrine Wulff Nikolajsen, ph.d.-studerende og planeterforsker, Københavns Universitet
- 12/02: Rumkultur.** Cherie Jelle, kandidat i sustainable heritage management
- 19/02: Mennesker i rummet.** Thomas A.E. Andersen, CEO, Danish Aerospace Company

2511-305

Vilde teorier

TID: 23/1, 6 torsdage, kl. 17.15-19.00

PRIS: 850 kr., studerende 425 kr.

Forstår du, hvad jeg mener, når jeg siger $E = mc^2$? Eller er du helt med på, at universet i virkeligheden er opbygget af strenge? Visse matematiske og fysiske teorier er blevet verdenskendte for at være vigtige og kloge, men samtidig umulige at forstå. Men er de nu også det – umulige at forstå? Med denne forelæsningsrække får du en introduktion til nogle af verdens mest agtede teorier, som du rent faktisk kan følge med i. Tag udfordringen op, tænk med på de vilde og nogle gange paradoksale tanker, og bliv klogere på nogle af verdens mest kendte teorier.

- 23/01: Relativitetsteori.** Sofie Marie Koksang, adjunkt i teoretisk astrofysik, Syddansk Universitet
- 30/01: Mængdelære.** Simon Kristensen, professor i matematik, Aarhus Universitet
- 06/02: Geometri.** Henrik Kragh Sørensen, professor i videnskabsteori, Københavns Universitet
- 13/02: Sandsynlighedsteori.** Andreas Basse-O'Connor, professor i sandsynlighedsteori, Aarhus Universitet
- 20/02: Kvantemekanik.** Klaus Mølmer, professor i fysik og astronomi, Aarhus Universitet
- 27/02: Strengteori.** Emil Have, postdoc, Københavns Universitet

Hvordan bliver menneskets fremtid i rummet? Det ser lektor Christoffer Karoff nærmere på i forelæsningsrækken 'Revolution i rummet'. Se denne side.

2511-068

Universet – fra Big Bang til Beethoven

TID: 26/1, 1 søndag, kl. 10.00-16.00

PRIS: 500 kr., studerende 250 kr.

UNDERVISER: Michael J.D. Linden-Vørnle, astrofysiker og chefkonsulent, DTU Space

Hvad skete der i Big Bang? Hvad bliver universets skæbne? Lever vi i virkeligheden i et multivers med uendeligt mange parallelle universer? Tag med på en fascinerende og forunderlig rejse ud i universet. Forelæsningsrækken stiller skarpt på en række af de helt store spørgsmål inden for kosmologien og præsenterer vores nuværende forståelse af, hvordan verden har udviklet sig fra Big Bang og frem til i dag – en rejse forbi stjerner og planeter, der fødes i glødende skyer af gas og støv, gigantiske sorte huller i midten af enorme galakser samt de mystiske ingredienser, som dominerer vores univers: mørkt stof og mørk energi.

2511-183

Hvad er tid?

TID: 11/3, 3 tirsdage, kl. 17.30-19.15
PRIS: 500 kr., studerende 250 kr.

Tiden er et gådefuldt begreb, og i årtusinder har vi mennesker grundet over, hvad tid egentlig er for en størrelse. Det hævdes, at tiden går i stå i et sort hul, og at der før Big Bang ikke eksisterede tid. Vi bruger dog konstant tiden til at beskrive den verden, vi kender, og vi bruger begreber som fortid, nutid og fremtid. Vi kan også se, at vi ældes. Men giver vores opfattelse af tid mening, eller er vores tidsfering en illusion? Hvad er tid overhovedet for en størrelse? Hvem ville vi være uden en fortid og erindringer fra tidligere i vores liv? Få tiden belyst fra forskellige fagperspektiver – hvis du har tid?

11/03: Tidens fysik. Poul Henrik Damgaard, professor i teoretisk partikelfysik, Niels Bohr Institutet

18/03: Tidens gang – aldring (på letforståeligt engelsk). Suresh Rattan, professor emeritus i biogerontologi, Aarhus Universitet

25/03: Tidens psykologi og mentale tidsrejser. Osman Skjold Kingo, lektor i udviklingspsykologi, Aarhus Universitet

2511-107

Fugletrækkets gåder

TID: 29/3, 1 lørdag, kl. 10.00-16.15
PRIS: 500 kr., studerende 250 kr.
UNDERVISER: Kevin Kuhlmann Clausen, seniorforsker i faunaøkologi, Aarhus Universitet

Fugle har altid fascineret os – mest af alt med deres evne til at kunne flyve. For mange fugle er det at flyve dog ikke kun en fornøjelig fritidsaktivitet, men en nødvendighed for at overleve. Det gælder især for de fuglearter, der hvert år trækker mellem arktiske yngleområder og varmere overvintrings kvarterer og på den måde tilbagelægger adskillige tusinde kilometer to gange om året. Men hvorfor er det nødvendigt for fuglene at trække? Og hvorfor bliver nogle fuglearter i Danmark hele vinteren, mens andre drager sydpå? Hvordan finder fuglene egentlig vej? Denne dag sætter vi fuglene i fokus og forsøger at besvare nogle af fugletrækkets mange gåder.

10.00: Forelæsning på AU i Ny Munkegade 118

12.30: Frokostpause og egen transport til Egå Engsø

13.45: Fuglekiggeri ved Egå Engsø

2511-021

Det periodiske system fra Ac til Zr

TID: 8/4, 1 tirsdag, kl. 19.30-21.15
PRIS: 200 kr., studerende 100 kr.
UNDERVISER: Ulla Gro Nielsen, ph.d., senior scientific lead, Novo Nordisk Fonden

Det periodiske system har i mere end 150 år været kemikerens bibel, da det organiserer de kendte grundstoffer efter atomvægt og egenskaber. Det tillod forudsigelsen og egenskaberne af endnu ukendte grundstoffer. I dag spiller adgangen til de rette grundstoffer en vigtig rolle i verdenspolitikken og den grønne omstilling. Overgangen fra fossile brændstoffer til vedvarende energi har medført en stigende efterspørgsel på de grundstoffer, der fx indgår i batterier og vindmøller. Kemikerne tager derfor udgangspunkt i det periodiske system og grundstoffernes egenskaber, når de skal udvikle nye bæredygtige materialer. Dette foredrag går på opdagelse i det periodiske system fra kvantemekanikken og kemikerens eksperimenter i laboratoriet til fremtidens bæredygtige samfund.

Tag børnene med på Folkeuniversitetet

2421-233

Tag børnene med: Kreativitet på tværs af generationer

— **TID:** 10/11, 1 søndag, kl. 10.00-13.00
PRIS: 245 kr., børn/studerende 145 kr.
UNDERVISER: Lærke Egefjord, læge,
 forfatter og billedkunstner

Kom med til en hyggelig og kreativ workshop på tværs af generationer, hvor vi dykker ned i den kreative fordybelse og sammen oplever den følelse af glæde og meningsfuld selvfor-glemmelse, som en kreativ stund kan give os. Du bliver klogere på, hvad der sker i os, når vi er kreative, og hvorfor kreativitet kan mindske uro og øge nærvær og oplevelsen af lykke. Formålet er ikke et flot resultat, men derimod at nyde processen og det flow, som opstår, når vi går ind i en kreativ proces – det er sundt for både hjerne og krop. Det kræver ingen særlige forudsætninger eller erfaring med at være kreativ – alle kan være med. Anbefalet alder: fra 6 år.

2421-253

Tag børnene med: På opdagelse i universet – på Steno Museet

— **TID:** 9/11, 1 lørdag, kl. 10.00-11.45
PRIS: 200 kr., studerende/børn under 18 år
 100 kr., inkl. entré til museet
UNDERVISER: Ole Eggers Bjælde, astro-
 fysiker og museumsinspektør, Science
 Museerne, Aarhus Universitet
SAMARBEJDSPARTNER: Steno Museet

Er der liv på andre planeter? Hvordan dannes stjerner? Hvorfor skifter Månen udseende? Og hvordan sover astronauter i rummet, når der ingen tyngdekraft er? Denne dag er der plads til de helt store spørgsmål, når astrofysiker og museumsinspektør Ole Eggers Bjælde tager børn og voksne med rundt på Steno Museet og på opdagelse i universet. Få en sanselig oplevelse af stjernehimlen i Planetariet. Eksperimentér med modeller for solsystemet. Lær at finde vej på stjernehimlen med Karlsvognen og de klare stjerner på himlen. Og hør om den danske astronaut Andreas Mogensens mission til Den Internationale Rumstation. Anbefalet fra 6 år.

2421-419

Tag børnene med: Dyrefysiologi og dissektion

— **TID:** 24/11, 1 søndag, kl. 11.00-13.00
PRIS: 200 kr., studerende/børn under 18
 år 100 kr.
UNDERVISER: Tobias Wang Nielsen,
 professor i zoofysiologi, Aarhus Universitet

Vær med, når zoofysiolog Tobias Wang dissekerer et dyr og tager os med helt ind i hjertet på den nyeste forskning i dyrs kredsløb og pumpende hjerter. Hvordan undersøger man egentlig kredsløbets funktioner hos giraffer, krokodiller, slanger og andre spændende dyr? Mens skalpellen skærer gennem hud og hår, får vi indblik i dyrets inderste, hjertets funktion og deres særlige fysiologi. Pytonslanger kan fx forstørre deres egne hjerter, og giraffer trives med et tårnhøjt blodtryk, der ville give ethvert menneske nyresvigt og blodpropper. Ved at aflure dyrenes særlige funktioner og overlevelsesstrategier kan vi få en endnu bedre forståelse for menneskets fysiologi og kredsløbsmekanismer. For børn fra 8 år og op.

Folkeuniversitetet har også forelæsninger for nysgerrige børn og deres voksne. Giv dit barn eller barnebarn en anderledes oplevelse og et kig ind i forskningens fascinerende verden.

Religion & filosofi

2421-110

Idéer der ændrede verden

— **TID:** 2/9, 6 mandage, kl. 17:15-19:00
PRIS: 850 kr., studerende 425 kr.

Din verden er fuld af idéer, som giver dit liv struktur, mening og retning. Mange idéer virker intuitive, men tænker vi efter, bliver det klart, at de ikke er faldet ned fra den åbne himmel. De er opstået i verden på et tidspunkt, og deres betydning står i forhold til historien og nutiden. Idéer som 'frihed' og 'staten' har formet den måde, vi forholder os til os selv og hinanden på, men er forskellige i dag fra fx tiden omkring den franske revolution. Men hvorfor? Kom med, når vi ser nærmere på seks store idéer, der har ændret vores verden.

- 02/09: Stat.** Mikkel Thorup, professor i idéhistorie, Aarhus Universitet
- 09/09: Sekularisering.** Frank Beck Lassen, projektleder i Det Etske Råd
- 16/09: Køn.** Louise Rognlien, ph.d.-studerende i idéhistorie, Aarhus Universitet
- 23/09: Teknologi.** Casper Andersen, lektor i idéhistorie, Aarhus Universitet
- 30/09: Håb.** Anders Moe Rasmussen, lektor i filosofi, Aarhus Universitet
- 07/10: Velfærd.** Ove Kaj Pedersen, dr.phil., professor emeritus i komparativ politisk økonomi, CBS

2421-111

Store danske teologer

— **TID:** 2/9, 5 mandage, kl. 17:15-19:00
PRIS: 750 kr., studerende 375 kr.

Få indblik i nogle af Danmarks største og mest betydningsfulde teologer, der prægede såvel kirken som nationen. I denne forelæsningsrække udforsker vi Grundtvigs visionære teologi og fællesskabstanke, Kierkegaards berømte eksistentialisme, Løgstrups betragtninger om tilværelsens betydning, Sløks originale refleksioner om menneskets eksistens samt Anna Marie Aagaards tankevækkende befielsesteologi. Hør, hvordan disse store tænkere har formet teologien, kirken og nationen på hver sin måde, og hvordan deres tænkning fortsat resonerer i dag.

- 02/09: N.F.S. Grundtvig.** Ingrid Ank, leder af Grundtvig-Akademiet
- 09/09: Søren Kierkegaard.** Ole Morsing, lektor emeritus i idéhistorie, Aarhus Universitet
- 16/09: K.E. Løgstrup.** Bjørn Rabjerg, cand.mag., ph.d. og højskolelærer i filosofi ved Hadsten Højskole
- 23/09: Johannes Sløk.** Mikael Brorson, cand.theol. og ph.d. studerende i teologi, Aarhus Universitet
- 30/09: Anna Marie Aagaard.** Else Marie Wiberg Pedersen, lektor emeritus i systematisk teologi, Aarhus Universitet

2421-318

Kierkegaards mange stemmer

— **TID:** 3/9, 6 tirsdage, kl. 17:15-19:00
PRIS: 850 kr., studerende 425 kr.

Kierkegaard er eksistensens og troens tænker. Det afgørende spørgsmål er, hvorledes livet leves med mening. For Kierkegaard er det ved at blive ét selv, at blive sig selv. Det bliver du ikke alene, men alene i forholdet til medmennesker og til Gud. Hvordan disse forhold skabes, er der ikke noget enkelt svar på. Derfor er han også samtalens tænker. I sit forfatterskab stiller han forskellige livsholdninger op mod hinanden og lader dem gå i dialog. Forfatterskabet er en polyfoni, hvor mange stemmer brydes. Samtalen fører ikke frem til et system, hvor alt falder pænt på plads, men er i stedet uafsluttet og åben.

- 03/09: Kierkegaards samtale med sig selv – og med os.** Flemming Houe, magister i idéhistorie
- 10/09: At digte sig frem til at blive digtet – Kierkegaard og det æstetiske.** Peter Aaboe Sørensen, adjunkt i idéhistorie, Aarhus Universitet
- 17/09: Filosofien og psykologien i det opbyggeliges tjeneste.** Anders Kingo, sognepræst, dr.theol., Københavns Universitet
- 24/09: Det etiske og det religiøse.** Bjørn Rabjerg, cand.mag., ph.d. og højskolelærer i filosofi ved Hadsten Højskole
- 01/10: Med livet som indsats – Kierkegaards samfundskamp.** Ole Morsing, lektor emeritus i idéhistorie, Aarhus Universitet
- 08/10: Kierkegaard mellem kristendom og humanisme.** Flemming Houe, magister i idéhistorie

Bliv klogere på
'Det meningsfulde liv'

SE SIDE 55

2421-043

Hannah Arendt

TID: 3/9, 5 tirsdage, kl. 17.15-19.00
PRIS: 750 kr., studerende 375 kr.

Man må forsvare sin plads i verden. Dét faktum var både politisk, filosofisk og personligt vigtigt for den tysk-jødisk-amerikanske filosof Hannah Arendt. Som tysk jøde født i 1906 tog hendes filosofi udgangspunkt i menneskets oplevelse i verden. Hun studerede filosofi under store, tyske tænkere som Martin Heidegger og Karl Jaspers og oplevede en krig, der konfronterede mennesket med store spørgsmål om ondskab, liv og rettigheder. Som ung jøde kom hun i koncentrationslejre, blev flygtning og fulgte senere opgøret med nazismens krigsforbrydelser. Alle disse oplevelser gav anledning til en tænkning, der er levende forbundet med hendes eget livs oplevelser, men som samtidig overskrider det rent personlige og siger os noget universelt om, hvad det vil sige at være menneske.

03/09: Arendt og menneskets vilkår.

Kasper Lysemose, postdoc i filosofi, Aarhus Universitet

10/09: Arendt og flygtningene.

Mikkel Flohr, ph.d. i politisk filosofi, Roskilde Universitet

17/09: Arendt og totalitarismen.

Jonas Holst, lektor i filosofi, San Jorge Universitet, Zaragoza

24/09: Arendt, Eichmann og det ondes banalitet.

Per Mouritsen, lektor i statskundskab, Aarhus Universitet

01/10: Arendts kritik af menneskerettighederne.

Henrik Borup Nielsen, cand.mag. i idéhistorie og journalist, Avisen.dk

2421-103

Filosoffer du bør kende

TID: 4/9, 6 onsdage, kl. 17.30-19.15
PRIS: 850 kr., studerende 425 kr.

Filosofihistorien byder på et væld af filosoffer, der siden tidernes morgen har forsøgt at forstå den menneskelige eksistens og verden omkring os. En lang række filosoffer har haft en stor indflydelse på den måde, vi i dag forstår verden og mennesket på, men det er imidlertid umuligt at nå omkring dem alle på en gang. Så hvilke filosoffer kunne være gode at give sig i kast med først? Over seks aftener kan du blive klogere på seks filosoffer, der har haft særlig indflydelse på vores forståelse af verden og mennesket, og som helt bestemt er værd at kende.

04/09: Platon. Martin Pasgaard-Westerman, ph.d. i filosofi og ekstern lektor, Københavns Universitet

11/09: René Descartes. Martin Pasgaard-Westerman, ph.d. i filosofi og ekstern lektor, Københavns Universitet

18/09: Immanuel Kant. Martin Pasgaard-Westerman, ph.d. i filosofi og ekstern lektor, Københavns Universitet

25/09: Friedrich Nietzsche. Martin Pasgaard-Westerman, ph.d. i filosofi og ekstern lektor, Københavns Universitet

02/10: Simone de Beauvoir. Louise Rognlien, ph.d.-studerende i idéhistorie, Aarhus Universitet

09/10: Hannah Arendt. Martin Pasgaard-Westerman, ph.d. i filosofi og ekstern lektor, Københavns Universitet

2421-400

Idéhistorie: Fremskridtets, fornuftens og frihedens århundrede

TID: 6/9, 8 fredage, kl. 11.15-13.00

PRIS: 1.050 kr., studerende 525 kr.

STED: Aarhus Universitet, Søauditorierne, Eduard Biermann Auditoriet (bygning 1252, lok. 204), Bartholins Allé 3

Det 19. århundrede er revolutionernes århundrede. De politiske revolutioner betyder en vækst i frihed, og den industrielle en vækst i rigdom. Bag revolutionerne ligger en vision om fremskridt ledet af fornuft, og den centrale idé er netop friheden. Personlig frihed til at skabe sit eget liv, politisk frihed i et demokratisk samfund og økonomisk frihed i en dynamisk markedsøkonomi. Modspillet til denne fremskridtstro findes hos de store 'outsidere', der øjner den mørke bagside. De ser, at rigdommen er ulige fordelt, friheden er for de få, og fremmedgørelse og undertrykkelse ikke ophører. Så hvordan blev 'frihed' helt central i Vesten? Kom helt tæt på tankegodset i den vestlige tænkningsskelsættende, store tanker i denne foredragsrække.

06/09: Revolutioner og menneskerettigheder. Individets rettigheder og folkenes selvbestemmelse. Flemming Houe, magister i idéhistorie

13/09: Individets frihed og samfundskontrakten. Hobbes, Locke og Rousseau. Flemming Houe, magister i idéhistorie

20/09: Arternes udvikling og menneskets historie. Hegel og Darwin. Flemming Houe, magister i idéhistorie

27/09: Arbejde som velsignelse og forbandelse. Adam Smith og Marx. Flemming Houe, magister i idéhistorie

04/10: Den protestantiske etik og kapitalismen. Benjamin Franklin og Max Weber. Flemming Houe, magister i idéhistorie

11/10: Kig ud eller kig indad. Billedsprog fra 1840 til 1905. Gitte Tandrup, mag.art. i kunsthistorie

18/10: Kvindernes undertrykkelse og frigørelse. Mary Wollstonecraft og J.S. Mill. Flemming Houe, magister i idéhistorie

25/10: De store outsiders. Kierkegaard, Dostojevskij og Nietzsche. Flemming Houe, magister i idéhistorie

2421-131

Teologien i Dantes 'Inferno'

— **TID:** 9/9, 1 mandag, kl. 17:15-21:15
PRIS: 350 kr., studerende 175 kr.
UNDERVISER: Valeria Dessy, ph.d. i teologi, Aarhus Universitet

I 'Den guddommelige komedie' fortæller Dante om vandringen gennem de tre dødsriger: Helvedet, hvor straffen er evig, Skærsilden, hvor sjælene soner deres synder, og Paradiset, hvor de finder den evige salighed og forening med Gud. Netop teologien som den grundlæggende ramme for værket giver Dante mulighed for at udforske sin egen tro og skabe et værk af dyb litterær og teologisk betydning. Bliv kloge, når vi i løbet af en aften dykker ned i 'Den guddommelige komedie' og hører, hvordan Dante brugte religion som et fundamentalt tema til at undersøge menneskets åndelige rejse, synd og frelse.

2421-135

Mange mænd

— **TID:** 7/10, 1 mandag, kl. 19:45-21:30
PRIS: 200 kr., studerende 100 kr.
UNDERVISER: Mikkel Thorup, professor i idéhistorie, Aarhus Universitet

I dag lever vi i et samfund, hvor der er langt flere måder at være mand på end tidligere. Der er flere mandetyper, som man kan blive inspireret af, forarget over, bemærke eller bare ignorere. Det er med andre ord ikke længere givet, hvordan man(d) i dag er en "rigtig" mand. En udvikling, som både er frigørende og forvirrende for rigtig mange. For hvad sker der med manden, når hans traditionelle beskytteropgave som familiens overhoved og jæger nu bedst udleveres ved at omlægge kosten til vegetar-mad og ved at lære sine børn gode manerer på sociale medier?

2421-345

Forstå Trump med filosofierne

— **TID:** 7/10, 1 mandag, kl. 17:15-21:15
PRIS: 350 kr., studerende 175 kr.
UNDERVISERE: Ole Morsing, lektor emeritus i idéhistorie, Aarhus Universitet, Mikkel Thorup, professor i idéhistorie, Aarhus Universitet, Louise Fabian, lektor i idéhistorie, Aarhus Universitet, og Frank Beck Lassen, projektleder i Det Etske Råd

Donald Trump. Tiltalt og dømt ekspræsident, lyssky ejendomshandler, sexistisk hanelefant, selvcentreret realitystjerne. Vi har oplevet en del, hørt på utrolige udmeldinger, rystet på hovedet i fortvivlelse og set afsløringer, fadæser og bizarre optrin under Trumps præsidentperiode. Nu har han meldt sit kandidatur til præsidentvalget i 2024, og nu skal vi til at forholde os til ham igen. Men hvilket samfund gør det muligt, at en person som Trump kan eksistere og tilmed blive præsident? Hvad siger hans præsidentembede om vores tid? Skal Trump forstås som en afvigelse, eller er han et symbol på, hvad fremtiden bringer? Få fire filosofers bud på, hvordan vi kan forstå fænomenet 'Trump'.

2421-361

Filosofiske formiddage: Store tanker om hverdagslivet

— **TID:** 21/10, 6 mandage, kl. 10:15-12:00. Ingen undervisning 25/11.
PRIS: 850 kr., studerende 425 kr.
STED: Dokk1, Lille Sal, Hack Kampmanns Plads 2

Hvilken plads har tillid i dagens samfund? Hvordan har man i filosofien reflekteret over kærligheden til forskellige tider? Og hvordan kan man bruge moral til at anskue virksomheder, det politiske system og ikke mindst ens egen, personlige hverdag? På dette daghold stiller en række dygtige forelæsere skarpt på seks emner, som ikke er spor hverdagsfjerne, men er tæt inde på livet for ethvert menneske. Alle har følt længsel, kærlighed og lykke, men hvilke tanker har kloge hoveder gjort sig om netop disse sindstilstande gennem tiden? Og kan vi overhovedet bruge deres tanker til at tænke noget om vores dagligdag?

21/10: Længsel. Mogens Pahuus, professor emeritus i filosofi, Aalborg Universitet

28/10: Tillid. Ole Morsing, lektor emeritus i idéhistorie, Aarhus Universitet

04/11: Moral. Christina Busk, teolog, stifter af Etikos og erhvervschef

11/11: Lykke. Morten Dige, lektor i filosofi, Aarhus Universitet

18/11: Kærlighed. Tone Grosen Dandanell, cand.mag. i filosofi

02/12: Tilgivelse. Anders-Christian Lund Jacobsen, professor i teologi, Aarhus Universitet

i dagtimerne

2421-132

Evangelierne om Jesus – mellem biografi og fanfiktion

— **TID:** 21/10, 6 mandage, kl. 17.15-19.30. Ingen undervisning 25/11.
PRIS: 850 kr., studerende 425 kr.
UNDERVISER: Kasper Bro Larsen, professor i teologi, Aarhus Universitet

Jesus er en hovedperson i Vestens kulturhistorie og i kristendommen. Meget har været skrevet om ham, og han er en mand med mange ansigter. Få indblik i Jesusfigurens udvikling i den tidlige kristendom – fra den historiske Jesus over evangeliernes Jesusportrætter til de senere apokryfers fanfiktion. Jesusfiguren udvikler sig, hver gang historien genfortælles i nye sammenhænge. På den måde forbliver han også fortsat aktuel. For de bedste historier ender aldrig.

- 21/10:** Jagten på den historiske Jesus
28/10: Markusevangeliet – den ældste Jesusbiografi
04/11: Matthæus- og Lukasevangeliet – den farisæiske og den politiske Jesus
11/11: Johannesevangeliet – det filosofiske evangelium
18/11: Apokryferne – tidlig kristen fanfiktion
02/12: Verdens værste evangelier – Jesus i 'The Slave Bible' (1807) og i 'Das Volkstestament' (1940)

2421-133

Det meningsfulde liv

— **TID:** 21/10, 6 mandage, kl. 17.30-19.15
PRIS: 850 kr., studerende 425 kr.

Hvor finder man meningen med livet? Er den lig med wellness, selvrealisering, rigdom og tidens evige lykkejagt? Spørgsmålet om, hvad der giver livet mening, er lige så gammelt som menneskelivet selv, men svarene har ændret sig meget gennem tiden. Bliv klogere på det meningsfulde liv set med seks forskellige fagområders øjne. Hør om, hvordan en lang række forhold som sprog, politik, teknologi, etik, natur og menneskelige fællesskaber er nødvendige horisonter, som et meningsfuldt liv udfolder sig igennem. Om hvad der faktisk giver livet værdi og mening.

- 21/10:** **Det meningsfulde liv ifølge filosofien.** Cecilie Eriksen, ph.d., forsker, AIAS, Aarhus Universitet
28/10: **Det meningsfulde liv ifølge lægevidenskaben.** Lise Kirstine Gormsen, læge, ph.d. i smertemedicin og lektor i medicinetik, Aarhus Universitet
04/11: **Det meningsfulde liv ifølge litteraturen.** Anne Valbjørn Odgaard, cand.mag. i litteraturhistorie og religionsvidenskab
11/11: **Det meningsfulde liv ifølge samfundsvidenskaben.** Christian T. Lystbæk, lektor i organisation og ledelse, Aarhus Universitet
18/11: **Det meningsfulde liv ifølge teologien.** Birgitte Graakjær Hjort, domprovst, Aarhus Stift
25/11: **Det meningsfulde liv ifølge naturvidenskaben.** Hans Henrik Hjermitzlev, ph.d. i videnskabshistorie, lektor, University College Syddanmark

2421-113

Hvad enhver bør vide om filosofi

— **TID:** 22/10, 6 tirsdage, kl. 17.15-19.00
PRIS: 850 kr., studerende 425 kr.

For de gamle grækere opstod filosofien af en beundrende undren over den verden, de levede i. Denne undren er ikke kun forbeholdt filosofferne, men vedrører alle mennesker til alle tider. Selv de mest grundlæggende filosofiske spørgsmål er spørgsmål, som vi alle nok har undret os over på et tidspunkt i vores liv: Hvad er det for en verden, jeg lever i? Hvem er jeg? Deler andre min erfaring? Hvad er det rigtige at gøre? Få svar på disse spørgsmål og mange flere, når udvalgte filosoffer danner grundlaget for en introduktion til filosofiens væsentligste discipliner og tanker.

- 22/10:** **Det værende: Platon, Aristoteles og Thomas Aquinas.** Hans Fink, docent emeritus i filosofi, Aarhus Universitet
29/10: **Erkendelse: René Descartes, David Hume og Immanuel Kant.** Hans Fink, docent emeritus i filosofi, Aarhus Universitet
05/11: **Det, der viser sig: Martin Heidegger, Hannah Arendt og K.E. Løgstrup.** Peter Aaboe Sørensen, adjunkt i idéhistorie, Aarhus Universitet
12/11: **Eksistens: Søren Kierkegaard og Friedrich Nietzsche.** Cæcilie Varslev-Pedersen, ph.d. og postdoc i filosofi, Southampton University
19/11: **Det logiske: Aristoteles, Gottlob Frege og Ludwig Wittgenstein.** Lars Bo Gundersen, lektor i filosofi, Aarhus Universitet
26/11: **Det gode og det rigtige: Aristoteles.** Morten Dige, lektor i filosofi, Aarhus Universitet

2421-401

USA's demokrati – en permanent krise

— **TID:** 23/10, 5 onsdage, kl. 11.15-13.00
PRIS: 750 kr., studerende 375 kr.
STED: Aarhus Universitet, Søauditorierne, Eduard Biermann Auditoriet (bygning 1252, lok. 204), Bartholins Allé 3
UNDERVISER: Flemming Houe, magister i idéhistorie

Demokratiet i USA er i krise, og det er ikke første gang. Det er født ud af en krise og har udviklet sig gennem en række kriser. Det amerikanske samfund hviler på en demokratisk forfatning, som giver borgerne en hidtil uset grad af personlig og politisk frihed, og deres rige naturressourcer har resulteret i en dynamisk økonomi og hidtil uset rigdom. Men det er også et samfund med voldsomme modsætninger, som kommer til udtryk i en ulige fordeling af denne vækst og rigdom såvel som i undertrykkelse af store etniske grupper, der skaber kriser. Det er ikke lykkedes at opbygge en stærk velfærdsstat, og USA er i dag et splittet, dybt polariseret samfund. I denne forelæsningsrække har vi fokus på afgørende vendepunkter, og vi ser fortiden fra nutiden med henblik på fremtiden.

- 23/10:** Uafhængighed og demokratisk forfatning
30/10: Borgerkrig og industriel revolution
06/11: Den store depression, New Deal og The Great Society
13/11: Ungdomsoprør og reaktion
20/11: Polarisering og populisme

2421-007

Værklæsning: Søren Kierkegaards 'Begrebet ironi' og 'Sygdommen til døden'

— **TID:** 23/10, 6 onsdage, kl. 17.15-19.00
PRIS: 850 kr., studerende 425 kr.
UNDERVISER: Kasper Lysemose, postdoc i filosofi, Aarhus Universitet

Hvad er selvet? I sit forfatterskab kredsedede Kierkegaard fra først til sidst om dét spørgsmål. I sin første bog, 'Begrebet ironi', undersøgte han ironien. I forfatterskabets anden ende undersøgte han fortvivlelsen, nemlig i 'Sygdommen til døden'. Begge fænomener – ironi og fortvivlelse portrætteret gennem Sokrates og Jesusfiguren – viser, at selvet i sit selvforhold støder på en grænse. I denne forelæsningsrække dedikerer vi tre gange til hhv. 'Begrebet ironi' og 'Sygdommen til døden' for at nærme os selvets gåde i spændet mellem det sokratiske og det kristelige. Alle kan være med i værklæsningen. Det forventes ikke, at man kender til emnet eller har læst værkerne på forhånd.

23/10: Begrebet ironi (Første del, Kapitel 1)
30/10: Begrebet ironi (Første del, Kapitel 2 og 3)
06/11: Begrebet ironi (Anden del)
13/11: Sygdommen til døden (Første afsnit, A og B)
20/11: Sygdommen til døden (Første afsnit, C)
27/11: Sygdommen til døden (Andet afsnit)

2421-404

Allehelgensvandring: Kirkegården – et sted for de levende

— **TID:** 3/11, 1 søndag, kl. 15.30-17.00
PRIS: 200 kr., studerende 100 kr.
STED: Vestre Kirkegård, foran Store Kapel, Viborgvej 47A
UNDERVISER: Marie Vejrup Nielsen, lektor i religionsvidenskab, Aarhus Universitet

Du kender nok til halloween, men hvor meget ved du om allehelgensaften? Allehelgensaften er en højtid med rødder tilbage i den tidlige kristendom, hvor man mindes alle helgener og alle døde sjæle. I dag associerer vi i højere grad kirkegården med halloween og uhygge, men hvad har allehelgen tidligere repræsenteret, og hvad kan vi bruge højtiden til i dag? På denne vandring ser vi på vores forhold til de døde med udgangspunkt i kirkegården. Hvilke traditioner fylder i dag? Hvad betyder kirkegårdene for mennesker i dag? Og hvordan bruger vi kirkegården? Kom med på vandring, og få sat perspektiv på vores liv med de døde.

Tag med til
**Hearts & Minds
 Festival 27-29/9**

SE SIDE 96, OG LÆS MERE PÅ
 HEARTS-MINDS.DK

2421-287

En ny vinkel på religion – Hartmut Rosa, Svend Brinkmann og Jordan B. Peterson

— **TID:** 6/11, 3 onsdage, kl. 17.15-19.00
PRIS: 500 kr., studerende 250 kr.
UNDERVISER: Dorthe Enger, forfatter, cand.mag. i engelsk, religion og filosofi

Der er en voksende kritik af de synlige og stadig mere påtrængende udfordringer i vores samfund: klimakrise, tiltagende stress, udbændthed og depressioner i en accelererende verden med store krav til individet. Politiske polariseringer og ideologisk såvel som religiøs fundamentalisme hører med til nutidens foruroligende gadebillede. Sociologen Hartmut Rosa og psykologerne Svend Brinkmann og Jordan B. Peterson tager alle fat på disse emner. Samlet set retter de tre deres kritik mod oplevelsen af meningsløshed og inddrager hver på deres vis religion som en vej tilbage til en kosmisk tankegang uden at svingte moderne videnskab. Bliv klogere på tre store samtidige tænkeres kritik af vores egen samtid.

06/11: Hartmut Rosa
13/11: Svend Brinkmann
20/11: Jordan B. Peterson

2421-399

Dostojevskijs univers

— **TID:** 8/11, 5 fredage, kl. 11.15-13.00
PRIS: 750 kr., studerende 375 kr.
STED: Se sted på fuau.dk
UNDERVISER: Flemming Houe, magister i idéhistorie

Dostojevskij hører til de forfattere, der ikke blot viser os et snævert udsnit af menneskets virkelighed, men skaber et univers, der med Kierkegaards ord rækker ud over "den beroligende, trygge Midte, i hvilken de fleste Mennesker have deres Liv". Hos Dostojevskij befinder vi os ikke i en lunken midte, men møder en erfaringsverden, der rækker fra himmel til helvede, fra det grænseløst gode til det afgrundsdybt onde, en erfaringsverden med en intensitet og fylde, der kan sætte vores egen i perspektiv.

08/11: Dostojevskij – et liv i ekstremer. Den dæmoniske indesluttethed. 'Optegnelser fra et kælderdyb'
15/11: Det fornuftige mord og samvittigheden. 'Forbrydelse og straf'
22/11: Troen og kærligheden. 'Forbrydelse og straf'
29/11: Lidenskabens skikkelser – begæret og følelserne. 'Brødrene Karamazov'
06/12: Lidenskabens skikkelser – tænkningen, og troen. 'Brødrene Karamazov'

2421-019

Tolkien og nordisk mytologi

— **TID:** 23/11, 1 lørdag, kl. 10.00-16.00
PRIS: 500 kr., studerende 250 kr.
UNDERVISER: Anders Lundt Hansen, historiker og forfatter

Du kender måske til 'Ringenes herre' og 'Hobbitten' eller ud og hjem igen, 'Tom Bombadils eventyr' eller andre eventyrlige fortællinger, som stammer fra J.R.R. Tolkiens magiske universer. Denne temalørdag dykker vi ned i den verden mellem mytologi og historie, hvor Tolkien skabte sine store fortællinger. De nordiske sagn var hans inspiration, og hans kærlighed til sprog og til de fantastiske eventyr, sprog kan fortælle, var hans drivkraft. Ringe, drager, elverfolk og dværge har rødder, der går tusinde år tilbage i historien. Følg sporene, og oplev den virkelige dybde i Tolkiens univers.

2421-012

Heidegger og Arendt – om angsten og enden, kærligheden og begyndelsen

— **TID:** 11/12, 1 onsdag, kl. 17.15-21.15
PRIS: 350 kr., studerende 175 kr.
UNDERVISER: Kasper Lysemose, postdoc i filosofi, Aarhus Universitet

Denne aften vil vi undersøge to filosofiske forfattere og spejle dem i hinanden. Martin Heidegger taler om den eksistentielle angst og forholdet til døden, og Hannah Arendt om det aktive liv og forholdet til fødslen. Heideggers og Arendts skæbner var ikke bare personligt, men også filosofisk forviklede, fordi de begge tog bestik af yderpunkterne i den menneskelige eksistens. Spendér en dag i selskab med to af det 20. århundredes allerstørste tænkere, og se, om du kan blive lidt klogere på den menneskelige eksistens.

2421-156

Den ortodokse kirke i Rusland – dengang og nu

— **TID:** 12/12, 1 torsdag, kl. 17.30-21.30
PRIS: 350 kr., studerende 175 kr.
UNDERVISER: Annika Hvithamar, ph.d., lektor og institutleder for Institut for Tværkulturelle og Regionale Studier, Københavns Universitet

Ruslands ortodokse kirke har en lang og spændende, men for de fleste danskere forholdsvis ukendt historie. Med Ruslands invasion af Ukraine og de ukrainske flygtninges ankomst til Danmark har vi pludselig fået øje på den ortodokse kirke og måske mødt ortodokse kristne. Rejs med ind i den ortodokse kirkes historie i Rusland. Fra dens ankomst til Rusland i 900-tallet, forbi dens politiske og samfundsmæssige rolle i tiden efter Sovjetunionens fald og helt frem til dens aktuelle rolle i krigen mellem Rusland og Ukraine i dag.

2421-089

Hvad enhver dansker bør vide

— **TID:** 23/10, 7 onsdage, kl. 17.30-19.15
PRIS: 950 kr., studerende 475 kr.

Hvad bør man læse, høre, se og smage, før man dør? Få overblik over milepæle, begivenheder og personer, som revolutionerede menneskets tilværelse. Hvad betyder 1864 for danmarkshistorien? Hvorfor er Johannes V. Jensen fortsat på pensum? Hvilke komponister har haft størst indflydelse på dansk musiktradition? Og hvad er historien bag opfindelsen af bl.a. vindmøllen og penicillin? Få perspektiv på det, som ændrede verden.

- 23/10: Litteratur.** Anne Valbjørn Odgaard, cand.mag. i litteraturhistorie og religionsvidenskab
- 30/10: Danmarks historie.** Carsten Porskrog Rasmussen, overinspektør, Museum Sønderjylland og adjungeret professor i historie, Aarhus Universitet
- 06/11: Teknologi.** Kristian Hvidtfelt Nielsen, lektor i videnskabsstudier, Aarhus Universitet
- 13/11: Klima.** Jesper Theilgaard, meteorolog, selvstændig, stifter af klimaformidling.dk og tidl. vært på DR
- 20/11: Musik.** Leif V.S. Balthzersen, mag.art. i musikvidenskab og tidl. musikchef for Aarhus Symfoniorkester
- 27/11: Sundhed.** Uffe Juul Jensen, professor emeritus i filosofi og videnskabsteori, Aarhus Universitet
- 04/12: Kunst.** Amalie Grubb Martinussen, cand.mag. i kunsthistorie

2511-030

Østens religioner

— **TID:** 21/1, 5 tirsdage, kl. 17:15-19:00
PRIS: 750 kr., studerende 375 kr.

Østens spiritualitet er kommet til Vesten. Vi dyrker yoga og taler om mindfulness. Går man i kiosken, kan man på magasinernes forsider læse, at vi kun skal følge tre råd for at få mere 'zen' i hverdagen. Hvis nogen snyder i skat og pludselig bliver ramt af uheld, taler vi om at blive ramt af 'karma'. Vi møder Østens spiritualitet alle vegne, men hvilke religiøse tanker og traditioner fra Asien bygger disse moderne teknikker og begreber på? Foretagsrækken introducerer til Asiens religioner og deres spiritualitet med nedslag i religionernes historie, begreber og ritualer.

- 21/01: Østens spiritualitet i Vesten.** Marianne Qvortrup Fibiger, lektor i religionsvidenskab, Aarhus Universitet
- 28/01: Hinduisme, yoga og karma.** Marianne Qvortrup Fibiger, lektor i religionsvidenskab, Aarhus Universitet
- 04/02: Religion i Østasien, zen og Mao.** Jørn Borup, lektor i religionsvidenskab, Aarhus Universitet
- 11/02: Global buddhisme, mindfulness og nirvana.** Jørn Borup, lektor i religionsvidenskab, Aarhus Universitet
- 18/02: Tibetansk religion, symboler og lamaer.** Jesper Østergaard, ph.d. i religionsvidenskab, forfatter og underviser, Aarhus HF og VUC

2511-159

Tænkepauser om eksistens

— **TID:** 22/1, 6 onsdage, kl. 17:15-19:00
PRIS: 850 kr., studerende 425 kr.
BOG: Mulighed for særpris hos forlaget via holdsiden fuau.dk

Man siger, at kærlighed kan flytte bjerge, men kan omsorg rykke mennesker? Er du ensom, når du er alene, og kan håbet røbe, hvem vi er? Er tro og frihed varm luft eller en grundsten i ethvert menneskes liv? 'Tænkepauserne' er store tanker på små sider. Serien er udviklet af Aarhus Universitetsforlag, og over 60 sider breder forskere fra Aarhus Universitet sig ud om lige præcis det emne, de ved allermest om. De udvalgte 'Tænkepauser' kaster lys over forskellige aspekter ved den menneskelige eksistens, og nu har du mulighed for at høre stoffet formidlet af forfatterne selv. Kom med til seks berigende aftener, og bliv klogere på seks emner om den menneskelige eksistens.

- 22/01: Kærlighed.** Anne Marie Pahuus, lektor i filosofi og prodekan, Aarhus Universitet
- 29/01: Tro.** Peter Lodberg, professor MSO i teologi, Aarhus Universitet
- 05/02: Frihed.** Peter Aaboe Sørensen, adjunkt i idéhistorie, Aarhus Universitet
- 12/02: Alene.** Rikke Sand Andersen, professor MSO i antropologi, Aarhus Universitet
- 19/02: Omsorg.** Ditte Alexandra Winther-Lindqvist, lektor i pædagogisk psykologi, Aarhus Universitet
- 26/02: Håb.** Bertel Nygaard, professor i historie, Aarhus Universitet

2511-078

Kierkegaard og Løgstrup – Danmarks store eksistenstænkere

— **TID:** 22/1, 6 onsdage, kl. 17:15-19:00
PRIS: 850 kr., studerende 425 kr.
UNDERVISER: Bjørn Rabjerg, cand.mag., ph.d. og højskolelærer i filosofi, Hadsten Højskole

Søren Kierkegaard og K.E. Løgstrup er to af Danmarks største eksistenstænkere og kulturkritikere. Både Kierkegaard og Løgstrups tanker om kultur, kristendom og menneskeliv er bygget på et filosofisk og teologisk grundlag. Trods det fælles udgangspunkt er deres tænkning vidt forskellig. Begge er de interesserede i at forstå menneskets eksistens, men efterhånden vender Løgstrup sig direkte imod den eksistentiale, som Kierkegaard har spillet en stor rolle for. Forelæsningsrækken er en introduktion til to banebrydende tænkere fortalt igennem de afgørende kritikpunkter, Løgstrup retter mod Kierkegaard. Kom uenigheden og de afgørende spørgsmål i livet nærmere i denne forelæsningsrække.

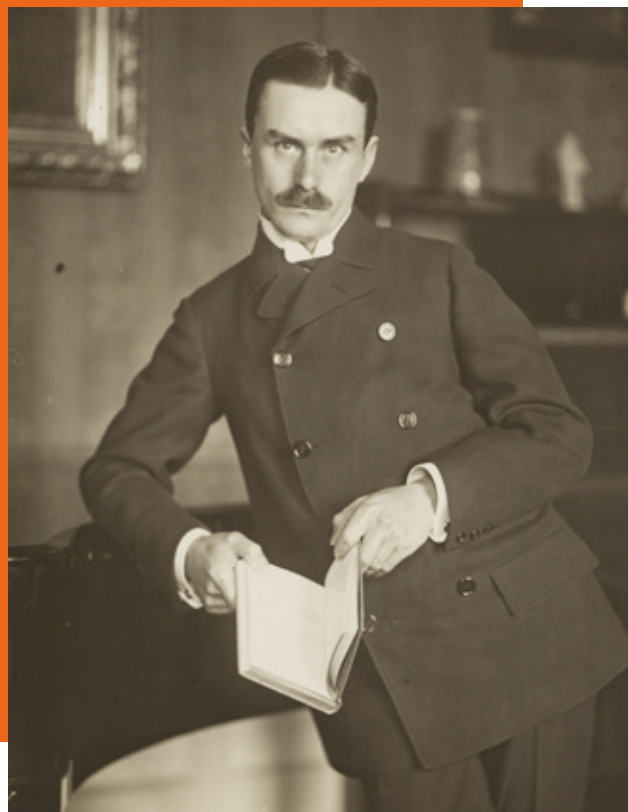
- 22/01: Kierkegaard om sandhed og virkelighed**
- 29/01: Kierkegaards kritik af spidsborgerligheden**
- 05/02: Kierkegaards stadielære**
- 12/02: Kierkegaardreceptionen og den tidlige Løgstrup**
- 19/02: Menneskets ondskab og livets godhed**
- 26/02: Løgstrups kritik af Kierkegaard**

2511-186

Thomas Mann – 150 år

— **TID:** 11/1, 1 lørdag, kl. 10.15-15.00
PRIS: 450 kr., studerende 225 kr.
STED: Dokk1, Store Sal, Hack Kampmanns Plads 2
UNDERVISERE: Anders Thyrring Andersen, sognepræst i Vor Frue Kirke i Aarhus, mag.art. i litteraturhistorie, Søren R. Fauth, lektor i tysk, Aarhus Universitet, og Morten Dyssel, cand.mag. i tysk litteratur og formand for Det Danske Thomas Mann Selskab

2025 markerer 150-året for den tyske forfatter og litterære nobelpristager Thomas Manns fødsel. Mann har cementeret sit navn i litteraturhistorien takket være sine berømte værker 'Trolddomsbjergtet' og 'Døden i Venedig', sin sublime evne til at kombinere nøgtern realisme med dybe psykologiske portrætter og brede realistiske samfundsskildringer med filosofiske dybder. Denne temalørdag fejrer vi et af de væsentligste forfatterskaber i det 20. århundredes europæiske litteratur. Hør blandt andet om forfatterskabets filosofiske forudsætninger, den fatale dæmoni i musikerromanen 'Doktor Faustus' og Manns fortælle-mæssige forhold til mytologi, psykologi og teologi.

2511-065

Islams historie – fra oprindelsen til i dag

— **TID:** 24/2, 4 mandage, kl. 19.30-21.15
PRIS: 650 kr., studerende 325 kr.
UNDERVISER: John Møller Larsen, ph.d. i religionsvidenskab

Islam er i dag verdens andenstørste religion. Fra Atlanterhavet strækker den muslimske verden sig som et bælte gennem Afrika, Mellemøsten og Asien til Stillehavet. Men hvordan opstod religionen islam? Hvordan gik islam fra at være en mindretalsreligion på Den Arabiske Halvø til at etablere sig i enorme territorier? Hvorfor blev islam spaltet i to store retninger: sunni- og shi'a-islam? Hvordan har muslimer forholdt sig til udfordringen fra den vestlige verden fra 1800-tallet og frem til i dag? Og hvordan kan vi forstå den nyeste tids radikale islamisme? Det er nogle af de spørgsmål, denne forelæsning vil forsøge at besvare.

UDVID FORELÆSNINGSOPLEVELSEN

Snup en bid mad i kantinen

2511-077

Sex og religion i antikken

— **TID:** 12/3, 4 onsdage, kl. 17.30-19.15
PRIS: 650 kr., studerende 325 kr.

Når den kristne kirkefader Tertullian tordnede imod romersk hedenskab, beskrev han malende, hvordan romerne ved de religiøse fester åd, drak, ofrede forrådnede kød til guderne og horede mellem altrene. I kristne martyrbetretninger beskrives kvindelige martyrer ofte i et seksualiseret sprog med fokus på synd og ærbarhed. Og i den ældste klosterlitteratur berettes om kvinders omvendelse fra prostitution til askese – tydeligvis inspireret af den bibelske Maria Magdalene og hendes rolle som synderinde. Kom med og bliv klogere på forholdet mellem sex og religion i antikken, når foredragsrækken kaster et kildekritisk blik på både kristne og ikke-kristne kilder samt på en række spørgsmål om religion, sex og moral i det antikke Rom.

12/03: Stigende velstand og faldende moral i antikkens Rom.

Susanne William Rasmussen, dr.phil., ph.d. i antikhistorie og religionssociologi

19/03: Strandfester, sexorgier og spørgsmålet om kvindefrigørelse i antikkens Rom.

Susanne William Rasmussen, dr.phil., ph.d. i antikhistorie og religionssociologi

26/03: Sex og ærbarhed i martyrbetretninger.

Marianne Aagaard Skovmand, ph.d. i teologi og sognepræst, Nyborg Kirke

02/04: Prostitution og askese i klosterlitteratur.

Marianne Aagaard Skovmand, ph.d. i teologi og sognepræst, Nyborg Kirke

2511-047

Visdommens rum

TID: 30/3, 1 søndag, kl. 10.00-16.00

PRIS: 500 kr., studerende 250 kr.

BOG: Mulighed for særpris hos forlaget via holdsiden fuau.dk

UNDERVISER: Anders Dræby, ph.d., filosof og forfatter

I dag har vi en højere levestandard end nogensinde før, men samtidig har vi gennem årtusinder fjernet os fra de åndelige rødder og essentielle sider af tilværelsen. Selvom vi har materiel velstand og sikkerhed, er tiden også præget af stigende rodløshed og fremmedgørelse, og stadig flere af os begynder at længes efter noget større. Efter at finde hjem og høre virkelig til. Få indblik i en åndelig visdom, som rummer universelle indsigter, der for længst er blevet fortrængt af vores moderne liv, men som vi paradoksalt nok har mere brug for end nogensinde.

2511-169

Forstå 'Matador' med filosofien

TID: 7/4, 1 mandag, kl. 17:15-21:15

PRIS: 350 kr., studerende 175 kr.

BOG: Mulighed for særpris hos forlaget via holdsiden fuau.dk

UNDERVISERE: Carsten Fogh Nielsen, ekstern lektor i filosofi, Syddansk Universitet, Kristian Alberto Lykke Cobos, undervisningsassistent i filosofi, Aarhus Universitet, Anne Eggert Stevns, ph.d.-studerende i filosofi, Aarhus Universitet, Niels Wilde Langballe, postdoc i filosofi, Aarhus Universitet

Vi kender den alle. DR beskriver den som "klassikeren over alle danske dramaklassikere". Serien, der er blevet en fortælling om vores fælles historie, om dilemmaer og livets gang, og om hvordan krigen formede os som samfund. 'Matador'. Serien lærer os unægtelig om vores historie og samfundsforhold i årene omkring 2. verdenskrig, men den rummer også dybere betragtninger om godt og slet, om eksistens og tro, om kvindekamp og broderopgør. Filosofien er med andre ord den nøgle, der kan låse op for de dybe, ambivalente eller forargende øjeblikke og give os Korsbæk til eftertanke. Få denne aften fire bud på, hvordan 'Matador' kan forstås med filosofien.

2511-034

Fra fænomenologien til eksistensfilosofien: Husserl, Heidegger, Sartre

TID: 8/4, 1 tirsdag, kl. 17:15-21:15

PRIS: 350 kr., studerende 175 kr.

UNDERVISERE: Kasper Lysemose, postdoc i filosofi, Aarhus Universitet

Hvordan gik det til, at fænomenologien blev til eksistensfilosofi? Bag spørgsmålet gemmer sig en af de mest fascinerende historier i det 20. århundredes filosofi. Mens fænomenologiens fader, Edmund Husserl, ved århundredets begyndelse proklamerede, at filosofien endelig skulle gøres til en "streng videnskab", opdagede Husserls elev, Martin Heidegger, et fænomen, hvis væsen lå i eksistensen, nemlig den menneskelige tilstedeværen. Det blev startskuddet til den franske eksistentialisme, hvis motto ifølge Sartre var, at "eksistensen går forud for essensen". Få i løbet af én aften historien om tilblivelsen af efterkrigstidens eksistentialisme og filosofiens diskussioner om eksistens og essens.

26.-27. APRIL 2025

Weekend på Sandbjerg Gods

Som landsdel på kanten af det danske rige gemmer Sønderjylland på en stor og dramatisk historie, der ud over betydningen for lokale forhold har spillet en afgørende rolle for Danmarks historie og har perspektiver ud i Europa. Vi dykker ned i historien i weekenden 26.-27. april 2025, hvor Folkeuniversitetet traditionen tro rykker ind på Sandbjerg Gods ved Sønderborg. I en blanding af gods- og højskolestemning byder weekenden på spændende foredrag krydret med musik og fællesspisning.

Vi er i fuld gang med at sammensætte weekendens program. Send en mail til info@fuau.dk, så sender vi programmet til dig, når det er færdigt. Og husk at sætte kryds i kalenderen!

2511-033

Frihedens filosofi: Indføring i den tyske idealisme

— **TID:** 22/4, 5 tirsdage, kl. 17.15-19.30
PRIS: 750 kr., studerende 375 kr.
UNDERVISER: Kasper Lysemose, postdoc i filosofi, Aarhus Universitet

"Mit system er frihedens første system", skrev J.G. Fichte, og hermed var den tyske idealisme begyndt. Den tyske idealisme stod på skuldrene af Kants radikale forståelse af den menneskelige frihed i årtierne inden – men var samtidig en filosofi, der ville formulere sig i form af et system. Vi følger udviklingen fra Fichte over Hegel til Schelling, med hvem hele den tyske idealisme kom til sin afslutning. Ved periodens udgang var banen gjort klar til 'mistankens mestre': Kierkegaards eksistentialisme, Nietzsches perspektivisme og Freuds psykoanalyse

22/04: Forspil: Den kritiske tanke – Kant
29/04: Fichte: Selvbestemmelse og selvbevidsthed (Videnskabslæren)
06/05: Hegel: Selvbevidsthed og frihed (Åndens fænomenologi)
13/05: Schelling: Frihed og ondskab (Den menneskelige friheds væsen)
20/05: Efterspil: Mistankens mestre – Kierkegaard, Nietzsche og Freud

2511-066

Løgstrup og Sløk – venskab og kampe

— **TID:** 23/4, 5 onsdage, kl. 17.15-19.00
PRIS: 750 kr., studerende 375 kr.
UNDERVISER: Ole Morsing, lektor emeritus i idéhistorie, Aarhus Universitet

K.E. Løgstrup og Johannes Sløk. De var som professorkolleger på Aarhus Universitet en dynamisk duo – og til tider hinandens største udfordrere. De beskæftigede sig begge med livets store problemstillinger – alt fra eksistens til Gud. Løgstrup mente, at ethvert ansvarligt menneske måtte tage udgangspunkt i det vilkår, at livet og verden altid allerede var skabt. Sløk mente helt modsat, at verden var og forblev blind, noget rod, og at mennesket skulle søge og spørge som en fremmed i en verden, det ikke hørte hjemme i. Over fem forelæsnings-er vil deres tænkning blive konfronteret og diskuteret, og deres spor i eftertiden vil blive fulgt frem til nutiden.

23/04: Moderne teologer eller gamle tanker i nye klæder
30/04: Et venskab og et fællesskab i eksistensfilosofien
07/05: Vejene skilles og fører til en 'ikke-angrebspagt'
14/05: Absurd tro eller suveræne livsytringer
21/05: Aktualitet og relevans i dag – fra Villy Sørensen til Hans-Jørgen Schanz

2511-174

To fag, ét emne: Hvad er angst?

— **TID:** 19/5, 1 mandag, kl. 17.15-21.15
PRIS: 350 kr., studerende 175 kr.
UNDERVISERE: Aida Hougaard Andersen, aut. psykolog, ph.d. og lektor i psykologi, Syddansk Universitet, og Kasper Lysemose, postdoc i filosofi, Aarhus Universitet

Er angst et eksistentielt fænomen eller en psykisk sygdom? Eller måske både det ene og det andet? Mindst 700.000 mennesker i Danmark kommer til at lide af det, psykiatrien kalder 'sygelig angst', på et tidspunkt i løbet af deres liv. For psykiatrien er det en lidelse, man kan diagnosticere, mens den for filosofien er en grundtilstand, som siger os noget om, hvad det vil sige at være menneske. Denne aften sætter vi spot på fænomenet angst fra to vinkler, der komplementerer og udfordrer hinanden. Få indblik i, hvordan to forskellige fagligheder går til samme emne, når vi har inviteret en filosof og en psykolog til at dele en helafstensforelæsning imellem sig og give hver sit bud på, hvordan man skal forstå fænomenet og lidelsen angst.

Arkæologi & historie

2421-175

Det nye Europa – tiden 1919-1939

— **TID:** 2/9, 5 mandage, kl. 17.15-19.00. Ingen undervisning 16/9
PRIS: 750 kr., studerende 375 kr.
UNDERVERSISER: Martin Ammitsbøll Husted, lektor, cand.mag. i historie, filosofi og samfundsfag

Mellem 1919 og 1939 forandrede Europa sig fundamentalt. 1. verdenskrig kostede millioner af menneskeliv, rystede samfundets sociale struktur og sønderrev kontinentets politiske orden. Versaillestraktaten og Folkeforbundet forsøgte at skabe en ny orden i Europa og verden, men blev i 1930'erne udfordret af især det nazistiske Tyskland. Dagen belyser den storpolitiske udvikling, herunder de franske forsøg på at inddæmme Tyskland, Weimarrepublikkens udenrigspolitik, USSR's forsøg på at finde en ny plads blandt Europas stater og Hitlers udfordring – senere afmontering af Versaillesfreden – som endte i udbruddet af en ny storkrig i 1939.

02/09: 1919-1923: Versaillesfreden og det nye Europa

09/09: 1923-1929: De brølende 1920'ere

23/09: 1929-1933: Krisen

30/09: 1933-1939: Totalitarisme som modsvaret til demokratiet

07/10: 1939: En ny krig

2421-215

Historiens detektiver

— **TID:** 2/9, 4 mandage, kl. 17.30-19.15
PRIS: 650 kr., studerende 325 kr.

Med moderne teknologi, de nyeste naturvidenskabelige metoder og godt gammeldags gravarbejde fører arkæologernes arbejde gang på gang til store forskningsgennembrud, der grundlæggende forandrer vores forestillinger om fortiden. Den græsk-romerske oldtid viser sig for os i al sin spraglede farverigdom under røntgenstrålernes lys, og analyser af strontiumisotoper leder forskerne på sporet af bronzaldermenneskets vandringer. Men arkæologer efterforsker også egentlige forbrydelser i form af både handel med illegale oldsager på kunstmarkedet og historiens mest grufulde forbrydelser mod menneskeheden. Kom med historiens detektiver på arbejde.

02/09: På sporet af antikkens farverigdom.

Cecilie Brøns, ph.d., seniorforsker, Ny Carlsberg Glyptotek

09/09: Hvad strontiumisotoper kan fortælle om Egtvedpigens og Skrydstrupkvindens liv.

Rasmus Andreasen, ph.d., akademisk medarbejder, Geoscience, Aarhus Universitet.

16/09: Illegale oldsager på kunstmarkedet.

Vinnie Nørskov, museumsleder, Antikmuseet, og lektor, Aarhus Universitet

23/09: Holocaustarkæologi: På sporet af fortidens forbrydelser.

Anders Otte Stensager, mag.art. i arkæologi, Det Kgl. Bibliotek

2421-471

Byvandringer i nye bydele: Aarhus i forandring

— **TID:** 3/9, 4 tirsdage, kl. 12.30-14.00
PRIS: 650 kr., studerende 325 kr.
STED: Se mødesteder på fuau.dk
UNDERVERSISER: Doron Haahr, cand.mag. i historie, Aarhushistorier

Hårdtarbejdende havnearbejdere, prustende lokomotiver og store længder gods på vej ind og ud af Aarhus, bitre arbejdskonflikter, modstandsfolk, skydebaner og fremsynede forretningsmænd, der grundlægger Ceres. I en by, hvor der bygges overalt i disse år, er det let at overse de spændende historier, de forskellige områder gemmer på. Over fire eftermiddage skal vi i sporene på fortidens levede liv, når vi går på opdagelse i historien bag nogle af Aarhus' nye-gamle bydele. Undervejs skal det selvfølgelig også handle om alt det nye, der skyder op – om nutidens byudvikling, planerne og visionerne, der ligger bag Aarhus Ø, Godsbanen, Ceresbyen og Risskov Brynet.

03/09: Aarhus Ø

10/09: Godsbanen

17/09: Ceresbyen

24/09: Risskov Brynet

i dagtimerne

2421-565

Øst for Paradis- formiddage: Aarhus i vores hjerter

TID: 30/9, 6 mandage, kl. 09.30-11.30.

NB! Ingen undervisning 14/10

PRIS: 850 kr., studerende 425 kr.

STED: Øst for Paradis, Paradisgade 7-9

Mellem de smukke gamle byhuse troner havnefrontens kraner, Aros og Lighthouse op som genkendelige ikoner, mens der på byggepladser overalt i byen opføres morgendagens arkitektur. Læn dig godt tilbage i biografædet, når fem gode folk med Aarhus i hjertet fortæller om Danmarks næststørste by i fortid, nutid og fremtid. Bliv klogere på byens historie og det kulturliv, den gennem tiderne har dannet rammen for. Hør om alle de skøre bygninger, kunstdusmykninger og bystrukturer, der nærvædet og næsten fik plads i byen. Hør mere om byens voksevæk i moderne tid og de nye bydele, som med hver nye generation, springer ud af jord og cement og gør sit for at tegne fremtiden i smilets by.

30/09: Historien om verdens lykkeligste by – Aarhus fra 1870'erne til i dag. Søren Bitsch Christensen, vicedirektør for Kulturarv, Det Kgl. Bibliotek

07/10: Det utopiske Aarhus – byen, der kunne have været. Lasse Krog Møller, kunstner

21/10: Drømmen om Den Gamle By. Thomas Bloch Ravn, mag.art., seniorforsker og fhv. museumsdirektør, Den Gamle By

28/10: Ej blot til lyst – Aarhus får sit teater. Marianne Ninna Philipsen, arkivar, Aarhus Teater

04/11: Aarhus i min litteratur. Svend Åge Madsen, forfatter

11/11: Arkitektur, der har hjerte for Aarhus. Anne Mette Boye, stadsarkitekt, Aarhus Kommune

2421-170

De tyske flygtninge og Danmarks største flygtningelejr

TID: 30/9, 1 mandag, kl. 17.15-19.00

PRIS: 200 kr., studerende 100 kr.

UNDERVISER: John V. Jensen, museumsinspektør, Vardemuseerne

I besættelsens sidste måneder ankom ca. 250.000 tyske flygtninge til Danmark. Krigshandlingerne på Østfronten fik nazisterne til at evakuere millioner af mennesker til det vestlige Tyskland og Danmark, hvor de efter befrielsen blev interneret i lejre, hvoraf den største var Oksbøllejren, der husede omkring 36.000 flygtninge. Forelæsningsen fortæller historien om de tyske flygtninge i årene 1945-49 – om flugten, opholdet i Danmark og hjemkomsten til det delte Tyskland. Historien om de tyske flygtninge har været overset, men er yderst tankevækkende og aktuel.

2421-174

Nazisternes sidste tilflugt

TID: 21/10, 1 mandag, kl. 17.15-19.00

PRIS: 200 kr., studerende 100 kr.

UNDERVISER: Hans Christian Davidsen, forfatter og kulturredaktør, Flensborg Avis

Tysklands betingelsesløse kapitulation 8. maj 1945 regnes for afslutningen på 2. verdenskrig i Europa. Men Det Tredje Rige havde faktisk et to uger langt efterliv lige syd for den dansk-tyske grænse. Som hovedsæde for en nazistisk regering ledet af admiral Karl Dönitz blev Flensborg tilflugtssted for mellem 2.000 og 3.000 nazister, bl.a. Heinrich Himmler og Auschwitzkommandanten Rudolf Höss. Her gik de under jorden eller blev udstyret med nye identitetspapirer for at flygte ud af Europa. Samtidig fortsatte Dönitzstyret nådesløst med at henrette unge, menige soldater for faneflugt. Hør om de dramatiske uger i Flensborg.

2421-172

Fortidens forsvundne byer

TID: 22/10, 7 tirsdage, kl. 17.30-19.15

PRIS: 950 kr., studerende 475 kr.

Antikkens storbyer, vikingetidens havnebyer og middelalderens købstæder er vinduer til forsvundne verdener. Her kommer sporene efter fortidens samfund til live – fra monumentale templer og storslåede søjlegader til sporene af dagligdagens liv; fra slaverne til kunsthåndværkernes værksteder og markeder med varer fra hele verden. Danske forskere er med til at afdække byernes arkæologi over hele verden. Mød dem her, og hør om byernes dramatiske historie, dybe kultur og vidtstrakte netværk.

22/10: Fortidens forsvundne byer

– **baggrund, kontekst og betydning for nutiden.** Rubina Raja, professor i klassisk arkæologi, Aarhus Universitet, og Julia Steding, videnskabelig assistent, Centre for Urban Network Evolutions, Aarhus Universitet

29/10: Palmyra – An Urban Island in the Desert. Olympia Bobou, videnskabelig assistent, Centre for Urban Network Evolutions, Aarhus Universitet (på letforståeligt engelsk)

05/11: Ribe – byen, hvor vikingetiden begyndte. Søren Michael Sindbæk, professor i middelalderarkæologi, Aarhus Universitet

12/11: Xanten ved Limes – Romerriget i nord. Julia Steding, videnskabelig assistent, Centre for Urban Network Evolutions, Aarhus Universitet (foregår overvejende på dansk med lidt letforståeligt engelsk undervejs)

19/11: Halikarnassos – byen med det berømte mausoleum. Birte Poulsen, lektor i klassisk arkæologi, Aarhus Universitet

26/11: Den skjulte by – vikingetidens og middelalderens Odense. Kirstine Haase, ph.d.-studerende i arkæologi, Aarhus Universitet

03/12: Rom – den evige stad. Sine Grove Saxkjær, postdoc, Det Danske Institut i Rom og Aarhus Universitet, og Trine Arlund Hass, Carlsberg Foundation Junior Research Fellow at Linacre College, University of Oxford

Væk dine gamle familiefotografier til live

SE SIDE 65

2421-222

Dansk kolonihistorie

TID: 23/10, 5 onsdage, kl. 17.30-19.15
PRIS: 750 kr., studerende 375 kr.

Fra Vestindien over Afrika og Indien til Grønland – Danmarks besiddelser strakte sig engang over store dele af verden og rummer historien om enorme summer tjent på handel med krydderier og sukker, religiøse missioner, komplekse møder mellem kulturer og den danske deltagelse i den transatlantiske slavehandel – et af danmarkshistoriens mørke kapitler. Fem historikere kaster lys over Danmarks fortid som kolonimagt og ser bl.a. på motiverne bag koloniseringen, betydningen for Danmark og de folk, danskerne underlagde sig, og de spor, kolonitiden har trukket til i dag.

- 23/10: Introduktion til dansk kolonihistorie og de danske kolonier i Indien.** Niels Brimnes, professor i historie, Aarhus Universitet
- 30/10: Vestindien.** Louise Sebro, museumsinspektør, ph.d., Museum Lolland-Falster
- 06/11: Guldkysten og den transatlantiske slavehandel.** Erik Gøbel, fhv. seniorforsker, Rigsarkivet
- 13/11: Grønland.** Peter Andreas Toft, ph.d. i eskimologi og arktiske studier, museumsinspektør, Nationalmuseet
- 20/11: Arven fra kolonitiden – undskyldninger og erstatninger.** Astrid Nonbo Andersen, ph.d. og seniorforsker, Dansk Institut for Internationale Studier

2421-469

Veje til en verdenskrig

TID: 24/10, 6 torsdage, kl. 17.15-19.00. NB! Ingen undervisning 7/11 og 28/11
PRIS: 850 kr., studerende 425 kr.
UNDERVISER: Niels Bo Poulsen, militærhistoriker og leder af Institut for Strategi og Forsvarsstudier, Forsvarsakademiet

1800-tallets anden halvdel var præget af en intens konkurrence mellem de europæiske stormagter, en hastig teknologisk udvikling og en række krige, som både ændrede den europæiske magtbalance og samtidig gav et forvarsel om det 20. århundredes katastrofer. Perioden bliver kendetegnet ved store sociale forandringer og stadig mere markante 'ismer', der bidrog til, hvordan magthavere og eliter engagerede sig i periodens krige, søgte at undgå dem eller ligefrem udløste dem. I vores samtid er verden igen præget af en række af de samme udviklinger, og perioden 1870-1914 er derfor en perspektivgivende tid.

- 24/10: Verden af i går**
- 31/10: Stormagtsspillet 1870-1914**
- 14/11: Teknologi og krig**
- 21/11: Militære mobiliseringsplaner og økonomiske forandringer**
- 05/12: Modstrømmen**
- 12/12: Hvorfor gik det, som det gik?**

2421-177

Specialstyrker og -operationer i 2. verdenskrig

TID: 26/10, 1 lørdag, kl. 10.00-16.00
PRIS: 500 kr., studerende 250 kr.
UNDERVISER: Martin Ammitsbøll Husted, lektor, cand.mag. i historie, filosofi og samfundsfag

Nutidens specialstyrker – britiske SAS og amerikanske Navy SEALs – kan føre deres historie tilbage til 2. verdenskrig. Her opstår der et behov for elitestyrker, fordi man skal bage fjendens linjer og hente efterretninger, foretage sabotage eller støtte større operationer. Hør om den militærhistoriske udvikling af specialstyrker i 2. verdenskrig og om udvalgte operationer fra bl.a. britiske SAS og SBS, amerikanske Rangers, tyske Brandenburg Regiment og italienske Decima Flottiglia MAS. Vi dykker bl.a. ned i Operation Flipper i 1941, hvor man forsøger at myrde Rommel, og operationerne bag de tyske linjer under felttoget i Normandiet.

2421-219

Den amerikanske mission – mytologi og magt i amerikansk politik

TID: 26/10, 1 lørdag, kl. 10.00-16.00
PRIS: 500 kr., studerende 250 kr.
UNDERVISER: Lars Erslev Andersen, seniorforsker, Dansk Institut for Internationale Studier

USA står ved en skillevej. Indenrigspolitisk er landet splittet af konflikter, og globalt sker der forskydninger i verdensordenen, der har ført til fremvæksten af nye ikke-vestlige magtcentre. Det har i dag afgørende global betydning, om amerikanerne vælger at opretholde viljen til unipolær global magt eller at arbejde for en multipolær, regelbaseret verdensorden. Med afsæt i sin nye bog 'Den amerikanske mission. Mytologi og magt' (Aarhus Universitetsforlag) viser Lars Erslev Andersen, hvordan amerikansk udenrigs- og sikkerhedspolitik har religiøse rødder og formes af politiske myter.

- 10.00: Mytologi, verdensanskuelse og identitet i USA**
- 12.30: Den amerikanske mission – fra 1800-tallets ekspansion til Roosevelt og Wilson**
- 14.30: Den amerikanske mission – fra 2. verdenskrig til i dag**

Alt hvad hvad
 du bør vide om
 verdenssituationen

PÅ DOKK1 I DAGTIMERNE. SE SIDE 14

2421-430

Historieformiddage på Dokk1: Fra abe til undergang – milepæle i menneskets historie

- **TID:** 29/10, 7 tirsdage, kl. 10.15-12.00
PRIS: 950 kr., studerende 475 kr.
STED: Dokk1, Lille Sal, Hack Kampmanns Plads 2
UNDERVISER: Søren Hein Rasmussen, ph.d. i historie og forfatter

Den nulevende mennesketype – os, homo sapiens – stødte først til her på Jorden for ca. 330.000 år siden. Det er kort tid i evolutionsmæssig henseende. Alligevel har vi bredt os til alle afkroge af kloden og dybtgående forandret dens overflade for at få den til at tjene vores behov. Hvordan gik det til? I forelæsningsrækken følger vi menneskeheden fra dens oprindelse og i dens vandringer til alle kontinenterne. Vi skal undersøge de første store civilisationer, kulturmøderne, krigene og erobringerne, de teknologiske udviklinger og de forskellige måder at forstå verden på.

- 29/10: De første mennesker**
05/11: Jægerne og samlernes tid
12/11: Fast bosættelse
19/11: De første civilisationer 5000 f.v.t. – 500 e.v.t.
26/11: Middelalderen 500-1500
03/12: Moderne tider 1500-2000
10/12: I det 21. århundrede og den nærmeste fremtid

2421-457

Brug af fotografier i slægtsforskning

- **TID:** 9/11, 1 lørdag, kl. 10.00-16.00
PRIS: 500 kr., studerende 250 kr.
UNDERVISER: Per Nielsen, cand.mag. i historie og forfatter

Mange af os gemmer på fine, gamle fotografier, som løfter en flig af historien om vores egen slægt. Men hvordan finder man frem til flere oplysninger og måske flere billeder, der kan være med til at få historien til at hænge sammen? Det handler om arbejdet med lokal- og slægtshistorie – om at være kritisk over for kilderne og om at få øje på de gode historier. Omdrejningspunktet denne lørdag er arbejdet med gamle fotografier, herunder datering, billedbeskrivelse, og hvordan vi kan bygge historien op omkring et fotografi med brug af bl.a. mundtlige beretninger, breve, aviser, kirkebøger og folketællinger.

2421-176

Det Tysk-romerske Rige

- **TID:** 10/11, 1 søndag, kl. 11.00-15.00
PRIS: 350 kr., studerende 175 kr.
UNDERVISER: Ebbe Juul-Heider, lektor, cand.mag. i historie og oberstløjtnant

Få historien om Det Tysk-romerske Rige, der prægede Europa i 800 år. Da Romerriget gik i opløsning, hærgede vikinger, hunner og magyarer de sørgelige rester af det mægtige imperium, som først i 962 fandt sin arvtager som Europas stærke centralmagt – Det Tysk-romerske Rige. Otto den Store fik den politiske magt som kejser, mens paven stod som det åndelige overhoved. Gennem 1500-tallets reformationer og det efterfølgende århundredes trediveårskrig mistede den tysk-romerske kejser langsomt sin magt. Selvom kejserens politiske magt for længst var overgået til diverse bystyrelser, fyrster og konger, opretholdtes kejserriget indtil 1806, hvor Napoleon gav Det Tysk-romerske Rige dødsstødet.

2421-444

Da alfabetet revolutionerede verden

- **TID:** 18/11, 2 mandage, kl. 19.30-21.15
PRIS: 350 kr., studerende 175 kr.
UNDERVISER: John Møller Larsen, ph.d. i religionsvidenskab

Vores alfabet har dybe kulturhistoriske rødder, der går tilbage til Mellemøsten i det 2. årtusinde f.v.t. Med alfabetet blev det muligt at fæstne tanker med et simpelt system, og man kunne nu videreføre fx erfaringer, viden og forestillingsverden i fysisk form. Vi skal se på, hvordan alfabetet har udviklet sig gennem historien, først og fremmest hvordan det latinske alfabet opstod og ændrede sig gennem antikken og middelalderen. Vi kommer selvfølgelig også forbi de revolutioner, som trykkekunsten og den moderne computerteknologi har medført.

2421-475

Museernes historie fra Kongens Kunstkammer til i dag

- **TID:** 26/11, 2 tirsdage, kl. 17.15-19.00
PRIS: 350 kr., studerende 175 kr.
UNDERVISER: Thomas Bloch Ravn, mag.art., seniorforsker og fhv. museumsdirektør, Den Gamle By

I årene omkring 1900 voksede en helt ny type museer frem i Danmark og i Skandinavien: folkemuseerne og frilandsmuseerne, der især lagde vægt på den historie, som mange stadig havde et forhold til, og at række ud til det brede publikum. Dermed markerede de sig også som et alternativ til Nationalmuseet og de første lokalmuseer, hvis fokus var forskere, fund og forhistorie. Med dette skisma som udgangspunkt gennemgås museernes historie med særlig vægt på folke- og frilandsmuseerne og denne særlige skandinaviske museumstypes udbredelse til hele verden.

- 26/11: Skal museer være for forskere eller for folk i almindelighed?
 Fra Kongens Kunstkammer til museer for folk**
03/12: Fem fantastiske frilandsmuseer fra hele verden

Få historien om Danmark som kolonimagt. Se side 64 og 68.

2421-251

Forstå verden – med historien

— **TID:** 31/10, 6 torsdage, kl. 17.30-19.15
PRIS: 850 kr., studerende 425 kr.

Historien er en uudværlig erfaring, når vi prøver at forstå de forandringer, der sker i verden i dag: Hvorfor er det amerikanske demokrati i krise? Er Kina på vej til at blive en ny stormagt? Hvorfor har Rusland invaderet Ukraine? Vær med, når en række eksperter tager os med til nogle af de lande og områder i verden, der i dag undergår historiske forandringer, og giver deres bud på, hvilke begivenheder og udviklinger i deres fortid, der er afgørende at kende til for at forstå nutiden.

- 31/10:** **Kina.** Mette Thunø, lektor i kinastudier, Aarhus Universitet
- 07/11:** **USA.** Anne Mørk, ph.d. i amerikanske studier
- 14/11:** **Mellemøsten.** Peter Seeberg, lektor emeritus i mellemøststudier, Syddansk Universitet
- 21/11:** **Det afrikanske kontinent.** Casper Andersen, lektor i idéhistorie, Aarhus Universitet
- 28/11:** **Rusland og dets naboer.** Vibe Termansen, cand.mag. i historie og journalist
- 05/12:** **Arktis, Grønland og Danmark.** Jens Lei Wendel-Hansen, ph.d. i historie

2421-474

Byvandring: Julen i det gamle Aarhus

— **TID:** 2/12, 1 mandag, kl. 13.30-16.00
PRIS: 295 kr. inkl. gløgg og æbleskiver
STED: Mødested: Rådhuspladsen ved Grisebrønden, Rådhuspladsen 2
UNDERVISER: Doron Haahr, cand.mag. i historie, Aarhushistorier

Kom med på byvandring i juleudsmykkede Aarhus, og få indblik i, hvordan højtiden er blevet fejret hos rig og fattig og i fremgangstid og i krigstid. Vi skal bl.a. høre om, hvordan det var at fejre jul under 2. verdenskrig og den store begejstring, da man kunne få appelsiner i byen efter krigen. Undervejs skal vi også høre om det mondæne forretningsliv og julegavefristelserne, som de handlende tilbød de velstillede aarhusianere for hundrede år siden. Men langtfra alle kunne nyde en privilegeret jul, og vi kommer forbi Fælleskontoret for Velgørenhed og hører om indsamlingerne. Vi slutter af med gløgg og æbleskiver på café Casablanca.

2421-468

Maleriets forbandelse

— **TID:** 10/12, 1 tirsdag, kl. 17.15-19.00
PRIS: 200 kr., studerende 100 kr.
UNDERVISERE: Anders Ravn Sørensen, lektor, CBS, og Benjamin Asmussen, museumsinspektør, M/S Museet for Søfart

I slutningen af 1700-tallet får bogholderen i det mægtige Asiatick Kompagni, Christophe Battier, malet sit portræt af kunstmaleren Jens Juel, men bogholderen bliver del af en kæmpe svindelsag og må gå fra hus og hjem. Også senere trækker maleriet et spor af sygdom, selvmord og konkurser efter sig. Da to historikere får færtten af historien, begiver de sig på en sælsom rejse gennem historiens kilder, hvor de optrevler den forunderlige fortælling om danske rigmænd og kunstsamlere, som på hver deres vis, på tværs af århundreder, er blevet ramt af maleriets forbandelse. Forelæsningsen tager udgangspunkt i bogen 'Maleriets Forbandelse' (Gads Forlag).

2421-173

Sønderjylland – en særlig historie

— **TID:** 11/12, 1 onsdag, kl. 17.15-21.15
PRIS: 350 kr., studerende 175 kr.
UNDERVISERE: Carsten Porskrog Rasmussen, overinspektør, Museum Sønderjylland, og adjungeret professor i historie, Aarhus Universitet, og Hans Schultz Hansen, adjungeret professor og forskningsleder, Rigsarkivet

Sønderjylland har sin helt egen særlige historie, der adskiller sig fra resten af Danmarks, og som har både europæiske, nationale, regionale og lokale perspektiver. Landsdelen har været grænseland og hertugdømme og en del af det tyske kejserrige. Adskillige krige har udspillet sig på sønderjysk jord, og i 1920 blev Sønderjylland delt efter en folkeafstemning, men striden fortsatte årtier frem. Denne aften fortælles Sønderjyllands lange og dramatiske historie med hovedvægt på den politiske, nationale og kulturelle udvikling, der har gjort området til noget helt for sig selv. Forelæsningsen er baseret på bogen 'Sønderjylland – en særlig historie' (Historisk Samfund for Sønderjylland).

2511-171

Vikingetiden – historien, kulturen og mytologien

— **TID:** 20/1, 6 mandage, kl. 19.45-21.30
PRIS: 850 kr., studerende 425 kr.

Vikingerne placerede for alvor Norden og Danmark på verdenskortet. De erobrede store dele af England og fandt også vej helt til Amerika. Den dag i dag sætter udlændinge lighedstegn mellem vikingerne og nordisk historie i højere grad, end vi selv gør. Vi fascineres af vikingernes kultur, levemåde, bygninger, skibe og ikke mindst de skatte, som de har efterladt sig. Vær med, når en række eksperter fortæller om bl.a. vikingetidens mytologi, togter og livet som bonde, kriger eller konge.

- 20/01: Introduktion til vikingetiden.** Mads Ravn, forskningschef og museumsinspektør, VejleMuseerne
- 27/01: Vikingetidens mytologi.** Karen Bek-Pedersen, ph.d. i kulturhistorie, forfatter og ekstern lektor, Aarhus Universitet
- 03/02: Vikingernes togter i øst.** Charlotta Lindblom, museumsinspektør, VejleMuseerne
- 10/02: Bønder, krigere og kongers liv i vikingetiden.** Mads Dengsø Jessen, seniorforsker, Nationalmuseet
- 17/02: Ryttergraven fra Fregerslev og andre spændende begravelser fra vikingetiden.** Merethe Schifter Bagge, museumsinspektør, Museum Skanderborg
- 24/02: Vikingernes togter i vest.** Mads Ravn, forskningschef og museumsinspektør, VejleMuseerne

2511-157

Den kolde krig – gentager historien sig?

— **TID:** 21/1, 4 tirsdage, kl. 19.45-21.30
PRIS: 650 kr., studerende 325 kr.

Vi kender den kolde krig som den storpolitiske konflikt fra 2. verdenskrigs afslutning til kommunismens fald og Sovjetunionens sammenbrud i 1991, hvor vi lærte betydningen af ord som jerntæppe, luftbroer, Warszawa-pagten, NATO og oprustning, der truede verden med atomsprængninger og krig. I medierne fremstilles det nuværende forhold mellem Rusland og NATO som en ny kold krig. I forelæsningsrækken dykker vi ned i den kolde krigs historie i både nationalt og internationalt perspektiv og går tæt på nutidens konflikt mellem Rusland og Vesten. Er vi på vej ind i en ny kold krig?

- 21/01: Den kolde krig – et historisk vue.** Thorsten Borring Olesen, professor i historie, Aarhus Universitet
- 28/01: Østen mod Vesten – Ruslands forhold til USA og Europa i dag og i morgen.** Niels Bo Poulsen, militærhistoriker og leder af Institut for Strategi og Forsvarsstudier, Forsvarsakademiet
- 04/02: Den kolde krig på hjemmefronten.** Ulla Varnke Sand Egeskov, museumsinspektør, Nordjyllands Historiske Museum
- 11/02: En ny kold krig?** Iben Bjørnsson, adjunkt, Forsvarsakademiet

2511-259

Dage der forandrede Europa

— **TID:** 23/1, 8 torsdage, kl. 17.30-19.15
PRIS: 1.050 kr., studerende 525 kr.

Moderne europæisk historie er fuld af dage, som står helt centralt i vores bevidsthed. Dage, der er mytologiseret og ofte ophøjet til at være startskud for omfattende forandringer. Selvom de enkelte dage sjældent kan tilskrives hele æren, så har de fået deres plads i historien af en grund. Vi har udvalgt nogle dage i moderne europæisk historie, der knyttes til nogle af de mest skelsættende begivenheder og forandringer. Hvorfor har disse dage fået den betydning, vi tillægger dem i dag? Hvad skete der? Hvad gik forud, og hvad fulgte?

- 23/01: Stormen på Bastillen 14. juli 1789.** Bertel Nygaard, professor i historie, Aarhus Universitet
- 30/01: Mordet i Sarajevo 28. juni 1914.** Nils Arne Sørensen, professor emeritus i historie, Syddansk Universitet
- 06/02: Februarrevolutionen 23. februar 1917.** Erik Kulavig, lektor emeritus i historie, Syddansk Universitet
- 13/02: Tyskland invaderer Polen 1. september 1939.** Niels Bo Poulsen, militærhistoriker og leder af Institut for Strategi og Forsvarsstudier, Forsvarsakademiet
- 20/02: Robert Schuman holder tale om kul- og stålunionen 9. maj 1950.** Thorsten Borring Olesen, professor i historie, Aarhus Universitet
- 27/02: Berlinmurens fald 9. november 1989.** Moritz Schramm, lektor i tysk historie og kultur, Syddansk Universitet
- 06/03: Slovenien og Kroatien træder ud af Den Jugoslaviske Føderation 25. juni 1991.** Tea Sindbæk Andersen, adjunkt i historie, Københavns Universitet
- 13/03: Rusland invaderer Ukraine 24. februar 2022.** Niels Bo Poulsen, militærhistoriker og leder af Institut for Strategi og Forsvarsstudier, Forsvarsakademiet

2511-233

Danske ekspeditioner til Arktis

— **TID:** 25/1, 1 lørdag, kl. 11.00-15.00
PRIS: 350 kr., studerende 175 kr.
UNDERVISER: Bent Nielsen, ph.d., seniorforsker og tidl. direktør for Arktisk Institut

Danmark har en lang og spændende relation til Grønland og det øvrige Arktis. Forelæsningerne fortæller om tre ekspeditioner: Danmark-Ekspeditionen (1906-08), hvor den sidste del af Grønland blev opdaget og kortlagt – og hvor Mylius-Erichsen, Brønlund og Hagen mistede livet. 5. Thule-Ekspedition (1921-24), som under ledelse af Knud Rasmussen besøgte alle inuit fra Grønland over Canada og Alaska til Tjukotka i Rusland – og indsamlede omfattende viden om disse folks kulturer. Og til sidst Danske Tjukotka Ekspeditioner (1998-2018), hvor dagens forelæser – som en slags fortsættelse af Knud Rasmussens besøg – har opholdt sig blandt yupiget/inuit i det allernordøstligste Rusland. Undervejs trækkes der tråde til en større storpolitisk sammenhæng.

2511-258

Dresden: Elbens Firenze og AfD-højborg

TID: 25/1, 1 lørdag, kl. 11.00-14.15

PRIS: 275 kr., studerende 135 kr.

UNDERVISER: Åse Lerche, cand.mag. i tysk og journalist, bosat mange år i Berlin

Verdensberømte kunstsamlinger, barokpaladser, Elbens maleriske flodbredder og det storslåede bjerglandskab – ikke så sært, at Dresden har tilnavnet "Elbflorenz" og har tiltrukket kunstnere som Caspar David Friedrich og kunstnergruppen Brücke. På få minutter ødelagde et bombardement i 1945 det historiske centrum. Men i dag er flere af bygningerne rekonstruerede, og sammen med Libeskinds museumstilbygning er de igen med til at sikre Dresdens ry som verdensberømt kulturmetropol. Men Dresden trækker også andre overskrifter som højborg for det højreekstremistiske AfD, der kan blive det største parti ved delstatsvalget 1. september. Hvorfor står AfD så stærkt her?

2511-261

Turen går til Dansk Vestindien

TID: 26/1, 1 søndag, kl. 11.00-15.00

PRIS: 350 kr., studerende 175 kr.

UNDERVISER: Per Nielsen, cand.mag. i historie og forfatter

Sankt Thomas, Sankt Jan og Sankt Croix var de væsentligste af de danske kolonier i troperne, og øerne var i dansk-norsk besiddelse fra 1672, 1718 og 1733, indtil de blev solgt til USA i 1917. Hvilke forskelle var der på de tre øer? Hvordan foregik menneskehandelen, hvilke forhold levede afrikanerne under på plantagerne og hvad førte til slaveriets sammenbrud? Og hvorfor solgte Danmark øerne til USA? Det er nogle af de spørgsmål, som forelæsningen søger svar på. Tag med på en tour de force gennem de væsentligste aspekter af Dansk Vestindiens historie.

2511-252

Jazz, cola og cowboys: Amerikanisering af Danmark

TID: 27/1, 1 mandag, kl. 17.15-21.15

PRIS: 350 kr., studerende 175 kr.

UNDERVISER: Nils Arne Sørensen, professor emeritus i historie, Syddansk Universitet

I 1951 blæste en dansk journalist til kamp mod en invasion fra Amerika. Modersmålet var under angreb, og frygten for, at "ameridansk" skulle sprede sig, varede ved i årtier, og forargelse har været en fast følgesvend, når nye ting og tanker fra Guds eget land er nået hertil. Samtidig har mange set USA som et forbillede eller ligefrem en mulig fremtid. I over 100 år har danskerne været storforbrugere af amerikansk populærkultur, og også samleband, supermarkeder og sociale medier har vi hentet over there. Skepsis over for fx overforbrug og våbenlovgivning har dog gjort Atlanterhavet bredere, og i fremtiden vil færre måske synes, at oversøisk import er cool. Forelæsningen bygger på 'Amerikanisering' (Aarhus Universitetsforlag).

2511-262

Auschwitz-dag 2025: Fra Beder Gartnerskole til KZ Theresienstadt

TID: 27/1, 1 mandag, kl. 17.15-21.00

PRIS: 200 kr., studerende 100 kr.

Den 27. januar 2025 er 80 års-dagen for befrielsen af den største af Nazitysklands koncentrationslejre. Auschwitz-dagen er den internationale markering af kz-lejrenes rædsler og en påmindelse om aldrig at glemme. I Aarhus markerer vi traditionen tro dagen med en temaaften om den nyeste forskning i jøder og udvalgte skæbner i og omkring Aarhus i perioden 1687 til 1995 – i år med særligt stort program.

- 17.15:** "Aarhus By er ... ikke saa tom og øde, at den ... har fornøden at peubleres af den jødiske Nation". Antisemitismens udvikling i Aarhus. Mia Gulvad Jørgensen, arkivar, Aarhus Stadsarkiv
- 17.45:** Arisering på Aarhus Universitet 1941-1943. Cand.mag. Klaus Bertelsen, Besættelsesmuseet, Den Gamle By
- 18.30:** Jødiske landvæsenselever i oktober '43: Tiden i Theresienstadt og i Sverige. Silvia Goldbaum Tarabini, ph.d. og forsker, Rigsarkivet
- 19.45:** Aarhusianske skæbner i tyske kz-lejre 1943-1945. Søren Tange Rasmussen, afdelingsleder, Besættelsesmuseet, Den Gamle By
- 20.15:** Fra koncentrationslejr til socialkontor: At være forhenværende kz-fange. Søren Kjær, ph.d.-studerende, Syddansk Universitet

På Besættelsesmuseet forsker Søren Tange Rasmussen bl.a. i livet i besættelsestidens Aarhus.

2511-108

Danmarks historie – i et europæisk perspektiv

TID: 1/3, 1 lørdag, kl. 10.00-16.00

PRIS: 500 kr., studerende 250 kr.

UNDERVISER: Lars Hovbakke Sørensen, lektor, ph.d., Professionshøjskolen Absalon

Hvorfor kom landbruget først til Danmark omkring 4.200 f.v.t., når det havde eksisteret i flere tusinde år længere mod syd? Hvilken betydning havde forholdene i Det Tysk-romerske Rige for Kalmarunionens grundlæggelse og opløsning? Og hvad betød Krimkrigen for nederlaget i 1864? Få et nyt og anderledes blik på Danmarks historie fra oldtiden til i dag, når vi denne aften breder perspektivet ud og ser på væsentlige udviklingstræk og begivenheder i lyset af udviklingen i det øvrige Europa. Forelæsningsen tager udgangspunkt i den nye udgave af Lars Hovbakke Sørensens bog 'En europæisk danmarkshistorie' (Gyldendal).

2511-260

Første Verdenskrig i Østeuropa og på Balkan

TID: 3/3, 5 mandage, kl. 17.15-19.00

PRIS: 750 kr., studerende 375 kr.

UNDERVISER: Martin Ammitsbøll Husted, lektor, cand.mag. i historie, filosofi og samfundsfag

Hovedfokus i manges forståelse af 1. verdenskrig 1914-1918 retter sig mod begivenhederne i Vesteuropa, især skyttegravskrigen. Men samtidig uds spillede sig en på flere måder lignende, men også afgørende forskellig krig i Østeuropa og på Balkan. Her engagerede stormagterne Tyskland og Østrig-Ungarn sig med hjælp fra Bulgarien på flere fronter i en langvarig og behård krig mod Rusland, Serbien, Rumænien og Grækenland. Forelæsningsrækken retter perspektivet mod denne del af 1. verdenskrig og kommer rundt om de vigtigste slag, belejringer og felttog.

03/03: 1914: Store slag og flere katastrofer

10/03: 1915: En ny chance og en lang krig

17/03: 1916: Udmattelsen sætter ind

24/03: 1917: Krise og revolution

31/03: 1918: Sejr og totalt kollaps

Tag med til Hearts & Minds Festival 27-29/9

SE SIDE 96, OG LÆS MERE PÅ
HEARTS-MINDS.DK

2511-287

Danmark besat og befriet 1940-1945

TID: 6/3, 6 torsdage, kl. 17.15-19.00

PRIS: 850 kr., studerende 425 kr.

De fem besættelsesår har trukket dybe spor ind i efterkrigstidens Danmark. De har haft stor betydning for dansk identitetsdannelse og selvopfattelse, og der er knyttet stærke følelser og værdier til historien om besættelsestiden. Lige efter krigen blev besættelsen hovedsageligt fremstillet som en national modstandskamp mod den tyske besættelsesmagt. Med tiden er fortællingen blevet mere broget og nuanceret med fokus på konflikterne i det danske samfund og på 'tabernes historie'. Få indblik i den nyeste forskning om besættelsestiden.

06/03: Modstand. Niels Wium Olesen, lektor i historie, Aarhus Universitet

13/03: Det danske mindretal under Det Tredje Rige. Mogens Rostgaard Nissen, arkiv- og forskningsleder, Dansk Centralbibliotek for Sydslesvig

20/03: Besættelsen uden for Danmark. Karen Gram-Skjoldager, professor i historie, Aarhus Universitet

27/03: Aarhus 1945 – befrielse og retsopgør. Søren Tange Rasmussen, museumsinspektør, afdelingsleder, Besættelsesmuseet, Den Gamle By

03/04: Frihedskamp for kvinderne? Modstandskvinder under og efter besættelsen. Emma Ebbesen Madsen, cand.mag. i historie og samfundsfag.

10/04: Optakten og forløbet den 9. april 1940 – Danmarkshistoriens største traume. Steen Andersen, seniorforsker og arkivar, Rigsarkivet

2511-250

Tyranner – fra Hitler til Putin

TID: 6/3, 5 torsdage, kl. 17.30-19.15

PRIS: 750 kr., studerende 375 kr.

STED: AU, bygning 1530, lokale D219, Ny Munkegade 118

De fleste har handlet for at forsvare det, de har sat højest og med afsæt i idéer og overbevisninger, der er blevet delt af mange i deres samtid. Men bare deres navne giver frygtelige billeder på nethinden, for de har brugt undertrykkelse, overgreb og grusomheder til at gøre deres politiske tænkning til virkelighed med katastrofale følger for millioner af mennesker. Forelæsningsrækken går tæt på en række af den moderne histories tyranner, deres tænkning og bevæggrunde. Og hvordan det i det hele taget kan ske – at nogle få tyranniserer de mange.

06/03: Hitler. Frank Beck Lassen, projektleder i Det Etske Råd

13/03: Stalin. Erik Kulavig, lektor emeritus i historie, Syddansk Universitet

20/03: Pinochet. Jan Gustafsson, lektor i latinamerikanske studier, Københavns Universitet

27/03: Idi Amin. Holger Bernt Hansen, professor emeritus i afrikastudier, Københavns Universitet

03/04: Putin. Jakob Tolstrup, lektor i statskundskab, Aarhus Universitet

2511-265

I skyggen af Rusland – når historien vender (bevæbnet) tilbage

TID: 8/3, 1 lørdag, kl. 14.00-15.30

PRIS: 160 kr., studerende 80 kr.

STED: Dokk1, Store Sal, Hack Kampmanns Plads 2

UNDERVISERE: Vibe Termansen, cand.mag. i historie og journalist, Morten Lassen, cand.mag., lektor i dansk og historie, Københavns VUC, og Adam Holm, ph.d. i historie og tv- og radiovært

Hvorfor invaderede Rusland Ukraine? Hvad vil det sige at leve "i skyggen af Rusland"? Og hvilken rolle spiller historien for Ruslands selvopfattelse og for Europas relation til den store nabo? Når Putin refererer til historien, er det sjældent et nostalgisk blik på fortiden, men optakten til deployering af tropper. "At tage det tilbage, som tilhører os" er en retorik, der går helt tilbage til middelalderen. Det ved Ruslands nabolande alt om. Vibe Termansen, forfatter til 'I skyggen af Rusland', og Morten Lassen, der har skrevet 'Historien som våben', mødes til en samtale om de historiske rødder bag konflikten, og hvorfor det er vigtigt at forstå dem.

2511-264

Byvandring: Da teknikken forandrede Aarhus

TID: 11/3, 4 tirsdage, kl. 12.30-14.00

PRIS: 650 kr., studerende 325 kr.

UNDERVISER: Doron Haahr, cand.mag. i historie, Aarhushistorier

De teknologiske landvindinger omkring år 1900 ændrede aarhusianernes liv radikalt. Landet kom tættere på byen, byen kom tættere på landet, og med den elektriske belysning kom byen til at stå i et nyt og for evigt forandret skær. På fire byvandring dykker vi ned i Aarhus' historie igennem fire forhold, som de fleste i dag tager for givet: Toget, bussen, telefonen og elektriciteten. Vi skal på tur i området omkring Centralværkstedet, hvor store lokomotiver stod og prusted. Vi går i Latinerkvarteret og hører om trafikkaos, da rutebiler pludselig rullede rundt og blandede sig med fodgængere og heste i de snævre gader, og vi følger i sporene på folk i Sydhavnen, da de omkring år 1900 flokkedes om elektricitetens mirakel. Du kan også få forklaringen på, hvorfor storkøbmanden Hans Broge brølede "Hallo!", når han benyttede sit telefonapparat.

11/03: Toget

18/03: Bussen

25/03: Telefonen

01/04: Elektriciteten

Vi markerer 250 året for Caspar David Friedrich fødsel

SE SIDE 78

2511-164

Thor Heyerdahl og Kon-Tiki

TID: 11/3, 1 tirsdag, kl. 17.15-20.15

PRIS: 275 kr., studerende 175 kr.

UNDERVISER: Mads Ravn, forskningschef og museumsinspektør, VejleMuseerne

"Grænser? Jeg har aldrig set nogen, men jeg ved, de findes i nogle folks hoveder", har Thor Heyerdahl sagt. Han startede allerede i 1937 som specialstuderende i zoologi i Oslo med at bosætte sig på en lille ø i Fransk Polynesien i et år sammen med sin kone Liv. Her fik han idéen til, at der kunne have været kontakt fra Amerika. Heyerdahl var en af de første, der gennemførte eksperimenter med fortiden – såkaldt eksperimental arkæologi – ved at sejle den lille Kon-Tiki-balsatræømmerflåde ud over Stillehavet. Efter heftig diskussion med flere anerkendte arkæologer besluttede han sig for at bevise, at Polynesiens befolkning godt kunne have kommet fra Amerika. Tag med på ekspedition, og hør om Heyerdahls spændende liv og opdagelser.

2511-219

Berlin brænder – med Tom Buk-Swienty

TID: 9/4, 1 onsdag, kl. 19.45-21.30

PRIS: 200 kr., studerende 100 kr.

UNDERVISER: Tom Buk-Swienty, historiker og forfatter

Da Berlin kapitulerede den 2. maj 1945, var byen en rygende ruinhob med over 170.000 tyske og russiske soldater dræbt, over 300.000 sårede og 100.000 civile omkommet. Midt i dette kaos befandt Paul E. Stemann fra Berlingske Tidende og Arild Hvidtfeldt fra Socialdemokraten sig. Deres fængslende øjenvidneskildringer udgør grundstammen i en fortælling, som er rekonstrueret efter flere års dybdegående research på bl.a. Imperial War Museum i London og i privatarkiver. Bestsellerforfatter og historiker Tom Buk-Swienty har med sin nye bog 'Berlin brænder' (Politikens Forlag) skabt en fængslende dokumentarisk fortælling om de danske korrespondenter, som oplevede Det Tredje Rigets undergang.

2511-247

Storpolitiske kriser – mellem krig og fred

TID: 28/4, 1 mandag, kl. 17.15-21.15

PRIS: 350 kr., studerende 175 kr.

UNDERVISER: Martin Ammitsbøll Husted, lektor, cand.mag. i historie, filosofi og samfundsfag

At forstå storpolitiske kriser er afgørende – det er netop her, valget mellem krig og fred træffes. Fælles for internationale kriser er, at selve krisesituationen sætter statsledere og andre involverede parter under et voldsomt pres præget af stress, uvidenhed og modstridende interesser. Både fortidens og nutidens kriser og krige opstår i samspillet mellem disse bagvedliggende spændinger og akutte situationer, som presser beslutningstagerne til at finde en løsning, men samtidig også åbner op for at udnytte krisen. Med afsæt i tre storpolitiske og afgørende kriser i det 20. århundrede – Juli-krisen i 1914, Augustkrisen i 1939 og Cubakrisen i 1962 – forsøger vi at forstå, hvad der sker. Forelæsningsdagen bygger på den nye bog 'På kanten af krig' (Historia).

2511-263

Byvandring: Livet langs de gamle indfaldsveje

TID: 29/4, 3 tirsdage, kl. 12.30-14.00

PRIS: 500 kr., studerende 250 kr.

UNDERVISER: Doron Haahr, cand.mag. i historie, Aarhus-historier

Bevægede man sig i 1800-tallet mod Aarhus' bykerne fra landsiden, var der ingen vej uden om de gamle indfaldsveje. Klostergade, Vestergade og Mejlgade var verdener for sig selv, hvor alle byens sociale lag var repræsenteret. Over tre byvandring støder vi på en højborgerlig familie i 1830'erne, der havde H.C. Andersen som gæst. Vi skal i sporet på natmanden, der trisser rundt i byen efter mørkets frembrud for at fjerne folks efterladenskaber, og på fattige stakler, der skulle lære at tjene penge til dagen og vejen. Sidst men ikke mindst opklarer vi, hvor knoglerne stak op af jorden efter en kraftig efterårsstorm.

2511-276

Hvad skelettet gemte. Mumier og moselig

TID: 27/5, 1 tirsdag, kl. 17.15-19.00

PRIS: 200 kr., studerende 100 kr.

UNDERVISER: Niels Lynnerup, professor i retsantropologi, Københavns Universitet

Mumier og moselig er de stille vidner om levede liv for mange hundrede – nogle gange flere tusinde – år siden. Ved at undersøge dem, kan vi få et helt fantastisk indblik i, hvordan fortidens mennesker levede, fx deres kost, hvad de blev syge af, og endda hvordan de bevægede sig rundt geografisk. De rummer også nøglen til at forstå, hvordan den kultur, som disse mennesker engang var en del af, behandlede deres døde, og den omsorg, der blev udvist. Hør om danske moselig og mumier fra Andesbjergene, Grønland og Ægypten. Hvad fortæller de os om fortiden?

BOGFESTIVAL
5. - 6. OKTOBER 2024

**HISTORIEN
LEVER**

Forfattersamtaler, bogudsalg, kolde øl & skæve indslag

Træd ind i historien, når bøgerne vækkes til live på bogfestivalen HISTORIEN LEVER.

Oplev forfattersamtaler på historiske scener, musik, bøger, mad og skæve indslag i gaderne. Clement Kjersgaard og Dorthe Chakravarty er moderatorer, og du kan opleve over 30 forfattere – fra Sara Alfort om damer, der fik nok, til Anders Ravn Sørensen om Børsens 400 år. Køb bøger til særpris og indsnus historiens dufte, lyde og smage i stemningsfulde omgivelser i Den Gamle By.

historienlever.dk

Folkeuniversitetet

Samarbejdspartner

Den Gamle By

Arrangør

FRA RUHR TIL KULTUR

Ruhrområdet er kendt for industri, men gennem århundreder har kulturen blomstret i hjertet af Europa, og nu blomstrer nye naturoplevelser. I egen luksusbus kører vi til Insel Hombroich, det mest interessante kunstmuseum i Europa med skulpturpark og vild natur. Fra Kölner Dom til Museum Ludwig og Wallraff-Richartz-museerne får vi et billede af den store rigdom, der er samlet her. I Düsseldorf ligger Medienhafen, den nyeste arkitektur og kunstmuseerne som fx Kunstsammlung Nordrhein-Westfalen. På Neanderthal museet lærer vi mere om evolutionen. Rejseleder: **Peter S. Meyer**, mag.art. i kunsthistorie.

6 dage, 25. – 30. august 2025

Pris: kr. 13.000

ARKITEKTURBIENNALEN 2025

Studieturen til Venedig vil på vandringer i byen introducere byens historie, byens enestående arkitektur, som rækker fra middelalderen til moderne tid, og Venedigs udvikling som en by bygget på lagunens vand. Som en væsentlig del skal vi besøge biennalen for arkitektur, verdens største arkitekturudstilling, hvor vi skal stifte bekendtskab med de nyeste tendenser og diskussioner inden for arkitektur.

Rejseledere: **Peter Mandal Hansen**, arkitekt og studieleder ved Arkitektskolen Aarhus, og **K. Torben Rasmussen**.

7 dage, 6. – 12. juni 2025

Pris: kr. 15.000

Studieture

Vi byder velkommen til en ny rejseform og et nyt samarbejde om rejser på stærkt fagligt fundament – vi kalder dem studieture. Altid tilrettelagt og ledet af fagligt kompetente og dedikerede rejseledere.

Studieture, ja, men til gode studieture hører også gode pauser, mad og snak. Programmet på turene er ikke mere komprimeret, end at der er tid og rum for socialt fællesskab. Der er meget at overveje efter oplæg, rundvisninger og møder med lokale eksperter. Måske opnås den største indsigt over middagsbordet eller ved cafébordet, hvor det hele lige vendes en ekstra gang.

Du kommer til at møde andre nysgerrige rejsende. Snakken går.

Så vidt muligt vil overnatningsstederne understøtte det faglige indhold, som fx når vi i Marseille overnatter på Le Corbusiers Cité Radieuse eller i Ruhrdistriktet på et 'industriekulturhotel', dvs. en transformeret industribygning.

De første fire rejser for 2025 ses her på siderne, og som det fremgår, er kunst og arkitektur de bærende elementer. I fremtiden vil også historie, naturvidenskab og natur i videre forstand blive en del af indholdet på turene.

PROVENCES KUNST OG NATUR

Skulpturparken Château La Coste viser internationale kunstnere som Calder og Bourgeois og stor arkitektur tegnet af Tadao Ando. Tæt ved ligger Aix-en-Provence, der er Cézannes fødeby med bjerget Mont Sainte-Victoire. Byen er udnævnt til en af de smukkeste i Frankrig. Marseille byder på Le Corbusiers bydel Cité Radieuse og et samlet blik på Middelhavsområdet i MUSEM. Vi besøger Rhône-deltaets natur for at se flamingoer, og hvor Van Gogh og Gauguin arbejdede.

Rejseleder: **Peter S. Meyer**, mag.art. i kunsthistorie.

7 dage, 6. – 12. maj 2025

Pris: kr. 15.000

Bag samarbejdet står kunsthistoriker **Peter S. Meyer**, tidligere direktør for forskellige kunstmuseer i Danmark og Norge, samt litteraturhistoriker **K. Torben Rasmussen**, tidligere direktør for Nordens Hus i Reykjavik, foredragsholder og gennem de seneste mere end 15 år ejer af KulturRetur A/S. **Folkeuniversitetet** fungerer som rejseformidler, mens KulturRetur A/S er teknisk rejsearrangør af alle rejser og alene ansvarlig for rejsernes indhold og afvikling.

Se rejserne og de udførlige dagsprogrammer på kulturretur.dk

DET GRØNNE SPANIEN

En tur til det historisk og kulturelt interessante Nordspanien. Rejsen spænder vidt: fra de mere end 15.000 år gamle hulemalerier ved Altamira, en del af UNESCO's kulturarv, til det moderne Guggenheim museum i Bilbao.

I Oviedo besøger vi nogle af de ældste kirker i Spanien, grundlagt i 800-tallet. Byens kunstmuseum rummer bl.a. værker af El Greco, Goya, Dalí og Miró.

Vi skal opleve bjergene Picos de Europa i 1.100 m's højde ved bjergsøerne Enol og Ercina. Her begyndte man den kristne generobring af Spanien i år 722, der endte med Granadas fald i 1492. Vi får guidet rundvisning i Frank Gehrys Guggenheim museum, interessant højtråbende arkitektur.

Læg hertil maleriske landsbyer, grønne bjerge, en dramatisk kyst og store gastronomiske oplevelser, herunder en aftensmad tilberedt over åben ild.

Rejseleder: **Pia Köllner**, cand.mag. i spansk og musik.

8 dage, 6. – 13. juni 2025

Pris: kr. 16.000

K. Torben Rasmussen

Ejer af KulturRetur.
Litteraturhistoriker.
Forfatter til *Turen går til Island* og *Naturguide Island* (denne s.m. Jon Feilberg).

Peter S. Meyer

Mag.art. i kunsthistorie.
Forfatter til *Jan Groth. Tegninger, skulpturer og gobeliner* m.fl.
Tidligere direktør for Esbjerg Kunstmuseum, Stavanger Kunstmuseum og Trapholt.
Fagredaktør for Trap Danmark.

Kunst, arkitektur & design

2421-137

Rejse i Toscanas kunst og historie

TID: 4/9, 6 onsdage, kl. 11.15-13.00
PRIS: 850 kr., studerende 425 kr.
STED: Aarhus Universitet, Søauditorierne, Jeppe Vontillius Auditoriet – Auditorium 4, Bartholins Allé 3
UNDERVISER: Jørgen Printz Steinicke, kunstner og cand.mag. i historie og kunsthistorie

Et strejftog gennem mere end 2.500 års kunst i Toscana. Der vil især blive fokuseret på kunst og arkitektur uden for Firenze for at vise en del af det overflødhedshorn, der befinder sig i andre toscanske byer – store som små. Blandt kunstnerne kan nævnes Masaccio, Piero della Francesca, Fra Angelico, Signorelli, Leonardo og Michelangelo. Siden bl.a. Pontorno, Vasari og i barokken bl.a. Artemisia Gentileschi og Pietro da Cortona. Midt i 1800-årene opstod en gruppe malere kendt som Macchiaioli. Endelig bød det 20. århundrede på de rebelske futurister – bl.a. Severini fra Cortona. Til sidst billedhuggeren og maleren Marino Marini, stadig med stolt etruskerblod i årene. Rejsen kan kun blive en lystrejse.

2421-197

Farver, farver, farver!

TID: 4/9, 6 onsdage, kl. 17.45-19.30
PRIS: 850 kr., studerende 425 kr.
UNDERVISER: Birgitte Zacho, mag.art. i kunsthistorie

Farver spiller en kæmpe rolle i kunsten! Fra farver fremstillet af naturens materialer, jord, mineraler eller lus, til kemisk fremstillede farver i hidtil usete nuancer. Kunstnere har til alle tider stræbt efter de perfekte farver og skubbet til udviklingen mod en stadig større palet. Farver er blevet tillagt symbolsk betydning, som når Jomfru Maria skildres i blå og rød symboliserende det himmelske og det jordiske. De er blevet udforsket for deres psykologiske virkning på os, og adskillige farvelærer er blevet skrevet op gennem århundrederne for at forstå farvernes forunderlige verden. Forelæsningsrækken giver et indblik i materialer, betydninger og opfattelser af farver op gennem kunstens historie.

2421-284

En dag med Ovartaci

TID: 7/9, 1 lørdag, kl. 13.00-14.00
PRIS: 275 kr. inkl. entré til Museum Ovartaci
STED: Torbens Auditorium, Olof Palmes Alle 11Y, 8200 Aarhus N
UNDERVISER: Anne Valbjørn Odgaard, cand.mag. i litteraturhistorie og religionsvidenskab

Ovartaci har aldrig været mere populær. I 2022 var kunstneren på Venedig Biennalen, i 2023 på COBRA-museet i Amsterdam. Med udgangspunkt i sin nye bog om Ovartacis liv og kunst vil Anne Valbjørn Odgaard guide jer ind i kunstnerens univers i en times oplæg, hvorefter I får lov til selv at gå på opdagelse i det nyåbnede Museum Ovartaci. Forelæsningsen baserer sig på Anne Valbjørn Odgaards bog om Ovartaci, der udkommer i 2024.

2421-138

Nederlandsk maleri fra van Eyck til van Gogh

TID: 10/9, 4 tirsdage, kl. 17.30-19.15. NB! Ingen undervisning 1/10
PRIS: 650 kr., studerende 325 kr.
UNDERVISER: Jørgen Printz Steinicke, kunstner og cand.mag. i historie og kunsthistorie

Med brødrene van Eyck udvikles for alvor en særlig realisme med en dvælen ved detaljen og ikke så få hverdagsskildringer. Uafhængighedskrigen mod Spanien deler Nederlandene i et katolsk syd og et calvinistisk nord. I syd flourerer den store barokkunst med Rubens, Jordaens og van Dyck. Mod nord viger kirke og fyrstemat for borgerstanden, der gør Holland til verdens førende handelsnation. Kunsten bliver en vare, og kunstnere specialiserer sig. Landskaber, opstillinger, portrætter eller genremalerier anført af kunstnere som bl.a. Adriaen Brouwer, ter Borch og Vermeer. Helt unik står for eftertiden Rembrandt van Rijn. Et par århundreder senere forsøger van Gogh at tage tråden op, men snart fører en ny tids malerkunst ham helt andre steder hen.

i dagtimerne

2421-040

Biografiske snit i dansk kunst omkring 1900

TID: 11/9, 6 onsdage, kl. 14.15-16.00. Ingen undervisning 16/10
PRIS: 850 kr., studerende 425 kr.
STED: Se mødesteder på fuau.dk
UNDERVISER: Gitte Tandrup, mag.art. i kunsthistorie

Der er fokus på seks danske kunstnere. Hvad lavede de? Hvordan levede de? Hvordan var samspejlet med kunstverdenen? En række andre kunstnere vil blive omtalt i med- og modspil. P.S. Krøyer, Harald Slott-Møller, J.F. Willumsen, Michael og Anna Ancher, Suzette Holten, Johanne Krebs og andre.

11/09: L.A. Ring. Skæve træer, hegn og mennesker.
18/09: Marie Krøyer. 'Skønhed er sandhed. Sandhed skønhed'
25/09: Johan Rohde. Drivkraft i det danske kunstliv.
02/10: Agnes Slott-Møller. Genfortryllelse af sagn med helte og heltinder
09/10: Ejnar Nielsen. Livstegn i alt det hårde
23/10: Bertha Wegmann. Mester mellem svane og ælling

2421-281

Byvandring: Ny arkitektur på Aarhus Havn

TID: 13/9, 1 fredag, kl. 10.00-12.00
PRIS: 200 kr., studerende 100 kr.
STED: Pakhus 77, ved indgangen til padelcentret, Hveensgade 5
UNDERVISER: Jens Christian Pasgaard, ph.d. og arkitekt MAA

Byvandringen vil have fokus på ny arkitektur og nye byrum på Aarhus Ø. Vandringen starter på Pier 3, hvor der vil være en indledende diskussion om Aarhus' nye havnefront og om havneudviklingen i det store byudviklingsperspektiv. Herefter går turen mod nord, hvor vi vil passere Bassin 7, Kampanilen, Isbjerg, Light House, det nye sejlsportscenter mv. Turen vil indeholde en række korte stop, hvor der vil være fokus på byrumskvalitet, bydelens særlige steder og lystbådehavns rolle som bindeled mellem nyt og gammelt. Undervejs vil der blive rig lejlighed til at diskutere forer og ulemper ved den nye bydel.

2421-024

Danish Modern – dansk design fra PH til Panton

TID: 21/10, 1 mandag, kl. 17.30-19.15
PRIS: 200 kr., studerende 100 kr.
UNDERVISER: Thomas Dickson, forfatter, arkitekt og industriel designer

Dansk design blev en del af den internationale modernismerevolution i starten og midten af det 20. århundrede. Men de danske designere og arkitekter greb det anderledes an end mange af kollegaerne i udlandet på fx Bauhaus-skolen. Det var, måske typisk dansk, en mere stille revolution, men som muligvis endte med at sejre større end de store udenlandske navne og bevægelser. Kom og hør om dem alle, fra PH til Verner Panton, når forfatter, arkitekt og industriel designer Thomas Dickson udlægger teksten.

2421-362

Eftermiddage på Dokk1: Europæisk kunsts hovedværker

TID: 22/10, 6 tirsdage, kl. 13.15-15.00
PRIS: 850 kr., studerende 425 kr.
STED: Dokk1, Hack Kampmanns Plads 2

Vær med, når vi tager på en spektakulær rejse rundt i Europas fornemme kunsthistorie sammen med nogle af vores faste og formidlingsstærke forelæsere. I løbet af seks eftermiddage får du den helt store introduktion – og vejledning til videre studier. Vi har lavet et geografisk snit og givet forelæserne et klart bånd: Udvælg og fortæl om de kunstværker, som I mener, er de vigtigste for det pågældende land. Glæd jer til at opleve stor fortællelyst og værker i europæisk klasse over seks tirsdage på Dokk1 i Aarhus.

22/10: Italienske. Jørgen Printz Steinicke, kunstner og cand.mag. i historie og kunsthistorie
29/10: Spanske. Jørgen Printz Steinicke, kunstner og cand.mag. i historie og kunsthistorie
05/11: Franske. Flemming Friborg, mag.art. i kunsthistorie og fhv. direktør, Ny Carlsberg Glyptotek
12/11: Tyske. Jørgen Printz Steinicke, kunstner og cand.mag. i historie og kunsthistorie
19/11: Østrigske. Gitte Tandrup, mag.art. i kunsthistorie
26/11: Nederlandske. Merete Mørup, cand.mag. i kunsthistorie, Øregaard Museum

2421-086

Kunsthistorien på ét semester

TID: 24/10, 8 torsdage, kl. 17.15-19.00
PRIS: 1.050 kr., studerende 525 kr.

Hvis du trænger til at få et godt overblik, få opfrisket din hukommelse eller for første gang stifte bekendtskab med kunsthistoriens forunderlige forandringer, så kom og vær med, når vi byder på en sprudlende gennemgang af kunsthistorien fra renæssance til samtid. Forelæsningserne omhandler først og fremmest maleri, skulptur og arkitektur. Men vi kommer også omkring stilretninger fra især det 20. og 21. århundrede, der udfolder sig i andre materialer og gør brug af andre teknikker.

24/10: Renæssance og manierisme. Gitte Tandrup, mag.art. i kunsthistorie
31/10: Barok og rokoko. Merete Mørup, cand.mag. i kunsthistorie, Øregaard Museum
07/11: Klassicisme og romantik. Gitte Tandrup, mag.art. i kunsthistorie
14/11: Realisme og impressionisme. Gitte Tandrup, mag.art. i kunsthistorie
21/11: Symbolisme og ekspresionisme. Gitte Tandrup, mag.art. i kunsthistorie
28/11: Kubisme og futurisme. Maja Bak Herrie, ph.d. i æstetik og kultur, Aarhus Universitet
05/12: Surrealisme. Birgitte Zacho, mag.art. i kunsthistorie
12/12: Kunst og arkitektur i dag. Kristian Handberg, postdoc i kunsthistorie, Københavns Universitet

i dagtimerne

2421-277

En ny kunstkanon – med fhv. kunstprofessor Erik Steffensen

— **TID:** 28/10, 1 mandag, kl. 17:15-21:15
PRIS: 350 kr., studerende 175 kr.
UNDERVISER: Erik Steffensen, kunstner og fhv. professor,
Det Kongelige Danske Kunstakademi

Hvordan ser fremtidens kunstneriske kanon ud? Der er blevet rettet op på mange ubalancer i kunsthistorien i løbet af de senere år. Men vi er langt fra i mål endnu. Med udgangspunkt i 10 aktive kunstneriske karrierer giver kunstneren, forfatteren og udstillingskuratoren Erik Steffensen sit personlige bud i dansk og internationalt perspektiv.

2421-314

Wien – på rejse i europæisk kulturs historiske hovedstad

— **TID:** 31/10, 6 torsdage, kl. 17:30-19:15
PRIS: 850 kr., studerende 425 kr.

I denne forelæsningsrække kaster vi et blik på Wiens status som kulturelt europæisk kraftcenter med en sprudlende udvikling inden for historie, arkitektur, filosofi, litteratur, kunst og musik, der har været stilskabende for resten af Europa. Tag med på en rejse gennem Wiens historie i hælene på Mozart, Beethoven, Klimt, Schiele, Zweig og mange andre, når seks eksperter gennem forskellige nedslag i byens betydningsfulde historie dykker ned i de fascinerende fortællinger om den europæiske kulturs historiske hovedstad.

- 31/10: Historie.** Martin Ammitsbøll Husted, lektor, cand.mag. i historie, filosofi og samfundsfag
- 07/11: Arkitektur.** Anders Troelsen, professor i arkitektur, Arkitekt-skolen i Aarhus
- 14/11: Filosofi.** Hans Fink, docent emeritus i filosofi, Aarhus Uni-versitet
- 21/11: Litteratur.** Birthe Hoffmann, lektor ved Institut for Engelsk, Germansk og Romansk, Københavns Universitet
- 28/11: Musik.** Leif V.S. Balthzersen, mag.art. i musikvidenskab og tidl. musikchef for Aarhus Symfoniorkester og Sønderjyllands Symfoniorkester
- 05/12: Kunst.** Gitte Tandrup, mag.art. i kunsthistorie

Tag med til
Hearts & Minds
27-29/9

SE SIDE 96, OG LÆS MERE PÅ
HEARTS-MINDS.FUAU.DK

2421-129

Færøsk kunst – mellem modernisme og national identitet

— **TID:** 9/11, 1 lørdag, kl. 10.00-15.00
PRIS: 430 kr., studerende 220 kr.
UNDERVISER: Nils Ohrt, mag.art. i kunsthistorie og fhv. museums-
direktør, Færøernes Kunstmuseum og Nivaagaards Malerisamling

I et land, hvor malerkunst var ukendt indtil for hundrede år siden, forekommer den rige udvikling, færøsk kunst har gennemlevet siden 1930, som noget af et mirakel. Færøsk kunst er nu blevet en ligeværdig stemme i koret af nordisk kunst fra samme periode. I et land, der først i slutningen af 1800-tallet blev bevidst om sin nationale identitet, kom hjemlige motiver selvfølgelig til at stå centralt i den nye færøske kunst. Til gengæld udviser kunsten på Færøerne ikke nogen nationalromantisk forherligelse af land og folk som 1800-tallets øvrige kunst i Norden. Det skyldes, at den nationale vækkelse ramte de færøske kyster omtrent samtidig med den internationale og formdyrkende modernisme. Dagens forelæsnung vil tage udgangspunkt i række enkeltværker fra færøsk kunsthistorie i spændingsfeltet mellem modernisme og national identitet.

2421-063

Edward Hopper

— **TID:** 18/11, 1 mandag, kl. 17:15-19:00
PRIS: 200 kr., studerende 100 kr.
UNDERVISER: Birthe Svenstrup, cand.mag. i kunsthistorie og
pædagogik

Edward Hopper (1882-1967) levede i USA i en brydningstid, hvor det tidligere pionérland trådte ind på verdensscenen. Han startede som reklame-tegner, men efter studieår i Paris blev maleriet hans arbejdsfelt. Da han kom hjem fra Europa, bosatte han sig i New York, og det blev byen og menneskene i den, der blev hans maleriske hovedinteresse. Hopper blev fortolkeren af det ensomme menneske blandt byens mange forbipasserende – af mennesker, der kigger ud ad vinduer eller står i døråbninger uden nogensinde at blive en del af livet i gaderne. Denne aften ser vi nærmere på Edward Hoppers skildring af byen, menneskene og ensomheden – og det melankolske skær, der ofte gennemsyrrer hans billeder.

2421-027

Caravaggio: Hans kunst, tid og efterfølgere

— **TID:** 23/11, 1 lørdag, kl. 10.00-16.00
PRIS: 500 kr., studerende 250 kr.
UNDERVISER: Gitte Tandrup, mag.art. i kunsthistorie

Caravaggio (1571-1610) udviklede fra omkring 1600 et revolutionerende billedsprog, ofte i sine altertavler til romerske kirker. Mange er dem er der endnu. Tiden var moden til at tage hans meningsfyldte konfronterende realisme til sig, selvom han også oplevede at få afvist sine billeder og måtte male dem om. Han levede i det rå gademiljø og måtte flygte fra Rom i 1606. Han malede videre på Malta, på Sicilien og i Napoli. Med sin direkte karske realisme og malemåde med lys og mørke blev han en stærk inspiration for en række mestre. Hvad er der på spil?

2421-066

Lær at se – Anna Anchers kunst

TID: 26/10, 1 lørdag, kl. 10.00-14.00

PRIS: 350 kr., studerende 175 kr.

UNDERVISER: Lilian Munk Rösing, lektor i litteraturvidenskab, Københavns Universitet

Oplev Lilian Munk Rösing præsentere sin anmelderroste bog om Anna Ancher. Bogen handler om at få sit eget rum og om at 'lære at se'. Den handler om, hvordan Anna Ancher formår at indfange lyset stoffligt – med tyk farve og grove penselstrøg. Om hvordan hun maler tætte vægge gennemskinnelige og gennemskinnelige gardiner tætte. Om hvordan hendes håndarbejdende skikkelser også er portrætter af kunstneren. Og om hvordan hun som person og kunstner formår at bevare sit eget rum. Rösing betragter Anna Ancher som den bærende akse i kolonien af skagensmalere og den, i hvis værker dens vilde energi i højeste grad blev koncentreret til et malerisk nybrud.

2421-196

Rokoko – nøgenhed og dekadence i oplysningens tjeneste

TID: 23/11, 1 lørdag, kl. 10.00-16.00

PRIS: 500 kr., studerende 250 kr.

UNDERVISER: Birgitte Zacho, mag.art. i kunsthistorie

Rokoko forbindes ofte med det franske hofs dekadence i årene før den franske revolution. Løssluppenhed og sorgløshed prægede billedet. Men er det virkelig hele historien? Nej! Rokokoer er også oplysningens kunst og opstår som et ironisk svar på barokken. Det er en mangfoldig periode, der rummer både overdådig kirkearkitektur, indtagende nøgne kvinder, porcelænsfascination og visionær kunst, der søgte at forandre og forbedre verden. Denne lørdag vil vi dykke ned i denne spændende periode og blive klogere på 1700-tallets europæiske kunstscene.

2421-299

Hvordan får vi mere ud af kunst?

TID: 23/11, 1 lørdag, kl. 10.00-14.00

PRIS: 350 kr., studerende 175 kr.

UNDERVISER: Erik Steffensen, kunstner og fhv. professor, Det Kongelige Danske Kunstakademi

Hvad er det særlige, kunst har at tilbyde os? Hvad optager os, når vi ser på kunst? Får vi det hele med? Meningen med denne dag er at skærpe vores udbytte, når vi møder visuel kunst. Vi sætter fokus på kunstens mangfoldige udtryk, vi ser på malerier og skulpturer, fotografi og andre kunstformer, der er tilgængelige i udstillingslivet, hvad enten det sker på museer, i det offentlige rum, på gallerier eller måske endda i private hjem. Formidlingen af hvad kunsten kan og er, vil være i centrum, og vi får indblik i kunstnerens liv og værk undervejs. Bliv inspireret!

2421-313

Finn Juhl – en visionær æstetiker

TID: 2/12, 1 mandag, kl. 17.30-20.00

PRIS: 275 kr., studerende 150 kr.

UNDERVISER: Malene Lytken, ph.d. i kunst- og designhistorie

Finn Juhls unikke talent lå ikke kun i design af skulpturelle møbler, han var også en fænomenal rumkunstner. Han underviste endda i indretning. Det er en side, som de færreste kender til. Finn Juhl var æstetiker, men satte mennesket i rummet først. I forelæsningen skal mennesket Finn Juhl sættes først. Ikke mange kender eller husker hans stemme, og her i 2024 er det da også 35 år siden, han døde, men via fortællinger videregivet af folk, der har kendt den store arkitekt, bliver han i ord og billeder tydelig for en aften.

2421-232

Kay Fisker

TID: 9/12, 1 mandag, kl. 17.15-19.00

PRIS: 200 kr., studerende 100 kr.

UNDERVISER: Martin Søberg, lektor, Institut for Bygningskunst og Kultur, Det Kongelige Akademi

Kay Fisker (1893-1965) er én af det 20. århundredes største danske arkitekter. Han har både været med til at forme dansk boligarkitektur og velfærdsbyggeri og gjort os bevidste om, at bygninger skal være i dialog med deres omgivelser. Forelæsningen berører Fiskers væsentligste værker – fra de tidlige jernbanestationer på Bornholm, de banebrydende boligbebyggelser i København, et gryende velfærdssamfunds institutter som eksempelvis Aarhus Universitet og til et sidste hovedværk, Det Danske Institut i Rom.

2511-133

Kunstnersamtale: Erik A. Frandsen og Peter S. Meyer

— **TID:** 7/4, 1 mandag, kl. 17:15-19:00
PRIS: 200 kr., studerende 100 kr.
UNDERVISERE: Erik A. Frandsen, kunstner, og Peter S. Meyer, mag.art. i kunsthistorie, ekstern lektor, Københavns Universitet, og fhv. museumsdirektør

Helt fra sit gennembrud i 1980'erne som en del af de nye vilde har Erik A. Frandsen konstant udfordret kunstens udtryk. Om det er maleri, tegning, skulptur, neonlys, aluminiumsplader eller hele installationer, så tager værkerne udgangspunkt i kunstnerens levede liv. Og hvorfor skulle det være interessant for os? Skal man kende kunstnerens biografi for at forstå hans kunst? Helt særligt i hans virke som kunstner står de offentlige udsmykninger af Landstingssalen og Amalienborg, og senest har hans væltede otte meter lange skulptur i Randers skabt debat om kunst i det offentlige rum. I samtalen vil vi diskutere, hvad kunstnerens liv betyder for kunstværket og de skabende processers betydning for et liv som kunstner.

2421-238

Hvad koster det enestående? Om forholdet mellem kunstens værdi og priser på kunst

— **TID:** 9/12, 1 mandag, kl. 18:15-21:00
PRIS: 300 kr., studerende 150 kr.
UNDERVISER: Flemming Friborg, mag.art. i kunsthistorie og fhv. direktør, Ny Carlsberg Glyptotek

Værdien af kunst er en yderst relativ størrelse, selvom kunstmarkedet aldrig har omsat for så mange penge som i vor tid. Forholdet mellem et kunstværks pris og dets værdi er fyldt med paradokser, især hvad angår de immaterielle kvaliteter, som billedkunst har – eller kan tilskrives. Baseret på idéen om en absolut forskel mellem pengeværdi og åndelig værdi har Vestens kultur- og kunsthistorie fortrængt den nære sammenhæng mellem 'kolde kontanter' og 'kunstens ophøjede rige'. Vi følger det moderne megakunstmarked fra dets fødsel omkring 1900 til i dag i jagten på en bedre forklaring på relationen mellem kunsten og pengene. Hvorfor er noget millioner værd, mens andet kan fås for småpenge?

2421-335

Caspar David Friedrich 250 år – med Lilian Munk Rösing

— **TID:** 10/12, 1 tirsdag, kl. 17:30-19:15
PRIS: 200 kr., studerende 100 kr.
UNDERVISER: Lilian Munk Rösing, lektor i litteraturvidenskab, Københavns Universitet

Den store tyske romantiske landskabsmaler Caspar David Friedrich fylder 250 år i 2024. Friedrich har en stærk forbindelse til Danmark. Ikke bare fordi mange danskere i løbet af deres skolegang er blevet præsenteret for 'Vandrerens over tågehavet' som indbegrebet af romantikken, men også fordi Friedrich studerede i København under Nicolai Abildgaard og Jens Juel og senere inspirerede malere som Eckersberg og Lundbye. Friedrichs malerier bliver ofte tolket religiøst og politisk, men med afsæt i sin nye bog 'Friedrichs farver' vil Lilian Munk Rösing fokusere på, hvordan han skaber sine særlige billedrum og glidende farveovergange, og hvorfor hans malerier er aktuelle i klimakrisens tidsalder.

2421-029

Temaaften om Michael Kvium: Natur og samfundskritik

— **TID:** 11/12, 1 onsdag, kl. 17:15-21:15
PRIS: 350 kr., studerende 175 kr.
UNDERVISER: Kamma Overgaard Hansen, ph.d. i kunsthistorie

Kunstneren Michael Kvium er berømt og berygtet for sine forvrængede menneskefigurer og stærke symboler. Kviums kunst er imidlertid meget mere end dét: Fra midten af 1990'erne optræder flere og flere dyr og naturelementer i Kviums værker, og i de senere år er der også føjet en markant samfundskritisk dimension til hans virke. Denne temaaften fokuserer på naturen og samfundskritikken i Kviums kunst: Vi skal se på, hvilke dyr Kvium gengiver, og på den rolle, de spiller i værkernes fortællinger. Vi skal også bag om nogle af de senere års samfundskritiske og satiriske værker. For hvor 'naturlig' er egentlig den natur, vi møder hos Kvium?

2421-035

40 ikoniske fotografier

TID: 12/12, 1 torsdag, kl. 17.15-21.15

PRIS: 350 kr., studerende 175 kr.

UNDERVISER: Gunner Byskov, cand.mag. i dansk og kunsthistorie samt tidligere leder af fotografuddannelsen, Medieskolerne, Media College Denmark

Gennem årene har vi set millioner af billeder – og så er der alligevel nogle af dem, der bliver hængende og bliver en del af vores eksistentielle beredskab. Dem kalder vi ikoner, og en meget stor del af dem er fotografier. I løbet af kun én aften vil Gunner Byskov, leder af fotografuddannelsen, præsentere dig for 40 af disse ikoniske fotografier, lige fra år 1840 og frem til vores årtusinde, i en gennemgang, der både fokuserer på fotografierne, på de fotografiske kvaliteter og på den historie, der netop gør dem til noget særligt.

2511-039

Dansk kunsts klassikere – nyere tid

TID: 22/1, 5 onsdage, kl. 17.15-19.00

PRIS: 750 kr., studerende 375 kr.

Fem onsdage i selskab med fem af nyere tids største danske kunstnere. Per Kirkebys geologiske formationer, kirkeudsmykning og arbejde i mursten. Bjørn Nørgaards brutale hesteslagting og arbejde for dronningen, herunder de berømte gobeliner. Ursula Reuter Christiansens ekspressive stil og feministiske tema. Den dansk-islandske verdenskunstner Olafur Eliassons mange kæmpeinstallationer, fra regnbuen i Aarhus til Cirkelbroen i København og vandfaldene i New York, samt den vitale kolorist Tal R's kaotiske kompositioner med stof importeret fra lavkultur.

22/01: Per Kirkeby. Erik Steffensen, kunstner og fhv. professor ved Det Kongelige Danske Kunstakademi

29/01: Bjørn Nørgaard. Peter S. Meyer, mag. art. i kunsthistorie, ekstern lektor, Københavns Universitet, og fhv. museumsdirektør

05/02: Ursula Reuter Christiansen. Erik Steffensen, kunstner og fhv. professor, Det Kongelige Danske Kunstakademi

12/02: Olafur Eliasson. Lisbeth Bonde, cand.mag. i kunsthistorie, forfatter og kunstkritiker

19/02: Tal R. Lisbeth Bonde, cand.mag. i kunsthistorie, forfatter og kunstkritiker

2511-188

Realisme i kunsten fra 1600-tallet til i dag

TID: 23/1, 3 torsdage, kl. 17.30-19.15

PRIS: 500 kr., studerende 250 kr.

UNDERVISER: Søren Elgaard, lektor emeritus i kunsthistorie, Aarhus Universitet, samt kunstner og forfatter

Realismen i kunsten provokerer og imponerer. Den flytter og udvider vores mentale og visuelle syn på verden. Den sætter fokus på mennesket og vores relationer og omgivelser. Hvor går grænsen mellem kunst og virkelighed? Forelæsningsrækken trækker tråde fra Vermeer, Rembrandt og Velázquez i 1600-tallets hollandske og spanske kunst frem til Courbet, Manet og Degas i fransk 1800-tals kunst. Dernæst Hammershøi, Ring og Anna Ancher i dansk kunst. Endelig amerikansk kunst med Hopper, O'Keeffe og fotorealisterne Estes, Morley og Close. Til sidst vises der eksempler på realistiske skulpturer i det offentlige rum.

2511-070

Romantikken i oprør – fra Goya til Turner

TID: 3/2, 6 mandage, kl. 17.30-19.15

PRIS: 850 kr., studerende 425 kr.

UNDERVISER: Birgitte Zacho, mag.art. i kunsthistorie

Romantik er oprør! Oprør mod oplysnings-tidens dyrkelse af intellekt og fornuft og en reaktion på det morads, Europa befinder sig i i kølvandet på revolution og krig. Over seks mandage dykker vi ned i den vidt forgrenede europæiske kunstscene i begyndelsen af 1800-tallet, hvor kunstnere som Goya, Friedrich, Delacroix og Turner svarer igen med hver deres bud på, hvordan en ny kunst til en ny tid skal se ud.

Få meget viden på en enkelt aften

HVERT SEMESTER BYDER PÅ MANGE HOLD PÅ BARE EN ENKELT AFTEN

2511-071

Manet – det moderne maleris fader

TID: 3/2, 6 mandage, kl. 19.45-21.30

PRIS: 850 kr., studerende 425 kr.

UNDERVISER: Birgitte Zacho, mag.art. i kunsthistorie

Den franske kunstner Édouard Manet var en af kunstens store fornyere. I 1860'erne og 1870'erne opstod det moderne Paris med boulevarder, caféer, parker og forlystelsessteder. Her tog det moderne liv sin begyndelse og blev et væsentligt tema for kunstnerne. Ikke mindst for Édouard Manet. I en periode, hvor Paris forvandles, forvandler Édouard Manet også maleriet. Manet forenede tradition og nybrud under påvirkning af input fra det netop opfundne fotografi, japanske træsnit og den litterære realisme med forfattere som Baudelaire og Zola.

2511-016

Europæisk kunsts hovedværker

TID: 17/2, 8 mandage, kl. 17.15-19.00

PRIS: 1.050 kr., studerende 525 kr.

Vær med, når vi tager på en spektakulær rejse rundt i Europas fornemme kunsthistorie. I løbet af otte aftener får du den helt store introduktion – og vejledning til videre studier. Vi har lavet et geografisk snit og givet forelæserne et klart båndspænd: Udvælg og fortæl om de kunstværker, som I mener, er de vigtigste for det pågældende land. Glæd jer til at opleve stor fortællelyst og værker i europæisk klasse!

17/02: Franske. Flemming Friberg, mag.art. i kunsthistorie og fhv. direktør, Ny Carlsberg Glyptotek

24/02: Spanske. Jørgen Printz Steinicke, kunstner og cand.mag. i historie og kunsthistorie

03/03: Italienske. Jørgen Printz Steinicke, kunstner og cand.mag. i historie og kunsthistorie

10/03: Nederlandske. Merete Mørup, cand.mag. i kunsthistorie, Øregaard Museum

17/03: Engelske. Birgitte Zacho, mag.art. i kunsthistorie

24/03: Tyske. Jørgen Printz Steinicke, kunstner og cand.mag. i historie og kunsthistorie

31/03: Østrigske. Gitte Tandrup, mag.art. i kunsthistorie

07/04: Skandinaviske. Gertrud Oelsner, ph.d. og museumsdirektør, Ordrupgaard

2511-037

Fire mursten i vores billedhorisont. Fidias, Praxiteles, Gislebertus, Giotto

— **TID:** 26/2, 4 onsdage, kl. 14.15-16.00
PRIS: 650 kr., studerende 325 kr.
UNDERVISER: Gitte Tandrup, mag.art. i kunsthistorie

Det gælder her fire store kunstnere, der har været afgørende gennem vores vestlige kultur med deres skønne værker. Hvad er det for et billedsprog? Hvad er det for udsagn, de kredser om i deres kunstværker? Hvordan træder de mytiske fortællinger frem i deres fortolknin-ger? Andre kunstnere vil også blive inddraget.

26/02: Fidias. Handlekraft med mennesker i balance. Klassisk antik omkring 450 f.v.t.

05/03: Praxiteles. Mennesker med brist og charme. Senklassisk antik omkring 350 f.v.t.

12/03: Gislebertus. Konflikter og håb. Romansk kunst i Frankrig omkring 1100

19/03: Giotto. Kunst gennemtrængt af humanitet. Italiensk gotik omkring 1300

2511-074

Christiansø- og Bornholmermalerne

— **TID:** 1/3, 1 lørdag, kl. 10.00-14.00
PRIS: 350 kr., studerende 175 kr.
UNDERVISER: Jørgen Printz Steinicke, kunstner og cand.mag. i historie og kunsthistorie

I 1911 ankom malerne Karl Isakson og Edvard Weie for første gang til Christiansø. Det skulle blive en årlig tilbagevendende begivenhed en tid fremover. De var optaget af de nyeste retninger inden for kunsten – bl.a. Cézanne og Matisse. Snart fulgte andre unge kunstnere som Axel Salto, Harald Giersing m.fl. Tiåret efter var det især Bornholm, der trak en ny gruppe kunstnere til, bl.a. Olaf Rude, Kræsten Iversen og Niels Lergaard. Sidstnævnte slog sig endegyldigt ned på øen, hvor han udviklede sit karakteristiske maleri i opposition til den bornholmskfødte Oluf Høst, der med tiden blev indbegrebet af 'Bornholmerskolen'.

2511-111

På opdagelse – rundt om et værk

— **TID:** 5/3, 6 onsdage, kl. 11.15-13.00
PRIS: 850 kr., studerende 425 kr.
UNDERVISER: Jørgen Printz Steinicke, kunstner og cand.mag. i historie og kunsthistorie

Hver gang vil vi bevæge os rundt om et til to værker. Og forsøge at trænge nærmere ind i det/dem. Hvorfor og hvordan er de blevet til, hvem er kunstneren bag, og hvordan skal/kan de tolkes? Og sikkert en del flere spørgsmål, som man som deltager opfordres til at byde ind med. De udvalgte værker er spredt ud over knap 400 års kunsthistorie. Fra Artemisia Gentileschis 'Susanne i badet' og Jan Vermeers 'Pige med perlekæde' til Paul Gernes' udsmykning af Herlev Sygehus' forhal til Bjørn Nørgaards glasmosaikruder i Christianskirken i Fredericia.

2511-090

Monstrøst forfald, lillepigemonstre og horror under overfladen: Kvium, Lemmerz, Nord og Rubinke

— **TID:** 29/3, 1 lørdag, kl. 10.00-14.00
PRIS: 350 kr., studerende 175 kr.
UNDERVISER: Kamma Overgaard Hansen, ph.d. i kunsthistorie

Denne temadag skal handle om monsteret og det monstrøse i dansk samtidskunst – fra det overtydelige til det underspillede, fra det erkendte til det freudiansk fortrængte. Vi kommer omkring Michael Kvium og Christian Lemmerz, der gennem fire årtier har skildret menneskets forfald og skyggesider i henholdsvis maleri og skulptur – samt Julie Nord og Maria Rubinke, hos hvem monstrene ofte er noget, der gemmer sig inde bag det nuttede. Temadagen præsenterer et rigt værkudvalg af de fire kunstnere, men kommer også omkring deres inspirationskilder i tidligere tiders kunst-, litteratur- og filmhistorie. Endelig skal vi se på, hvordan billedkunsten gør det muligt at reaktualisere og diskutere monsteret i en tid, hvor eventyr og overtro for længst har veget pladsen for et mere rationelt verdensbillede.

2511-181

Kunst – teori og analyse

— **TID:** 29-30/3, 1 weekend, kl. 10.00-16.00
PRIS: 850 kr., studerende 425 kr.
UNDERVISER: Birgitte Zacho, mag.art. i kunsthistorie

Hvordan forstå kunsten? Denne weekend bliver du introduceret for klassiske kunsthistoriske værktøjer til billedanalyse. Hvordan kender man forskel på kunst fra renæssance og barok? Og hvordan skiller man billedets elementer ad i en analyse? Fra stilhistorie og farvelære til kompositionsanalyse og semiotik – forelæserne præsenterer dig for en række kunsthistoriske grundbegreber, der gør dig klar til dit næste museumsbesøg.

2511-120

Temaaften om J.M.W. Turner

— **TID:** 31/3, 1 mandag, kl. 18.30-21.15
PRIS: 275 kr., studerende 140 kr.
UNDERVISER: Jonas Wolter, lektor og cand.mag. i historie og kunsthistorie

J.M.W. Turner (1775-1851) var en af romantikens mest betydningsfulde malere. Menneskets forhold til naturen blev sat på spidsen i de dramatiske landskabsmalerier, hvor modlys, regnvej, storm og slørende tåge var med til at give en sanselig og atmosfærisk oplevelse af naturen. Mange af sine motiver fandt Turner på rejser i Storbritannien og i udlandet, ligesom han arbejdede med forskellige teknikker inden for oliemaleri, akvarel og grafik. I tiden var Turner både succesfuld, anerkendt og kontroversiel for sit virke som kunstner og person. Turners landskaber har været med til at danne rammen for et særligt britisk landskabsmaleri, men også inspireret flere moderne stilretninger i en abstrakt retning. Vær med, når vi stiller skarpt på Turners malerier, teknikker og privatliv.

2511-117

Billedets historie på én aften – fra hulemalerierne til i dag

TID: 10/4, 1 torsdag, kl. 17.15-21.15

PRIS: 350 kr., studerende 175 kr.

UNDERVISER: Gunner Byskov, cand.mag. i dansk og kunsthistorie samt tidligere leder af fotografuddannelsen, Medieskolerne, Media College Denmark

Vi lever i en billedtid, og meget tyder på, at det har mennesket altid gjort. Faktisk er det fristende at sige, at brugen af billeder er tegnet på, at homo sapiens har meldt sig ind i verden. Selv deres forgængere neandertalerne udsmykkede redskaber, og siden er det bare blevet tydeligere og tydeligere, at mennesket er et væsen, der skaber og opsøger æstetiske udtryk – læs: billeder. Men billederne ændrer sig naturligvis med den tid, de bliver lavet i, og den fortælling er mageløs og læner sig meget tæt op ad hele vores kulturs historie.

2511-162

Byvandring: Ny arkitektur på Aarhus Havn

TID: 28/4, 1 mandag, kl. 10.00-12.00

PRIS: 200 kr., studerende 100 kr.

STED: Pakhus 77, ved indgangen til padelcentret, Hveensgade 5

UNDERVISER: Jens Christian Pasgaard, ph.d. og arkitekt MAA

Byvandringen vil have fokus på ny arkitektur og nye byrum på Aarhus Ø. Vandringen starter på Pier 3, hvor der vil være en indledende diskussion om Aarhus' nye havnefront og om havneudviklingen i det store byudviklingsperspektiv. Herefter går turen mod nord, hvor vi vil passere Bassin 7, Kampanilen, Isbjerget, Light House, det nye sejlsportscenter mv. Turen vil indeholde en række korte stop, hvor der vil være fokus på byrumskvalitet, bydelens særlige steder og lystbådehavnens rolle som bindeled mellem nyt og gammelt. Undervejs vil der blive rig lejlighed til at diskutere forcer og ulemper ved den nye bydel.

2511-076

Byvandring: Kunst, skulptur og arkitektur i Aarhus Midtby

TID: 28/4, 2 mandage, kl. 14.00-16.00

PRIS: 350 kr., studerende 175 kr.

STED: Se mødesteder på fuau.dk

UNDERVISER: Peter S. Meyer, mag.art. i kunsthistorie, ekstern lektor, Københavns Universitet, og fhv. museumsdirektør

På to byvandring i Aarhus ser vi på de bygninger og den kunst, som findes i Aarhus i dag. Fra de bygninger, der står tilbage fra middelalderen, renæssancen, historicismen og funktionalismen, til de allernyeste bygninger som Isbjerget og Dokk1. Den første vandring starter ved domkirken, hvor vi fremhæver arkitekturdetaljer, så man selv kan gå på opdagelse i byen. Den anden vandring starter ved Rådhuset. Med afsæt i dets arkitektur ude og inde prøver vi at forstå funktionalismen. Sammen dykker vi ned i diskussionerne om arkitektur og kunst i det offentlige rum. Byvandringerne er rettet mod, at man fremover vil kunne genkende perioder og stilarter i byen.

i dagtimerne

i dagtimerne

2511-132

Mit livs billeder – med Bente Scavenius

TID: 28/4, 1 mandag, kl. 17.15-19.00

PRIS: 200 kr., studerende 100 kr.

UNDERVISER: Bente Scavenius, mag.art. i kunsthistorie, kunstkritiker og forfatter

Bente Scavenius sætter i sin anmelderroste bog 'Mit livs billeder' fokus på en række malerier, der såvel fagligt som privat har optaget hende gennem et efterhånden langt liv som kunsthistoriker. Denne aften fortæller hun om et udvalg af de mange værker i bogen, som på den ene eller anden måde har haft betydning for hende. For værkerne gælder det, at det er den private, men dog fagligt relevante historie, der fører til den store og mere bredt anlagte historie. Undervejs vil de udvalgte værker blive belyst ud fra en personlig vinkel for derefter at blive sat ind i en både relevant og kunsthistorisk sammenhæng.

Litteratur, sprog, film & musik

i dagtimerne

2421-387

Fransk litteratur – fra Rabelais til Maupassant

- **TID:** 3/9, 12 tirsdage, kl. 10.15-12.00. Ingen undervisning 15/10
- PRIS:** 1.450 kr., studerende 725 kr.
- STED:** Aarhus Universitet, Søauditorierne, Jeppe Vontillius Auditoriet – Auditorium 4, Bartholins Allé 3
- UNDERVISER:** Nick Bo Madsen, ekstern lektor i medievidenskab, Aarhus Universitet

På dette kursus vil vi læse nogle af de absolutte højdepunkter i den franske litteratur. Fransk kultur er både præget af en stærk oplysningstradition, der tror på fornuftens universelle principper – og en lige så stærk humanistisk tradition, der viser fornuftens begrænsninger i en menneskelig eksistens, 'der ikke går op'. Spændvidden i den franske litteratur er derfor stor. På kurset skal vi både møde lyriske enfant terribles og filosofierende fortællere; en grotesk optagethed af kroppen og alle dens åbninger; længsler efter frihed, lighed og broderskab og erfaring af barbari; nådesløs dissektion af menneskenaturen og dens selvbedrag samt dæmoniske splittelser i det moderne liv.

- 03/09:** François Rabelais: 'Gargantua og Pantagruel' (udvalg sendes som e-kopi)
- 10/09:** Michel de Montaigne Essays: 'Om venskab' + 'Om kannibaler' (sendes som e-kopi)
- 17/09:** Voltaire: 'Afhandling om tolerance'
- 24/09:** Victor Hugo: 'Sidste dag for en dødsdømt'
- 01/10:** Honoré de Balzac: 'Gamle Goriot'
- 08/10:** George Sand: 'En vinter på Mallorca'
- 22/10:** Gustave Flaubert: 'Et enfoldigt hjerte' fra 'Tre fortællinger'
- 29/10:** Charles Baudelaire: 'Parisisk spleen' (udvalg sendes som e-kopi)
- 05/11:** Arthur Rimbaud (udvalgte tekster som e-kopi)
- 12/11:** Stéphane Mallarmé (udvalgte tekster som e-kopi)
- 19/11:** Joris-Karl Huysmans: 'Et dilemma'
- 26/11:** Guy de Maupassant: 'Horla'

2421-260

Aktuelle danske bestsellere – med kant

- **TID:** 3/9, 5 tirsdage, kl. 17.15-19.00
- PRIS:** 750 kr., studerende 375 kr.

Grav et spadestik dybere ned i dansk litteraturs aktuelle bestsellere sammen med eksperterne. Bøgernes dramaer udspiller sig både i de nære og hverdagslige relationer og på krigens internationale skueplads, der rykker tæt på. Tonelejerne spænder vidt: fra vemodige skildringer af stille eksistenser, gennem skarpe sansninger og refleksioner til voldsomme udladninger og grænseoverskridende erfaringer. Dermed viser de også meget fint den mangfoldighed af stemmer og skrivemåder, som karakteriserer den aktuelle danske litteratur.

- 03/09:** Asta Olivia Nordenhof: 'Djævlbogen' (2023). Erik Svendsen, lektor i dansk, Roskilde Universitet
- 10/09:** Kim Blæsbjerg: 'De bedste familier' (2023). Lise Vandborg, chefredaktør, Litteratursiden
- 17/09:** Helle Helle: 'Hafni fortæller' (2023). Erik Skyum-Nielsen, lektor i dansk litteratur, Københavns Universitet
- 24/09:** Kristian Bang Foss: 'Manden der bar solen' (2023). Lotte Kirkeby Hansen, cand.mag. i litteraturhistorie, forfatter, litteraturanmelder og tidligere forlagsredaktør
- 01/10:** Kirsten Thorup: 'Mørket bag dig' (2023). Erik Svendsen, lektor i dansk, Roskilde Universitet

Hør om Bob Dylans og Neil Youngs liv og musik

SE SIDE 85

2421-120

Lær af de bedste – om at skrive erindringer og selvbiografisk skønlitteratur

— **TID:** 4/9, 6 onsdage, kl. 17:15-19:00
PRIS: 850 kr., studerende 425 kr.

Har du nogensinde gået med tanken om at nedfælde dine erindringer? Det kan være med tanke på udgivelse, for at starte en familietradition eller bare for at udforske, hvad der sker, når man begynder at skrive om sit liv. I denne forelæsningsrække ser vi nærmere på, hvad litteraturhistoriens markante forfattere har tænkt og skrevet om dét at sætte sit liv på skrift. Få forfatternes refleksioner over skriveprocessen samt inspiration og gode råd til at give dig i kast med at skrive.

04/09: Ernest Hemingway
11/09: Virginia Woolf
18/09: Karen Blixen
25/09: Karl Ove Knausgård
02/10: Patti Smith
09/10: Sally Mann

2421-388

Nye veje til klassisk musik

— **TID:** 11/9, 6 onsdage, kl. 17:15-19:00
PRIS: 850 kr., studerende 425 kr.
STED: Se mødesteder på fuau.dk
UNDERVISERE: Eigil Leander Laursen, cand.mag. i musikvidenskab og dansk, og Helle Kornum, cand.mag. i musikvidenskab og dansk

Aarhus Symfoniorkester blænder op for en sæson med ny chefdirigent og sædvanen tro fremragende solister fra ind- og udland. Vi har udvalgt seks koncerter fra sæsonprogrammet, som afspejler et repertoire med stærk genremæssig og musikhistorisk variation. Vi er hver gang to på scenen og vil forsøge at åbne musikken på mange forskellige måder gennem oplæg, ping-pong, dialog, lydclip, billeder og andet grafisk materiale. NB: I forbindelse med tilmeldingen til forelæsningsrækken vil der være mulighed for at købe koncertbilletterne til en fordelagtig pris.

11/09: Tiltrædelseskoncert: I front for Aarhus. Koncert 12/09
02/10: Gipps, Boulanger, Jolivet og Stravinskij: Ildfuglens hemmelighed. Koncert 03/10
13/11: Fauré, Salonen og Bruckner: Det guddommelige. Koncert 14/11
26/02: Weinberg og Tjajkovskij: Brændpunkter. Koncert 27/02
30/04: Liszt, Lutosławski og Dvorák: Sublime unoder. Koncert 01/05
14/05: Ravelfestival: Hedeslag. Koncert 15/05

2421-178

Musikkens mesterværker

— **TID:** 21/10, 6 mandage, kl. 17:15-19:00
PRIS: 850 kr., studerende 425 kr.
UNDERVISER: Leif V.S. Balthzersen, mag.art. i musikvidenskab og tidl. musikchef for Aarhus Symfoniorkester og Sønderjyllands Symfoniorkester

Forelæsningsrækken dykker ned i en række berømte musikværker, og her er to velkendte klassiske symfonier, tre meget forskellige musikalske fortællinger fra Tjekkiet, Tyskland og USA, en amerikansk opera, der er en moderne nyklassiker samt højtelskede, romantiske klaverværker. Få lejlighed til at fordybe dig i ét værk ad gangen. Du får værkerne gennemgået og hører om deres tilblivelseshistorie og om komponisterne samt om musikbegreber, musikgenrer, instrumenter og musikhistorie. Alle deltagere får adgang til musikken via internettet og skal til hver mødegang lytte til værket på forhånd.

21/10: W.A. Mozart: Symfoni nr. 25 og 40
28/10: B. Smetana: 'Mit fædreland', inkl. 'Moldau'
04/11: R. Strauss: 'Don Juan'
11/11: C. Ives: Tre orkesterværker
18/11: J. Adams: 'Nixon in China'
25/11: Chopin: Klaverværker

2421-054

Bliv klogere på historie – gennem fiktionen

— **TID:** 22/10, 6 tirsdage, kl. 17:30-19:15
PRIS: 850 kr., studerende 425 kr.
UNDERVISER: Anne Valbjørn Odgaard, cand.mag. i litteraturhistorie og religionsvidenskab

Hvordan har forfattere forvaltet den danske og udenlandske historie gennem tiden? Er der nogle måder at skrive historie ind i fiktion på, som er mere 'korrekt' end andre? Hvorfor er det vigtigt at læse vidnesbyrdlitteratur? Hvordan kan man genskabe sig selv og sin egen identitet i historisk fiktion? Hvad er forskellen på exofiktion og historiske romaner? Få svar på dette og meget mere i en forelæsningsrække, der introducerer til en blanding af historisk lærdom og god gedigen underholdning.

22/10: Johannes V. Jensen: 'Kongens fald', 1901
29/10: Danske dronninger – Thit Jensen: 'Den sidste valkyrie', 1954, og Anne Lise Marstrand-Jørgensen: 'Margrete 1.', 2020
05/11: Krigslitteratur – Erich Maria Remarque: 'Intet nyt fra vestfronten', 1928, og Primo Levi: 'Hvis dette er et menneske', 1947
12/11: Historier om Bergman – Alexander Ahndoril: 'Instruktøren', 2006
19/11: Jesper Wung-Sung: 'En anden gren', 2017
26/11: Exofiktion – Raket Haslund-Gjerrild: 'Adam i paradiset', 2021, og Hanne-Vibeke Holst: 'Kriger uden maske', 2022

2421-046

Nordisk litteratur og kunst

TID: 24/10, 8 torsdage, kl. 09:15-11.00

PRIS: 1.050 kr., studerende 525 kr.

STED: Se mødesteder på fuau.dk

UNDERVISER: Anne Valbjørn Odgaard, cand.mag. i litteraturhistorie og religionsvidenskab

I denne forelæsningsrække rejser vi til seks nationer i Norden. Vi ser tilbage på den skriftlige tradition, der udspringer af giganter som Halldor Laxness, Knut Hamsun og William Heinesen, og lander oppe i den spændende litteratur fra det nye årtusinde. Hvad har tendenserne været, og hvad har farvet de enkelte nationers litteratur lidt længere tilbage i tiden og frem til nu? Endelig danner den nationale billedkunst et visuelt bagtæppe for forelæserne, og undervejs skal vi også se på nogle store nationale billedkunstnere.

24/10: Færøsk kunst og litteratur: Lune, poesi og magi

31/10: Grønland i litteraturen, kunsten og myterne

07/11: De norske mænd i kunst og litteratur 1: Edvard Munch, Per Petterson og Karl Ove Knausgård

14/11: De norske mænd i kunst og litteratur 2: Lars Saabye Christensen

21/11: Svenske kvinder i litteraturen: Selma Lagerlöf og Kerstin Ekman

28/11: Finsk litteratur og kunst

05/12: Islandsk litteratur: En intro til tre af Islands bedste nyere forfatterskaber

12/12: Islandsk litteratur – Jón Kalman Stefánsson: 'Himmerige og helvede', 'Englenes sorg' og 'Menneskets hjerte'

2421-032

Dostojevskij og Thomas Mann

TID: 26/10, 1 lørdag, kl. 10.00-14.00

PRIS: 350 kr., studerende 175 kr.

UNDERVISERE: Anders Thyrring Andersen, sognepræst i Vor Frue Kirke i Aarhus samt mag.art. i litteraturhistorie, og Morten Dyssel, cand.mag. i tysk litteratur og formand for Det Danske Thomas Mann Selskab

Denne lørdag kan du høre to forelæsninger om to forfatterskaber, der hører til blandt de væsentligste i verdenslitteraturen. Anders Thyrring Andersen lægger ud med at belyse nogle af de kristne temaer i Dostojevskijs forfatterskab: skylden, lidelsen og opstandelsen. I anden del vil Morten Dyssel fokusere på Manns slægtskab med Dostojevskij, som gav ham idépolitiske impulser i krigsårene 1914-18, og som han indholds- og formmæssigt orienterede sig efter, da han skrev sine store romaner 'Trolddomsbjerget' (1924) og 'Doktor Faustus' (1947) om ikke mindst det nihilistiske morads, som det refleksionssyge moderne menneske har et eksistentielt behov for at finde en farbar vej ud af.

2421-045

Højdepunkter i verdenslitteraturen

TID: 22/10, 6 tirsdage, kl. 17:15-19.00

PRIS: 850 kr., studerende 425 kr.

Litterære klassikere skal ikke læses af pligt. De skal læses, fordi de tilbyder en sjælden oplevelse. Men hvilke litterære mesterværker pirrer mere end andre til gen- og nylæsninger? Over seks aftener introducerer forløbet dig til de uomgængelige klassikere i verdenslitteraturen, der til stadighed er populære læserfavoritter. Fra engelske Shelley til franske Baudelaire. Fælles for de seks værker er, at de har haft en markant betydning for vores fælles historie og moderne verdensbillede.

22/10: Herman Melville: 'Moby-Dick'. Peter Mortensen, lektor i engelsk, Aarhus Universitet

29/10: Charles Baudelaire: 'Helvedsblomsterne'. Steen Bille Jørgensen, professor i fransk, Aarhus Universitet

05/11: Mary Shelley: 'Frankenstein'. Mads Rosendahl Thomsen, professor i litteraturhistorie, Aarhus Universitet

12/11: Virginia Woolf: 'Mrs. Dalloway'. Elisabeth Skou Pedersen, ph.d. i litteraturhistorie

19/11: Karl Ove Knausgård: 'Min kamp'. Kasper Green Munk, forfatter, oversætter og ekstern lektor, Aarhus Universitet

26/11: Elena Ferrante: 'Napoli-romanerne'. Anne Green Munk, ph.d. i litteraturhistorie og videnskabelig assistent i kreativ skrivning, Aarhus Universitet

2421-155

Island fra vikingetid til nutid – belyst ved genstande i Islands Nationalmuseum samt moderne litteratur og billedkunst

- **TID:** 26/10, 1 lørdag, kl. 10.00-16.00
PRIS: 500 kr., studerende 250 kr.
UNDERVISERE: Lise Gjedssø Bertelsen, mag.art., ph.d. i arkæologi, Else Ploug Isaksen, billedkunstner, og Torben Rasmussen, litteraturhistoriker, forfatter og direktør, Team Island

Arkæolog Lise Gjedssø Bertelsen indleder med at præsentere et udvalg af genstande i Islands Nationalmuseums store kulturhistoriske samlinger. Og vi skal høre, hvorledes disse genstande hver især spejler den tid af Islands historie, de var forankrede i. Herefter stiller litteraturhistoriker Torben Rasmussen skarpt på litteraturen, der fra midten af 1800-årene kom til at spille en rolle for den gryende kamp for Islands selvstændighed. Vi skal lære nogle eksempler bedre at kende gennem oplæsning og korte analyser og naturligvis høre noget om den moderne litteratur. Billedkunstner Else Ploug Isaksen afslutter dagens forelæsning. Billedkunsten er ny i Island; den første egentlige udstilling af professionel billedkunst åbnede først i år 1900. Det interessante er, i hvilken grad billedkunst (og litteratur) fortsat understøtter nationale følelser.

2421-185

Tre værker du bør kende

- **TID:** 6/11, 5 onsdage, kl. 17.15-19.00
PRIS: 750 kr., studerende 375 kr.

Verden er beriget med litterære mesterværker, filmiske perler, interessante kunstværker, imponante bygningsværker og musikalske genistregere. Det er umuligt at nå omkring dem alle, så hvilke værker skal man give sig i kast med først? Over fem aftener vil fem eksperter give dig deres bud på tre værker, du bør kende. NB: Forelæsere, der tidligere har medvirket i 'Tre værker du bør kende', tager tre nye værker med.

- 06/11: Tre film, du bør se.** Mathias Korsgaard, lektor i film- og medievidenskab, Aarhus Universitet
- 13/11: Tre bygningsværker, du bør kende.** Jannie Rosenberg Bendsen, ph.d., forfatter og arkitekturhistoriker
- 20/11: Tre kunstværker, du bør kende.** Peter S. Meyer, mag.art. i kunsthistorie, ekstern lektor, Københavns Universitet, og fhv. museumsdirektør
- 27/11: Tre bøger, du bør læse.** Anne Valbjørn Odgaard, cand.mag. i litteraturhistorie og religionsvidenskab
- 04/12: Tre musikværker, du bør lytte til.** Leif V.S. Balthzersen, mag.art. i musikvidenskab og tidl. musikchef for Aarhus Symfoniorkester og Sønderjyllands Symfoniorkester

2421-096

Temalørdag om Bob Dylan

- **TID:** 9/11, 1 lørdag, kl. 10.00-16.00
PRIS: 555 kr., studerende 305 kr. inkl. en sandwich og en vand
UNDERVISERE: Johannes Andersen, lektor emeritus i politik og administration, AAU; Anne-Marie Mai, professor i litteratur, SDU; Asger Schnack, forfatter; Michael Rindom Krogsgaard, professor, idrætstraumatologi og artroskopi, Bispebjerg Hospital/KU; Ole B. Jensen, professor i arkitektur og medieteknologi, AAU; Jacob Dreyer, musiker, og Jens Askehave, musiker

Der er næppe nogen anden kulturpersonlighed, der har påvirket det moderne samfund så meget, som Bob Dylan har gjort. Og en drøftelse af Bob Dylans værk kræver stort set ingen anledning. Derfor sætter vi denne lørdag fokus på hans værk og går i dybden med nogle af hans helt centrale sange. Det bliver også til et overblik over Bob Dylans påvirkning af danske kunstnere, og vi slutter af med nogle musikalske eksempler spillet live med Bob Dylans sange på dansk.

2411-321

Neil Young – i ord, lyd og billeder

- **TID:** 9/11, 1 lørdag, kl. 10.00-14.00
PRIS: 350 kr., studerende 175 kr.
UNDERVISER: Neal Ashley Conrad Thing, ph.d. i litteraturvidenskab

Gå med på opdagelse i den canadiske sangskriver og rockmusiker Neil Youngs univers. Forelæsningen præsenterer den unikke sammensathed i den youngske produktion – fra de tidligste tiltag i grupper som Buffalo Springfield over hans skelsættende ballader som solist og det potente samarbejde med Crazy Horse. Efter forelæsningen vil der være en gratis minikoncert på 30-40 minutter med Neil Young-hyldestbandet 'Ruby in the Dust'.

2421-038

Det tyske borgerskabs storhed og fald: Thomas Manns slægtsroman 'Buddenbrooks'

- **TID:** 9/11, 1 lørdag, kl. 10.00-16.00
PRIS: 500 kr., studerende 250 kr.
UNDERVISER: Morten Dyssel, cand.mag. i tysk litteratur og formand for Det Danske Thomas Mann Selskab

Den tyske forfatter Thomas Mann fik sit litterære gennembrud med den selvbiografisk funderede roman 'Buddenbrooks. En families forfald' (1901), der små 30 år senere skulle indbringe Mann Nobelprisen i litteratur. Denne lørdag undersøges og udfoldes romanens fremstilling af det tyske borgerskabs storhed og fald med huset Buddenbrook som eksempel på udviklingen og undergangen.

UDVID FORELÆSNINGSOPLEVELSEN

Snup en bid mad i kantine

2421-121

Intensiv litteraturlæsning

- **TID:** 9/11, 2 lørdage, kl. 10.00-14.00. Ingen undervisning 16/11
PRIS: 650 kr., studerende 325 kr.
UNDERVISER: Anders Østergaard, ekstern lektor i litteratur, Københavns Universitet

Hensigten med dette forløb er at skærpe vores udbytte, når vi læser, vores opmærksomhed på både indhold og form. Vi undersøger litteraturens forskellige måder at rive os med på, at lege med os, drille os, at udvide vores horisont. Og vi studerer de sproglige valg, forfattere har truffet, og søger at forstå deres hensigt, mening og funktion. Vi vil studere vedkommende fortællinger og litterære virkemidler hos bl.a. Blicher og Blixen, Thomas Mann, Herman Bang foruden nyere danske og europæiske forfattere.

2421-195

Benjamin Britten – den internationale engländer

- **TID:** 9-10/11, 1 weekend, kl. 10.00-15.00
PRIS: 750 kr., studerende 375 kr.
UNDERVISER: Leif V.S. Balthzersen, mag. art. i musikvidenskab og tidl. musikchef for Aarhus Symfoniorkester og Sønderjyllands Symfoniorkester

Med komponisten Benjamin Britten (1913-1976) blev England hjemland for en af hovedskikkelserne i det 20. århundredes musik. Britten gjorde sig med sin moderate modernisme gældende inden for et bredt spektrum af genrer. På operascenerne har han fået sin faste plads – ikke kun med gennembruddet 'Peter Grimes', men også med værker som fx 'Billy Budd' og 'Skruen strammes'. Også i koncertsalene hører Britten til standardrepertoiret, bl.a. med det gribende 'War Requiem', og mange koncertgængere har lært symfoniorkestret at kende gennem 'A Young Person's Guide to the Orchestra'. Brittens udsøgte kammermusik, hans fine korsatser og elskede sange bliver ligeledes opført verden over. Få en bred introduktion til denne spændende og vidtfnvendende komponist og hans værker.

2421-077

Som man si'r

- **TID:** 23/11, 1 lørdag, kl. 10.00-14.00
PRIS: 350 kr., studerende 175 kr.
UNDERVISER: Michael Ejstrup, sprogforsker, forfatter og projektleder

Sproglig mangfoldighed trives i Danmark og vil uden tvivl også fremover være en del af vores hverdag. Talesprogene rundtom i Danmark har mange farver og facetter, og de fortæller om, hvem vi er eller gerne vil være, hvad vi laver, hvor gamle vi er, og meget mere. Vi har bestemt både smag og fine fornemmelser, når det gælder sprog, og tiden er inde til at øge fokus på forskellene snarere end på ensretning. Vestjysk, bornholmsk og multietnolekt er næsten ukendte for andre end dem, der taler sprogene, og mange talere føler sig utilpasse ved at vælge deres modersmål. Den slags har stor betydning for både vores tro på os selv og vores sprog – eller mangel på samme. Tiden er inde til at glæde sig over vores sprudlende sproglige mangfoldighed.

2421-300

Mellem mytologi og teologi: Thomas Manns tetralogi 'Josef og hans brødre'

- **TID:** 23/11, 1 lørdag, kl. 10.00-16.00
PRIS: 500 kr., studerende 250 kr.
UNDERVISER: Morten Dyssel, cand.mag. i tysk litteratur og formand for Det Danske Thomas Mann Selskab

Med sin romantetralogi 'Josef og hans brødre' (1933-1943) virkeliggjorde Thomas Mann en idé, som Goethe engang havde følt trang til, men ikke selv fik gjort noget ved: Han udfoldede med sprogligt overskud, digterisk dristighed og humoristisk-ironisk fortælleglæde den charmerende, men alt for kortfattede bibelske fortælling om Jakobs tolv sønner i alle enkeltheder. Denne dag skal vi bl.a. fokusere på forfatterens forehavende med at mobilisere det mytiske stof på en måde, der retter sig polemisk mod den samtidige fundamentalistisk-obskurantistiske (mis)brug af myten. Og vi skal se nærmere på fremstillingen af fænomenet 'identitet' med særligt henblik på tilblivelsen af det menneskelige jeg ud af det mytiske kollektiv.

2421-384

Hvorfor er dansk verdens bedste sprog?

- **TID:** 5/12, 1 torsdag, kl. 17.15-19.00
PRIS: 200 kr., studerende 100 kr.
UNDERVISER: Peter Juel Henriksen, seniorforsker ved Dansk Sprognævn

Vi danskere har travlt med at undskylde vores sprog. Det er for svært at sige 'rødgrød med fløde', synes turisterne. Undskyld. Stavningen er helt umulig, tegnsætning endnu værre. Der mangler danske ord for de mest elementære ting, 'maile', 'date', 'downloade', 'mobilpaye'. Nordmænd og svenskere synes, at dansk lyder som en halsbetændelse. Men nu kan det være nok. Sandheden må frem. Dansk er ikke bare smukt og præcist, det er i virkeligheden det mest raffinerede sprog af dem alle. Kom og hør hvorfor.

2421-302

Hvem bestemmer hvad ordene betyder?

- **TID:** 9/12, 1 mandag, kl. 17.15-19.00
PRIS: 200 kr., studerende 100 kr.
UNDERVISERE: Nathalie Hau Sørensen, assisterende redaktør på ordnet.dk, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, og Jonas Jensen, seniorredaktør på Den Danske Ordbog, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab

Hvordan beskriver man det danske sprog anno 2024? Er 'havesaks' en mere central del af ordforrådet end 'polysyndese' – og hvilket af de to er det vigtigst at kunne slå op i ordbogen? Hvem bestemmer, hvad ordene betyder, og hvordan de staves, bøjes og udtales? Og hvem afgør, om et ord kan bruges nedsættende, forskønnende, spøgende eller noget helt fjerde? Nathalie Hau Sørensen og Jonas Jensen fra Den Danske Ordbog fortæller om redaktionens metoder og principper i arbejdet med at tegne et retvisende signalement af det danske sprog i dag. Følg orddelektivernes jagt på den uåndgribelige sandhed om samtidssproget.

2421-292

Haruki Murakami – 75 år

TID: 9/12, 1 mandag, kl. 17.15-19.00

PRIS: 200 kr., studerende 100 kr.

UNDERVISER: Mette Holm, oversætter og cand.mag. i japansk

Murakami fyldte 75 år den 12. januar 2024, og det skal fejres. Både med den danske oversættelse af hans seneste roman 'Byen og dens upålidelige mur', som udkommer i efteråret 2024. Men også med nogle tanker om udviklingen i forfatterskabet. Efter en kort introduktion til det tidlige forfatterskab fortæller Mette Holm, hans oversætter gennem mere end 20 år, om den nye roman, og om hvordan det har været at oversætte den. Hvad har hans seneste tre storværker: '1Q84', 'Mordet på kommandanten' og 'Byen og dens upålidelige mur' til fælles, og hvad adskiller dem? Det skal handle om stil, temaer og musik.

2421-408

Nobelprismodtager Jon Fosses forfatterskab

TID: 9/12, 1 mandag, kl. 17.30-19.15

PRIS: 200 kr., studerende 100 kr.

UNDERVISER: Daniel Øhrstrøm, kulturjournalist, Kristeligt Dagblad

"Livet er en drøm, man først vågner fra, når man dør". Sådan beskriver den norske forfatter Jon Fosse menneskets tilværelse. Fosse selv skriver ikke kun som en drøm, det føles også som at læse en drøm – eller måske en nærdødsoplevelse – at læse den norske mesterforfatters værker. Her udviser Fosse nemlig grænserne mellem drøm og virkelighed, liv og død og fiktion og erfaring. Bliv klogere på den norske forfatter, der i 2023 modtog Nobelprisen i litteratur for sin "nyskabende dramatik og prosa, der giver stemme til det usigelige", når forfatter og kulturjournalist ved Kristeligt Dagblad Daniel Øhrstrøm åbner døren til Jon Fosses forfatterskab og giver os inspiration til nye læseoplevelser.

2511-026

Skrivedrømme – om at skrive

TID: 20/1, 5 mandage, kl. 17.15-19.00

PRIS: 750 kr., studerende 375 kr.

Efter at have grædt og grinet, tabt og vundet, levet og oplevet med hundredvis af litterære skæbner drømmer mange om at blive afsender på deres egen fortælling. Men hvordan kommer man i gang? Dette er ikke et skrivekursus, men en indføring i, hvad der allerede er tænkt og trykt om skriveprocessen, herunder refleksioner, tips og tricks til selv at give sig i kast med at skrive. Tilmeld dig forelæsningsrækken, og få mod, lyst og inspiration til at prøve kræfter med dét at skrive.

20/01: Skrivning for begyndere. Anne

Green Munk, ph.d. i litteraturhistorie og videnskabelig assistent i kreativ skrivning, Aarhus Universitet

27/01: Tilblivelser: Bag om skriveprocessen.

Pablo Llambias, forfatter og studieleder ved Rytmsk Musikkonservatorium i København

03/02: Skrivelyst: Eksempler og eksperimenter – om at læse og skrive.

Martin Glaz Serup, forfatter, ph.d. og ekstern lektor i litteraturvidenskab, Københavns Universitet

10/02: At vurdere tekst. Hvad kigger redaktøren efter – og hvad gør anmelderen?

Lotte Kirkeby Hansen, cand.mag. i litteraturhistorie, forfatter, litteraturanmelder og tidligere forlagsredaktør

17/02: Om kreativitet – hvorfor mister vi den med alderen, og kan den indlæres igen? Sat i perspektiv med egen skriveproces.

Trisse Gejl, forfatter og ekstern lektor i skrivekunst, Syddansk Universitet

2421-572

EKSTRA: Leonard Cohen – 90 år

TID: 12/12, 1 torsdag, kl. 19.30-21.15

PRIS: 200 kr., studerende 100 kr.

UNDERVISER: Espen Strunk, forfatter og rockjournalist, Musikmagasinet GAFFA

I september 2024 ville den store, canadiske sangskriver og forfatter Leonard Cohen være fyldt 90 år. I denne forelæsning opruller litteraturhistoriker og musikjournalist Espen Strunk hele historien om Cohens liv og karriere. Og ikke mindst om de store, eksistentielle temaer, som løber gennem hele værket – fra debutromanen 'Let Us Compare Mythologies' fra 1956 til Cohens allersidste album, som udkom kort før hans død i efteråret 2016. Espen Strunk er musikjournalist og forfatter, cand.mag. i litteraturhistorie og til daglig nyhedsredaktør på musikmagasinet GAFFA. Han har skrevet en række biografier og musikbøger – og så er han én af de få, danske journalister, som har mødt og interviewet Leonard Cohen.

2511-135

Musikkens mesterværker

TID: 20/1, 6 mandage, kl. 17:15-19:00. NB! Ingen undervisning 10/2
PRIS: 850 kr., studerende 425 kr.
UNDERVISER: Leif V.S. Balthzersen, mag.art. i musikvidenskab og tidl. musikchef for Aarhus Symfoniorkester og Sønderjyllands Symfoniorkester

Forelæsningsrækken dykker ned i nogle store værker. Her er nogle musikalske fortællinger om årstiderne, som har fået hitstatus, virtuos klavermusik, en klassisk, en romantisk og en modernistisk symfoni samt en af verdens mest populære operaer. Du får værkerne gennemgået og hører om deres tilblivelseshistorie og om komponisterne samt om musikbegreber, musikgenrer, instrumenter og musikhistorie. Alle deltagere får links til musikken via internettet og bliver bedt om til hver mødegang at lytte til og gå på opdagelse i værket på forhånd.

- 20/01:** Bizet: 'Carmen'
- 27/01:** Haydn: Symfoni nr. 101, 'Uret'
- 03/02:** Mendelssohn: Symfoni nr. 2, 'Lobgesang'
- 17/02:** Liszt: Klaverværker
- 24/02:** Janáček: 'Sinfonietta'
- 03/03:** Vivaldi: 'De fire årstider'

2511-094

Tre værker du bør kende

TID: 21/1, 5 tirsdage, kl. 17:15-19:00
PRIS: 750 kr., studerende 375 kr.

Verden er beriget med litterære mesterværker, filmiske perler, interessante kunstværker, imponerende bygningsværker og musikalske genistreg. Det er umuligt at nå omkring dem alle, så hvilke værker skal man give sig i kast med først? Over fem aftener vil fem eksperter give dig deres bud på tre værker, du bør kende. NB: Forelæsere, der tidligere har medvirket i 'Tre værker du bør kende', tager tre nye værker med.

- 21/01: Tre bygningsværker, du bør kende.** Jannie Rosenberg Bendsen, ph.d., forfatter og arkitekturhistoriker
- 28/01: Tre film, du bør se.** Jakob Isak Nielsen, lektor i film- og medievidenskab, Aarhus Universitet
- 04/02: Tre kunstværker, du bør kende.** Peter S. Meyer, mag.art. i kunsthistorie, ekstern lektor, Københavns Universitet, og fhv. museumsdirektør
- 11/02: Tre bøger, du bør læse.** Anne Valbjørn Odgaard, cand.mag. i litteraturhistorie og religionsvidenskab
- 18/02: Tre musikværker, du bør lytte til.** Leif V.S. Balthzersen, mag.art. i musikvidenskab og tidl. musikchef for Aarhus Symfoniorkester og Sønderjyllands Symfoniorkester

2421-376 og 2421-375

Besøg BogForum

TID: fredag 1/11 eller lørdag 2/11, kl. 06:00-21:00
PRIS: 650 kr. inkl. transport tur/retur, billet til BogForum (værdi 228 kr.), tre Tænkepauser fra Aarhus Universitetsforlag (værdi 180 kr.) og rundstykke med smør på udturen og kaffe på ud- og hjemturen.

Tag med på endagstur til BogForum fredag den 1/11 eller lørdag 2/11, og få rygsækken fyldt op med viden, litteratur, tips til de bedste arrangementer og bøger, du ikke vidste, du ville elske. Du skal bare sætte dig til rette i bussen – så sørger vi for kaffe og kvalitetsunderholdning på turen mod Bella Center. Imens vi krydser de danske øer og bæltter og nyder morgenkaffen, vil en forsker holde speedforelæsninger undervejs. Fredag tager adjunkt i nordisk sprog og litteratur Lasse Gammelgaard med os i bussen, og lørdag er det lektor i litteraturhistorie Jakob Ladegaard, der tager mikrofonen. Du kan møde Folkeuniversitetet og Aarhus Universitetsforlag på BogForum, stand C2-001, hvor vi præsenterer et væld af arrangementer om den nyeste faglitteratur fra forskere fra Aarhus Universitet. På hjemturen kan du tage dig en kop kaffe og læse i dine gode bogkøb fra messen. Velkommen på rejseholdet!

PROGRAM:

- 06:00: Afgang Aarhus, Thomas Jensens Allé ved busholdepladserne
- 10:00: Ankomst BogForum, Bella Center
- 17:00: Afgang BogForum, Bella Center
- 21:00: Ankomst Aarhus

2511-278

En tur rundt i det danske sprog

TID: 21/1, 5 tirsdage, kl. 17:15-19:00
PRIS: 750 kr., studerende 375 kr.

Vi bruger det dagligt. De fleste af os har stærke holdninger til det. Og når nogen udtaler eller – Gud forbyde det – staver ordene bare en lille smule anderledes, rynker vi på næsen. Også selvom vi udmærket forstår dem. Lattermusklen bliver rørt, men vi får også øje og øre for vores måder at bruge det danske sprog på, når vi tages med ud i både verden og landets afsides egne samt ind i retslokalet: fra det danske sprogs oprindelse til sproglige generationskløfter og fra brugen af metaforer til dialekter og etnolekter.

- 21/01: Hvor kommer dansk og de andre indoeuropæiske sprog fra?** Rasmus G. Bjørn, ph.d. i sproghistorie og arkæologivistik, Nordisk Forskningsinstitut, Københavns Universitet
- 28/01: Sproglige generationskløfter.** Lars Trap-Jensen, senior-redaktør, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab
- 04/02: Når der går metaforer i sproget.** Henrik Lorentzen, senior-redaktør, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab
- 11/02: Det mangfoldige danske sprog.** Inger Schoonderbeek Hansen, lektor i nordisk sprog og litteratur, Aarhus Universitet
- 18/02: Retslingvistik.** Tanya Karoli Christensen, professor i dansk sprog og lingvistik, Københavns Universitet

2511-043

Helt nye læseperler

TID: 25/2, 6 tirsdage, kl. 17:15-19:00
PRIS: 850 kr., studerende 425 kr.
UNDERVISER: Anne Valbjørn Odgaard, cand.mag. i litteraturhistorie og religionsvidenskab

Få inspiration til dine næste store læseoplevelser. Fra islandsk poetisk prosa over svenske aktuelle refleksioner om natursyn og bæredygtighed fra en af landets største forfattere til et senegalesisk blik på kolonialisme og selve litteraturens væsen. Og fra en kinesisk, surrealistisk fortælling om musik og moderne kvindeliv over eksperimenterende norske metafysiske meditationer til den nyeste japanske magiske realisme fra bestsellerforfatteren Haruki Murakami. Vel mødt til en introduktion til nogle af nyere tids mest fascinerende og udfordrende læseperler.

- 25/02: Jón Kalman Stefánsson: 'Dit fravær er mørke' (2020, på dansk 2022)**
- 04/03: Kerstin Ekman: 'Ulvespring' (2021, på dansk 2022)**
- 11/03: Mohamed Mbougar Sarr: 'Menneskets dybeste erindring' (2021, på dansk 2023)**
- 18/03: An Yu: 'Efterklang' (2022, på dansk 2023)**
- 25/03: Jon Fosse: 'Hvidhed' (2023, på dansk 2023) og Carl Frode Tiller: 'Flugt' (2021, på dansk 2023)**
- 01/04: Haruki Murakami: 'Byen og dens usikre mure' (2023, på dansk 2024)**

2511-145

Hvad enhver dansker bør vide om litteratur

TID: 25/2, 5 tirsdage, kl. 17:15-19:00 (undtagelsesvis kl. 19:45-21:30 den 25/02). Ingen undervisning 4/3
PRIS: 530 kr., studerende 360 kr.

60 % af danskerne læser skønlitterære bøger, og mulighederne er uendelige. Nogle kaster sig med stor appetit over gamle danske klassikere, mens det for andre er den nyeste nichelitteratur, der trækker. Andre igen rejser med litteraturen til fjerne himmelstrøg, kulturer og lande. Fælles for alle læsere er glæden ved at opleve verden, som den tager sig ud i et fremmed univers. Få lejlighed til at komme endnu tættere på litteraturskattene verden over – i selskab med fire professionelle litteraturskere.

- 25/02: Litteraturhistorie – fra antikken til 1800.** Jakob Ladegaard, lektor i litteraturhistorie, Aarhus Universitet
- 11/03: Litteraturhistorie – fra 1800 til i dag.** Jakob Ladegaard, lektor i litteraturhistorie, Aarhus Universitet
- 18/03: Litterære analysemetoder – kom helt tæt på teksten.** Jonas Ross Kjærgård, lektor i litteraturhistorie, Aarhus Universitet
- 25/03: Litteraturpsykologi – derfor skal vi læse bøger.** Mette Steenberg, direktør, Læseforeningen
- 01/04: Litterære oplevelser i dag – det skal du læse.** Anne Green Munk, ph.d. i litteraturhistorie og videnskabelig assistent i kreativ skrivning, Aarhus Universitet

2511-175

The Beatles – langt mere end fire unge fyre fra Liverpool

TID: 1/3, 1 lørdag, kl. 10:00-16:00
PRIS: 555 kr., studerende 305 kr. inkl. en sandwich og en vand
UNDERVISERE: Johannes Andersen, lektor emeritus i politik og administration, Aalborg Universitet, Per Wium, musikjournalist, Niels Jakob Mye, musikformidler, og Hans Henrik Schwab, seniorredaktør

The Beatles udgav deres første album, 'Please, Please Me', i 1963, og det sidste, 'Let It Be', i 1970. I alt udgav gruppen 13 album i denne relativt korte periode. Album, hvis sange i dag hører til nogle af verdens bedst kendte popsange – skrevet, spillet og udført med så stort et overskud og talent, at de dengang i 1960'erne var pejlemærker for andre, og i dag hører de fortsat til blandt nogle af hverdagens bedste sange. På tværs og på trods af skiftende musikalske vaner, modestrømninger og kunstneriske variationer. Denne dag forsøger vi at gå bag om de gode sange og finde ind til nogle af hemmelighederne bag dem.

Få meget viden
 på en enkelt aften

HVERT SEMESTER BYDER PÅ MANGE
 HOLD PÅ BARE EN ENKELT AFTEN

2511-123

Leipzig som musikby

TID: 29/3, 1 lørdag, kl. 10.00-15.00
PRIS: 425 kr., studerende 215 kr.
UNDERVISER: Leif V.S. Balthzersen, mag.art. i musikvidenskab og tidl. musikchef for Aarhus Symfoniorkester og Sønderjyllands Symfoniorkester

Leipzig var et af Europas vigtigste musikcentre, og byen har i de senere årtier oplevet en opblomstring og en stor og voksende tilstrømning af kulturturister. Ved Thomaskirche i Leipzig virkede en af musikhistoriens største komponister, Johann Sebastian Bach, i hele 27 år, og Telemann ledte i en årrække byens navnkundige Collegium Musicum. Den tyske romantik stod stærkt i Leipzig: Felix Mendelssohn var dirigent for det berømte Gewandhausorkester, og vores egen Niels W. Gade blev assistent for ham. Mendelssohns nære kollegaer, komponist- og pianistparret Clara og Robert Schumann, boede også i byen. På denne temalørdag kommer vi rundt om den historiske by Leipzigs rige og mangfoldige musikarv.

2511-179

Thomas Manns 'Trolddomsbjerg' i lyset af europæisk modernisme

TID: 29/3, 1 lørdag, kl. 10.00-16.00
PRIS: 500 kr., studerende 250 kr.
UNDERVISER: Morten Dyssel, cand.mag. i tysk litteratur og formand for Det Danske Thomas Mann Selskab

Denne lørdag skal vi se nærmere på Thomas Manns 'Trolddomsbjerg' som et væsentligt bidrag til den europæiske modernisme. Vi vil således beskæftige os med europæiske modernitetserfaringer i en eventyragtige roman, hvis handling forløber over de syv år, der gik forud for udbruddet af 1. verdenskrig i 1914. Romanen giver et fascinerende tidsbillede af Europa på randen af ragnarok, ja, af hele den borgerlige epokes sidste krampetrækninger inden den katastrofale krig, som vendte op og ned på alt. Thomas Manns roman skildrer dog ikke kun de åndshistoriske forudsætninger for det totale værdisammenbrud – den begiver sig også på sporet af en 'ny humanitet' som et muligt svar på den omsiggribende nihilisme, der kulminerer med krigens grusomheder.

2511-023

Sproget får det glatte lagen! Faste vendinger i forandring

TID: 30/3, 1 søndag, kl. 10.15-14.15
PRIS: 350 kr., studerende 175 kr.
UNDERVISER: Michael Ejstrup, sprogforsker, forfatter og projektleder

Journalister og politikere gør det en del, og selv den ikke helt unge generation gør det indimellem. Vi ændrer konstant en lille smule på de faste vendinger. Nogle mere bevidst end andre. Vi skal se på danskeres kultur i forandring og på, hvordan vi hele tiden sikrer, at ordsprog og talemåder passer til den tid, vi skal bruge dem i. Vi skal se på tekst- og billedeksempler med både talesprogets og skriftsprogets spidsfindigheder. Alle kan finde eksempler, der enten styrker smilenes størrelse eller får mavesyren til at skumme. "Verden er af lava". Eller hvad siger du?"

2511-104

100 års vanvid i litteraturen

TID: 7/4, 1 mandag, kl. 17.30-19.15
PRIS: 200 kr., studerende 100 kr.
UNDERVISER: Lasse Gammelgaard, adjunkt i nordisk sprog og litteratur, Aarhus Universitet

I 1800-tallet bliver sjælelidelser noget, der optager kunstnere inden for alle kunstarterne. Snart sagt alle de berømte kunstnere fra perioden berører emnet, og det er både de, der selv havde en rem af huden, og de, der 'blot' interesserede sig for tendensen. Blandt forfatterne er folk som B.S. Ingemann, Steen Steensen Blicher, H.C. Andersen, Søren Kierkegaard, J.P. Jacobsen og Amalie Skram. Hør om, hvordan de udøvende kunstnere behandlede emnet æstetisk, og om vekselvirkningen mellem æstetisk vanvid og den videnskabelige tilgang til psykisk sygdom.

2511-058

Sjostakovitj og Prokofjev: Et dobbeltportræt

TID: 7/4, 1 mandag, kl. 18.00-20.30
PRIS: 275 kr., studerende 150 kr.
UNDERVISER: Mikkel Thrane Lassen, cand.mag. i historie og religion, forfatter og lektor

Komponisterne Dmitrij Sjostakovitj (1906-1975) og Sergej Prokofjev (1891-1953) virkede begge i perioder i Sovjetunionen, i Sjostakovitjs tilfælde hele livet, for Prokofjevs vedkommende den sidste del af hans karriere. De blev begge afgørende mærket og påvirket af den brutale og hårdhændede kulturpolitik under Stalin. De var på en gang spejlbilleder af og modbilleder til hinanden, og for dem begge blev året 1936 et skæbneår. Denne forelæsning giver et dobbeltportræt af den arrogant selvsikre Prokofjev og den nervøst selvudslettende Sjostakovitj og følger dem sammen og hver for sig i og uden for det Sovjetunionen, der blev deres skæbne.

2511-008

Højdepunkter i klassisk musik og opera – med Søren Schauser

TID: 7/4, 1 mandag, kl. 18.00-20.30
PRIS: 275 kr., studerende 150 kr.
UNDERVISER: Søren Schauser, ph.d. i filosofi, forfatter og lektor, Det Kongelige Danske Musikkonservatorium

Ligger der et hemmeligt budskab gemt i Beethovens 'Für Elise'? Hvorfor er Edward Elgars 'Gådevariationer' så hemmelighedsfulde? Og hvad har komponisterne egentlig selv sagt om det hele? Denne dag formulerer Søren Schauser vigtig viden og fortæller sjove anekdoter, mens han guider dig gennem det særlige ved en række udvalgte højdepunkter inden for klassisk musik og opera. Hvad er det, man kan og skal lægge mærke til? Og hvad gør stykkerne centrale i musikhistorien? Søren Schauser er bl.a. ph.d. i filosofi, violinist og lektor ved Det Kongelige Danske Musikkonservatorium. Desuden er han kendt for sin medvirken i 'Den klassiske musikquiz' på DR2.

Få historien om dansk sprog

SE SIDE 92

Efter at have grædt og grinet, levet og oplevet med hundredvis af litterære skæbner drømmer mange om at blive afsender på deres egen fortælling. Men hvordan kommer man i gang? Tag med til 'Skrive drømme - om at skrive'. Se side 87.

2511-091

Frankrigs største forfattere nu

TID: 8/4, 1 tirsdag, kl. 17:15-21:15

PRIS: 350 kr., studerende 175 kr.

UNDERVISER: Benjamin Jon Boysen, ph.d., dr.phil., Syddansk Universitet

Den franske litteratur er i topform i disse dage med knivskarpe, rørende og grumt morsomme romanportrætter af vores samtids ømmeste punkter. På én aften får du en introduktion til fire af de største franske forfatterskaber i dag: nobelpristageren Annie Ernaux, provoforfatteren Michel Houellebecq, den indignerede underklasseforfatter Édouard Louis og Frankrigs "rock'n roll-Zola", som The Guardian skrev om Virginie Despentes. Alle fire skriver ud fra en grundlæggende oplevelse af samtidshistorien som en tid domineret af "ufrihed, ulighed og bitterhed" frem for de moderne slagord om "frihed, lighed og broderskab".

2511-160

Mig jeg er digter: Yahya Hassan 30 år

TID: 9/4, 1 onsdag, kl. 17:30-19:15

PRIS: 200 kr., studerende 100 kr.

UNDERVISER: Pia Quist, professor i sociolingvistik og dialektologi, Københavns Universitet

Få beherskede dansk så virtuost som Yahya Hassan. I begge hans digtsamlinger benyttede Hassan forskellige stilelementer fra standarddansk, ghetto-slang og århusiansk. Da den første digtsamling udkom i 2013, var han en af de første til at anvende ghetto-slang som litterært virkemiddel – og med stor effekt. Denne forelæsning handler om sproget i Hassans digte set fra en sprogforskers perspektiv. Vi kommer ind på, hvad sproget er udsprunget af, og hvad det er udtryk for.

2511-185

Konebil eller potensforlænger? Nedsættende ord, stereotyper og ligestilling i Den Danske Ordbog

TID: 10/4, 1 torsdag, kl. 17:30-19:15

PRIS: 200 kr., studerende 100 kr.

UNDERVISERE: Sanni Nimb, seniorredaktør/projektleder, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, DSL, og Ida Flørke, assisterende redaktør, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, DSL

I forelæsningen ser vi nærmere på, hvordan køn er fremstillet i danske ordbøger gennem tiden. Vi giver eksempler på de mange kønsstereotyper, som undersøgelserne afslører, og som man skal forholde sig til i ordbogsarbejdet. I de senere år er der kommet mange nye ord vedrørende køn ind i sproget, ligesom opfattelsen af ældre ord vedrørende køn har ændret sig. Vi ser nærmere på, hvordan moderne ordbøger forholder sig til dette, og hvorfor ordvalget i ordbøger og i det hele taget i enhver form for sprogbrug aldrig er ligegyldigt: Sprog er med til at konstruere virkeligheden, og det sprog, vi bruger, kan vække stærke følelser hos sprogbrugerne.

2511-152

Karen Blixen – 140 år

TID: 10/4, 1 torsdag, kl. 17:30-20:00

PRIS: 275 kr., studerende 140 kr.

UNDERVISER: Dag Heede, lektor emeritus i dansk litteratur, Syddansk Universitet

Allerede i 1935, da 'Syv fantastiske Fortællinger' udkom, opdagede en skarp, men chokeret anmelder, Frederik Schyberg, "at der i de syv Fortællinger ingen normale Mennesker findes". Der var ballade i kønnene, og "perversiteten" var overalt. I dag – 140 år efter Karen Blixens fødsel – har vi med queerteorien/perversteorien fået et ordforråd til at indfange baronessens 'kønsballade' og 'perversionsgallerier', som vi nu kan boltre os i analytisk og lade os fascinere og inspirere af. Blixens radikale kritik af heteroseksualiteten og normalisering af homoseksualiteten foregriber mange af den senere perversteoris pointer, så på den front var Karen Blixens debutbog mindst 60 år forud for sin tid.

2511-193

6 nye samtidsromaner der er et 'must-read'

TID: 22/4, 3 tirsdage, kl. 17.30-19.15

UNDERVISER: Lise Vandborg, chefredaktør, Litteratursiden

Der er både kønskamp og klassekamp i ny dansk litteratur. I disse tre forelæsninger vil chefredaktør for Litteratursiden Lise Vandborg dykke ned i, hvordan seks nye fremragende værker sætter ord på tabuer og giver nye perspektiver til samfundsdebatten. Samtidig vil der være inspiration til andre gode læseoplevelser inden for den aktuelle samtidslitteratur. Det er en fordel, men ikke en forudsætning at have læst bøgerne på forhånd.

22/04: **Naja Marie Aidt: 'Øvelser i mørke' (2024) og Dy Plambeck: 'Mod midnatssolen' (2024)**

29/04: **Glenn Bech: 'Jeg anerkender ikke længere jeres autoritet' (2022) og Theis Ørntoft: 'Jordisk' (2023)**

06/05: **Stine Askov: 'Varme hænder' (2024) og Lone Hørslev: 'Svømmende, rygende, grædende' (2024)**

2511-005

Dansk sprog i 6.000 år

TID: 26/5, 1 mandag, kl. 17.15-19.00

PRIS: 200 kr., studerende 100 kr.

UNDERVISER: Thomas Olander, lektor i indoeuropæisk sproghistorie, Københavns Universitet

De fleste ved, at svensk og norsk er søstersprog til dansk. Tysk og engelsk er en slags kusiner, men vores sprog har også fjernere slægtninge over hele kloden – vi er en lille del af den store indoeuropæiske sprogfamilie. Med udgangspunkt i moderne dansk, som vi går rundt og snakker det med hinanden, spoler vi tiden tilbage og sætter dansk ind i en større sproghistorisk sammenhæng. Hvordan er dansk blevet til? Hvornår kom det til Danmark? Hvor kom det fra? Og hvor langt tilbage går det danske sprogs historie? Undervejs kommer vi forbi gamle stadier af dansk og andre sprog, og vi snakker om, hvad det betyder, at nogle sprog er beslægtede med hinanden, men ikke med andre.

2511-194

Sayaka Murata: Den prisbelønnede forfatter bag 'Døgnkioskmanden'

TID: 27/5, 1 tirsdag, kl. 17.15-19.00

PRIS: 200 kr., studerende 100 kr.

UNDERVISER: Mette Holm, oversætter og cand.mag. i japansk

'Døgnkioskmanden' af Sayaka Murata er blevet en longseller, der er populær i læsegrupper, hos folk på vej til Japan, hos unge og gamle, mænd og kvinder, fordi den spekulerer over, hvad det egentlig vil sige at være menneske eller at være del af et fællesskab. Faktisk er 'Døgnkioskmanden' Sayaka Muratas tiende roman, så hun har skrevet mange romaner før den. Til foråret udkommer Muratas novellesamling 'Livsceremoni' på dansk. Kom og hør mere om Sayaka Murata og hendes forfatterkab, når Mette Holm introducerer forfatteren, men ikke mindst hendes værker, og sidestiller dem med et par enkelte andre japanske værker.

Kunstig intelligens og demokrati: Hvordan undgår vi digital ulighed?

Ligesom tidligere digitale teknologier forandrer kunstig intelligens vores demokratiske processer og offentlige institutioner. Men hvordan undgår vi, at kunstig intelligens forstærker eksisterende digitale uligheder? Og hvilken demokratisk dannelse har vi behov for i en kunstig intelligens-tidsalder?

Kom til debat med **Michael Bang Petersen**, professor i statskundskab ved AU og forskningsleder for Magtudredningen 2.0, **Susanne Bødker**, professor i datalogi ved AU og **Claes Holger de Vreese**, professor og leder af Digital Democracy Center ved SDU, når vi stiller skarpt på, hvordan vi som samfund skal håndtere udviklingen af kunstig intelligens. Videnskabsjournalist **Line Friis Frederiksen** er vært.

Holdnummer: 2421-570

Tid: 10/10, 1 torsdag, kl. 19.00-21.00

Pris: Gratis

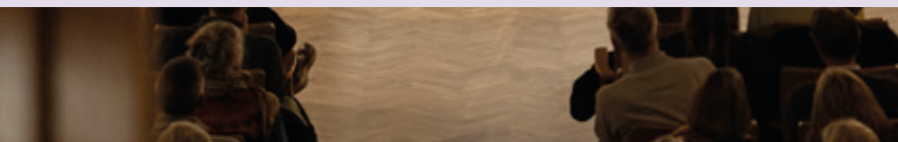
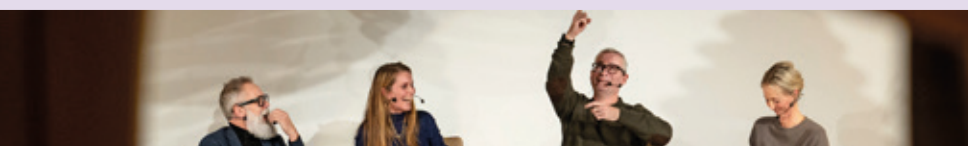
Sted: Aulaen, Aarhus Universitet, Nordre Ringgade 4

Gratis livestreams

Som en del af VidenSkaber kan du også se to gratis livestreams i efteråret: 'Techgiganterne vil have vores intimitet' den 30/10 og 'Kan kunstig intelligens bidrage til den demokratiske samtale?' den 13/11. Læs mere på side 7 og tilmeld dig på fuau.dk

Viden
Skaber

HVORDAN FORANDRER KUNSTIG INTELLIGENS VORES SAMFUND?

Hvad kommer **kunstig intelligens** til at betyde for vores fællesskaber og tillid til hinanden? Hvordan kan kunstig intelligens bidrage til en bedre verden? Sætte skub i den grønne omstilling? Revolutionere vores sundhedsvæsen? Og hvilken betydning får kunstig intelligens for vores uddannelse og arbejde?

Læs mere om VidenSkaber, og se det fulde program på videnskabernes.dk

Find **podcasten** "Hvordan ved vi det?" der, hvor du lytter til dine podcasts.

Sekretariatet

Sten Tiedemann
Rektor

Louise Højbjerg Jacobsen
Redaktør Arkæologi & historie, programansvarlig

Anne Marie S. Sorgenfrei
Redaktør Psykologi & sundhed, projektleder Hearts & Minds Festival

Simon Kusk Holm
Redaktør Samfund & verden, Arbejdsliv & ledelse

Anne Møller Hansen
Redaktør Kunst, arkitektur & design, Litteratur, film & musik, kommunikation

Lotte Vestergård
Redaktør Natur & univers, grafik

Mathilde Bach
Redaktør Religion & filosofi, administration

Lærke Sofie G. Hansen
Festival- og projektkoordinator (på barsel)

Mette Nyman Kvist
Festivalkoordinator
Århundredets Festival

Rasmus Friis Effersøe
Projektkoordinator
Historiske Dage

Joakim Quorp Matthiesen
Projektchef

Randi Dahlin
Økonomi- og administrationschef

Henrik T. Rasmussen
Udviklingschef, projektleder Historiske Dage

TILMELDING

Tilmeld dig på fuau.dk, og betal med Dankort, VisaDankort, Mastercard, Visa Electron eller Mobilepay. Firmabetaling på EAN eller faktura.

AFMELDING

Hvis du fortryder, kan du få det indbetalte beløb refunderet fratrukket ekspeditionsgebyr på 100 kr. pr. billet. Afmelding senest 14 dage før holdstart. Tilmelding til rejser/ekskursioner er bindende, og billetten refunderes ikke.

STUDIERABAT

På udvalgte hold gives der rabat til studerende, som er berettiget til SU. Oplys uddannelsessted og årskortnummer. Husk studiekort første undervisningsgang.

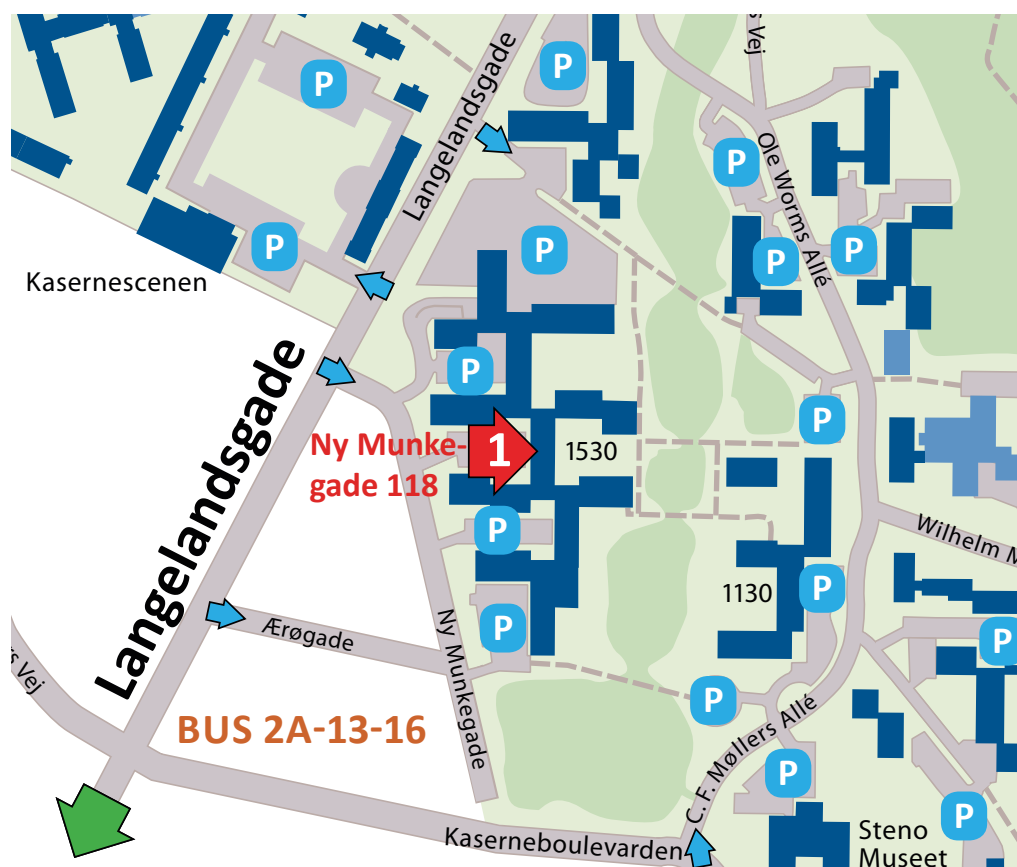
FORBEHOLD

Folkeuniversitetet forbeholder sig ret til ændring af underviser, lokale, dato, tidspunkt og format. Sådanne ændringer giver ikke ret til refusion af betalingen. Ændringer oplyses på fuau.dk og via mail og/eller sms. Er vi nødsaget til at aflyse et hold, refunderer vi beløbet til samme konto, som der er betalt fra.

Find vej til undervisningen

Det meste af Folkeuniversitetets undervisning foregår på Aarhus Universitet – medmindre andet er angivet. Du kan finde adresse og lokale på alle hold på fauu.dk. Vores værter står klar til at hjælpe.

Aarhus Universitet
Ny Munkegade 118, bygning 1530
8000 Aarhus C

FOTOS OG GRAFIK

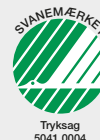
Martin Bubandt: 1, 3, 5, 33, 41, 47, 49, 84 / Martin Dam Kristensen: 9, 27, 31, 35, 61, 91 / Søren Kjeldgaard: 23 / Mingo: 38 / Rasmus Laurvig: 51 / Ditte Chemnitz: 2, 94 / Robin Skjoldborg: 81 / buk-swienty.com: 70 / Erik A. Frandsen: 68 / Moesgaard Museum: 28 / Shutterstock: 13, 15, 16, 18, 50, 58, 66 / Pixabay: 20 / Wiki: 7, 11 (Gage Skidmore), 53, 54, 57, 59, 65, 77, 87. Grafik og layout: Walk Agency.

NOTER OG SLIDES

Slides og undervisningsnoter er ikke inkluderet i prisen, og de kan ikke forventes fremskaffet og udleveret.

PROGRAMMETS MILJØAFTRYK OG HÅNDTERING

Programmets sider er trykt på 100 % genbrugspapir, og omslaget på ubestrøget offsetpapir. Papirmassen er fra ansvarligt skovbrug (FSC-mærket) og fremstillet under skrappe miljøkrav (Svanemærket). Programmet skal efter brug puttes i papircontaineren.

Lene Vase
professor i
neurovidenskabelig
psykologi, AU

Festival på
Dokk1 om
HJERNEN

HEARTS ~~&~~ MINDS

27.—29. sep.

EN FESTIVAL OM HJERNEN

HEARTS & MINDS VIDENSFESTIVAL

27.–29. SEPTEMBER

Velkommen til årets vidensfestival om hjernen. Der findes utallige gode grunde til at passe godt på hovedet og give hjernen ekstra opmærksomhed. Ofte er det først, når udfordringen rammer – hukommelsen svigter eller en hjernerystelse sætter livet på pause – at vi virkelig mærker, hvor central hjernen er.

Hjernen har en bemærkelsesværdig evne til at ændre og tilpasse sig igennem hele livet. Denne evne gør det bl.a. muligt for os at lære nye færdigheder og komme os efter skader. Så hvordan fungerer hjernen egentlig? Hvad skal der til for at give hjernen og sindet de bedste betingelser? Både i hverdagen, og når hjernen bliver syg? Hvordan påvirker fysisk aktivitet, søvn eller kunstig intelligens os? Og hvor langt er forskerne i jagten på at løse de gåder, som vi stadig mangler svar på?

Glæd dig til en sanselig weekend 27-29/9 på Dokk1 fyldt med foredrag, samtaler, workshops, musik og fysisk aktivitet med førende forskere, forfattere, musikere og mange andre.

Rigtig god fornøjelse!

Festivalen er støttet af:

 **LUNDBECK
FONDEN**

Praktiske oplysninger

Folkeuniversitetet i Aarhus, Emdrup og Herning står bag Hearts & Minds

Folkeuniversitetet

88438000 | info@fuau.dk | fuau.dk
hearts-minds.dk

Festivalsekretariat

Rektor: Sten Tiedemann

Projektchef: Joakim Quorp Matthiesen

Projektleder: Anne Marie Støvring Sorgenfrei

Medarbejdere: Louise Højbjerg Jacobsen, Lærke Sofie Glerup Hansen, Mette Nyman Kvist, Simon Kusk Holm, Anne Møller Hansen, Lotte Vestergård, Henrik Thorvald Rasmussen, Randi Dahlin, Kristina Yaldo, Mathilde Bach, Katrine Sørensen, Linnea Amalie Høyer, Andreas Birk Olesen, Karoline Mathilde Pedersen og Asbjørn Hesselaa Svendsen

Grafik og layout

Grafik og layout: Walk Agency og Lotte Vestergård

Fotos: Martin Bubandt

Forsidemodel: Lene Vase, professor i neurovidenskabelig psykologi, dr.med., Aarhus Universitet

Indholdsfortegnelse

s. 02	Forord
s. 03	Praktiske oplysninger og indholdsfortegnelse
s. 04	Artikel: Vi finder flere og flere behandlinger, hvor effekten primært skyldes placebo
s. 06	Før og efter festivalen
s. 06	Gratis program for gymnasieelever
s. 07	Gratis livestreams
s. 08	Fredag 27/9
s. 11	Lørdag 28/9
s. 18	Artikel: Har nutidens unge et dårligere mentalt helbred end tidligere generationer?
s. 20	Søndag 29/9
s. 26	Artikel: Pump jern, og hold dig sund og stærk langt op i alderen
s. 28	Kalender

FESTIVALEN FOREGÅR PÅ
DOKK1
HACK KAMPMANNS PLADS 2
8000 AARHUS C

Vi finder flere og flere behandlinger, hvor effekten primært skyldes placebo

Ofte er forventningen om, at vi skal opereres eller behandles, nok til, at vi får det bedre. Faktisk er lægerne begyndt at holde igen med nogle typer behandlinger, fordi de primært virker gennem en placeboeffekt.

Af **Jeppe Kyhne Knudsen**

Parkinsons sygdom er en forfærdelig lidelse. Patienterne ryster voldsomt på hænderne, og mange oplever enormt smertefulde muskelkramper, i takt med at sygdommen udvikler sig.

Heldigvis findes der medicin, som virker – men desværre ikke på alle. For den sidste gruppe uheldige patienter blev der i 1987 opfundet en ny form for behandling kaldet deep brain stimulation.

Ved at indoperere en lille elektrode i patientens hjerne kunne forskerne ved et tryk på en knap aktivere apparatet og sende små elektriske signaler ud i de dele af hjernen, der var særligt ramt af sygdommen.

Siden har mere end 40.000 patienter verden over modtaget behandlingen, men ifølge professor i neurovidenskabelig psykologi Lene Vase fra Aarhus Universitet tyder noget på, at effekten i høj grad kan skyldes forventningen om en bedring.

"Vi ved, at behandlingen reducerer Parkinsonspatienternes symptomer som eksempelvis rysten på hænderne. Men hvis man siger til folk, at man har tændt for apparatet uden at gøre det, opnår de alligevel en bedring. Siger man omvendt, at man har slukket uden at gøre det, oplever patienterne en forværring," forklarer hun og uddyber:

"Spørgsmålet er, hvor stor en del af effekten, der skyldes forventningen om en effekt, og hvor meget der reelt skyldes de elektriske signaler i hjernen. Noget tyder på, at placebo spiller en stor rolle."

KENDER VI VORES MEDICIN GODT NOK?

Det er ikke uden risiko at få opereret en elektrode dybt ind i hjernen. Når lægerne alligevel gør det, er det derfor vigtigt, at de er sikre på, at der er en reel effekt. Det princip gælder ikke blot behandling af Parkinsons, men også en lang række andre sygdomme.

Nogle gange er tingene dog ikke, som de ser ud til at være. Et præparat eller en behandling virker måske primært, fordi patienterne føler, at de bliver hørt, set og er i trygge hænder,

og dermed får tiltro til, at deres situation kan ændres, forklarer Lene Vase.

Som professor i neurovidenskabelig psykologi med speciale i placeboeffekter er hun en af de forskere i Danmark, der ved aller mest om at teste nye behandlinger. Og hun ser ofte, at placeboeffekten er lige så stor som den aktive effekt.

"I mange år opererede lægerne knæ og skuldre, fordi patienterne oplevede en bedring efter operationen. Men i dag er man blevet mere varsom," siger hun og fortsætter:

"Meget tyder nemlig på, at den aktive effekt ikke altid overstiger placebo-effekten, og så er spørgsmålet, om man behøver at sætte patienten under kniven for at opleve en lignende effekt."

BRUG FOR NYE MÅDER AT UNDERSØGE PLACEBO-EFFEKTER PÅ

Ligesom vi kan tage fejl af, om nye behandlinger har en reel effekt eller udelukkende skyldes placebo, skyder placeboforskningen også sommetider forbi.

Ofte regner patienterne nemlig ud, om de får den rigtige behandling, eller om de er en del af kontrolgruppen, forklarer Lene Vase.

"Ved forsøgene med elektroden i hjernen kunne patienterne ofte mærke en kildren, når de modtog behandlingen. Andre patienter regner ud, at når de mærker nye bivirkninger, har de fået den rigtige medicin," siger hun og understreger:

"Det er et problem, og det skævvrider resultaterne. Der er derfor brug for nye måder at undersøge for placeboeffekter på. Ikke blot for at vi forskere kan blive klogere på fænomenet, men især for patienternes skyld – og det er noget af det, jeg arbejder på."

Lene Vase arbejder på at udvikle nye og bedre metoder til at teste for placeboeffekter. Noget, hun håber på, kan give os en bedre idé om, hvilke behandlinger der har effekt, hvornår en operation eksempelvis er nødvendig, og hvornår der bør sættes ind med mindre invasive behandlinger.

Oplev Lene Vase til 'Placebo – kan tanker og følelser helbrede?'. Se side 13.

Før og efter festivalen: EVENTS FOR BØRN PÅ DOKK1

Kom til sjove, udfordrende og kreative hjerneaktiviteter for børn og deres voksne.

KREAværksted: Kreative hjerner

Hvad er en hjerne, og hvordan ser den ud? Kan man se vores tanker? Og kan man mon tegne dem? Kan vi egentlig træne vores hjerner? To eftermiddage om ugen i uge 38 og 39 åbner Dokk1 det kreative værksted og stiller skarpt på hjernen. Kom til kreativt værksted med fokus på forskellige temaer, teknikker og materialer. For børn i alle aldre og deres forældre.

TID: 17/9, 18/9, 24/9 og 25/9, kl. 16.00-17.30

STED: Dokk1, Børnelab niveau 2.1

PRIS: Gratis, bare mød op

Naturvidenskabelig rejse – tilbud til daginstitutioner

Vi skal sammen på en naturvidenskabelig rejse i hjernen, hvor vi skal bruge vores egne kroppe, lave eksperimenter, lære, undres og være nysgerrige.

TID: 1/10, 3/10, 7/10 og 10/10, kl. 10.00-10.45

STED: Dokk1, Børnelab niveau 2.1

PRIS: Gratis, men tilmelding nødvendig via dokk1.dk

Se mere på
[HEARTS-MINDS.DK](https://hearts-minds.dk)

Gratis program for gymnasieelever

Skal du og din klasse til Hearts & Minds 2024?

Fredag 27/9 kl. 8.30-15.30 byder årets festival på en række arrangementer særligt henvendt til gymnasieklasser. Bliv fx klogere på læring, hvordan skærme påvirker hjernen, mental sundhed, kønsforskelle og personlighed. Det er gratis at deltage, men kræver tilmelding. Tilmeld din klasse ved at skrive til MNK@fuau.dk.

Se mere på hearts-minds.dk

GRATIS LIVESTREAMS

Kan vi styrke vores hjerne gennem kosten?

Vi tænker sjældent over det i hverdagen, men det vi spiser, påvirker vores hjernefunktion. Mikroorganismer i tarmen har en hel del at skulle have sagt for vores mentale sundhed, og ny forskning viser, at fx afføringshyppighed har betydning for hjernens aktivitetsmønstre. Men hvordan påvirker kosten rent faktisk vores hjerne? Lektor i neurofysiologi **Anke Ninija Karabanov** dykker ned i de særlige sammenhænge mellem tarm, hjerne og kost.

HOLD-NR.: 2421-551

TID: Onsdag 28/8, kl. 19.00-20.00

Afhængighed: Din hjerne snyder dig

Hvad viser forskningen om, hvorfor du bliver afhængig? Og hvordan du holder op med at være det? Når du er afhængig af noget, er det ikke selve handlingen – som fx at spise et stykke kage eller oddse – som du er afhængig af. Det er den dopamin, der bliver frigivet i hjernen, når du tænker på, at du vil spise et stykke kage, der gør dig afhængig. Dr.med. og psykolog **Jakob Linnet** dykker ned i, hvordan din hjerne snyder dig – og giver tips til, hvordan du kommer en afhængighed til livs.

HOLD-NR.: 2421-363

TID: Onsdag 11/9, kl. 19.00-20.00

Den neurobiologiske funktion af søvn og drømme

Ny forskning viser, at søvn er vigtigere, end vi tidligere har tænkt – og meget vigtig for hjernens sundhed. Vi ved mindre om, hvorfor vi drømmer. Gennem drømme udfoldes verdener af billeder, følelser og oplevelser, som ofte er uden for virkelighedens grænser. Derfor har drømme altid været genstand for spekulation. For hvorfor drømmer vi egentlig? Hvad sker der i hjernen? Og har drømme en biologisk funktion? Professor i integrativ hjernebilleddannelse Brian Hansen dykker ned i søvnen og drømmenes gådefulde verden.

HOLD-NR.: 2421-552

TID: Onsdag 25/9, kl. 19.00-20.00

Blodpropper i hjernen

Hvert år rammes omkring 16.000 danskere af en blodprop i hjernen. Halvdelen får varige mén fx i form af lammelser, tale- eller personlighedsforstyrrelser, depression eller abnorm træthed. Hvor godt og hurtigt man kommer sig efter en blodprop, afhænger i høj grad af den akutte behandling i de første få timer efter blodproppen. Hør professor i neurologi **Grethe Andersen** fortælle om symptomer og faresignaler, akutbehandling, genoptræning, samt hvilke senfølger der ofte er.

HOLD-NR.: 2421-364

TID: Onsdag 9/10, kl. 19.00-20.00

Banebrydende hjerneteknologi

Verden over arbejder forskere på at smelte menneskehjernen sammen med computere. For nogle rejser det nye muligheder for behandling af alvorlige sygdomme. Men hvor langt fremme er forskerne med hjerneteknologien, og hvordan kommer hjernen til at se ud i fremtiden? Bliver det almindeligt at få indopereret en chip i hjernen, og hvad kan den i så fald bruges til? Læge og hjerneforsker **Benjamin Svejgaard** giver en opdatering på hjernechips, kunstig intelligens og den nyeste teknologi til at reparere og forbedre hjernen.

HOLD-NR.: 2421-365

TID: Onsdag 23/10, kl. 19.00-20.00

PRAKTISK:

Forelæsningserne foregår i Microsoft Teams og modereres af **Noa Kjærsgaard Hansen**.

Det er gratis at deltage, men tilmelding er nødvendig.

PROGRAM AARHUS

FREDAG

27. SEPTEMBER

Gå dig sund

Det har mange helbredsmæssige fordele, når vi sætter den ene fod foran den anden, også for hjernen. Regelmæssig fysisk aktivitet som gåture forbedrer humøret og styrker kognitive evner som hukommelse og koncentration. Gåture giver også tid til refleksion og mental afslapning. Blandt andet 'mindful walking' kan være en beroligende praksis, der hjælper med at reducere stress og angst. Vær med, når vi skal på gåtur med træningsekspert **Marina Aagaard**. Vi skal både have pulsen op og prøve kræfter med mindful walking. Vi starter med et foredrag om gåturens helbredsmæssige virkninger, inden vi går 5 km i rask tempo. Husk passende tøj og sko til gåtur i det fri.

HOLD-NR.: 2421-515

TID: Fredag 27/9, kl. 11.00-12.30

STED: Dokk1, Lille Sal

PRIS: 50 kr.

Hjerne og krop i topform

Fysisk aktivitet er ikke kun fordelagtigt for kroppen. Bevægelse påvirker også hjernen og din mentale sundhed. Men hvilke aktiviteter er bedst? Træning af kredsløbet, muskelstyrke, motorik og smidighed har vidt forskellige fysiske og mentale fordele. Vælg derfor motion med både hjertet og hjernen, og styrk kondition, kognition og koncentration. Træningsekspert **Marina Aagaard** fortæller om træningsvalg på makroniveau og guider til mikroaktiviteter, hvor du i løbet af ingen tid får rørt hjernen og kroppen. Foredraget tager afsæt i ny viden om sundheds- og præstationsfremmende fysisk aktivitet og træning samt restitutionsfremmende pauser og hvile.

HOLD-NR.: 2421-514

TID: Fredag 27/9, kl. 15.00-16.30

STED: Dokk1, Lille Sal

PRIS: 50 kr.

Parkinsons sygdom i et nyt lys

Parkinsons sygdom er en af de mest almindelige hjernesygdomme i Danmark. Den uhelbredelige sygdom er bedst kendt for bevægelsesforstyrrelser som rysten, langsomme bevægelser og usikker balance. Sygdommen starter dog meget tidligere med forskellige mere diffuse symptomer som depression, søvnforstyrrelser og forstoppelse. Et nyt fokus på netop de tidlige forandringer samt kliniske behandlingsforsøg giver håb om tidlig diagnostik og behandling af Parkinsons sygdom. Få indblik i den nyeste viden med professor og forskningsleder **Poul Henning Jensen**.

HOLD-NR.: 2421-513

TID: Fredag 27/9, kl. 15.30-16.30

STED: Dokk1, Store Sal

PRIS: 50 kr.

Metakognitiv terapi – bliv ven med dine tanker

Metakognitiv terapi er en nyere metode til behandling af en række psykiske lidelser som fx angst og depression. Modsat mange andre terapiretninger fokuserer metoden ikke så meget på det konkrete indhold af tanker, men derimod på hvad man stiller op med tanker. Centralt står det 'kognitive opmærksomhedssyndrom', der dækker over en række uhensigtsmæssige strategier som bekymring, grublen, overopmærksomhed og undgåelsesadfærd. De kan bidrage til udviklingen og opretholdelsen af psykisk lidelse. Autoriseret psykolog og ph.d. **Ina Skyt** giver en introduktion til metakognitiv terapi.

HOLD-NR.: 2421-478

TID: Fredag 27/9, kl. 17.00-18.00

STED: Dokk1, Store Sal

PRIS: 50 kr.

TILMELD DIG PÅ
HEARTS-MINDS.DK

Silent groove – musik på hjernen

Musik og bevægelse hænger uløseligt sammen. Hjernebølger resonerer i takt med omgivelserne og muliggør mange former for synkron aktivitet, fx dans. Hjerneforsker **Cecilie Møller** gør os klogere på sammenhængen i et speedforedrag. Efterfølgende skal vi mærke effekten på egen krop og hjerne, når vi med høretelefoner på skyder weekenden i gang med en omgang Silent Groove i selskab med danseinstruktør, psykomotorisk terapeut og afspændingspædagog **Ditte Liv B. Lauridsen**. I Groove skal vi ikke kopiere hinanden, men være os selv. Alle kan danse, og man kan ikke gøre det forkert.

HOLD-NR.: 2421-470

TID: Fredag 27/9, kl. 17.00-18.00

STED: Dokk1, Udsigten

PRIS: 50 kr.

Kort og godt om spiseforstyrrelser

Mange har prøvet at være utilfredse med deres krop, ændre på kosten eller dyrke mere motion for at tabe sig. Men for nogle bliver forholdet til mad, vægt og spisning forstyrret eller ligefrem skadeligt, hvilket tærer på både krop, sind og omgivelser. Men hvordan skelner man almindelig utilfredshed med krop, kost og motion fra det, der er tegn på en alvorlig lidelse? Hvorfor udvikler man spiseforstyrrelser som anoreksi og bulimi? Hvilken rolle spiller biologien, psykologien og kulturen? Og hvordan forebygges og behandles lidelserne i dag? Få den nyeste viden med seniorforsker og autoriseret psykolog **Loa Clausen**.

HOLD-NR.: 2421-477

DATO: Fredag 27/9, kl. 17.00-18.00

STED: Dokk1, Lille Sal

PRIS: 50 kr.

Hjernemad – hack din sundhed og ydeevne

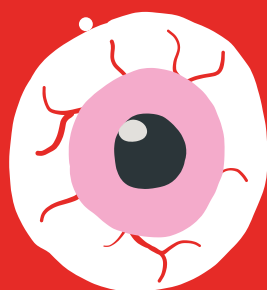
Det siges, at man bliver, hvad man spiser (og drikker). Men hvordan påvirker vores kost hjernen? Hvad gør vores fødevarer ved blodsukkeret, og hvad betyder dette for vores evne til at præstere mentalt og for vores sundhed på kort og lang sigt? Kan vi leve sundere og smartere ved at forstå, hvordan de fødevarer påvirker vores krop og sind? Lektor i endokrinologi **Per Bendix Jeppesen** og molekylærbiolog og stifter af Clutch Nutrition **Rune Rønhave Laursen** deler deres indsigter og arbejde inden for krydsfeltet mellem fødevarer, folkesundhed og mental ydeevne. Samtalen modereres af videnskabsjournalist **Jeppe Kyhne Knudsen**.

HOLD-NR.: 2421-584

TID: Fredag 27/9, kl. 19.00-19.40

STED: Dokk1, Rampen

PRIS: Gratis, men tilmelding nødvendig

Vejrtrækning – få ro i sindet

Vejrtrækning handler om andet og mere end at udveksle ilt og kuldioxid. Ved at trække vejret på bestemte måder – og undgå at trække det på andre måder – kan vi aktivere restituerende processer og herved skabe ro i kroppen og åbne op til større mental klarhed. Det kan også give mere åbenhed og fleksibilitet i vores sociale relationer. Hvordan kan det gå til, at nervesystemet er skruet sammen, så en simpel handling som at trække vejret kan gemme på disse gevinster? Og hvis det virkelig forholder sig sådan, hvorfor indgår en undersøgelse af åndedrættet så ikke i lægens helbredstjek? Oplev neurobiolog **Karen Johanne Pallesen** i samtale med journalist **Jeppe Kyhne Knudsen**.

HOLD-NR.: 2421-525

TID: Fredag 27/9, kl. 18.00-18.40

STED: Dokk1, Rampen

PRIS: Gratis, men tilmelding nødvendig

Psykedelisk terapi og musik til sindet – med Mikael Palner og Rumpistol

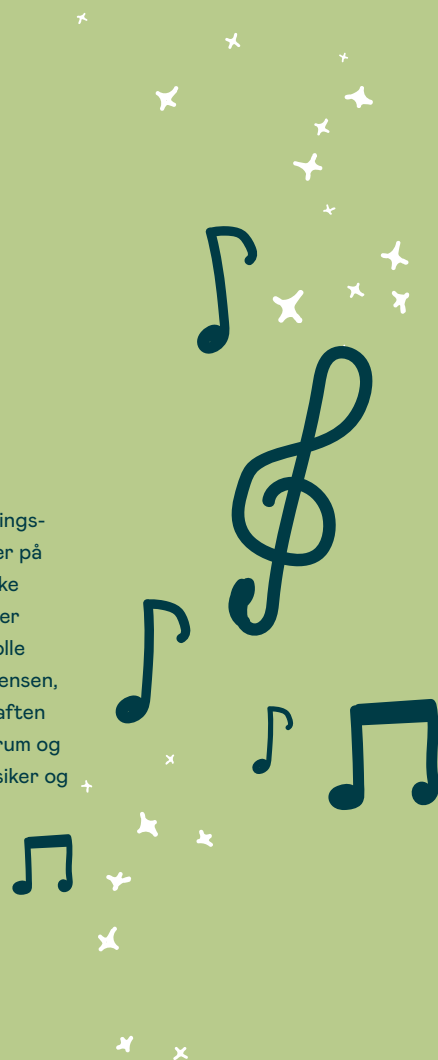
Psykedeliske stoffer som psilocybin, meskalin og LSD har fået en renæssance i forskningsverdenen efter mange års forbud. Studier viser, at stofferne kan have positive effekter på lidelser som depression og angst. Psykedelisk terapi kombinerer brugen af psykedeliske stoffer med terapeutiske samtaler, og ofte er sessionerne ledsaget af musik, som spiller en central rolle. Men hvad sker der i hjernen? Hvordan virker stofferne? Og hvilken rolle spiller musikken? I 2023 udgav musiker og komponist Rumpistol, Jens Berents Christensen, albummet 'Going Inside' – skabt specielt til psykedelisk terapi og indre rejser. Denne aften dykker vi ned i den nyeste forskning i psykedelisk terapi og udforsker det musikalske rum og musikkens påvirkning af sindet. Oplev hjerneforsker **Mikael Palner** i samtale med musiker og komponist **Rumpistol**. Samtalen modereres af journalist **Emma Holtet**.

HOLD-NR.: 2421-520

TID: Fredag 27/9, kl. 19.00-20.45

STED: Dokk1, Lille Sal

PRIS: 50 kr.

Skarp på hjernen – med Leif Østergaard

Hver eneste dag skal vi huske, lære og navigere i en verden fyldt med informationer. Og her har vi hårdt brug for, at vores hjerne præsterer sit ypperste. Men nogle gange virker det, som om hjernen går i baglås, og vi glemmer selv banale ting. Hvordan fungerer hjernen? Hvilke faktorer påvirker den? Hvorfor svækkes den med alderen? Og hvordan behandler vi sygdomme i hjernen? Professor i neurovidenskab og overlæge **Leif Østergaard** hjælper os igennem den nyeste viden om hjernen, hjernens funktioner og årsagerne til nogle af de hjernesygdomme, som forskerne arbejder på at forebygge. Der er også snacks, vin og musik med jazztrioen **Balthazars Karaffel** på menuen.

HOLD-NR.: 2421-526

TID: Fredag 27/9, kl. 19.00-21.00

STED: Dokk1, Store Sal,

PRIS: 100 kr., studerende 50 kr. inkl. et glas vin, snacks og koncert

PROGRAM AARHUS

LØRDAG

28. SEPTEMBER

Gåden om demens – forebyggelse og behandling

Demens er en fællesbetegnelse for en række sygdomme, der medfører vedvarende svækkelse af mentale funktioner som hukommelse, tænkning og evnen til at udføre daglige aktiviteter. Alzheimers sygdom er langt den hyppigste årsag til demens, men mange andre hjernesygdomme kan ligge bag. I takt med at vi bliver ældre og ældre i Danmark, vil flere og flere danskere blive ramt af en demenssygdom de kommende år. Få indblik i den nyeste forskning i demenssygdomme med **Kristian Steen Frederiksen**, overlæge og leder af Den Kliniske Forskningsenhed på Nationalt Videnscenter for Demens, og hør, hvad du selv kan gøre for at forebygge demens, og hvordan livskvaliteten kan forbedres for dem, der lever med demens, og deres pårørende.

HOLD-NR.: 2421-511

TID: Lørdag 28/9, kl. 10.00-11.00

STED: Dokk1, Store Sal

PRIS: 50 kr.

Er det fedt at have en diagnose?

Mange psykiske lidelser er ikke kun moderne fænomener – de er dybt forankret i vores arvmasse. I et evolutionært perspektiv kan man spørge: Hvorfor er lidelser som depression, bipolar lidelse, skizofreni, autisme og ADHD blevet en del af det at være menneske, når det så åbenlyst forårsager lidelse og gør livet besværlig for rigtig mange mennesker? Har træk, vi nu ser som symptomer og lidelser, engang givet os overlevelseseffekte? Cand.psych. aut. **Rune Kappel** stiller skarpt på fordele og udfordringer ved at have en psykisk diagnose samt de evolutionære aspekter. Hør også om store tænkere og ledere, der har kæmpet med symptomer, vi i dag betragter som psykiske lidelser, og som måske drev dem til exceptionelle præstationer.

HOLD-NR.: 2421-550

TID: Lørdag 28/9, kl. 10.00-11.00

STED: Dokk1, Lille Sal

PRIS: 50 kr.

Mindernes Bank

I Mindernes Bank kan du veksle et gammelt minde med et nyt, gammelt minde, der har tilhørt en anden. Dyk ned i din hukommelse og find et minde. Mindet kan være baseret på sanselige indtryk som lyd, smag eller følelse, og det kan være forbundet med følelser som glæde, sorg eller frygt. Registrer mindet i banken, og byt derefter dit minde med et minde, som en anden har husket som noget specielt. Det er selvfølgelig tilladt at kigge minderne igennem, inden man vælger, hvilket minde man vil have med hjem. Vær med, når vi udforsker hukommelsen, minder, nostalgi og historiefortælling og skaber rum for refleksion. Mindernes Bank er skabt af **En Hemmelig Klub**.

HOLD-NR.: 2421-496

TID: Lørdag 28/9 og søndag 29/9, kl. 10.00-17.00. Banken er bemandet begge dage kl. 13.00-15.30. Herudover er der selvbetjening

STED: Dokk1, Torvet

PRIS: Gratis, bare mød op

Sproget – bevidsthedens vigtigste redskab

'Du kan godt!' 'Hvorfor smiler han på den måde?' 'Hvor lang tid varer det her foredrag mon?'. De fleste af os taler med os selv, når vi ikke taler med andre mennesker. Det hørte, det talte og det forestillede sprog udgør derfor en stor del af bevidstheden. Men hvad er sproget egentlig for en størrelse? Er det overhovedet muligt for os mennesker at tænke på og gøre os forestillinger om ting, vi ikke har sprog for? Og hvad er forholdet mellem den indre og ydre stemme? Professor i kognitionsvidenskab **Mikkel Wallentin** og sprogforsker **Michael Ejstrup** dykker ned i forbindelsen mellem sprog og bevidsthed. Samtalen er modereret af videnskabsjournalist **Line Friis Frederiksen**.

HOLD-NR.: 2421-510

TID: Lørdag 28/9, kl. 10.00-10.40

STED: Dokk1, Rampen

PRIS: Gratis, men tilmelding nødvendig

Formiddagsløb: De helbredsmæssige gevinster

Det er godt for krop og sjæl at tage en løbetur eller dyrke en form for fysisk aktivitet, og mange oplever fx at få mere energi og komme i bedre humør, når pulsen kommer op. Men hvad siger forskningen egentlig om de fordele, som vi opnår ved at snøre løbeskoene og tage en tur ud i det fri? Lektor i idræt **Mette Hansen** gør os klogere på de helbredsmæssige fordele ved løb. Efterfølgende giver løbecoach **Henrik Mikkelsen** en introduktion til forskellige løberelaterede øvelser, og vi slutter af med en fælles løbetur udenfor i moderat tempo. Mød op iklædt tøj og sko til løb.

HOLD-NR.: 2421-512

TID: Lørdag 28/9 kl. 10.00-11.30

STED: Dokk1, mødelokale M2

Pris: 50 kr.

Speedcubing

Speedcubing er en sport, hvor man på tid forsøger at løse forskellige puzzles, lige fra den velkendte 'professorterning' til mere avancerede former. Der er også konkurrencer inden for løsning med bind for øjnene, løsning med én hånd eller løsning i færrest mulige træk. Mød medlemmer fra **Aarhus Speedcubing**, og prøv selv kræfter med den sjove og udfordrende sport, som sætter hjernecellerne på prøve.

HOLD-NR.: 2421-562

TID: Lørdag-søndag 28-29/9 mellem kl. 10.00 og 17.00. Aktiviteter på udvalgte tidspunkter. Se mere på hearts-minds.dk

STED: Dokk1, Skønlitteratur

PRIS: Gratis, bare mød op

Danseforestilling: What fires together wires together

Er vores identitet dybt rodfæstet i os, eller er det muligt at omprogrammere vores selvpfattelse? Dette er spørgsmålet i den biologiske danseforestilling baseret på teorien "what fires together wires together" af psykologen Donald Hebb fra 1949. Teorien beskriver, hvordan gentagne affyringer af to nærliggende neuroner i hjernen øger effektiviteten af den specifikke neurale forbindelse. Som en ny sti, der endnu ikke er dannet, hvor hvert skridt gør det lettere for den næste tur. Forestillingen er skrevet, koreograferet og produceret af molekylærmedicinere og danser **Astrid Sten Andersen**, som opfører den sammen med danser **Lotte Bjørnholt Fink**. Komponist: **Anton Hvidtjørn**, sang: **Sidsel Sten Andersen**. NB! Forestillingen foregår på engelsk.

HOLD-NR.: 2421-472 og 2421-473

TID: Lørdag 28/9, kl. 11.30-12.00 og igen kl. 14.30-15.00

STED: Dokk1, Udsigten

PRIS: 50 kr.

De raske unormale?

De fleste vil på et tidspunkt i livet matche kriterierne for en psykiatrisk diagnose. Alligevel har vi som samfund travlt med at dele folk op i normale og unormale. Men kan man 'skrælle' en diagnose af og finde en såkaldt normalitet, eller er vi nu engang dem vi er, med de diagnoser vi har? Forfatter **Anne Lise Marstrand-Jørgensen** har selv som helt ung fået stillet diagnosen angst og depression og har gennem sit voksenliv været nysgerrig på både sit eget mentale helbred, men også andres psykiske lidelser og behandlingssystemet. **Mikkel Rasmussen** er speciallæge i psykiatri og i denne samtale vil de to bl.a. tale om forholdet mellem 'det raske' og 'det normale'. Samtalen modereres af kulturformidler **Noa Kjærsgaard Hansen**.

HOLD-NR.: 2421-573

TID: Lørdag 28/9, kl. 11.30-12.30

STED: Dokk1, Store Sal

PRIS: 50 kr.

Workshop: Skaberglæde

Verden kan larme og stresse, men når vi fordyber os i noget kreativt, bliver verden stille. Denne workshop inviterer til fordybelse i kreativt arbejde med collage, hvor vi sammen vil arbejde med processen og mærke den boble af flow, en kreativ stund kan give. Når vi opluges, falder kroppen til ro, og nervesystemet slapper af. Fordyb dig med læge og kunstner **Lærke Egefjord**. Du behøver ikke have erfaring eller kunne lave noget 'pænt' – det er nemlig ikke resultatet af dit kreative arbejde, som er det vigtigste, når det handler om mental sundhed.

HOLD-NR.: 2421-508

TID: Lørdag 28/9, kl. 11.30-12.30

STED: Dokk1, mødelokale M2

PRIS: 50 kr.

Migræne – hvad ved vi?

Migræne er en af de mest udbredte neurologiske sygdomme i Danmark. Lidelsen er karakteriseret ved intense, pulserende hovedpineanfald, ofte ledsaget af kvalme, opkastning og lys- eller lydfølsomhed. Og så er det især kvinder, der rammes. Omtrent hver fjerde danske kvinde oplever migræne i løbet af deres liv, hvor migræne uden aura er mest almindelig. Læge og migræneforsker **Mona Ameri Chalmer** fra Dansk Hovedpinecenter, Rigshospitalet, stiller skarpt på ny forskning i migræne. Hvad ved vi om årsagerne til lidelsen i dag? Hvorfor er der kønsforskelle? Hvordan kan lidelsen lindres og behandles? Og er der noget, man selv kan gøre, hvis man lider af migræne?

HOLD-NR.: 2421-519

TID: Lørdag 28/9, kl. 11.30-12.30

STED: Dokk1, Lille Sal

PRIS: 50 kr.

Placebo – kan tanker og følelser helbrede?

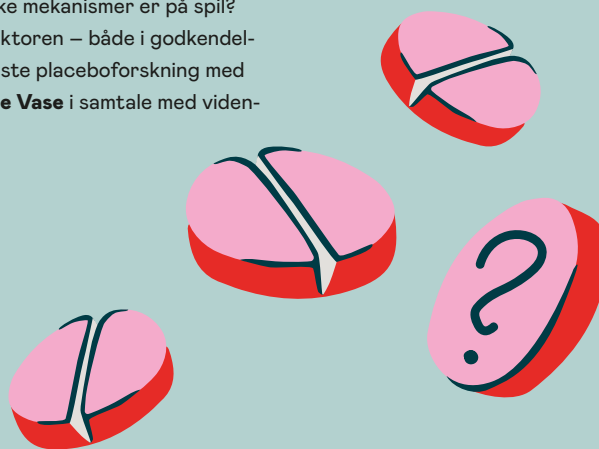
Kan bestemte tanker og følelser påvirke vores helbred? Placebo er oprindelig blevet forbundet med kalktabletter og snydebehandlinger, men de sidste 20 års forskning i placeboeffekter har vist, at det er langt mere end det. Men hvordan kan troen på, at en behandling virker, have effekt på krop og sind? Og hvilken rolle spiller placeboeffektens negative modpart, nocebo, som giver negative symptomer og bivirkninger? Hvilke psykologiske og neurobiologiske mekanismer er på spil? Og hvordan kan denne viden tænkes ind i sundhedssektoren – både i godkendelse og anvendelse af behandlinger? Få indblik i den nyeste placeboforskning med professor i neurovidenskabelig psykologi, dr.med. **Lene Vase** i samtale med videnskabsjournalist **Line Friis Frederiksen**.

HOLD-NR.: 2421-509

TID: Lørdag 28/9, kl. 11.00-11.40

STED: Dokk1, Rampen

PRIS: Gratis, men tilmelding nødvendig

Rystet – når hjernerystelse forandrer livet

Hvert år bliver tusindvis af danskere ramt af en hjernerystelse, der sætter livet på standby. Når man lider af hjernerystelse, bliver selv et almindeligt hverdagsliv for højlydt og for meget. Mange isolerer sig i månedsvis, mens flere kæmper med eftervirkninger mange år efter hændelsen. Hvad ved vi om behandlingen af en så almindelig, men uforudsigelig lidelse? Hvordan opleves det at få en alvorlig hjernerystelse? Og hvordan finder man vejen tilbage til sig selv igen efter skaden? Hør klinisk professor og overlæge **Jørgen Feldbæk Nielsen** i samtale med journalist **Mads Ellesøe**, der selv har været hårdt ramt af hjernerystelse. Samtalen modereres af videnskabsjournalist **Line Friis Frederiksen**.

HOLD-NR.: 2421-507

TID: Lørdag 28/9, kl. 12.00-12.40

STED: Dokk1, Rampen

PRIS: Gratis, men tilmelding nødvendig

Træn din hukommelse

Træning af hukommelsen er nøglen til en skarpere og mere fokuseret hjerne. Hjernen er som en muskel, jo mere vi træner den, jo stærkere bliver den. Dobbelt danmarksmester i hukommelse **Lars Christiansen** deler ud af sine bedste tips og tricks. Hør, hvordan du ved hjælp af kreativitet og fantasi kan lære teknikker, som vil forbedre dine hukommelsesfærdigheder markant. Ved at forbedre dine hukommelsesfærdigheder vil du bl.a. opleve, at det bliver lettere at lære et nyt sprog. Du bliver også bedre til at holde præsentationer eller taler uden at være afhængig af dine noter.

HOLD-NR.: 2421-506

TID: Lørdag 28/9, kl. 13.00-13.40

STED: Dokk1, Rampen

PRIS: Gratis, men tilmelding nødvendig

Den kreative hjerne – med Erik A. Frandsen og Lærke Egefjord

Du kender det måske selv: Hvordan man kan glemme alt omkring sig, når man fordyber sig i et kreativt projekt. Tiden er bare gået – og den er gået godt. Om det er maleri, musik eller noget helt tredje, er forskningen entydig: Kunst og kreative processer kan styrke vores mentale sundhed og dæmpe symptomer på bl.a. stress, depression og angst. Men hvad sker der i vores hjerne, når vi kaster os ud i et kreativt projekt? Er nogle hjerner mere kreative end andre? Hvordan skaber man de mest optimale rammer for at opleve selvforglemmelsen i en kreativ proces? Og kan man være kreativ på kommando? Hør læge og billedkunstner **Lærke Egefjord** i samtale med kunstner **Erik A. Frandsen**. Samtalen modereres af videnskabsjournalist **Line Friis Frederiksen**.

HOLD-NR.: 2421-505

TID: Lørdag 28/9, kl. 10.00-10.40

STED: Dokk1, Rampen

PRIS: Gratis, men tilmelding nødvendig

Den afhængige hjerne – med Mathilde Falch og Jakob Linnet

Mange kender sikkert oplevelsen af at føle sig afhængig af morgenkaffen eller eftermiddagsløbeturen. For nogle er afhængighed dog en mere alvorlig størrelse, og særligt når det gælder alkohol, stoffer og ludomani kan det have store konsekvenser for både en selv og ens nærmeste. Musiker Mathilde Falch har, siden hun kom ud af sit eget misbrug som 25-årig, arbejdet intensivt med at hjælpe andre mennesker, der har udfordringer med misbrug og psykisk sygdom, og deler ofte sine betragtninger på området med fagpersoner og politikere. Til denne samtale kan du møde psykolog og dr.med. **Jakob Linnet** og musiker **Mathilde Falch** i samtale om, hvad afhængighed egentlig er, hvordan hjernen snyder os, og hvad vi kan gøre for at hjælpe dem, der kæmper. Samtalen modereres af kulturformidler **Noa Kjærsgaard Hansen**.

HOLD-NR.: 2421-517

TID: Lørdag 28/9, kl. 13.00-14.00

STED: Dokk1, Store Sal

PRIS: 50 kr.

KREAværksted for børn: Kreative hjerter

Hvad er hjernen for en størrelse? Kan vi træne vores hjerne, så den bliver stærkere, ligesom vi træner vores armmuskler? Hvad er en tanke? Og kan man mon tegne eller bygge den? Kan man snyde sin hjerne – eller snyder den egentlig os? Vær med, når vi laver sjove, udfordrende og kreative hjerneaktiviteter og lege. KREAværkstedet er for børn i alle aldre og deres voksne, så længe der er ledige pladser i lokalet. Børn under 10 år skal være ifølge med en voksen.

HOLD-NR.: 2421-480

TID: Lørdag 28/9, kl. 13.00-15.00

STED: Dokk1, BørneLab niveau 2.1

PRIS: Gratis, bare mød op

Funktionelle lidelser og hjernen

Funktionel lidelse er en sygdom, der medfører fysiske symptomer som smerte, træthed og fordøjelsesproblemer og påvirker både funktionsevnen og livskvaliteten. Fibromyalgi, kronisk træthedssyndrom og irritable tyktarm er funktionelle lidelser. Det særlige er, at der ikke findes en klar fysisk eller psykisk årsag til symptomerne. En funktionel lidelse kan forstås som en tilstand, hvor hjernen og kroppen er overbelastet og ikke fungerer normalt. Så hvad er en funktionel lidelse? Hvad er årsagerne? Hvilke forandringer sker der i hjernen, og hvorfor reagerer hjernen anderledes end normalt? Bliv klogere med overlæge og lektor i klinisk medicin **Lise Kirstine Gormsen**.

HOLD-NR.: 2421-481

TID: Lørdag 28/9, kl. 13.00-14.00

STED: Dokk1, Lille Sal

PRIS: 50 kr.

Hvad tiden er fuld af, flyder munden over med

Danskeres kultur er i forandring, og sproget følger selvfølgelig med. På trods af vi tit opfatter ordsprog og talemåder som gamle, konstante størrelser, lader det til, at vi faktisk hele tiden sikrer, at de passer til den tid, vi skal bruge dem i. Alle kan nok komme i tanker om eksempler på reviderede ordsprog og talemåder, der enten styrker smilenes størrelse eller får mavesyren til at skumme. 'Verden er af lava'. Eller hvad siger du? Skal sproget følge med tiden, eller skal de kendte mønstre styre, så sproget ikke forandrer sig? Ph.d. og sprogforsker **Michael Ejstrup** stiller skarpt på sprogets udvikling og tilpasningsevne.

HOLD-NR.: 2421-521

TID: Lørdag 28/9, kl. 13.00-14.00

STED: Dokk1, mødelokale M2

PRIS: 50 kr.

Eftermiddagsløb: Styrk din motivation

Vores motivation for at gennemføre opgaver og aktiviteter kan svinge fra dag til dag. Nogle gange kan vi være topmotiverede, og det hele går som en leg, mens det til andre tider er sværere at finde gejsten frem. Det gælder i mange af livets aspekter og i særdeleshed også løbeturen. Adjunkt i sundhedsfremme **Knud Ryom** gør os klogere på, hvilke faktorer der har betydning for vores motivation, og hvordan vi kan styrke denne. Efterfølgende giver løbecoach **Henrik Mikkelsen** en introduktion til forskellige løberelaterede øvelser, og vi slutter af med en fælles løbetur udenfor i moderat tempo. Mød op iklædt tøj og sko til løb.

HOLD-NR.: 2421-504

TID: Lørdag 28/9 kl. 14.15-15.45

MØDESTED: Dokk1, mødelokale M2

PRIS: 50 kr.

Når hjernen bliver skadet

Vi skal passe på hovedet. Hvis uheldet er ude, kan en skade i hjernen – vores indre kommandocentral – have voldsomme effekter på vores liv. Det kan fx påvirke motoriske funktioner, sprog, hukommelse og opmærksomhed. Efter en hjerneskade venter en ofte lang og krævende vej med genoptræning, hvor målet er at genvinde tabte funktioner, forbedre livskvalitet og opnå størst mulig selvstændighed. Men hvordan genoptrænes en 'ødelagt' hjerne, når skaden er sket? Det ved klinisk professor i neurofysiologi og overlæge **Jørgen Feldbæk Nielsen**, der fortæller om sin forskning og det daglige arbejde på Hammel Neurocenter. Der vil være særligt fokus på hjerne-nyrestelser, som er den mest almindelige hovedskade i Danmark.

HOLD-NR.: 2421-503

TID: Lørdag 28/9, kl. 14.30-15.30

STED: Dokk1, Lille Sal

PRIS: 50 kr.

Autisme: De skjulte talenter

Autisme er en udviklingsforstyrrelse, der medfører en anderledes måde at opleve verden på. Det kan betyde, at man har svært ved at overskue sociale sammenhænge og andre menneskers tanker og følelser, særligt fordi forestillingsevnen er nedsat. Det kan give kommunikationsvanskeligheder og en ensformig adfærd. Men autisme kommer i grader og kan se ud på forskellige måder. Når vi taler om autisme, fokuserer vi ofte på de udfordringer, mennesker med autisme møder. Men vi ved, at de også har styrker, og det kan være gavnligt at fokusere på disse. Bliv klogere med psykolog og ekstern lektor **Cecilia Brynskov** og lektor i sundhedsteknologi **Sabata Gervasio**. Samtalen modereres af journalist **Peter Løhde Thomsen**.

HOLD-NR.: 2421-531

TID: Lørdag 28/9, kl. 14.30-15.30

STED: Dokk1, Store Sal

PRIS: 50 kr.

Poetry Slam – HJERNEN

En dyst på ord om hjernen. **HAPS – Hele Aarhus' Poetry Slam** stiller skarpt på hjernen, når vi byder indenfor til et underholdende show med energifyldte, personlige og dybe digte om, hvad hjernen er for en størrelse. Det bliver en time, hvor tre poetryslammere dyster på poesi og point – og hvis du er heldig, bliver lige præcis du udvalgt som dommer i dette showcaseslam.

HOLD-NR.: 2421-500

TID: Lørdag 28/9, kl. 16.00-17.00

STED: Dokk1, Lille Sal

PRIS: 50 kr.

Hvordan påvirker nyheder os?

Når vi ser eller hører nyheder, arbejder hjernen på højtryk. Både bevidst og ubevidst. Hjernen bruger store opmærksomhedsressourcer på at sortere og kategorisere information og er altid ubevidst opmærksom på trusler og information, som er relevant for vores overlevelse – også i nyhederne. Nyheder taler ofte til vores følelser, og det kan påvirke vores holdninger og adfærd. Det kan fx få betydning for vores politiske ståsted. Så hvilken betydning har det, når vi i dag bliver mødt af information og nyheder når som helst og hvor som helst? Hvad gør det ved os? Og hvordan lærer vi at navigere i den konstante strøm af nyt? Det undersøger lektor i psykologi **Hans Henrik Knoop** og professor i statskundskab **Lene Aarøe** i krydsfeltet mellem psykologi, neurovidenskab og samfundsvidenskab. Samtalen modereres af journalist **Peter Løhde Thomsen**.

HOLD-NR.: 2421-499

TID: Lørdag 28/9, kl. 16.00-17.00

STED: Dokk1, Store Sal,

PRIS: 50 kr.

Den sultne hjerne – appetit og spisevaner

Nogle gange ryster kroppen af sult, blodsukkeret er lavt, og tarmen sender signaler til hjernen om, at der skal mad ind. Andre gange føler vi en anden type sult, hvor vi bare MÅ have fx chokolade – også efter et mættende måltid. Og nogle gange, kan vi slet ikke stoppe med at spise igen. Hvad sker der i kroppen, i tarmen og i hjernen, når vi oplever sult og madtrangen melder sig? Hvordan påvirker forskellige næringsstoffer og kosttilskud tarmen og de signaler, der sendes til hjernen for at regulere appetitten? Og hvorfor er det så svært at ændre på spisevaner? Bliv klogere på din appetit, mad og hjerne med læge og klinisk forsker **Nikolaj Rittig** og psykolog, dr.med. **Jakob Linnet**. Samtalen modereres af videnskabsjournalist **Line Friis Frederiksen**.

HOLD-NR.: 2421-502

TID: Lørdag 28/9, kl. 15.00-15.40

STED: Dokk1, Rampen

PRIS: Gratis, men tilmelding nødvendig

Hvordan tager hjernen beslutninger?

Beslutninger kan være både små og store, og de valg, vi træffer, kan have væsentlig indflydelse på vores liv, arbejde og relationer. Men hvorfor træffer vi nogle gange valg, som vi godt ved er dårlige? Hvordan lærer vi, hvad der er godt at gøre? Hvad gør vi, når et valg, som tidligere var godt, pludselig er et dårligt valg? Lektor i kognitiv neurovidenskab **Dan Bang** udforsker, hvordan hjernen tager beslutninger. Hør fx om, hvilke algoritmer hjernen bruger, hvornår de slår fejl, og hvilken rolle kemiske signalstoffer som dopamin og serotonin spiller.

HOLD-NR.: 2421-501

TID: Lørdag 28/9, kl. 16.00-16.40

STED: Dokk1, Rampen

PRIS: Gratis, men tilmelding nødvendig

Har nutidens unge et dårligere mentalt helbred end tidligere generationer?

Mistrivsel blandt unge trækker overskrifter som aldrig før, og mange er tilbøjelige til at skyde skylden på sociale medier. Men ifølge lektor i klinisk børnepsykologi ved Københavns Universitet Sonja Breinholst handler det også om, at samfundet og verden har ændret sig markant. Og at man i dag gør en større indsats for at udrede.

Af Jeppe Kyhne Knudsen

Da lektor i klinisk børnepsykologi ved Københavns Universitet Sonja Breinholst begyndte at forske i de unges mentale helbred, fyldte børn med eksempelvis ADHD meget i samfundsdebatten. Det var de udadreagerende børn. Dem, der talte højt, og som havde svært ved at sidde stille eller indordne sig.

Men det har ændret sig.

Lærere, pædagoger og forældre er blevet mere opmærksomme på de stille børn, som har det svært. Og det kan være en af forklaringerne på stigningen i antallet af børn og unge med psykiske diagnoser, vi ser i disse år, forklarer hun.

"Det er forholdsvis nyt, at man kan sende børn til udredning, så de får de rigtige diagnoser. Vi har fået en bedre børne-unge-psykiatri, og når vi gør en større indsats for at udrede og hjælpe, ses det naturligvis i statistikkerne."

FORKERT KUN AT GIVE SOCIALE MEDIER SKYLDEN

I den offentlige debat får sociale medier ofte skylden for, at de unge har det psykisk svært. At unge i dag – i modsætning til tidligere generationer – er 'på' hele tiden, fordi Instagram, Snapchat og TikTok aldrig sover.

Men så enkel er forklaringen ikke, understreger Sonja Breinholst.

"Det er hele samfundet, der har ændret sig markant. Vi lever i en tid, hvor vi ikke længere kun må forholde os til og sammenligne os med dem lige omkring os. I stedet tvinges vi til at tage stilling til hele verden."

Ikke nok med, at unge i dag sammenligner sig med andre unge fra hele verden, de bliver også tæppebombet med information i en grad, ingen tidligere generationer har oplevet.

"Da jeg var barn, var der nyhederne kl. 20.00, og der var jeg lagt i seng. I dag har nærmest alle børn en telefon og en tablet med nyhedsapps. Det gør, at der er en risiko for, at de får ufiltreret viden, som ikke er alders- og udviklingssvarende – og de får heller ikke hjælp til at bearbejde og forstå det, de ser," siger Sonja Breinholst.

OGSÅ FORÆLDRENE SPILLER EN ROLLE

I modsætning til da Sonja Breinholst var barn, er nutidens forældre ekstremt engagerede i deres børn. Måske lidt for engagerede, forklarer Sonja Breinholst.

"I dag får man børn, fordi man virkelig gerne vil have dem og bruge tid sammen med dem. Men når vi som forældre er for involverede, kan vi vedligeholde en ængstelighed i vores børn," forklarer hun og uddyber:

"Når vi eksempelvis tager med barnet hen i skolen for at forklare vikaren, hvad vores barn har brug for, er det ikke godt for barnets angst. Det kan give dem en fornemmelse af ikke at kunne selv."

Muligheden for at involvere sig så dybt som forælder i dag er der blandt andet, fordi vi har langt mere viden og hjælp. Og med den viden i baghovedet skal forældre, ifølge Sonja Breinholst, være bedre til at slippe børnene og lade dem havne i situationer, hvor de får oplevelsen af, at de selv kan løse problemet.

"Vi skal være der for børnene, hjælpe dem og anerkende dem. Men ligesom hvis de slår sig, er det vigtigt, at vi hjælper dem op, giver plaster på og sender dem ud at lege igen. Hvis vi bliver i anerkendelsen af deres følelser og glemmer at skubbe dem videre, kan det udvikle sig til angst."

Oplev Sonja Breinholst til 'Angst – som livsvilkår og som lidelse' og 'Fri af angst – hjælp til børn og unge' Se side 23 og 24.

Læs hele artiklen på hearts-minds.dk

PROGRAM AARHUS

SØNDAG

29. SEPTEMBER

Mindernes Bank

I Mindernes Bank kan du veksle et gammelt minde med et nyt, gammelt minde, der har tilhørt en anden. Dyk ned i din hukommelse og find et minde. Mindet kan være baseret på sanselige indtryk som lyd, smag eller følelse, og det kan være forbundet med følelser som glæde, sorg eller frygt. Registrer mindet i banken, og byt derefter dit minde med et minde, som en anden har husket som noget specielt. Det er selvfølgelig tilladt at kigge minderne igennem, inden man vælger, hvilket minde man vil have med hjem. Vær med, når vi udforsker hukommelsen, minder, nostalgi og historiefortælling og skaber rum for refleksion. Mindernes Bank er skabt af **En Hemmelig Klub**.

HOLD-NR.: 2421-497**TID:** Lørdag 28/9 og søndag 29/9, kl. 10.00-17.00. Banken er bemandet begge dage kl. 13.00-15.30. Herudover er der selvbetjening**STED:** Dokk1, Torvet**PRIS:** Gratis, bare mød op

Ovartaci i ord og toner

Begge har de haft den aarhusianske kunstner Louis Marcussen, bedre kendt som Ovartaci, tæt inde på livet. Den ene personligt og kunstnerisk, den anden fagligt. Fælles for dem begge er deres beundring og respekt for malersvenden fra Ebeltoft, der blev psykisk syg, tog navnet Ovartaci og udfoldede sig kunstnerisk gennem hele sin 56 år lange indlæggelse og indtil sin død i 1985. **Kjartan Arngrim**, forsanger i Folkeklubben, er vokset op ved det psykiatriske hospital i Risskov, hvor begge hans forældre var psykiatere. "Ovartaci har altid svævet som en halvgud over mig", som han siger. Kulturformidler **Anne Valbjørn Odgaard** udgiver i 2024 et stort værk, der kaster lys over Ovartaci som en af dansk kunsthistories mest særegne skikkelser. Anne Valbjørn Odgaard fortæller, Kjartan Arngrim spiller og synger, og sammen forsøger de at nå til en forståelse af Ovartaci som menneske, patient og kunstner.

HOLD-NR.: 2421-495**TID:** Søndag den 29/9, kl. 10.00-11.00**STED:** Dokk1, Store Sal**PRIS:** 50 kr.

Yolates – en holistisk bevægelsesform

Yolates er en holistisk bevægelsesform, som forbinder krop og sind gennem yoga, pilates og dans. Fysisk aktivitet og bevægelse er godt for vores krop, styrke og smidighed – men også hjernen. Det kan fx forbedre vores humør og reducere stress. Til denne workshop kan du blive klogere på yolates i teori og praksis. Oplev, hvordan guidet dans kan åbne og blødgøre kroppen, hvordan yogaen kan skabe rum for nærvær og dyb kontakt til vores åndedræt, og hvordan enkle pilatesøvelser kan skabe kontakt til vores indre kraft. Workshoppen indledes med et kort teoretisk oplæg, hvorefter du føres igennem en yolatespraksis med lektor i sundhed, krop og bevægelse **Mette Skovhus**. Kom iklædt tøj til bevægelse.

HOLD-NR.: 2421-476 og 2421-482**TID:** Søndag 29/9, kl. 10.00-11.00 og kl. 11.30-12.30**STED:** Dokk1, mødelokale M2**PRIS:** 50 kr.

Erindringers betydning for, hvem vi er

Vi sluger biografier og bruger kendte menneskers erindringer til at spejle vores liv i. Men det er ikke kun berømte mennesker, der har en historie at fortælle. Vi har alle en livshistorie formet af minder, relationer, særlige begivenheder og op- og nedture – uanset hvor god vores hukommelse er. Vores livshistorie er helt afgørende for vores identitet, selvbillede og adfærd og kan være en nøgle til at få en endnu bedre forståelse af os selv. Så hvad sker der egentlig, når man begynder at skrive om sit liv? Hvad har forfattere som Hemingway, Blixen og Knausgård tænkt og skrevet om at sætte deres liv på skrift? Hør ph.d. i litteraturhistorie **Anne Green Munk** i samtale med professor i psykologi **Dorte Kirkegaard Thomsen**. Samtalen modereres af journalist **Bjerg Tulinius**.

HOLD-NR.: 2421-494**TID:** Søndag den 29/9, kl. 10.00-11.00**STED:** Dokk1, Lille Sal**PRIS:** 50 kr.

Inflammation og psykisk sygdom

Måske har du oplevet, at stress kan svække immunsystemets funktioner: Efter en lang periode med stort arbejdspress er du mere end almindeligt modtagelig over for vira i omløb. Omvendt kan immunreaktioner også påvirke hjernen. Ny forskning peger på, at infektion og inflammation i kroppen tilsyneladende kan have indflydelse på udviklingen af svære psykiske sygdomme som skizofreni, depression og bipolar sindslidelse hos nogle mennesker. Dog er der også tvivl om, hvorvidt det drejer sig om en reel sammenhæng, eller om den psykiske sygdom kan påvirke immunsystemet negativt. Hør om det nye forskningsområde med læge og lektor i psykiatri **Ole Köhler-Forsberg**.

HOLD-NR.: 2421-518

TID: Søndag 29/9, kl. 10.00-10.40

STED: Dokk1, Rampen

PRIS: Gratis, men tilmelding nødvendig

Filosofisk gåtur: Så længe man går, så går det nok

Humøret højnes, blodsukkeret stabiliseres, og koncentrationen skærpes ved at gå en tur. Bevægelser og sundhed går hånd i hånd, det har været kendt længe. Filosofer som Immanuel Kant og Søren Kierkegaard vandrede ofte for at få luftet tankerne. Kierkegaard sagde: 'Tab for alt ikke lysten til at gå: Jeg går mig hver dag det daglige velbefindende til. Og går fra enhver sygdom; jeg har gået mig mine bedste tanker til'. Filosof **Carsten Fogh Nielsen** vil på en filosofisk vandretur udforske, hvordan vandring kan lede til mentalt velvære. Snør skoene, og lad tankerne få luft. Mød op iklædt tøj til en gåtur i det fri.

HOLD-NR.: 2421-493

TID: Søndag, 29/9 kl. 10.15-11.45

STED: Dokk1, se mødested på hearts-minds.dk

PRIS: 50 kr.

Kan vi stole på hukommelsen?

Vi trækker på vores hukommelse i mange sammenhænge. Almindeligvis har det ikke de store konsekvenser, hvis ikke vi husker alt 100 % korrekt. Vidneudsagn kan imidlertid være afgørende, når der skal fældes dom i en retssag. Men hvor pålidelige er vidners udsagn egentlig? Kan vi stole på hukommelsen? Kan man som vidne komme til at huske noget, der aldrig har fundet sted? Bliv klogere med seniorforsker i psykologi **Trine Sonne**, og hør om vores evne til at huske oplevelser fra vores egen fortid, og hvor meget – eller hvor lidt – der skal til for at påvirke vidners forklaringer og hukommelse.

HOLD-NR.: 2421-548

TID: Søndag 29/9, kl. 11.30-12.30

STED: Dokk1, Lille Sal

PRIS: 50 kr.

Hjerneteknologi og kunstig intelligens – hvad gør det ved os mennesker?

Kunstig intelligens (AI) er blevet en del af vores hverdag, og ofte uden at vi selv bemærker det. Den nye teknologi har et svimlende potentiale til at forbedre vores liv. Men der er også risiko for, at vi mister fokus på det menneskelige aspekt. Mennesker er sociale væsener, og i dag kan vi kommunikere med computere, som om de var mennesker. Hvad gør det ved os mentalt og socialt? Og hvilke muligheder, udfordringer og etiske overvejelser bringer den nye teknologi, når kommunikationen mellem menneske og computer rykker direkte ind i hjernen? En indopereret computerchip i en menneskehjerne er ikke længere sci-fi. Læge og hjerneforsker **Benjamin Svejgaard** taler med lektor i psykologi **Malene F. Damholdt**. Samtalen modereres af videnskabsjournalist **Line Friis Frederiksen**.

HOLD-NR.: 2421-492

TID: Søndag 29/9, kl. 11.00-11.40

STED: Dokk1, Rampen

PRIS: Gratis, men tilmelding nødvendig

Den gådefulde hukommelse

De fleste af os har enten selv tænkt tanken eller fået stillet spørgsmålet af andre: Hvad er den første erindring fra dit liv? Spørgsmålet er komplekst. For hvordan skelner man mellem, hvad der reelt er erindring, og hvad andre har fortalt, som måske har omformet sig til en erindring? Den menneskelige hukommelse er gådefuld. Både hos børn og voksne. Hvorfor har vi overhovedet erindring? Hvordan fungerer hukommelsen hos henholdsvis børn og voksne? Og bør vi være bekymrede, når vi oplever, at vores hukommelse svigter os med alderen? Professor i udviklingspsykologi **Peter Krøjgaard** og professor i psykologi **Dorthe Berntsen** taler om hukommelse, erindring og glemsel. Samtalen modereres af videnskabsjournalist **Line Friis Frederiksen**.

HOLD-NR.: 2421-516

TID: Søndag den 29/9, kl. 12.00-12.40

STED: Dokk1, Rampen

PRIS: Gratis, men tilmelding nødvendig

Selvkontrol – nøglen til et godt liv?

Selvkontrol handler om evnen til at regulere egne tanker, følelser og handlinger for at opnå langsigtede mål. Det indebærer bl.a. at modstå fristelser og impulser. Evnen til mental kontrol er helt afgørende for, hvordan vi klarer os igennem livet, og har bl.a. indflydelse på skolegang, karriere, personlige forhold og mental trivsel. Men den skal være fleksibel for ikke at hæmme vores målsætninger i livet. Bliver kontrollen rigid, kan det lede til mistrivsel og i nogle tilfælde psykiatriske diagnoser. Hvornår er selvkontrollen god, og hvornår bliver den sygelig? Hør professor og neuropsykolog **Signe Vangkilde** i en samtale med overlæge og professor i børne- og ungdomspsykiatri **Per Hove Thomsen**. Samtalen modereres af videnskabsjournalist **Line Friis Frederiksen**.

HOLD-NR.: 2421-489

TID: Søndag 29/9, kl. 13.00-13.40

STED: Dokk1, Rampen

PRIS: Gratis, men tilmelding nødvendig

Livet med ADHD og ADD – med Per Hove Thomsen og Sarah Grunewald

3-5 % af den danske befolkning skønnes at have ADHD eller ADD. Det er udviklingsforstyrrelser, der giver vanskeligheder med opmærksomhed – og for nogle også impulsivitet og hyperaktivitet. Selvom der kan være fordomme, og diagnosen kan føles tung for nogen, kan den også være en lettelse. For med en diagnose følger også en mulig accept og behandling. Tidligere var det oftest drenge, der blev diagnosticeret, men i dag opdages det i stigende grad også hos piger og kvinder. En af dem er tv-vært, skuespiller og model **Sarah Grunewald**, der i 2023 fik diagnosen ADHD. Hør Sarah Grunewald i samtale med overlæge og professor i børne- og ungdomspsykiatri **Per Hove Thomsen**, og få indblik i livet med en opmærksomhedsforstyrrelse, årsagerne til ADHD og ADD og behandlingsmuligheder.

HOLD-NR.: 2421-491

TID: Søndag 29/9, kl. 11.30-12.30

STED: Dokk1, Store Sal

PRIS: 50 kr.

Skizofreni – myter og fakta

Skizofreni er en kompleks og ofte misforstået psykisk lidelse. I film og medier portrætteres lidelsen ofte som en dramatisk eller farlig tilstand eller som en spaltet personlighed. Men sygdommen har ingenting med flere personligheder at gøre, og virkeligheden er meget mere nuanceret. Skizofreni er en sygdom i hjernen og rummer for mange en kamp med virkelighedens grænser, sociale relationer og egen identitet. Så hvad er skizofreni egentlig? Hvilken rolle spiller genetiske, biologiske og miljømæssige faktorer for udviklingen? Lektor i psykiatri **Aja Neergaard Greve** stiller skarpt på den sjældne, men alvorlige sygdom, som kan have store konsekvenser for både patienter og pårørende.

HOLD-NR.: 2421-479

TID: Søndag 29/9, kl. 13.00-14.00

STED: Dokk1, Lille Sal

PRIS: 50 kr.

Workshop: Lær at skrive dine erindringer

Mange tror måske ikke, at de har noget interessant at fortælle, men intet kunne være mere forkert. Alle bærer på en god historie. Denne workshop er for dig, der drømmer om at nedfælde dine erindringer – for at starte en familietradition, for at udforske, hvad der sker, når man begynder at skrive om sit liv, eller med tanke på udgivelse. Postdoc i litteraturhistorie **Anne Green Munk** giver konkrete værktøjer og gode råd til at komme i gang eller fortsætte med at skrive. Du får også svar på spørgsmål som: Hvad gør jeg, hvis jeg ikke kan huske det hele? Hvor starter jeg? Og hvordan gør jeg mit liv til litteratur?

HOLD-NR.: 2421-490

TID: Søndag den 29/9, kl. 13.00-14.00

STED: Dokk1, mødelokale M2

PRIS: 50 kr.

Kom i dit livs form – styrketræning for krop og sind

Allerede fra før vi fylder 40 år, begynder muskelmassen i kroppen at falde, og muskler og nerver får sværere ved at snakke sammen. Det kan lyde nedslående, men den gode nyhed er, at tung styrketræning kan være nøglen til at bremse denne aldringsproces. Styrketræning forbedrer forbindelsen mellem nerverne i rygmarven og musklerne, og det kan være vejen frem, hvis du vil holde kroppen stærk og sindet skarpt hele livet. Postdoc i sund aldring **Casper Søndebro** deler til dette foredrag den nyeste viden og gør dig klogere på, hvorfor du skal gå efter de tunge vægte – hvad enten du er 25, 40 eller 70 år.

HOLD-NR.: 2421-467

TID: Søndag 29/9, kl. 13.00-14.00

STED: Dokk1, Store Sal

PRIS: 50 kr.

Angst – som livsvilkår og som lidelse

Angst er en af de hyppigst forekommende psykiske lidelser i Danmark. Omkring 25 % af den danske befolkning vil i løbet af livet blive ramt af det, psykiatrien kalder sygelig angst. Angst er en invaliderende tilstand, der kan forringe livskvaliteten. Men hvornår er det normalt at være bange og bekymret sig, og hvornår bliver det et problem? Inden for filosofien er angst ikke en lidelse, men et eksistentielt fænomen – en grundtilstand, der siger noget om det at være menneske. Hvordan kan psykologien og filosofien komplementere og udfordre hinanden, når vi skal forstå fænomenet angst? Oplev lektor i klinisk børnepsykologi **Sonja Breinholst** i samtale med filosof **Kasper Lysemose**. Samtalen modereres af videnskabsjournalist **Line Friis Frederiksen**.

HOLD-NR.: 2421-488

TID: Søndag 29/9, kl. 14.00-14.40

STED: Dokk1, Rampen

PRIS: Gratis, men tilmelding nødvendig

For meget eller for lidt empati?

Vi forstår typisk empati som en positiv evne og empatiske personer som behageligt selskab. Empati er en samlebetegnelse for en række komplekse processer, der alle kredser om at kunne sætte sig i den andens sted. Dog kan empatiens yderpoler have markante konsekvenser. For meget empati kan føre til følelsesmæssig udmattelse, mens mangel på empati ofte karakteriseres som et træk blandt 'psykopater' eller mennesker med dyssocial personlighedsforstyrrelse. Bliv klogere på empatien, dens yderpunkter og konsekvenser med neuropsykolog og professor i psykologi **Signe Vangkilde** i samtale med psykopatolog og klinisk psykolog **Lars Bjerggaard**. Samtalen modereres af journalist **Peter Løhde Thomsen**.

HOLD-NR.: 2421-487

TID: Søndag 29/9, kl. 14.30-15.30

STED: Dokk1, Store Sal

PRIS: 50 kr.

Myter om lillehjernen

Lillehjernen udgør kun omkring 10 % af den samlede menneskehjerne. Den har ry for at være en 'primitiv hjerne', der kun understøtter basale processer – fx dem, der afgør, om vi skal kæmpe eller flygte. I virkeligheden er lillehjernen dog ret misforstået. Ny forskning viser, at den lille hjernedel måske slet ikke er så lille, som ellers antaget, men i virkeligheden længe har været ignoreret af forskningen. Lillehjernen muliggør eksempelvis proaktiv handling og muligvis også såkaldt proaktiv kognition – en mental proces, hvor hjernen forudser og forbereder sig på fremtidige begivenheder eller behov. Få aflivet myterne om lillehjernen med adjunkt i kognitiv neurovidenskab **Lau Møller Andersen**.

HOLD-NR.: 2421-566

TID: Søndag 29/9, kl. 14.30-15.30

STED: Dokk1, Lille Sal

PRIS: 50 kr.

Den gode søvn

Vi tænker måske ikke over det, men vi bruger faktisk omkring en tredjedel af vores liv på at sove. Det svarer i gennemsnit til cirka 27 år i alt. Forskning viser, at vores søvn har stor betydning for vores fysiske og psykiske helbred og for vores generelle velbefindende. Den gode søvn er således afgørende – og måske bør vi alle komme lidt mere sovende til tingene? Men hvorfor sover vi egentlig, og hvad sker der i hjernen og kroppen, mens vi sover? Hvad er den gode søvn, og – ikke mindst - hvad stiller man op, hvis man har problemer med at sove? Professor i sundhedspsykologi **Bobby Zachariae** dykker ned i den gådefulde søvn og fortæller om den nyeste viden og gode tips.

HOLD-NR.: 2421-486

TID: Søndag 29/9, kl. 15.00-15.40

STED: Dokk1, Rampen

PRIS: Gratis, men tilmelding nødvendig

Syng dig glad

Vi bliver glade af at synge. Og det er der faktisk en grund til, for når vi synger sammen, frigives der en hel cocktail af gode stoffer i hjernen: Foruden endorfiner, som giver en følelse af velvære, stimulerer sang dannelsen af signalstofferne dopamin og serotonin, der højner både energiniveau og humør. Når vi synger sammen med andre, sættes der dertil skub i produktionen af lykke- og kærlighedshormonet oxytocin, som er kendt for at knytte bånd mellem mennesker. Mærk effekten på egen krop, når vi i selskab med sanger og korleder **Anders Hornshøj** synger os igennem en håndfuld danske popklassikere som TV2's 'Kys det nu' og 'I morgen er der også en dag' af Andreas Odbjerg.

HOLD-NR.: 2421-485

TID: Søndag 29/9, kl. 16.00-ca.17.00

STED: Dokk1, Rampen

PRIS: Gratis, men tilmelding nødvendig

Fri af angst – hjælp til børn og unge

Omkring 10 % af alle børn opfylder de diagnostiske kriterier for én eller flere angstlidelser i barn- og ungdommen. Det svarer til ca. to børn i hver folkeskoleklasse. Ubehandlet angst har massive negative kort- og langsigtede konsekvenser for barnets og den unges udvikling. Men hvad er angst egentlig? Hvornår er det normalt at være bange og bekymre sig, og hvornår bliver det et problem, der forstyrrer barnets mulighed for normal udvikling? Lektor i klinisk børnepsykologi **Sonja Breinholst** giver en indføring i netop dette og sætter fokus på de vedligeholdende mekanismer for angst. Få viden og værktøjer til at forebygge angst hos børn og unge.

HOLD-NR.: 2421-483

TID: Søndag 29/9, kl. 16.00-17.00

STED: Dokk1, Lille Sal

PRIS: 50 kr.

Forført af sekten: Manden fra Moon

I 18 år var Martin Herbst en aktiv og missionerende del af Moon-bevægelsen. Moon-bevægelsen blev grundlagt i 1954 af koreaneren Sun Myung med det formål at skabe himmerig på jord, og forene verdens folk i én stor familie. Herbst brød med bevægelsen, da han opdagede, at det hele var et bedrag. Men hvordan bliver en helt almindelig, dansk gymnasiedreng forført ind i sådan en sekt? Hvad kendetegner en sekt? Hvad ligger til grund for, at mennesker kan forføre og blive forført? Hvilke psykologiske mekanismer er på spil? Bliv klogere med teolog og tidligere medlem af Moon-bevægelsen **Martin Herbst** og praktiserende psykoanalytiker og lektor i klinisk psykologi **Katrine Zeuthen**. Samtalen modereres af journalist **Peter Løhde Thomsen**.

HOLD-NR.: 2421-484

TID: Søndag 29/9, kl. 16.00-17.00

STED: Dokk1, Store Sal

PRIS: 50 kr.

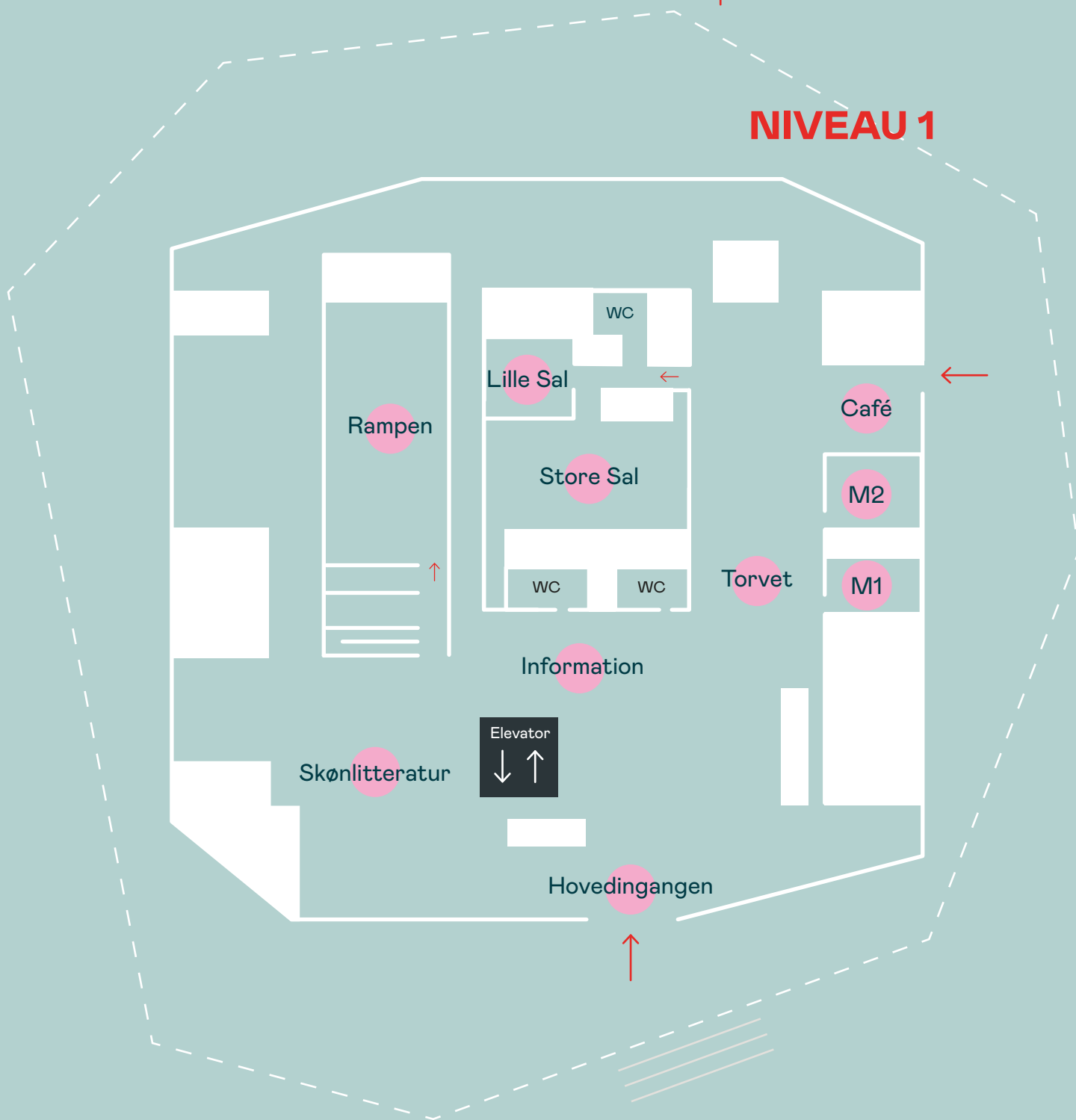

FIND VEJ

NIVEAU 2

- Udsigten
- Æsken
- BørneLab

NIVEAU 1

Pump jern, og hold dig sund og stærk langt op i alderen

Det er umuligt at stoppe vores muskelceller i at forsvinde, når vi bliver ældre. Men gennem styrketræning kan vi påvirke størrelsen af dem, der er tilbage. Faktisk tyder det på, at styrketræning ikke blot giver mere livskvalitet, men også hælder dig, så du bedre kan komme igennem svære operationer. Og det er aldrig for sent at gå i gang.

Af Jeppe Kyhne Knudsen

Forestil dig, at du skal opereres. Operationen er ufarlig, men efterfølgende er du sengeliggende i flere uger. Når du ikke bevæger dig, forsvinder muskelmassen i din krop temmelig hurtigt. På blot en uge har du mistet omkring fem procent af din muskelmasse.

Hvis du er ung og frisk, er det ikke noget problem. Men er du oppe i årene, kan det være svært at få genskabt det tabte. For jo ældre vi bliver, desto færre fungerende muskelceller har vi tilbage. Med alderen skal de få tilbageværende celler klare et større og større læs.

Derfor er det vigtigt at holde musklerne i god form, og det er aldrig for sent at begynde ifølge Casper Søndebro, der er postdoc i sund aldring ved Københavns Universitet.

"Når man sætter yngre og ældre til at lave den samme træning, har det omtrent lige stor effekt. Mange steder hersker der en idé om, at når man har nået en vis alder, er det for sent. Men det er forkert," siger han og fortsætter:

"Faktisk er der tegn på, at styrketræning ikke blot giver mere livskvalitet, men også hælder dig, så du bedre kan komme igennem svære operationer."

MUSKELTAB BEGYNDER ALLEREDE I 30-40-ÅRS-ALDEREN

Selvom vi mennesker lever længere og længere – de fleste bliver omkring 80 år i Danmark – begynder vi allerede at miste muskelmasse i løbet af 30'erne.

"I gennemsnit mister vi 20 procent af vores muskelmasse, fra vi er 25 år til vi bliver 80 år. De første mange år går det dog temmelig langsomt," forklarer Casper Søndebro og uddyber:

"Når vi er i 30'erne, er tabet af muskelmasse meget lille. Men fra 60-års alderen ryger tempoet i vejret. Her mister vi omkring 0,5 til 1 procent af vores muskelmasse hvert eneste år. Og i 70'erne og 80'erne går det endnu hurtigere."

Grunden til, at vi mister muskelmasse, skal imidlertid ikke findes i musklerne, men i vores nerveceller. I takt med at de dør, dør muskelcellerne nemlig også.

"Med alderen mister vi flere og flere af de såkaldte motorneuroner. Det er nerveceller i rygmærven, der sender signal til muskelcellerne om, at de skal bevæge sig. Når muskelcellerne ikke modtager signaler, svinder de stille og roligt ind og dør," fortæller Casper Søndebro.

60 MINUTTER MED HÅNDVÆGTENE

Der findes ingen træning i verden, som kan forhindre motorneuronerne i at dø. Dermed kan vi heller ikke fuldstændigt undgå, at muskelcellerne forsvinder. Men vi kan styrke dem, der er tilbage.

"Du får aldrig de tabte muskelceller tilbage igen. Det er irreversibelt. Men du kan påvirke størrelsen på dem, der er tilbage. Derfor er styrketræning enormt vigtigt. Især når du kommer op i alderen," siger Casper Søndebro.

Han er meget interesseret i, hvor effektivt det er at træne forebyggende. Især for ældre mennesker.

"Vi kalder området for præhabilitering. Vi tænker det som et vigtigt supplement til rehabilitering. Meget tyder nemlig på, at patienter nemmere kommer på benene efter en operation, fordi de simpelthen har nogle stærkere muskelfibre," siger han og fortsætter:

"60 minutters styrketræning tre gange om ugen ser ud til at gøre en kæmpe forskel. Ikke blot for ældre, der skal gennem operationer, men også for deres livskvalitet. Hvis vi holder vores muskler trænedede og stærke, kan vi en masse mere, når vi bliver ældre."

Oplev Casper Søndebro til 'Kom i dit livs form – styrketræning for krop og sind'. Se side 23.

Læs hele artiklen på hearts-minds.dk

KALENDER

FØR FESTIVALEN

S. 6

KREAværksted: Kreative hjerner

17/9, 18/9, 24/9 og 25/9, kl. 16.00-17.30, Dokk1, Børnelab niveau 2.1

Naturvidenskabelig rejse – tilbud til daginstitutioner

1/10, 3/10, 7/10 og 10/10, kl. 10.00-10.45, Dokk1, Børnelab niveau 2.1

LIVESTREAMS

S. 7

Kan vi styrke vores hjerne gennem kosten?

28/8, 19.00-20.00, livestream via Teams

Afhængighed: Din hjerne snyder dig

11/9, kl. 19.00-20.00, livestream via Teams

Den neurobiologiske funktion af søvn og drømme

25/9, kl. 19.00-20.00, livestream via Teams

Blodpropper i hjernen

9/10, kl. 19.00-20.00, livestream via Teams

Banebrydende hjerneteknologi

23/10, kl. 19.00-20.00, livestream via Teams

FREDAG 27/9

S. 8-10

Gå dig sund

11.00-12.30, Dokk1, Lille Sal

Hjerne og krop i topform

15.00-16.30, Dokk1, Lille Sal

Parkinsons sygdom i et nyt lys

15.30-16.30, Dokk1, Store Sal

Metakognitiv terapi – bliv ven med dine tanker

17.00-18.00, Dokk1, Store Sal

Silent groove – musik på hjernen

17.00-18.00, Dokk1, Udsigten

Kort og godt om spiseforstyrrelser

17.00-18.00, Dokk1, Lille Sal

Vejrtrækning – få ro i sindet

18.00-18.40, Dokk1, Rampen

Hack din sundhed og ydeevne

19.00-19.40, Dokk1, Rampen

Psykedelisk terapi og musik til sindet

19.00-20.45, Dokk1, Lille Sal

Skarp på hjernen

19.00-21.00, Dokk1, Store Sal

LØRDAG 28/9

S. 11-17

Gåden om demens – forebyggelse og behandling

10.00-11.00, Dokk1, Store Sal

Er det fedt at have en diagnose?

10.00-11.00, Dokk1, Lille Sal

Mindernes Bank

10.00-17.00, Dokk1, Torvet

Sproget – bevidsthedens vigtigste redskab

10.00-10.40, Dokk1, Rampen

Den kreative hjerne

10.00-10.40, Dokk1, Rampen

Formiddagsløb: De helbredsmæssige gevinster

10.00-11.30, Dokk1, mødelokale M2

Speedcubing

10.00-17.00, Dokk1, Skønlitteratur

Placebo – kan tanker og følelser helbrede?

11.00-11.40, Dokk1, Rampen

Danseforestilling: What fires together wires together

11.30-12.00 og 14.30-15.00, Dokk1, Udsigten

De raske unormale?

11.30-12.30, Dokk1, Store Sal

Workshop: Skaberglæde

11.30-12.30, Dokk1, mødelokale M2

Migræne – hvad ved vi?

11.30-12.30, Dokk1, Lille Sal

Rystet – når hjernerystelse forandrer livet

12.00-12.40, Dokk1, Rampen

Træn din hukommelse

13.00-13.40, Dokk1, Rampen

KREAværksted for børn: Kreative hjerner

13.00-15.00, Dokk1, BørneLab niveau 2.1

Funktionelle lidelser og hjernen

13.00-14.00, Dokk1, Lille Sal

Den afhængige hjerne

13.00-14.00, Dokk1, Store Sal

Hvad tiden er fuld af, flyder munden over med

13.00-14.00, Dokk1, mødelokale M2

Eftermiddagsløb: Styrk din motivation

14.15-15.45, Dokk1, mødelokale M2

Når hjernen bliver skadet

14.30-15.30, Dokk1, Lille Sal

Autisme: De skjulte talenter

14.30-15.30, Dokk1, Store Sal

Den sultne hjerne – appetit og spisevaner

15.00-15.40, Dokk1, Rampen

Hvordan tager hjernen beslutninger?

16.00-16.40, Dokk1, Rampen

Poetry Slam – HJERNEN

16.00-17.00, Dokk1, Lille Sal

Hvordan påvirker nyheder os?

16.00-17.00, Dokk1, Store Sal

SØNDAG 29/9

S. 20-24

Mindernes Bank

10.00-17.00, Dokk1, Torvet

Overtaci i ord og toner

10.00-11.00, Dokk1, Store Sal

Yolates – en holistisk bevægelsesform

10.00-11.00 og 11.30-12.30, Dokk1, mødelokale M2

Erindrings betydning for, hvem vi er

10.00-11.00, Dokk1, Lille Sal

Inflammation og psykisk sygdom

10.00-10.40, Dokk1, Rampen

Filosofisk gåtur: Så længe man går, så går det nok

10.15-11.45, Dokk1, se mødested på hearts-minds.dk

Hjerneteknologi og kunstig intelligens – hvad gør det ved os mennesker?

11.00-11.40, Dokk1, Rampen

Livet med ADHD og ADD

11.30-12.30, Dokk1, Store Sal

Kan vi stole på hukommelsen?

11.30-12.30, Dokk1, Lille Sal

Den gådefulde hukommelse

12.00-12.40, Dokk1, Rampen

Selvkontrol – nøglen til et godt liv?

13.00-13.40, Dokk1, Rampen

Skizofreni – myter og fakta

13.00-14.00, Dokk1, Lille Sal

Workshop: Lær at skrive dine erindringer

13.00-14.00, Dokk1, mødelokale M2

Kom i dit livs form – styrketræning for krop og sind

13.00-14.00, Dokk1, Store Sal

Angst – som livsvilkår og som lidelse

14.00-14.40, Dokk1, Rampen

For meget eller for lidt empati?

14.30-15.30, Dokk1, Store Sal

Myter om lillehjernen

14.30-15.30, Dokk1, Lille Sal

Den gode søvn

15.00-15.40, Dokk1, Rampen

Syng dig glad

16.00-ca. 17.00, Dokk1, Rampen

Fri af angst – hjælp til børn og unge

16.00-17.00, Dokk1, Lille Sal

Forført af sekten: Manden fra Moon

16.00-17.00, Dokk1, Store Sal